23-Q (2022-2023) – Nr. 1
ingediend op 12 mei 2023 (2022-2023)

Beleids- en begrotingstoelichting

Omgeving en Natuur

Begrotingsuitvoering 2022

verzendcode: LEE
LAN

Vlaams Parlement

I. INHOUDSTAFEL

I. **INHOUDSTAFEL** 2

II. **INLEIDING DOOR DE MINISTER** 9

III. **SAMENVATTING** 11

IV. **TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE DOELSTELLINGEN** 13

1. **TRANSVERSALE, HORIZONTALE DOELSTELLINGEN** 13

V. **BELEIDSVELD OMGEVING EN NATUUR** 20

1. **OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE OMGEVINGSDOELSTELLINGEN** 20

1.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 20

SD 1. EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK 20

SD 2. GEÏNTEGREERDE BEPALINGEN EN UITVOEREN VAN OMGEVINGSBELEID 20

SD 3. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT 21

SD 4. ONDERBOUWD OMGEVINGSBELEID 21

SD 5. VEREENVOUDIGING VAN PROCEDURES 22

SD 6. EEN STERKE OMGEVINGSADMINISTRATIE 22

1.2. BUDGETTAIR KADER 23

2. **INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU** 23

2.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 24

SD 1. OMGEVING ALS KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM 24

SD 2. BRV-PROCES MET QUICK WINS 25

SD 3. BOUWSHIFT REALISEREN 26

OD 1. SLIM RUIMTEGEBRUIK OP DE JUISTE PLAATS 26

OD 2. ONDERSTEUNENDE REGELGEVING EN INNOVATIE AANPAK 27

OD 3. DE OMGEVINGSKWALITEIT GEÏNTEGREERD EN INNOVATIEF VERBETEREN 28

SD 4. ROBUUSTE OPEN RUIMTE 28

OD 1. VERSTERKING VAN DE RUGGENGRAAT VAN DE OPEN RUIMTE 29

OD 2. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE PROJECTEN REALISEREN VIA HET PROGRAMMA LANDINRICHTING EN RUILVERKAVELING 30

OD 3. VLAAMSE INVESTERINGSAGENDA DIE OPEN RUIMTE DOELSTELLINGEN ONDERSTEUNT 31

OD 4. GRONDBELEID IN FUNCTIE VAN HET BEWAREN VAN OPEN RUIMTE 32

SD 5. EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING ... 32

OD 1. GEINTEGREERDE GEBIEDSONTWIKKELING MET GEBIEDSCOALITIES ... 32

OD 2. KOPPELEN VAN MOBILITEIT EN OMGEVING/RUIMTE IN VERVOERREGIO'S ... 33

OD 3. T.OP – INTEGRALE AANPAK VAN COMPLEXE GEBIEDEN ... 33

OD 4. GEBRUIKERS ALS PARTNERS VOOR EEN KWALITEITSVOL BEHEER VAN DE LEEFOMGEVING ... 34

SD 6. HINDER ... 35

SD 7. DUURZAAMHEIDSTRANSITIES ... 35

2.2. BUDGETTAIR KADER ... 36

3. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING ... 62

3.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN ... 62

SD 1. NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM ... 62

OD 1. DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID ... 62

OD 2. EEN COHERENT INSTRUMENTENPAKKET DAT GEÏNTEGREERD WORDT INGEZET ... 64

OD 3. BUNDELING VAN MIDDELEN DIE REALISATIE OP TERREIN VERZEKEREN VIA HET BRV-FONDS ... 64

OD 4. FINANCIERING VAN HET OMGEVINGSBELEID ... 64

OD 5. DE OMGEVINGSVERGUNNING VEREENVOUDIGEN ... 64

OD 6. EEN MEER GEÏNTEGREERDE EN MAATGERICHTE OMGEVINGSBESLUITVORMING ... 64

OD 7. IEDEREEN VIP: PROACTIEVE EN OPLOSSINGSGERICHTE ADMINISTRATIE ... 64

OD 8. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT ... 64

OD 9. WE HERZIEN HET INSTRUMENT ERKENNINGEN ... 65

OD 10. INZETTEN OP EEN VEREENVOUDIGDE EN KWALITATIEVE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE ... 65

OD 11. HERZIEN EN VEREENVOUDIGEN VAN DE OMGEVINGSREGLEMENTERING ... 66

SD 2. HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID ... 66

OD 1. VERDER BOUWEN AAN EEN VOLWAARDIGE OMGEVINGSHANDHAVING ... 66

OD 2. NEERZETTEN VAN EEN INNOVATIEVE OMGEVINGSHANDHAVING 67

OD 3. VERSTERKEN VAN EEN PROACTIEVE EN RISICOGEBASEERDE OMGEVINGSHANDHAVING 67

OD 4. INZETTEN OP EEN TRANSPARANTE EN OPLOSSINGSGERICHTE OMGEVINGSHANDHAVING 68

OD 5. KWALITATIEF RAPPORTEREN OVER EN EVALUEREN VAN OMGEVINGSHANDHAVING 68

OD 6. WEGWERKEN VAN HET HISTORISCH PASSIEF VIA ADVIES VAN DE HOGE RAAD VOOR HET HANDHAVINGSUITVOERING 69

3.2. BUDGETTAIR KADER 69

4. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT AFVAL EN MATERIALEN 84

4.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 85

SD 1. DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN 85

OD 1. VLAANDEREN ALS PARTNER EN REGELGEVER IN DE TRANSITIE CIRCULAIRE ECONOMIE 85

OD 2. MATERIAALBEWUST BOUWEN EN VERBOUWEN 86

OD 3. VERSTERKEN VAN ASBESTAFBOUWBELEID 86

OD 4. VERZEKEREN VAN WAARDEBEHOUD VOOR BIOMASSA 87

OD 5. MATERIAALIMPACT VAN PRODUCTKETENS VERLAGEN 88

OD 6. VERMINDEREN VAN RESTAFVAL DOOR CIRCULAIR MATERIALENBEHEER 89

OD 7. RAPPORTAGE, DATAMINING EN DIGITALE ONTSLUITING I.K.V. AFVAL- EN MATERIALENBELEID 90

4.2. BUDGETTAIR KADER 91

5. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT BODEM EN ONDERGROND 104

5.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 105

SD 1. EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID 105

OD 1. NAAR VEERKRACHTIGE BODEMS IN VLAANDEREN 105

OD 2. EROSIE MAXIMAAL VOORKOMEN 105

SD 2. HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG 106

OD 1. BODEMKWALITEIT GARANDEREN VIA BODEMSANERING 106

OD 2. BODEMKWALITEIT VERSTERKEN VIA BODEMZORG 107

OD 3. DIGITALE ONTSLUITING EN KOPERSGARANTIE BIJ OVERDRACHT GRONDEN 108

SD 3. VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND 108

OD 1. HET DUURZAAM OMGAAN MET DELFSTOFFEN EN BODEMMATERIALEN 108

OD 2. KENNIS EN DUURZAAM BEHEER VAN DE (DIEPE) ONDERGROND EN HET GEBRUIK VAN DIEPE AARDWARMTE ... 109

5.2. BUDGETTAIR KADER ... 110

6. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT LUCHT ... 119

6.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN ... 119

SD 1. WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT ... 119

OD 1. VERSTERKING VLAAMS BELEID ROND LUCHTKWALITEIT ... 119

OD 2. AFVLAKKING VAN DE GROEI VAN HET WEGVERKEER ... 119

OD 3. VERDERE VERGROENING VAN VOERTUIGENPARK ... 120

OD 4. EMISSIEFRAUDE BIJ VOERTUIGEN AANPAKKEN ... 120

OD 5. LAGE EN ULTRALAGE-EMISSIEZONES VERDER UITROLLEN IN STEDELIJKE GEBIEDEN ... 120

OD 6. VERMINDERING LUCHTVERONTREINIGING VAN HOUTVERBRANDING ... 120

OD 7. EMISSIES IN DE INDUSTRIE EN LANDBOUW VERMINDEREN ... 121

SD 2. ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING ... 122

OD 1. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR HOUTVERBRANDING ... 122

OD 2. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR VERKEERSGERICHTE MAATREGELEN ... 122

OD 3. VERMINDEREN EMISSIES LANDBOUW ... 122

OD 4. KWETSBAARHEIDSANALYSES UITVOEREN EN ONDERSTEUNING LOKAAL KLIMAATADAPTATIEBELEID ONDERSTEUNEN VIA KLIMAATPORTAAL ... 123

6.2. BUDGETTAIR KADER ... 123

7. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT WATER ... 126

7.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN ... 127

SD 1. MONITOREN OM TE WETEN ... 127

OD 1. DIGITALE KWANTUMSPRONG MAKEN VOOR DE MEETNETTEN WATER ... 127

OD 2. UITBOUWEN VAN EEN OPEN STANDAARD DATAPLATFORM ... 127

OD 3. OPTIMALISEREN LABOWERKING VLAAMSE OVERHEID ... 128

SD 2. DATA & KENNIS AANBIEDEN OM SAMEN GERICHT ACTIES TE KUNNEN NEMEN ... 128

OD 1. OPSTAP ZETTEN NAAR EEN WATER DATA INFRASTRUCTUUR (WDI) VOOR VLAANDEREN VOOR MULTI-USERGEBRUIK ... 128

OD 2. ONDERSTEUNEN KLIMAATADAPTATIEBELEID BIJ LOKALE BESTUREN VIA VERDERE UITBOUW VAN HET KLIMAATPORTAAL 128

SD 3. PLANNEN MAKEN EN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM 128

OD 1. GEÏNTEGREERD EN GEBIEDSGERICHT UITVOEREN EN OPMAKEN VAN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN EN MAATREGELENPROGRAMMA 128

OD 2. KLIMAATADAPTATIE PLANMATIG ONDERBOUWEN 129

OD 3. UITVOEREN VAN HET EERSTE VLAAMSE WATERSCHAARSTE- EN DROOGTERISICOBEHEERPLAN 130

OD 4. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE LANDBOUW 130

OD 5. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE INDUSTRIE 131

OD 6. ACTUALISEREN WATERTOETSKAARTEN 131

SD 4. NAAR EEN EFFICIËNTE EN EFFECTIEVE INZET VAN MIDDELEN IN DE WATERSECTOR 132

OD 1. RESPONSABILISEREN VAN ACTOREN 132

OD 2. INZETTEN HEFFINGEN ALS BELEIDSINSTRUMENT 132

OD 3. OPVOLGEN BETAALBAARHEID VAN DE WATERFACTUUR 132

OD 4. VERSTERKEN TOEZICHT OP LEVERINGSZEKERHEID DRINKWATER 132

OD 5. VERSTERKEN VAN HET LANDSCHAP VAN WATEROPERATOREN 132

SD 5. ACTIEF OP HET TERREIN OM IMPACT TE VERGROTEN 132

OD 1. INZETTEN OP GEBIEDSGERICHTE PROJECTWERKING 133

OD 2. OPTIMALISEREN WATERBEHEER VAN DE ONBEVAARBARE WATERLOPEN 133

OD 3. VERZEKEREN VAN EEN 24/7 MILIEU-INCIDENTENWERKING 133

OD 4. ONDERBOUWEN SEDIMENTBELEID EN INZETTEN OP SLIBRUIMING 134

SD 6. VERSTERKEN VAN DE NETWERKORGANISATIE ROND WATER 134

OD 1. EVOLUEREN NAAR EEN EFFICIËNTERE GOVERNANCE 134

OD 2. ZORGEN VOOR SLUITENDE FINANCIERING VAN HET WATERBELEID 134

OD 3. BEWERKSTELLIGEN GEDRAGSVERANDERING 134

OD 4. VERSTERKEN BELEIDSRELEVANT WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK 134

SD 7. DE NUTRIËNTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW 135

OD 1. ONDERLINGE AFSTEMMING VLAAMS LANDBOUWBELEID, MAP 6 EN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN 135

OD 2. HERORIËNTERING ADVISERING BEMESTING EN BEGELEIDING BIJ LAND- EN TUINBOUWERS ... 135

OD 3. HANDHAVING MESTBELEID VERSTERKEN DOOR EFFICIËNTERE CONTROLEMETHODES EN INNOVATIE ... 136

7.2 BUDGETTAIR KADER ... 136

8. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT NATUUR EN BIODIVERSITEIT ... 154

8.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN ... 154

SD 1. EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, OVERAL EN DICHTBIJ VOOR IEDEREEN ... 154

OD 1. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN NATURA 2000-BELEID ... 154

OD 2. MEER NATUUR EN BOS VOOR DE AANPAK VAN DE KLIMAATVERANDERING ... 157

OD 3. NATUUR OVERAL – DOOR VERWEVING EN VERBINDING, DOOR BLAUWGROENE NETWERKEN EN ECOSYSTEEMDIENSTEN ... 157

OD 4. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE WERKING VOOR NATUUR EN LANDSCHAP ... 160

OD 5. WE VERSTERKEN HET NATUURLIJKE KARAKTER VAN DE KUST ... 160

OD 6. SPECIFIEKE AANDACHT VOOR GROEN IN DE VLAAMSE RAND ... 160

SD 2. DOELTREFFEND SOORTENBELEID EN -BEHEER ... 161

SD 3. WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING ... 163

SD 4. WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID ... 165

OD 1. NATUUR EN BIODIVERSITEIT ALS ONDERDEEL VAN KLIMAATADAPTATIE- EN MITIGATIEBELEID ... 166

OD 2. VERSTERKEN VAN DE KENNIS VOOR EEN DOELTREFFEND BEHEER VAN INVASIEVE UITHEEMSE SOORTEN ... 167

OD 3. KENNIS OVER DE NATUUR IN AGRO-ECOSYSTEMEN VERBREDEN OM HET BEHEER VAN DE OPEN RUIMTE TE VERBETEREN ... 168

OD 4. ONDERZOEKEN VAN NATUUR IN DE STAD OM DE LEEFBAARHEID TE VERGROTEN ... 169

OD 5. NATUURLIJK KAPITAAL ... 169

OD 6. KENNIS OM HET BIODIVERSITEITSBELEID EN -BEHEER TE OPTIMALISEREN ... 169

8.2. BUDGETTAIR KADER ... 170

9. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT PLATTELANDSBELEID ... 191

9.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN ... 192

SD 1. EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID DE PLATTELANDSUITDAGINGEN ... 192

OD 1. HET VLAAMS PLATTELANDSBELEID IS INGEBED IN HET EUROPESE PLATTELANDSBELEID ... 192

OD 2. INNOVATIEF EN DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP IN EEN CIRCULAIRE ECONOMIE ... 193

OD 3. LEEFBARE EN LEVENDIGE DORPEN, VERBONDEN MET ELKAAR EN MET HET PLATTELAND ... 193

OD 4. LANDSCHAPSKWALITEIT EN –ONDERHOUD ... 193

9.2 BUDGETTAIR KADER ... 194

VI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD ... 199

1. Apparaatskredieten ... 199

1.1 Departement Omgeving ... 200

1.2. Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO) ... 204

1.3. Agentschap voor natuur en bos (ANB) ... 206

VII. LIJST MET AFKORTINGEN ... 209

VIII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN' ... 212

ANB ... 212

DEPARTEMENT ... 213

OVAM ... 216

VLM ... 217

VMM ... 219

IX. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT' ... 221

X. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF' ... 223

XI. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE' ... 243

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Deze beleids- en begrotingstoelichting (BBT) kijkt terug naar de beleids- en begrotingsprestaties van 2022 voor het beleidsveld Omgeving en Natuur.

In 2022 zaten een groot aantal eerder opgestarte beleidsprojecten volop in de uitvoeringsfase. Ik denk bijvoorbeeld aan het luchtbeleidsplan, het VEKP en het bosuitbreidingsplan 'Meer bos in Vlaanderen'. Dankzij de bijkomende middelen uit het relanceplan van de Vlaamse Regering, gaven we ook in 2022 nog een bijkomende boost in de uitvoering van acties inzake circulariteit, asbestafbouw en Blue Deal. De Blue Deal investeringen in groenblauwe infrastructuur dringen niet enkel het risico op waterschaarste bij droogte terug, maar dragen ook bij tot het verminderen van het overstromingsrisico en tot een klimaatbestendig waterbeheer.

De Vlaamse regering keurde daarnaast in het najaar van 2022 op mijn voorstel het Vlaams klimaatadaptatieplan 2030 goed. Dit moet Vlaanderen voorbereiden op het veranderende klimaat. Meteen na de goedkeuring zijn we van start gegaan met de implementatie van het plan.

Een bijzondere klemtoon in mijn beleid ligt in het versnellen en verbeteren van procedures, gecombineerd met extra inzet op digitalisering. In 2022 werd komaf gemaakt met de versnipperde bevoegdheid voor de vergunning van windturbines en startte verder ook met de bouw van een online screeningtool voor plan- en project-MER, waarmee we sneller duidelijkheid kunnen geven of er een MER moet worden opgemaakt.

De conceptnota PAS die ik voorlegde aan de Vlaamse regering werd goedgekeurd in februari 2022. Nadien werden de conceptnota en de bijhorende plan-MER in openbaar onderzoek gebracht en onderworpen werden aan een grensoverschrijdende adviesvraag. Hierdoor konden alle belanghebbenden hun opmerkingen, bezwaren en verbetervoorstellen kenbaar maken. De verwerking van de inspraak en adviezen leidde tot enkele specifieke bijstellingen. De PAS heeft als centraal doel bij te dragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor Europees beschermde natuur door de impact van stikstofdepositie op Speciale Beschermingszones structureel en planmatig terug te dringen.

Ik zette in 2022 ook verder in op de aanpak van de PFAS-verontreiniging. Ik ging ook aan de slag met de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie, stelde een vernieuwd PFAS-actieplan voor aan de Vlaamse regering en verlengde samen met mijn collega's de aanstelling van de opdrachthouder tot het einde van 2022. Met de hulp van de opdrachthouder groeide Vlaanderen in korte tijd uit tot dé kennisregio rond PFAS in de wereld. Er kwam een nieuw normenkader voor bodemsanering en grondverzet dat duidelijkheid biedt voor de hele sector op lange termijn. Ik paste de prioriteitsstelling van bodemdossiers aan en besteedde extra aandacht aan dossiers met humaantoxicologisch risico. Er werden ook al eerste stappen gezet naar een model gebaseerd op duurzaam produceren en consumeren.

Ik werkte het afgelopen jaar ook verder aan het voornemen van de Vlaamse regering om deze legislatuur de oprichting van enkele Landschapsparken en Nationale Parken te realiseren. Na het oordeel van een onafhankelijke jury, bekrachtigde ik de shortlist van de kandidaat Nationale Parken en Landschapsparken. Zeven kandidaten Landschapsparken en zes kandidaten Nationale Parken worden begeleid in de opmaak van een masterplan en een operationeel plan en krijgen hiervoor financiële ondersteuning.

Ik lanceerde verder het actieplan Wilde Bestuivers om de achteruitgang van (wilde) bijen, bestuivers en andere insecten een halt toe te roepen en gaf uitvoering aan het Wolvenplan

Noord-Limburg en het everzwijnenplan, waarvoor o.a. een everzwijnencoördinator werd aangesteld.

III. SAMENVATTING

Deze beleids- en begrotingstoelichting (BBT) heeft betrekking op alle activiteiten en begrotingskredieten van het beleidsdomein Omgeving binnen de bevoegdheden van het beleidsveld Omgeving en Natuur in 2022.

Voor elk inhoudelijk structuurelement (ISE) van het beleidsveld Omgeving en Natuur worden de strategische en operationele doelstellingen geconcretiseerd in een rapportering voor 2022. Daarnaast wordt ook per inhoudelijk structuurelement het budgettair kader beschreven. Deze BBT omvat geen planning. De rapportering wordt opgenomen in de BBT bij de begrotingsopmaak.

In de volgende tabel vindt u het overzicht terug van de totaliteit van de begrotingskredieten die in deze BBT aan bod komen.

TOTAAL – OMGEVING EN NATUUR, excl. DAB's en apparaatsuitgaven

(= programma QC – Omgeving en Natuur)

					(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e BA	917	18.364	0	638.677	647.796
2e BA-JR	917	18.364	0	978.662	806.405
BU	1.457	21.285	0	955.524	755.655

Het beleidsveld Omgeving en Natuur omvat slechts 1 begrotingsprogramma Omgeving en Natuur met begrotingscode QC. Deze 1-op-1 opzet zorgt voor een transparant overzicht van de budgetten binnen dit beleidsveld.

De apparaatskredieten binnen programma QA die ingezet worden voor de activiteiten binnen het beleidsveld Omgeving en Natuur, worden afzonderlijk besproken onder deel VI Apparaatskredieten van deze BBT. Het gaat om de apparaatskredieten van het departement Omgeving en de agentschappen ANB en INBO.

Op hoofdlijnen vallen in bovenstaande tabel volgende evoluties op:

- hogere algemene ontvangsten in de begrotingsuitvoering 2022 als gevolg van een aantal eenmalige verkopen bij ANB;
- de hogere uitvoering qua toegewezen ontvangsten ligt enerzijds aan 0,5 miljoen euro extra ontvangsten gerealiseerd binnen het Bossencompensatiefonds (zie QD0-9QCETFD-OW en -OP) en anderzijds aan de hogere geboekte ontvangsten binnen het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen (zie QB0-9QCETNI-OW en -OP);
- de sterke stijging in VAK (+317 miljoen euro) en VEK (+108 miljoen euro) tussen BA2022 en de reële begrotingsuitvoering 2022 is in hoofdzaak het gevolg van volgende budgettaire bewegingen:
    - toekenning van extra budgetten (306 miljoen euro VAK en miljoen euro VEK) vanuit de relance-provisie in uitvoering van het plan Vlaamse Veerkracht:

- 251,8 miljoen euro VAK en 97,5 miljoen euro VEK extra toelage aan de DAB MINAfonds (zie QB0-1QCE2OX-IS) voor de projecten:
    - 14,6 miljoen euro VAK en 3,2 miljoen euro VEK voor VV4 circulaire economie – asbest (lokale besturen) (zie QBX-3QCE2JA-WT);
    - 18,9 miljoen euro VAK en 3 miljoen euro VEK voor VV24 – groenblauwe infrastructuur – open ruimte (zie QBX-3QCE2NJ-WT);
    - 5 miljoen euro VAK voor VV30 – hergebruik restwater (zie QBX-3QCE2DC-WT);
    - 34,6 miljoen euro VAK en 8,8 miljoen euro VEK voor VV32 – innovatieve projecten circulair waterverbruik en uitrol slimme meetnetten (zie QBX-3QCE2DA-WT en QBX-3QCE2DC-WT);
    - 18,6 miljoen euro VAK en 8 miljoen VEK voor VV34 – vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen (zie QDX-3QCE2FA-PA, QDX-3QCE2FA-WT, QBX-3QCE2FY-IS en QBX-3QCE2DA-WT);
    - 21,7 miljoen euro VAK en 10,4 miljoen euro VEK voor VV35 – Groenblauwe infrastructuur - waterlopen (zie QBX-3QCE2DA-WT);
    - 78,9 miljoen euro VAK en 47,8 miljoen euro VEK voor VV36 – natte natuur (zie QDX-3QCE2FA-WT en QDX-3QCE2FA-PA);
    - 4,5 miljoen euro VAK/VEK voor VV59 – asset management Aquafin (zie QBX-3QCE2DC-WT);
    - 25 miljoen euro VAK en 11,8 miljoen euro VEK voor VV105 – ontsnippering van Vlaams landschap (zie QBX-3QCE2OC-WT);
    - 30 miljoen euro VAK voor VV125 – recyclagehub asbest (zie QBX-3QCE2JA-WT).
- 3 miljoen euro VAK voor VV4 circulaire economie – asbest (lokale besturen) (zie QB0-1QCE2JV-IS-WT);
- 9,5 miljoen euro VAK en 1,4 miljoen euro VEK voor VV5 circulaire economie – asbest (sectorprotocollen) (zie QB0-1QCE2JV-IS);
- 13,1 miljoen euro VAK en 5.3 miljoen euro VEK voor VV24 groenblauwe infrastructuur – open ruimte (zie QB0-1QCE2ND-WT en QB0-1QCE2NY-IS);
- 20 miljoen euro VAK en 1,7 miljoen euro voor VV31 Groenblauwe infrastructuur – bebouwde omgeving (zie QB0-1QCE2ND-WT en QB0-1QAX2ZZ-WT);
- 0,8 miljoen euro VAK en 0,4 miljoen euro VEK voor VV32 – innovatieve projecten circulair waterverbruik en uitrol slimme meetnetten (zie QB0-1QAX2ZZ-WT en QB0-1QAX2ZZ-LO);
- 2 miljoen euro VAK –voor VV34 Vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen (zie QB0-1QCE2ND-WT);
- 0,3 miljoen euro VAK/VEK voor VV36 – natte natuur (zie QD0-1QAE2ZZ-LO);
- 0,9 miljoen euro VAK en 0,6 miljoen euro VEK voor VV63 – digitalisering Omgevingsloket (zie QB0-1QCE2OA-WT);
- 1,2 miljoen euro VAK/VEK voor VV70 – materiaalstromen digitaliseren (zie QB0-1QCE2JV-IS);
- 1,7 miljoen euro VAK en 0,9 miljoen euro VEK voor VV75 – VLM MAP6 en datawarehouse (zie QB0-1QCE2NY-IS);
- 6,6 miljoen euro VAK en 3,3 miljoen euro VEK voor VV100 – achterstand bij subsidies tegen leegstand verminderen (zie QB0-1QCE2ND-WT).

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten.

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE DOELSTELLINGEN

1. TRANSVERSALE, HORIZONTALE DOELSTELLINGEN

Het beleidsveld Omgeving en Natuur omvat verschillende maatschappelijk belangrijke, transversale opdrachten. Voor mijn eigen bevoegdheden werden op mijn aangeven 2 transversale plannen door de Vlaamse Regering vastgesteld, namelijk het Luchtbeleidsplan 2030 en het Vlaams Energie- en Klimaatplan. Ik droeg verder ook bij aan de realisatie van de doelstellingen van het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan.

Luchtbeleidsplan 2030

Binnen mijn bevoegdheden zet ik in op de aanpak van de belangrijkste sectoren zoals beschreven onder ISE Lucht verder in deze BBT. Daarnaast neem ik de emissie- en luchtkwaliteitsdoelstellingen ook mee in de uitvoering van de overkoepelende strategische doelstellingen 2, 5 en 6, ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu SD2, SD 3 (in het bijzonder OD3), en SD5 OD 2 en 5 en ISE Thema-overschrijdend instrumentarium SD 1 OD 1, 5, 10 en 11 en SD2 OD 1, 3 en 4.

Maatregelen Luchtbeleidsplan 2021-2030 met trekker dOMG	**Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur of de BBT Energie en Klimaat**
Via uitvoering van het ruimtelijke beleid creëren we de condities om de vervoersvraag te beheersen en de blootstelling aan luchtverontreiniging te verminderen	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 3 Bouwshift realiseren
We realiseren in samenwerking met de vervoerregio's een duurzame modal shift	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu SD 5 OD2 Koppelen van mobiliteit en omgeving/ruimte in vervoerregio's
We verminderen de impact van grote infrastructuren in en rond stedelijke gebieden en We nemen weloverwogen keuzes rond verkeersgenererende projecten	Overkoepelende strategische doelstellingen – SD2 Geïntegreerde bepalingen en uitvoeren omgevingsbeleid
We brengen de BREF-conclusies in lijn met de stand der techniek en we zetten ze tijdig om in het VLAREM	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium
Aanpakken hinder huishoudelijke houtverwarming	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 6 Hinder
We passen inzichten uit de gedragswetenschappen toe en we	Overkoepelende strategische doelstellingen – SD1 Betrokkenheid van burger en maatschappij

ontwikkelen interventies op basis van gedragswetenschappen en rollen deze uit	ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu – SD5 OD5 Maatschappelijk draagvlak verzekeren door sensibilisering bevolkingslagen
We ondersteunen lokale overheden in hun beleid	Overkoepelende strategische doelstellingen – SD5 Een bovenlokaal omgevingsbeleid verbonden met de samenleving
We zetten in op een versterking van de handhaving	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 2 Handhaving als sluitstuk van een slagkrachtig omgevingsbeleid
We werken efficiënt en effectief samen bij uitvoering van bestaande instrumenten en versterken het omgevingsinstrumentarium	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium
We verankeren kennis over luchtverontreiniging	ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu SD 1 Omgeving als kennis en expertisecentrum
We verwerven meer kennis over de relatie tussen binnenlucht en buitenlucht	ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu SD 1 Omgeving als kennis en expertisecentrum
Maatregelen Luchtbeleidsplan 2021-2030 met trekker VLM	**Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur of de BBT Energie en Klimaat**
We verminderen de NH3-uitstoot uit varkensstallen en pluimveestallen met een luchtwasser	ISE Lucht – SD1 OD 7 Emissies in de industrie en landbouw verminderen
We verminderen de NH3-uitstoot uit de toediening van dierlijke mest en kunstmest	ISE Water – SD7 Nutriëntenverliezen vanuit de Land- en Tuinbouw ISE Lucht – SD1 OD 7 Emissies in de industrie en landbouw verminderen
Maatregelen Luchtbeleidsplan 2021-2030 met trekker VMM	**Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur of de BBT Energie en Klimaat**
We realiseren in samenwerking met de vervoerregio's een duurzame modal shift	ISE Lucht – SD1 OD 2 Afvlakking van de groei van het wegverkeer
We verminderen de impact van grote infrastructuren in en rond stedelijke gebieden en We nemen weloverwogen keuzes rond verkeersgenererende projecten	ISE Lucht – SD1 OD 2 Afvlakking van de groei van het wegverkeer
We vergroenen het voertuigenpark	ISE Lucht – SD1 OD 3 Verdere vergroening van het voertuigenpark

We stimuleren innovatie om oplossingen te ontwikkelen voor vrachtvervoer	ISE Lucht – SD1 OD 3 Verdere vergroening van het voertuigenpark
We versterken het beleid om emissiefraude door eigenaars te voorkomen en remediëren	ISE Lucht – SD1 OD 4 Emissiefraude bij voertuigen aanpakken
We stimuleren het gebruik van lage- en ultralage-emissiezones in stedelijke gebieden	ISE Lucht – SD1 OD 5 Lage en ultralage emissiezones verder uitrollen in stedelijke gebieden
We zorgen voor een verdere vermindering van de emissies van stookinstallaties	ISE Lucht – SD1 OD 6 Vermindering luchtverontreiniging van houtverbranding
We zetten de sectorale aanpak voor de vermindering van de emissies van NOx, SOx, PM2,5 en NH3 verder	ISE Lucht – SD1 OD 7 Emissies in de industrie en landbouw verminderen
We sluiten een Green Deal af rond de emissies van de huishoudelijke houtverbranding	ISE Lucht – SD1 OD 6 Vermindering luchtverontreiniging van houtverbranding
We stimuleren de uitfasering van oude en vervuilende stooktoestellen	ISE Lucht – SD1 OD 6 Vermindering luchtverontreiniging van houtverbranding
We werken verder aan een verbetering van de emissie-inventaris	ISE Lucht – SD2 Onderbouwen (lokaal) luchtbeleid via innovatieve milieumonitoring
We verwerven beter inzicht in de luchtkwaliteit in street canyons	ISE Lucht – SD2 Onderbouwen (lokaal) luchtbeleid via innovatieve milieumonitoring
Maatregelen Luchtbeleidsplan 2021-2030 met trekker VEKA	**Doelstelling in de BBT Energie en Klimaat**
We verminderen de emissies van fossiele brandstoffen in het kader van het klimaat- en energiebeleid	ISE Energie SD 1 Evolutie naar een energiezuinig en klimaatneutraal gebouwenpark versnellen OD 1.1, 1.2 en 1.3

Vlaams Energie- en Klimaatplan

Ook in 2022 droeg ik verder bij het behalen van de klimaatdoelstellingen vanuit het beleidsdomein Omgeving. In het kader van het beleid rond omgeving en natuur geef ik gevolg aan onderstaande maatregelen uit het Vlaams Energie- en Klimaatplan.

Maatregelen Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 met trekker dOMG	**Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur of de BBT Energie en Klimaat**
Opmaken van een LULUCF-actieplan met prognoses	ISE Bodem en ondergrond - SD 1 OD 1 Naar veerkrachtige bodems in Vlaanderen

Terugdringen van bijkomend ruimtebeslag, ontharding en beheer van niet-verhard ruimtebeslag	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 3 Bouwshift realiseren ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu – SD 4 Robuuste open ruimte
Woningpas als centraal beheerd digitaal paspoort van de woning	Overkoepelende strategische doelstellingen – Omgeving is digitaal en data-gedreven by default
Keurings- en onderhoudsverplichting voor centrale verwarmingstoestellen	Overkoepelende strategische doelstellingen – Omgeving is digitaal en data-gedreven by default
Ontwikkelen gebouwenpas	Overkoepelende strategische doelstellingen – Omgeving is digitaal en data-gedreven by default
Windplan	BBT Energie en klimaat – ISE Energie – OD 3.3 windplan 2025 opstellen en implementeren
Mogelijkheden windturbines bij radarlocaties/luchthavens faciliteren	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins
Verder optimaliseren van één omgevingsvergunning in plaats van een afzonderlijke stedenbouwkundige vergunning en een milieuvergunning.	Uitgevoerd door het Omgevingsvergunningsdecreet Verdere optimalisaties worden vermeld bij ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 OD 11 Herzien en vereenvoudigen van de omgevingsreglementering
Projectstudies initiëren om de inplanting van hernieuwbare-energie-installaties te faciliteren.	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 OD 7 Iedereen VIP
Uitwerken van een reglementair kader voor de exploratie en exploitatie van diepe geothermie.	Reeds uitgevoerd via Decreet Diepe Ondergrond. Sluit aan bij ISE Bodem en Ondergrond – SD3 Verstandig benutten van de ondergrond – OD2 Kennis en duurzaam beheer van de (diepe) ondergrond en het gebruik van diepe aardwarmte
Opmaak van een nieuwe omzendbrief inzake inplanting van windturbines, zonnepanelen en andere hernieuwbare-energie-installaties.	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins
Regelluw kader voor het stimuleren van innovatie	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 OD 2 een coherent instrumentenpakket dat geïntegreerd wordt ingezet
Klimaatmitigatie via ruimtelijke ordening	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 3 Bouwshift realiseren

	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu – SD 4 Robuuste open ruimte
Stimuleren van veranderingsgericht bouwen	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins
Stimuleren tijdelijk gebruik van gebouwen	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins
Werk maken van een klimaatvriendelijke Vlaamse overheid (coördinatie)	BBT Energie en Klimaat, ISE Klimaat – SD 2 OD 2.10 Klimaatplan VO
Bouwen aan draagvlak voor een klimaatneutrale samenleving	ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu – SD5 OD5 Maatschappelijk draagvlak verzekeren door sensibilisering bevolkingslagen
Versterkte en wetenschappelijke beleidsonderbouwing	Overkoepelende strategische doelstellingen – SD 4 Onderbouwd omgevingsbeleid ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu – SD 1 OD 1 Beleidsondersteunend omgevingsonderzoek op beleidsdomeinniveau afstemmen en versterken
Maatregelen nemen om ons aan te passen aan de klimaatverandering	BBT Energie en Klimaat, ISE Klimaat – SD 1 OD 1.4 We nemen onmiddellijk maatregelen om ons aan te passen aan de klimaatverandering

Maatregelen Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 met trekker OVAM	**Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur**
Versneld asbestveilig maken van daken van woningen	ISE Afval en materialen - SD1, OD 3 Versterken van asbestafbouwbeleid
Implementatie langetermijnvisie afvalverwerkingsinstallaties	SE Afval en materialen - SD1, OD 6 Verminderen van restafval door circulair materialenbeheer
Inzetten op voorvergisting GFT-afval	SE Afval en materialen - SD1, OD 4 verzekeren van waardebehoud voor biomassa
Uitbreiding van gescheiden inzameling van kunststoffen met bijhorende sorteer- en recyclagecapaciteit	SE Afval en materialen - SD1, OD 5 Materiaalimpact van productketens verlagen
Andere beleidsmaatregelen	
Verhoogde koolstofopslag in houtproducten en circulaire economie	SE Afval en materialen - SD1, OD 4 Verzekeren van waardebehoud voor biomassa SE Afval en materialen - SD 1 OD 5 materiaalimpact van productketens verlagen
Stimuleren van circulaire oplossingen via publieke en private aankoopopdrachten	SE Afval en materialen - SD 1, OD 1 Vlaanderen als partner en regelgever in de transitie circulaire economie
Green Deals gebruiken voor de transformatie naar een circulaire economie	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 7 duurzaamheidstransities

Uitbouw van een symbioseplatform	Afval en materialen - SD1, OD 4 Verzekeren van waardebehoud voor biomassa Afval en materialen - SD 1, OD 7 Rapportage, datamining en digitale ontsluiting i.k.v. afval- en materialenbeleid
Verderzetten van een transitieprogramma circulaire economie	Afval en materialen - SD 1, OD 1 Vlaanderen als partner en regelgever in de transitie circulaire economie
Een aangepast wettelijk kader voor circulaire economie	Afval en materialen - SD 1, OD 1 Vlaanderen als partner en regelgever in de transitie circulaire economie
Uitwerken en uitrollen van roadmap circulaire economie	Afval en materialen - SD 1, OD 1 Vlaanderen als partner en regelgever in de transitie circulaire economie
Minder voedselverliezen van producent tot en met consument	SE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 7 - duurzaamheidstransities
Distributieplatformen voor voedseloverschotten en voedselhubs uitbouwen als middel in de strijd tegen voedselverlies	SE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 7 - duurzaamheidstransities

Maatregelen Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 met trekker VLM	**Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur**
Evaluatie en hervorming Nutriënten Emissie Rechten i.f.v. bijdrage aan doelstellingen klimaat, water- en luchtkwaliteit	ISE Water – SD7 Nutriëntenverliezen vanuit de Land- en Tuinbouw
Minder emissies bij mestopslag en mestmanagement: Regelgeving, begeleiding en advisering	ISE Water - SD7 OD2 Heroriëntering Advisering Bemesting en Begeleiding bij Land- en Tuinbouwers
Minder bodememissies door verhoogde stikstofefficiëntie (mestbeleid): Regelgeving, begeleiding en advisering	ISE Water – SD7 OD2 Heroriëntering Advisering Bemesting en Begeleiding bij Land- en Tuinbouwers en ISE Bodem en Ondergrond – SD1 OD1 Naar veerkrachtige bodems in Vlaanderen

Maatregelen Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 met trekker VMM	**Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur**
Nieuwe voertuignormen	ISE Lucht - SD 1 OD3 Naar vergroening van het voertuigenpark
Maatregelen uit luchtbeleidsplan integraal aangepakt met klimaat (ihb voor de transportsector)	ISE Lucht

Een uitgebreide rapportering omtrent de voortgang van alle maatregelen onder de bevoegdheid Omgeving en Natuur zal worden opgenomen in het VEKP-voortgangsrapport dat in de tweede helft van 2023 wordt geagendeerd op de Vlaamse Regering. Voor elke actie zal in het VORA worden aangegeven welk budget hiervoor in 2022 werd voorzien

Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan

Maatregelen jeugd- en kinderrechten beleidsplan	**Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur**
2. We werken aan een gezonder en duurzamer leefmilieu door minstens lokaal te starten met het verantwoord omgaan met zwerfvuil. Volgende acties worden uitgewerkt, met het oog op: a. Gedragsbeïnvloeding via "Nudging" op secundaire scholen b. Bewustwording en gedragsverandering via educatieve projecten, waaronder een Boeboeksboek met bijhorend werkschrift voor leerlingen van het lager onderwijs; lespakketten voor verschillende vakken in het secundair onderwijs, zoals aardrijkskunde, lichamelijke opvoeding, huishoudkunde enz. en "Vuil Spel", een geanimeerd twee-uur durend actief spel voor jeugdverenigingen rond het thema zwerfvuil. c. Vermindering van zwerfvuil op openbaar domein via de aanpak van snoeproutes, waarbij met inzet van minstens scholen, lokale besturen en handelaars bepaalde snoeproutes worden aangepakt.	ISE afval en materialen SD1 OD 6. Verminderen van restafval door circulair materialenbeheer

V. BELEIDSVELD OMGEVING EN NATUUR

Het beleidsveld Omgeving en Natuur omvat 8 inhoudelijke structuurelementen (ISE), met begrotingscodes D tot en met O. Alle ISE maken deel uit van eenzelfde begrotingsprogramma QC.

De ISE van het beleidsveld Omgeving en Natuur zijn:

- Omgevingsbeleid ruimte en milieu (begrotingscode N)
- Thema-overschrijdend instrumentarium Omgeving (begrotingscode O)
- Afval en materialen (begrotingscode J)
- Bodem en ondergrond (begrotingscode E)
- Lucht (begrotingscode H)
- Water (begrotingscode D)
- Natuur en biodiversiteit (begrotingscode F)
- Plattelandsbeleid (begrotingscode G)

1. OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE OMGEVINGSDOELSTELLINGEN

1.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-1QCE2OC-WT en QBX-3QCE2OC-WT - EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK.

Ook in 2022 zette ik in op de actieve betrokkenheid van burger en maatschappij om het maatschappelijk draagvlak voor het omgevingsbeleid te vergroten.

Met programma's als 'Meer bos voor Vlaanderen!', 'Water+Land+Schap 2.0' en 'Vlaanderen breekt uit!' tak ik aan op de lokale maatschappelijke dynamiek om vanuit een breed partnerschap baanbrekende ambities te realiseren op terrein. Deze programma's worden verder toegelicht onder ISE instrumentarium bij SD1 OD1 en SD4 OD4, onder ISE water bij SD3 OD3 en onder ISE natuur en biodiversiteit bij SD 1 OD2.

SD 2. GEÏNTEGREERDE BEPALINGEN EN UITVOEREN VAN OMGEVINGSBELEID

Grote (infrastructuur-) projecten worden versterkt door de inzet op gebiedsprogramma's om de geïntegreerde uitvoering en daarmee ook de omgevingskwaliteit en het draagvlak voor de projecten te vergroten. Dit gold in 2022 voor de Antwerpse infrastructuurprojecten (Toekomstverbond), de Limburgse Noord-zuidverbinding, Werken aan de Ring rond Brussel, Linker-Schelde-Oever, Achterhaven van Zeebrugge, Gentse Kanaalzone, Sigmaprojecten: de Leievallei en de Dendervallei etc. Ik zette instrumenten en middelen in om open ruimte doelstellingen te realiseren (planologische ruil, grondenbankwerking, inrichtingsnota's).

Ik verankerde de succesvolle programmawerking van het Open Ruimte Platform rond belangrijke openruimte opgaven zoals klimaat, water, bos, voedsel en bodem. Realisaties op terrein (bvb. projecten Water-land-schap 1.0) vanuit samenwerking tussen de betrokken administraties, de lokale overheden, het middenveld en burgers staan hierbij centraal.

Een combinatie van inzet op projectwerking, gebiedswerking en programmawerking kent een grote meerwaarde omdat een logica van samenwerking binnen projecten, programma's en gebieden ook verschillend is. De geïntegreerde uitvoering van het

omgevingsbeleid gebeurt bij uitstek gebiedsgericht: het is in een gebied dat de vele omgevingsdoelstellingen samenkomen en vanuit samenwerking worden aangepakt. In 2022 zette ik hiervoor verder in op gebiedscoalities voor geïntegreerde en gebiedsgerichte werking en stimuleerde ik de betrokkenheid van lokale actoren. Zo zette ik hefboomfinanciering op om realisaties door lokale gebiedscoalities, die bijdragen aan het geïntegreerd omgevingsbeleid, mogelijk te maken en te versnellen in een coherent kader. Ik testte in 2022 gebiedsdeals die ik wil toepassen in ruimtelijke processen om ook op lokaal niveau in een vroeg stadium winsten te boeken.

SD 3. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT

Digitalisering van de leefomgeving als systeem om het omgevingsbeleid in alle facetten te onderbouwen is een lange termijndoelstelling bij alle betrokken overheidspartners. In 2022 werden hiertoe verdere stappen gezet. Dit gebeurt via het programma van het omgevingsinformatiesamenwerkingsverband (OIS), waaraan alle entiteiten van het beleidsdomein Omgeving deelnemen. In deze legislatuur wordt ingezet op 5 programmalijnen om aan de hand van concrete (gemeenschappelijke) digitaliseringsprojecten de efficiëntie van het omgevingsbeleid en de dienstverlening hiervoor, stapsgewijs te optimaliseren.

Vanuit OIS werd er geïnvesteerd in betere uitwisseling van data en informatie ikv PAS en PFAS. In dat kader is het inregelen van het beheer van de codelijsten rond het uniek kennen en benoemen van chemische stoffen, bio-indicatoren, observatieprocedures etc. een belangrijk project dat in 2022 werd opgestart, hiermee wordt invulling gegeven aan een belangrijke aanbeveling uit de PFAS-onderzoekscommissie. Het project 'piloot publicatie gegevens omgevingsloket' wil daarnaast de data uit het omgevingsloket aanbieden in de vorm van dataproducten op maat richting de verschillende partners binnen het beleidsdomein omgeving. In eerste instantie gaat het om een pilootproject met twee dataproducten: omgevingsvergunningen met ingedeelde inrichtingen en omgevingsvergunningen met stedenbouwkundige handelingen.

Via het OIS-project 'POC Kruinafname', werd aangetoond dat het mogelijk is om aan de hand van diverse bronnen (luchtfoto's, groenkaart, hoogtemodel Vlaanderen en Sentinel-satellietgegevens) het verdwijnen van (boom)kruinen in Vlaanderen beter te monitoren en op te volgen. De toepassingsmogelijkheden van AI en remote sensing data werden ook onderzocht in het kader van vegetatiemetingen en detectie van (historische) wijzigingen aan landschap.

Binnen het OIS-project 'Regionaal Grachtenproject', waarin men potentiële grachten automatisch liet inventariseren, kwam men uit op zeven tot acht keer zoveel grachten dan er momenteel gekend zijn, dewelke belangrijke informatie zijn in het kader van een beter grachtenbeheer en de uitdagingen rond droogte en klimaatverandering. Voor baangrachten blijft het beheer voorlopig in handen van het lokale bestuur of het Agentschap Wegen en Verkeer. Indien relevant kan dit meegenomen worden in de oefening rond het wegwerken van de versnippering in kader van het beheer van onbevaarbare waterlopen.

Tot slot werd in kader van handhaving ingezet op het ontsluiten van data van vergunde stallen en een uitbreiding van de controleviewer met een overzicht van uitgevoerde en uit te voeren inspecties in samenwerking met regionale en lokale toezichtshouders.

SD 4. ONDERBOUWD OMGEVINGSBELEID

Ik zorgde verder voor een sterk wetenschappelijk onderbouwd omgevingsbeleid. Deze onderbouwing omvat een geheel van monitoring (dataverzameling), studies in kader van beleidsvoorbereiding en -evaluatie, wetenschappelijk en verkennend onderzoek, rapportage en ontwikkeling van innovatieve producten en systemen.

Het beleidsondersteunend omgevingsonderzoek werd verder afgestemd op niveau van het beleidsdomein (zie ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, SD1-OD1).

Daarnaast liet ik in 2022 onderzoeken hoe de verdere optimalisatie van de wetenschappelijke onderbouwing van het Omgevingsbeleid structureel kan gebeuren.

SD 5. VEREENVOUDIGING VAN PROCEDURES

In het relanceplan Vlaamse Veerkracht werd het project 'snellere vergunnings- en beroepsprocedures (VV 159)' opgenomen. Dit project zal het komende werkjaar leiden tot een aantal verbeteringen aan de regelgeving en aan de werking van mijn administratie.

Zo voorzie ik in navolging van de evaluatie van het decreet complexe projecten alvast een aanpassing aan de regelgeving om een aantal optimalisaties door te voeren. Binnen de schoot van de Vlaamse Regering werd afgesproken een aantal pistes juridisch te laten onderzoeken, zoals het statuut van het voorkeursbesluit als 'point of no return'. In navolging van de begin november 2022 aan de Vlaamse Regering voorgelegde conceptnota over de bijsturing van de regelgeving inzake de omgevingsvergunning, werk ik de modulaire procedure verder uit. Ook inzake de modernisering van de MER zal ik de concrete vervolgstappen voorleggen aan de Vlaamse Regering.

Mijn concrete verwezenlijkingen tot nu toe om de procedures van een aantal instrumenten inzake het omgevingsbeleid verder op elkaar af te stemmen en wellicht nog te vereenvoudigen zijn beschreven in hieronder vermelde operationele doelstellingen in het inhoudelijk structuurelement thema-overschrijdend instrumentarium omgeving (SD 1), met name:

- OD 5. De omgevingsvergunning vereenvoudigen
- OD 6. Een meer geïntegreerde en maatgerichte omgevingsbesluitvorming
- OD 7. Iedereen VIP: proactieve en oplossingsgerichte administratie
- OD 10. Inzetten op een vereenvoudigde en kwalitatieve milieueffectrapportage

De adviesverlening bij veel van deze processen kan voor een substantieel deel geautomatiseerd worden, hetgeen verder wordt bekeken in digitaliseringsprocessen in het beleidsdomeinoverkoepelende OIS-programma (OmgevingsInformatie-Samenwerking).

SD 6. EEN STERKE OMGEVINGSADMINISTRATIE

Een slagkrachtige rol van een kaderstellende Vlaamse overheid die staat voor kwaliteit, houdt in dat de taken in uitvoering van haar beleid worden gelegd waar ze het meest efficiënt en effectief kwalitatief kunnen uitgevoerd worden. Dit betekent voor de omgevingsmateries dat naast de Vlaamse overheid, de lokale overheden maar evenzo het gehele spectrum van mogelijke partners hun rol (kunnen) opnemen: van overheid over partners met publiek karakter tot marktpartijen en burgers.

Ik installeerde in 2021 het **Forum Omgevingshandhaving** in de schoot van het Departement Omgeving. Dit forum kwam in 2022 regelmatig samen en fungeert als netwerk tussen de verschillende handhavingsactoren. Door het uitwisselen van kennis en informatie, kunnen de verschillende actoren hun opdrachten beter vervullen en wordt de handhaving gestroomlijnd.

In 2022 werd de versterkte **samenwerking tussen de Vlaamse omgevings- en gezondheidsadministraties met betrekking tot PFAS** verdergezet met behulp van de door de Vlaamse regering aangestelde opdrachthouder. Naast de Vlaamse samenwerking

werden ook het middenveld en de federale overheid betrokken bij de uitwerking van het PFAS-beleid en was er tevens een nauwe afstemming met de lokale besturen van de vervuilde sites.

Deze intensieve samenwerking leidde in 2022 tot drie rapporten van de opdrachthouder en een omvattend PFAS-actieplan, waarin de krachtlijnen van het Vlaamse PFAS-beleid worden geïdentificeerd en vertaald worden in concrete acties. De samenwerking leidde verder ook tot de rapportering over de voortgang van de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie PFOS/PFAS, een saneringsovereenkomst met 3M en het saneringsverbond. Het saneringsverbond omvat een plan om de PFAS-verontreiniging in Zwijndrecht en omgeving aan te pakken. Hierin wordt tevens beslist om een Kenniscentrum voor innovatieve saneringstechnieken op te richten waarin kennis wordt gecentraliseerd en gedeeld tussen overheden, ondernemingen en civil society.

Het mandaat van de opdrachthouder liep af op het einde van 2022. Om deze samenwerkingen verder te zetten in 2023 en – in lijn met de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie PFOS/PFAS - uit te breiden van PFAS naar andere stoffen werd een **Hub zeer zorgwekkende stoffen** voorbereid. Dit is een geformaliseerde netwerkstructuur tussen de verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid, gecentraliseerd rond de beleidsdomeinen Omgeving en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Dit moet leiden tot een geïntegreerde benadering van een Vlaams beleid rond Zeer Zorgwekkende Stoffen waarbij de visie vanuit het omgevingsbeleid gecombineerd wordt met deze vanuit het gezondheidsbeleid.

1.2. BUDGETTAIR KADER

De overkoepelende strategische omgevingsdoelstellingen worden in hoofdzaak ingevuld met de inzet van de personeelsleden van het coördinerende departement Omgeving. Voor SD1 (een omgevingsbeleid voor en met betrokkenheid van burger en maatschappij, met het oog op het verhogen van het maatschappelijk draagvlak),SD3 (omgeving is digitaal en data-gedreven by default) en SD4 (onderbouwd omgevingsbeleid) zijn er ook (relatief beperkte) flankerende budgetten voorzien. Deze worden verder besproken onder ISE Thema-overschrijdend instrumentarium.

2. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU

Dit ISE omvat de doelstellingen, taken en budgetten inzake het omgevingsbeleid die het beleid rond leefmilieu en natuur en het ruimtelijk beleid integreren.

Concreet worden voornamelijk volgende doelstellingen door het departement Omgeving ondersteund binnen dit ISE:

- Beleidsondersteunend omgevingsonderzoek afstemmen en versterken binnen het beleidsdomein Omgeving (incl. RURA, MIRA EN NARA);
- Investeren in kennisopbouw, basisdata, monitoring rond omgevingskwaliteit, gezondheid, ruimtelijke ontwikkeling, bodem, ondergrond…;
- Opmaak en implementatie van strategische beleidsplannen, zoals het BRV, het Vlaams adaptatieplan, LULUCF-actieprogramma, … in functie van het realiseren van de bouwshift en adaptief ruimtegebruik;
- Omgevingsbeleid opmaken en realiseren voor een betere gezondheid en beheersen van risico’s (omgevingsveiligheid), opmaken en uitvoeren van geluidsactieplannen;
- Afstemming tussen ruimtelijk beleid en mobiliteitsbeleid (o.a. vervoersregio- en mobiliteitsplannen);

- Gebiedsontwikkeling en gebiedsgerichte samenwerking coördineren tussen Vlaamse en lokale beleidsactoren en andere belanghebbenden;
- Stimuleren vergroening van consumptie en productie en onderbouwen van transitie richting een groene economie, inclusief draagvlak hiervoor;
- Beleidsopmaak voor, en realisatie van een milieuverantwoord en gezond voedingssysteem.

Het open ruimte beleid wordt mee uitgevoerd door de VLM onder dit ISE met volgende doelstellingen:

- Versterking van de ruggengraat van de open ruimte door gerichte landinrichtingsprojecten (uitvoering programma landinrichting en ruilverkaveling) en gebiedsgerichte uitvoeringsprojecten (concrete terreinrealisaties en leertrajecten).
- Afstemmen Vlaamse investeringsagenda in strategische gebieden van de open ruimte.
- Inzetten op een samenwerking met alle actoren in de open ruimte voor een kwaliteitsvol beheer van de leefomgeving.
- Inzetten van de Vlaamse grondenbank.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:
- de werkingsuitgaven van VLM:

- voor de beleidsondersteunende werking toe te wijzen aan dit ISE (inclusief de lonen);
- voor vergoedingen (inclusief beheerovereenkomsten) ingevolge gebiedsgerichte verscherpingen in uitvoering van het mestdecreet en ingevolge het plattelandsontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen;
- voor gebruikersschade en kapitaalschade;
- voor ruilverkaveling, landinrichting en de grondenbanken.

- de uitgaven van het departement Omgeving:

- voor beleidsondersteunend onderzoek en voor kennisopbouw, basisdata, monitoring rond omgevingskwaliteit, gezondheid, ruimtelijke ontwikkeling, bodem, ondergrond…;
- voor het opmaken van omgevingsbeleid en het realiseren van een betere gezondheid en beheersen van risico’s (omgevingsveiligheid, opmaken en uitvoeren van geluidsactieplannen);
- voor de afstemming tussen ruimtelijk beleid en mobiliteitsbeleid (o.a. vervoersregio- en mobiliteitsplannen);
- voor het BRV-proces (uitvoeringsagenda’s) en opmaak van de beleidskaders;
- voor het realiseren van de bouwshift;
- voor gebiedsontwikkeling en ondersteuning van gebiedsgerichte samenwerking tussen Vlaamse en lokale beleidsactoren en andere belanghebbenden;
- voor het stimuleren van een transitie richting een groene economie;
- voor de beleidsondersteuning inzake ruilverkaveling en landinrichting;
- voor de werking van het Vernieuwingsfonds (aanpak leegstand), het Vlarelfonds (erkenningen), het Omgevingsfonds;
- voor de werking van het Rubiconfonds (aanpak signaalgebieden);
- voor de behandeling en afhandeling van planschade- en planbatendossiers binnen het Grondfonds.

2.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. OMGEVING ALS KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QB0-1QCE2NC-WT - OMGEVING ALS KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM.

OD 1. BELEIDSONDERSTEUNEND OMGEVINGSONDERZOEK OP BELEIDSDOMEINNIVEAU AFSTEMMEN EN VERSTERKENIk voorzag in de aanzet van een strategische **onderzoeksagenda** binnen het Beleidsdomein Omgeving. De geïdentificeerde beleidsuitdagingen, en de daarmee samenhangende onderzoeksthema's en -vragen, werden gebundeld in vijf strategische clusters (klimaatambitie: mitigatie en adaptatie, circulaire economie, gezondheid en omgeving, biodiversiteit en ecosystemen, duurzame systemen en trends).

De Vlaamse Regering keurde de oprichting van het vijfde generatie steunpunt omgeving en gezondheid goed. Dit steunpunt vormt een belangrijk onderdeel van een beleidsdomein-overschrijdende **kennishub Omgeving en Gezondheid**. Deze kennishub zorgt voor een geformaliseerde en gestructureerde samenwerking rond omgevings- en gezondheidsthema's met stimulering van kennisuitwisseling en de vertaling van de kennis en inzichten naar het beleid over de beleidsdomeinen heen. Hiermee geef ik ook mee uitvoering aan enkele aanbevelingen van de onderzoekscommissie PFAS. De belangrijkste inhoudelijke focus van het steunpunt is de uitvoering van de vijfde cyclus van het Vlaams Humaan Biomonitoringprogramma (VHBP). Hiermee meten we de aanwezigheid en gezondheidseffecten van omgevingsfactoren in de mens. Dit vormt sinds 2002 de wetenschappelijk onderbouwde basis voor concreet Vlaams omgevings- en gezondheidsbeleid.

Het vijfjarig werkprogramma (2023-2027) voor **omgevingsrapportage** werd opgemaakt in uitvoering van het Decreet houdende Algemene Bepalingen inzake het Milieubeleid (DABM). Met dit programma geef ik invulling aan de decretaal verankerde taak om een continue rapportage te voorzien waarbij toestandsbeschrijving, beleidsevaluatie en toekomstverkenning over minstens het milieu en de ruimtelijke ordening in Vlaanderen centraal staan. De Vlaamse regering nam op 3 februari 2023 akte van dit werkprogramma.

Zowel de inhoudelijke noden als de technische aspecten voor het realiseren van een **Vlaams Biodiversiteitsportaal** werden in 2022 samengebracht en geanalyseerd. De resultaten werden aan de stakeholders (beleid, dataleveranciers) toegelicht.

SD 2. BRV-PROCES MET QUICK WINS

In 2022 werd door mijn administratie verdergewerkt aan een ontwerp van beleidskaders. De samenwerking met de partners van de Vlaamse Bouwagenda verloopt eveneens uitstekend. Samen met hen werd een studie uitgevoerd "Verdichting in Vlaanderen, kostprijs en hindernissen" .

De samenwerking met de bouw- en vastgoedsector werd ook verdergezet in het kader van de **Bouwagenda.** Er werd een gezamenlijke studiedag georganiseerd waar de resultaten van de studie 'Verdichten in Vlaanderen, kostprijs en hindernissen, ruim gedeeld aan actoren uit overheid en privé.

Ik organiseerde met mijn collega bevoegd voor binnenlands bestuur een **rondetafelgesprek met stakeholders** over het vooroverleg bij stedenbouwkundige vergunningen. In een gezamenlijk initiatief met mijn collega voor Binnenlands Bestuur is een leidraad voor lokale besturen in opmaak.

In het kader van de **werkagenda circulair bouwen** neem ik mijn verantwoordelijkheid op. Ik zet in op het circulairder maken van bedrijventerreinen, op groenblauwe dooradering en op de ondersteuning van provinciale steden.

De **piloottrajecten over lokale beleidsplanning rond bouwshift en groenblauw** en over een lokale beleidsmatige aanpak van stedenbouwkundige lasten werden in 2022

verdergezet. Ze werkten naar resultaten en voorbeeldaanpakken om binnenkort kennisdeling naar andere gemeenten en professionals rond te starten. Aanvullend werkten pilootgroepen van gemeenten met mijn administratie actief rond het zoeken naar instrumenten om slecht gelegen juridisch aanbod te vrijwaren, zoals herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil.

In opdracht van mijn administratie leverde een regieteam een tussentijds rapport op met gedetecteerde leerpunten uit de analysefase van het **leertraject transformatie van verkavelingswijken**. Op basis van deze analyse selecteerde ik 3 wijken voor de tweede fase van het leertraject:

- Wijk Groenpark (Roeselare)
- Knooppunten Wondelgem (Gent)
- Wijk Ravenstein (Tervuren)

Er werden drie multidisciplinaire projectteams aangesteld die op maat van deze 3 verkavelingswijken de transformatiestrategieverder uitwerkten.

Het regieteam nam de projectregie verder op van het overkoepelende leertraject.

Uit de oproep 'samen verbeelden we open ruimte', selecteerde ik vijf projecten die in de loop van 2022 van start gingen en de Vlaamse burgers meer willen sensibiliseren over en betrekken bij ruimtelijke uitdagingen in Vlaanderen.

Uit de projectoproep **'Green Deals - Omgeving voor de toekomst'** selecteerde ik 3 beloftevolle initiatieven die elk een Green Deal voorbereiden om de doelstellingen van de transitieprioriteit Omgeving voor de toekomst mee te realiseren. Deze deals in voorbereiding zijn respectievelijk gericht op een meer toekomstbestendige stedenbouw, het opschalen van tuinstraten en een betere verweving van economische met residentiële functies

SD 3. BOUWSHIFT REALISEREN

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QB0-1QCE2NB-WT - ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE en begrotingsartikel QB0-1QCE2NO-IS - RUBICONFONDS.

OD 1. SLIM RUIMTEGEBRUIK OP DE JUISTE PLAATS

Om te kunnen voorzien in een divers woonaanbod, dat afgestemd is op de vraag, verken ik de mogelijkheden naar nieuwe woon- en beheersvormen. Samen met mijn collega bevoegd voor Wonen lanceerde ik in het begin van het jaar een projectoproep naar lokale besturen die aan de slag willen gaan met **coöperatief wonen**. De vijf projecten die in 2022 geselecteerd werden krijgen tot november 2024 begeleiding op maat van hun concrete noden in hun traject tot de vorming van een wooncoöperatie.
Naast de 5 projecten werk ik ook aan een lerend netwerk rond coöperaties, waarbij naast de geselecteerde steden en gemeenten ook geïnteresseerde burgers, niet geselecteerde gemeenten, intercommunales, …kunnen deelnemen. In dat leertraject worden de lessen die uit de proefprojecten getrokken worden gedeeld, maar ook meer algemene info over coöperaties. Een eerste leermoment ging door in november.

Ik werkte mee aan de oefening van mijn collega bevoegd voor Wonen om de juiste randvoorwaarden te creëren om het aanbod aan woonvormen te verhogen en te faciliteren. Na een eerste inventarisatiefase die zich richtte op de op knelpunten met betrekking tot woonvormen binnen het woonbeleid, werd een tweede inventarisatie opgestart die zich

richtte op juridische knelpunten en aandachtpunten in de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen.

Ik stimuleerde kennisdeling en ervaringsuitwisseling tussen lokale besturen via het atrium lerend netwerk. Thema's die hierbij onder andere aan bod kwamen zijn lokale ruimtelijke beleidsplanning, kernversterking en hoe het dorpskarakter kan bewaard worden in tijden van appartementisering.

Inzake de transformatie van de goed gelegen functionele bedrijventerreinen nam ik een actie op in het programma Omgeving voor de toekomst rond het verduurzamen van bedrijventerreinen. De samenwerking met mijn collega bevoegd voor economie, wordt ook geïntensiveerd. Zo werken mijn diensten nu ook mee aan het lerend netwerk bedrijventerreinen dat door VLAIO geïnstigeerd werd.

Op mijn voorstel keurde de Vlaamse Regering de besluiten goed voor de toekenning van de subsidies voor Groenblauwe dooradering I en II, in het kader van de Blue Deal en het **programma Vlaanderen breekt uit!** Deze projecten zijn nu allemaal aan de slag.

Met **de projectoproep 'Groenblauwe dooradering I en II'** steun ik 20 lokale besturen die een ambassadeursrol opnemen in realisaties rond groenblauwe dooradering. Hierbij voorzie ik een leertraject en brede campagne voor sensibilisering van de maatschappij om organisaties te inspireren om te ontharden en te vergroenen

Dankzij de **oproep Groenblauwe parels** werden er subsidies toegekend aan 14 projecten, elk bestaande uit minstens drie locaties die onthard worden en groenblauw worden ingericht in de periode 2023 – 2026. Het gaat over 28 schoolterreinen, 16 woonbuurten, 4 zorgterreinen, 2 sportterreinen, 1 bedrijventerrein en 1 terrein bij een jeugdvereniging waar de ingrepen zullen plaatsvinden.

Ik heb ook een **expertenpool** opgezet om lokale besturen en andere initiatiefnemers te ondersteunen bij de realisatie van groenblauwe initiatieven voor klimaatadaptatie.

OD 2. ONDERSTEUNENDE REGELGEVING EN INNOVATIE AANPAK

Ik nam het principe van **planologische compensatie** op in het voorontwerp verzameldecreet omgeving dat op 18 november 2022 voor de eerste keer principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Dit decreet is momenteel geadviseerd door de strategische adviesraden, die adviezen worden verwerkt. In dit voorontwerp wordt ook de **afwerkingsregel uitgedoofd** in die bestemmingen die niet bestemd zijn voor woningbouw. In het Verzameldecreet werd ook vooropgesteld om bijkomende lokale vergunningsplichten (via verordening) te beperken. Hierover werd overleg opgestart met de VVSG en de lokale besturen.

Naast het verzameldecreet worden ook andere afwijkingsmogelijkheden in de VCRO verder geëvalueerd. In uitvoering van de conceptnota omgevingsvergunningsdecreet van 25 februari 2022 werk ik aan een grondige **herijking van het systeem vrijstelling – melding – vergunning**. Hierrond is ook nog een consultatieronde bezig. Ik vertrek hierbij van volgende uitgangspunten: - vrijstelling voor occasionele handelingen of gebruik (eenmalig, korte duurtijd), - meldingsplicht voor tijdelijke handelingen of functiewijzigingen (langere duurtijd), - vergunningsplicht voor permanente handelingen of functiewijzigingen. Hierop kunnen correcties worden doorgevoerd op basis van bv. de ruimtelijke omvang/impact, de ligging in kwetsbaar gebied of overstromingsgebied, enz.

OD 3. DE OMGEVINGSKWALITEIT GEÏNTEGREERD EN INNOVATIEF VERBETEREN

In de ambitie van de Vlaamse Regering om het ruimtelijk rendement te verhogen, moedigde ik **slimme verdichtingsprojecten** aan.

Ik liet ontwerpprincipes voor **luwte-oases** in beeld brengen. Die zijn een bron van inspiratie voor lokale besturen en andere sleutelfiguren die in woon- en werkomgevingen ruimte willen bieden voor rust, bezinning en onthaasting. Gezondheid, biodiverse natuur en klimaatadaptatie worden er expliciet gekoppeld aan elkaar.

Ik moedig lokale besturen aan om maatregelen te nemen die duurzaam en sociaal zijn. Leefomgevingen die de sociale cohesie versterken, zorgen ervoor dat iedereen goed kan wonen en leven op een inclusieve manier. Ik bundelde daartoe inzichten, voorbeelden, tips en tools om meer aandacht te hebben voor de sociale aspecten van buurtontwikkeling.

Wie vanuit de samenleving op zoek gaat naar meer kwaliteit via **innoverende projecten** en ingrepen (o.m. via tactical urbanism), of wie kennis verzamelt via vernieuwende citizen science projecten, ondersteunde ik ten volle:

Ik bereidde de proof of concept (POCs) voor van state-of-the-art **sensor-gebaseerde meetnetten** om de blootstelling aan straling continu te kunnen monitoren en dit zowel voor radiofrequente straling (afkomstig van GSM-antennes) als extreem laag frequente straling (ELF, afkomstig van hoogspanning). Op basis van deze POCs kunnen de concepten verder geoptimaliseerd worden voor een bredere uitrol.

Ik werkte het **beleidskader rond ELF** verder uit waarbij de VLAREM-norm voor acute blootstelling (100 µT) werd ontwikkeld in functie van ons voorzorgsbeleid en een bindend afsprakenkader met redelijke en proportionele maatregelen waartoe de netbeheerders (ELIA en Fluvius) gehouden zullen zijn bij exploitatie van het 380kV-net om de chronische blootstelling aan de magnetische velden (meer dan 0.4 µT) van het hoogspanningsnet zoveel mogelijk te beperken.

Ik startte met de ontwikkeling van een instrument waarmee de **persoonlijke nachtelijke geluidsblootstelling** en bijhorende slaapverstoring in Vlaanderen in kaart kan gebracht worden. Verschillende POCs zullen hiervoor verder worden uitgerold. Tevens startte de studie die focust op het Vlaams-breed in kaart brengen van omgevingsgeluid en de appreciatie van die omgeving.

We monitoren het effect van verschillende ventilatiesystemen en manieren van ventileren om concrete adviezen uit te werken met oog op een betere **binnenmilieukwaliteit**.De Vlaamse Regering keurde op het initiatief van minister Somers en mijzelf een conceptnota goed met de uit te werken krijtlijnen inzake toegankelijkheid.

SD 4. ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QB0-1QCE2NB-WT - ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE.

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QBZ-2QCEANG-OI en QBZ-3QCE2NG-WT - ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE – PLANSCHADE.

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCETNI-OW, QB0-9QCETNI-OP, QB0-1QCE4NI-WT en QB0-1QCE4NI-PA - ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN.

OD 1. VERSTERKING VAN DE RUGGENGRAAT VAN DE OPEN RUIMTE

Op mijn voorstel keurde de Vlaamse Regering in het najaar van 2022 het Vlaams **Klimaatadaptatieplan** goed als non-paper. Dit is een transversaal en krachtdadig plan om Vlaanderen weerbaar te maken tegen de effecten van klimaatverandering. Ik startte meteen met de uitvoering van het plan door de opmaak en goedkeuring van een investeringsprogramma voor de maatregelen binnen het beleidsdomein Omgeving en het vertalen van de maatregelen naar concrete acties.

Samen met de waterbeheerders zet ik in op het herstel van de **natuurlijke dynamiek in valleigebieden**. Daarbij benutten we de bergingscapaciteit van beek- en rivierlandschappen, creëren waar bijkomende natte natuur en voorzien we flankerend beleid waar nodig.

Ik heb 25 miljoen euro vanuit het omgevingsrelancebudget ingezet voor het ecologisch ontsnipperen van prioritaire knelpunten aan Vlaamse gewestwegen. Dit gebeurde in kader van het **Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering**, een gefundeerd meerjarenprogramma over ecologische ontsnippering dat ik lanceerde op 23 september 2020 samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken, zie ook ISE natuur en biodiversiteit SD 1 OD 3).

Samen met mijn collega bevoegd voor landbouw heb ik de jaarlijkse oproep '**Landbouw-Natuur: Op zoek naar een win-win**' gelanceerd om het constructief samengaan tussen landbouw en natuur verder te stimuleren. Om de goede praktijkvoorbeelden uit deze oproep verder uit te dragen heb ik een portaalsite uitgebouwd in samenwerking met betrokken partners.

Het **complex project De Nieuwe Rand** werkt op de klimaatgordel als groengeelblauw netwerk in functie van klimaatmitigatie (koolstofopslag), klimaatadaptatie en versterking van het openruimte netwerk. In september 2022 lag de alternatievenonderzoeksnota na veel voorbereidend werk klaar. Na de publieke raadpleging en de adviesronde werden het overwegingsdocument, de richtlijnen MER en de geactualiseerde alternatievenonderzoeksnota gepubliceerd. Ik volg via het stuurcomité het complex project verder op.

Ik zette 20 miljoen euro vanuit Vlaamse Veerkracht (VV31) in voor het **versterken van de groenblauwe infrastructuur** in de bebouwde omgeving. Met de oproep 'groenblauwe dooradering in de bebouwde ruimte' werden 20 ambitieuze steden en gemeentes in Vlaanderen geselecteerd die voorbeeld stellend willen zijn voor het beleid rond groenblauwe dooradering en klimaatadaptatie van de Vlaamse regering. Om een onthardings- en vergroeningsgolf op gang te brengen, werden 14 groenblauwe parels geselecteerd die zorgen voor de ontharding en natuurlijke biodiverse inrichting van in totaal 52 locaties in de bebouwde omgeving. Opdat de projecten een grote voorbeeldfunctie zouden hebben, werd er gekozen voor terreinen met een grote zichtbaarheid voor verschillende doelgroepen. Via het Territoriaal Ontwikkelingsprogramma **(T.OP) Dender** startte ik met de partners een werf op om het groenblauwe netwerk op de Denderflanken te realiseren. Een structuurvisie is opgemaakt die nu wordt vertaald in concrete actieprogramma's voor vijf deelgebieden. Intussen versnelde ik de grondaankopen om beslist beleid rond bosuitbreiding en natte natuur uit te voeren en ondersteunde ik via de Blue Deal lokale gebiedscoalities om 8 hefboomprojecten op te starten. Zie hieromtrent ook SD5 – OD3.

OD 2. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE PROJECTEN REALISEREN VIA HET PROGRAMMA LANDINRICHTING EN RUILVERKAVELING

In 2022 ben ik erin geslaagd om binnen de geïntegreerde gebiedsgerichte projecten de brug te slaan tussen verschillende functies en actoren. Dat zorgde voor een gedragen uitvoering op het terrein. Ik ben actief in strategische openruimtegebieden waar ik klimaat, water-, natuur-, landbouw- en landschapsdoelen verzoen. In dat kader gunde ik 17,6 miljoen euro aan middelen voor concrete realisaties op het terrein.

Ik heb ingezet op:

- de uitvoering van raamakkoorden en beslissingen van de Vlaamse Regering in de volgende projecten: Rivierherstel Leie, De Blankaart, Zwinpolders, Oudlandpolde, Moervaartvallei, Liereman, De Merode, Mol Postel en de vallei van de Kleine Nete.

- de uitvoering van de **Blue Deal** van de Vlaamse Regering. Ik slaagde erin om de 30 miljoen euro aan extra Europese Relancemiddelen voor VV24 (Vlaamse Veerkracht Groen Blauwe infrastructuur – open ruimte) tijdig en volledig vast te leggen. Het budget is als volgt verdeeld: 15 miljoen euro extra voor 8 systeeminnovaties rond droogte en 15 nieuwe gebiedscoalities in het kader van Water+Land+Schap 2.0; 6,9 miljoen euro extra antidroogte maatregelen in het kader van de inrichtingsprojecten; 10 miljoen euro aan concrete aankopen in functie van de vernatting in de grondenbank Blue Deal. Naast de 30 miljoen euro die was gereserveerd voor VV24, kon ik ook gebruik maken van Europese Relancemiddelen van andere VV-projecten en realiseerde ik, bovenop voorgaande bedragen nog eens: 9,3 miljoen euro Europese middelen Blue Deal voor VV34 (Rivierherstel Leie en Kleine Nete); 7,5 miljoen euro Europese middelen Blue Deal voor VV36 (natuurinrichting en Sigma). Ik kon naast de Europese relancemiddelen ook de voorziene Vlaamse middelen van 2,8 miljoen euro in het kader van de grondenbank Blue Deal besteden.

- de realisatie van bosuitbreiding. Ik kon in 2022 voor 4 miljoen euro bebosbare gronden of ruilgronden laten aankopen die op termijn inzetbaar zijn voor bebossing. De grondenbank bebossing heeft daarmee op dit moment 161 ha verworven, verdeeld over 97 ha onmiddellijk te bebossen gronden, 51 ha ruilgronden en 13 ha andere gronden (bv. al beboste percelen). Dit komt bovenop de 216 ha die door ANB werd verworven voor bosuitbreiding.

- de realisatie van prioritaire IHD-doelen (Berlarebroek-Donkmeer, Wellemeersen, Schuddebeurze, Biscopveld, Kraenepoel, Torfbroek, Dijlevallei, Zwarte beek, Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit, Zoerselbos, Liereman en Graafweide-Schupleer). Voor Zoerselbos liet ik het laatste projectuitvoeringsplan uitwerken. In de Zwarte beek startte de uitvoering van het beekherstel van de Oude Beek om de toekomst van het veen daar te garanderen. Voor Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit liet ik het projectrapport uitwerken. Daardoor kan de volgende jaren geïnvesteerd worden in de uitvoering van natuurherstelwerken voor de natte (vijver)natuur. In Kraenepoel (Aalter) is het projectrapport in openbaar onderzoek gebracht. In Berlarebroek-Donkmeer, Schuddebeurze (oude, ontkalkte duinen) en Biscopveld (Landschapspark Bulskampveld) werd verder aan de inrichting van de natte natuur en zeldzame duinbiotopen gewerkt. In de Wellemeersen (Dendervallei) werd de omgevingsvergunning voor de grond- en waterwerken verkregen.

- de versterking van open ruimte onder druk in randstedelijke gebieden in landinrichtingsprojecten. Ik realiseerde groenblauwe netwerken (Landinrichting

Wijers, Schelde en Rupel, Gentse Kanaalzone en de Gentse groenpool Vinderhoutse bossen, Brugse Rand en Vlaamse Rand). Voor Rond Ronse werd in een ruimer gebied aan een onderzoek gewerkt naar opportuniteit en haalbaarheid Landinrichting Vlaamse Ardennen, in samenhang met en flankerend aan de geplande bosuitbreidingen. Ook het landbouweffectenrapport werd afgewerkt.

- een volwaardig openruimteluik bij belangrijke investeringsprojecten (A11, R0, Rond Ronse, Koppelingsgebieden Gentse Kanaalzone, LSO, Natuurcompensaties Achterhaven Zeebrugge, Sigma), waardoor het draagvlak toenam en de omgevingskwaliteit is versterkt.

- de gebalanceerde ontwikkeling van landbouw en de realisatie van natuur- en waterdoelen in de ruilverkavelingsprojecten (Jesseren, Molenbeersel, Sint-Rijkers, Plateau van Izenberge fase 1, Schelde-Leie, Willebringen en Rijkevorsel Wortel).

OD 3. VLAAMSE INVESTERINGSAGENDA DIE OPEN RUIMTE DOELSTELLINGEN ONDERSTEUNT

In het kader van het **Open Ruimte Platform** worden de krachten gebundeld binnen Vlaanderen om tot een geïntegreerde ondersteuning te komen van lokale actie op het terrein. Op die manier wil ik een forse versnelling in de concrete uitvoering van openruimtedoelen op het terrein tot stand brengen. Ik voorzag hierbij de actieve ondersteuning van zeven programma's: Water+Land+Schap, Proeftuinen droogte, Landschapsparken, Vlaanderen Breekt Uit, Voedsellandschappen, Grond+Zaken en Luwte+Oases.. Ik zet ook de programmaverkenningen verder rond energielandschappen en agrarische herontwikkeling. Er werden eerste stappen gezet om de werking van het Open Ruimte Platform in de toekomst structureel te verankeren binnen de betrokken administraties.

De programma's **Water+Land+Schap, proeftuinen Droogte en Vlaanderen Breekt Uit** kregen extra investeringsmiddelen voor de uitvoering op het terrein in het kader van Blue Deal, Plan voor de Vlaamse Veerkracht en Europese relancebudgetten. In het kader van het **Programma Landschapsparken** werden de zeven geselecteerde kandidaat Landschapsparken begeleid bij de uitwerking van hun masterplan. Ik werkte het wetgevende kader uit voor de definitieve erkenning van de Landschapsparken. Voor het **Programma Voedsel+Land+Schap** werd een pilootproject uitgewerkt en ingeschreven in het Landinrichtingsproject in voorbereiding van de Antwerpse Zuidrand. Het **Programma Luwte+Oases** voorzag in 2022 concrete opleidingen en begeleiding van gemeenten op basis van de ontwikkelde inspiratiegids. Voor het **Programma Grond+Zaken** werd vanaf juli 2021 tweemaandelijks een bodemschep uitgereikt voor een verdienstelijk initiatief rond bodemkwaliteit. In 2022 is **een beleidsscan** opgestart rond bodem en in het najaar konden bodemzorgers en geïnteresseerden in het thema bodem deelnemen aan een **Bodemforum**, waar praktijk, onderzoek en beleid werden samengebracht. Daarnaast werden **twee verkenningen** opgestart rond nieuwe programma's: Actieplatform agrarische herontwikkeling: dit actieplatform is opgestart om in de schoot van het Open Ruimte Platform initiatieven voor te bereiden om agrarische herontwikkeling te stimuleren. Voor het **programma Energie-Land-Schappen** is een eerste concept is uitgewerkt om de productie van windenergie te versnellen.

OD 4. GRONDBELEID IN FUNCTIE VAN HET BEWAREN VAN OPEN RUIMTE

Ik ondersteunde belangrijke Vlaamse projecten door het realiseren van grondmobiliteit. Ik besteedde in 2022 40 miljoen euro aan concrete **aankoopdossiers**. Hierdoor konden niet alleen gronden verworven worden in voor Vlaanderen strategische gebieden (in functie van het tegengaan van overstromingen, nieuwe infrastructuur en Europese natuur) via een 25-tal lokale grondenbanken, maar werd gelijktijdig ook een flankerend beleid voor de betrokken landbouwers gerealiseerd. De overeenkomst met de Werkvennootschap werd verder uitgevoerd om gronden te zoeken voor boscompensatie en voor ruil. Daarnaast zette de Vlaamse Grondenbank in op een meer proactieve aankoop van strategische gronden in openruimtegebieden om toegang tot grond te blijven verzekeren voor cruciale open ruimte. De middelen flankerend beleid IHD-PAS werden op die manier aangewend voor een versterkte inzet op IHD en het aanbieden van oplossingen aan landbouwers met gronden in IHD-gebied. Er werd ingezet op het ruilen in uitvoering van de grondenbank bebossing en IHD-PAS.

SD 5. EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QB0-1QCE2ND-WT - EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING.Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QBZ-2QCEANE-OW en QBZ-3QCE2NE-WT - EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING.

OD 1. GEINTEGREERDE GEBIEDSONTWIKKELING MET GEBIEDSCOALITIES

In verschillende gebieden is er een goede **(interbestuurlijke) samenwerking** die ik in 2022 verderzette.

In een aantal gebieden als de Kustzone, Antwerpse regio, Brusselse regio, Zuid-West-Vlaanderen, Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) en de Denderregio werkte ik actief verder aan de programmaregie. In andere gebieden zoals de regio’s rond Mechelen, Gent, Leuven, Centraal Limburg of in een andere aantal riviervalleien (Demer, Schelde, Kleine Nete, Zenne,…) bleef ik bovenlokale gebiedscoalities inhoudelijk en financieel ondersteunen om mee vorm te geven aan het Vlaamse omgevingsbeleid.

Ook in 2022 zette ik maximaal in op de verdere uitwerking en uitvoering van deze gebiedsprogramma’s als volwaardige gebiedscoalities. In deze programmagebieden worden beleidsprioriteiten zoals de doelstellingen van het BRV, de Blue Deal of de oprichting van de Vlaamse Parken in gebiedsgericht en lokaal maatwerk omgezet, samen met de verdere interbestuurlijke samenwerking, de versterking van de gebiedscoalities en een professionele aansturing. Ook zette ik in 2022 opnieuw in op de subsidiëring en opvolging van de verschillende strategische projecten. Ik beoordeelde de aanvragen van de 13de oproep verwervingssubsidies: vier strategische projecten kregen een subsidie. Ik lanceerde tevens een veertiende oproep.

Tenslotte stimuleerde ik gebiedsontwikkeling ook op een meer kleinschalig projectniveau. Zo worden in de Blue-Deal-Vlaggenschipprojecten van het Duinencomplex, de Kleine Nete, de Zwarte Beek en Rivierherstel Leie acties betoelaagd om concrete projecten op het terrein te realiseren. De twee subsidieoproepen, gericht op lokale besturen, eigenaars en beheerders van de duinen binnen het Vlaggenschipproject Duinencomplex, werden afgerond. De zes betoelaagde acties worden nu op het terrein uitgevoerd.

In 2022 nam ik ook de nodige voorbereidingen om de gebiedsdeal uit te testen in ruimtelijke uitvoeringsprocessen als nieuw financieel instrument om in samenhang lokale uitvoeringswinsten te realiseren. Medio 2022 werden er tien kandidaten geselecteerd, waarvan uiteindelijk negen gebiedscoalities een aanvraagdossier indienden. Op mijn voorstel keurde de Vlaamse Regering op 9 december uiteindelijk zeven Lokale

Gebiedsdeals Droogte goed om de lokale coalities in staat te stellen om vanuit samenwerking ook de meer complexe ruimtelijke maatregelen voor de versterking van het watersysteem te kunnen uitvoeren.

OD 2. KOPPELEN VAN MOBILITEIT EN OMGEVING/RUIMTE IN VERVOERREGIO'S

Het afgelopen jaar integreerde ik doelstellingen uit het omgevingsbeleid in de regionale mobiliteitsplannen. Binnen de werking van de vervoerregio's denk ik actief mee na over voorstellen van acties die bijdragen aan de realisatie van doelstellingen zowel uit het mobiliteits- als omgevingsbeleid.

Binnen de gebiedsgerichte werking komen de **knooppuntlocaties** in beeld.

OD 3. T.OP – INTEGRALE AANPAK VAN COMPLEXE GEBIEDEN

Binnen **T.OP Kustzone**, maakte ik, naast het stimuleren van lokale ingrepen (zoals binnen het Vlaggenschipproject Duinencomplex), verder werk van het inzichtelijk maken van de potentiële impact van klimaatverandering in de kustzone. De publiekslezingen rond klimaatverandering aan de kust werden afgerond, en zijn nog online te bezichtigen. De studie rond adaptief bouwen aan de kust werd afgerond. Het spoor rond meerlaagse waterveiligheid in de polders werd opgestart. Voor de duinen werd de tweede fase van het onderzoekstraject Ruimtelijk Ontsnipperingsplan (ROP) Westkust opgestart, waarbij 2 concrete oplossingen voor ecologische ontsnippering onderzocht worden. Deze deeltrajecten dragen allen bij tot de opzet van een bovenlokale gebiedscoalitie voor de kustzone, dewelke verder vorm krijgt.

In **T.OP Dender** maakte ik voortgang in de twee werven en de verkenning van de derde werf. Het strategisch plan Ruimte voor water ging de fase van effectenonderzoek in. Voor het groenblauwe netwerk op de Denderflanken wordt de structuurvisie met uitwerking in actieprogramma's concreet. Voor deze werven zijn 7 lokale hefboomprojecten lopende. Ik keurde twee lokale gebiedsdeals droogte goed waardoor de lokale gebiedscoalities 8 bijkomende hefboomprojecten kunnen opstarten. Ook mijn administraties bundelden krachten om de uitvoering van beslist beleid rond bosuitbreiding en natte natuur versneld uit te voeren. Vanuit die gebundelde kracht worden de Vlaamse doelstellingen concreet op terrein. Voor de derde werf rond ontwikkelingskansen voor de bebouwde ruimte, worden instrumenten verkend voor een interbestuurlijke onderhandeling over de uitvoering van de bouwshift.

In **T.OP Noordrand** maakte ik voortgang in de reeds lopende werven en startte een verkenning op van een aantal nieuwe werven. De lopende werven hebben een sterk intergewestelijk karakter en worden in samenwerking met verschillende instanties van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verder opgenomen. Ik zet o.a. in op:

- de werf 'Buda+' waar werk gemaakt wordt van een intergewestelijke mobiliteitsstudie
- de werf 'Defensie' waar gewerkt wordt aan een gezamenlijk planningsproces om een GRUP en RPA parallel uit te voeren.
- de werf 'Openruimtenetwerk voor de noordrand', waarvoor ik een raamwerkkaart heb uitgewerkt voor de openruimte. In het kader daarvan werd ook een opdrachtencentrale opgezet om de uitvoering van het openruimtenetwerk te ondersteunen op het terrein.

Na het initiatief in de Noordrand wordt nu ook werk gemaakt van de zuidelijke rand. Naast de openruimte werkte ik ook aan traject binnen Labo XX+I waarbij ik inzette op een analytische en prospectieve manier om de kwaliteitsvolle transformatie van het bebouwde weefsel in het 20ste-eeuwse randgebied in beeld te brengen. De werven in verkenning lopen rond thema's zoals Lokale Voedselstrategieën en infrastructuur.

Binnen het **project Noord- Zuid Limburg** nam de Vlaamse Regering een beslissing over het voorkeursalternatief via het voorkeursbesluit Noord-Zuid-Limburg. De uitwerkingsfase, volgend op de onderzoeksfase, werd aangevat. Ik werk nu toe naar een projectbesluit.

OD 4. GEBRUIKERS ALS PARTNERS VOOR EEN KWALITEITSVOL BEHEER VAN DE LEEFOMGEVING

In het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027 zijn nieuwe beheersovereenkomsten in voorbereiding. In 2022 hebben 3.698 landbouwers één of meer **beheerovereenkomsten** gesloten, goed voor een totale oppervlakte van 12.032 hectare. Zij ontvingen samen 16,5 miljoen euro aan vergoeding. De focus ligt op de beheerovereenkomsten soortenbescherming. De oppervlakte onder die doelstelling bedraagt in 2022 5.396 hectare, of 45 % van de totale oppervlakte onder beheerovereenkomst.

OD 5. MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK VERZEKEREN DOOR SENSIBILISERING BEVOLKINGSLAGEN

Van 9 tot 19 februari 2023 organiseerde ik de eerste editie van de nieuwe klimaatcampagne **#iktrekhetmijaan**, als opvolger van de dikketruiendag-campagne. Meer dan 500 organisaties, scholen, bedrijven en (lokale) overheden registreerden hun klimaatacties. Samen vertellen we een hoopgevend verhaal van vele herkenbare, haalbare en betekenisvolle klimaatinspanningen en zetten we ook anderen aan tot actie.

Met **Duurzaam Educatiepun**t voorzag ik in ondersteuning van de educatieve sector op vlak van competentieontwikkeling voor een groene economie en duurzame samenleving met een gevarieerd aanbod van vormingen, netwerk- en inspiratiedagen, publicaties en innovatief ondersteunend educatief materiaal.

Ongeveer de helft van de scholen in Vlaanderen maakt deel uit van de **MOS-community** en elk jaar komen er enthousiastelingen bij. In 2022 vierden we met duizenden leerkrachten en leerlingen twintig jaar inzet voor een duurzame leer- en leefomgeving met de campagne #bedanktomtemossen.

Hoe we onze studenten het beste kunnen uitrusten met de nodige duurzaamheidscompetenties, vormt ook voor onze Universiteiten en Hogescholen een gemeenschappelijke uitdaging. Samen met de instellingen bouwde ik **E-learningmodules** die docenten en onderwijsondersteuners op dat vlak inzicht geven. Verder voorzag ik in 6 trajectbegeleidingen voor structurele curriculumhervormingen.

De **kadertekst** voor het onderwijs **'Naar een duurzaam ruimtegebruik'**, is voor uitgeverijen, educatieve verenigingen en leerkrachten een waardevolle basis om met de thematiek aan de slag te gaan in het leerplichtonderwijs. Ik startte in 2022 de ontwikkeling van audiovisueel educatief aanbod in samenwerking met de VRT.

Voor de Centra Duurzaam Educatiepunt was de grootste uitdaging in 2022 de contextanalyse van de Centra Duurzaam Educatiepunt met de daaruit voortvloeiende '**Profilering Centra naar de toekomst**'. Via een participatief proces werden de

verschillende stakeholders, doelgroepen, partners en beleid bevraagd over de werking van de Centra Duurzaam Educatiepunt.

Met de campagne **Week van de Bij,** die afgetrapt is op 29 mei 2022 in het Netepaleis in Kessel, lanceerde ik het actieplan Wilde Bestuivers. Met de bij als ambassadeur en indicator voor een beter leefmilieu, organiseer ik in samenwerking met andere overheidsentiteiten en partners diverse acties voor het brede publiek, scholen, bedrijven en milieudiensten. Met dit plan wil ik de achteruitgang van wilde bijen, vlinders, zweefvliegen en andere insecten een halt toeroepen. Het plan heeft een looptijd tot 2030 en omvat maatregelen die bestuiversvriendelijk beheer willen aanmoedigen en het pesticidengebruik willen terugdringen. Het bevat ook acties om het bewustzijn over en het belang van wilde bestuivers te vergroten.

In mei 2022 is de uitvoering van de grondige energetische renovatie van het gebouw van **De Vroente**, Duurzaam Educatiepunt, toegangspoort van de Kalmthoutse Heide gestart.

SD 6. HINDER

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCEANA-OW, QB0-1QCE2NA-WT en QBX-3QCE2NA-WT - VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN.

Ik heb voorzien in bruikbare kaders voor de beoordeling en afweging van mogelijke hindersituaties, good practices en andere hulpmiddelen en bracht ze onder de aandacht van verschillende doelgroepen. Ik publiceerde in dit verband een nieuw **m.e.r. beoordelingskader voor geluidsaspecten** bij zowel woonontwikkelingen als bij weg-, spoor- en luchtverkeer. Dit kader is intussen in werking getreden. Ik liet een brochure publiceren die ingaat op de omgevingsaspecten van padel en werkte samen met Tennis Vlaanderen en Sport Vlaanderen rond de problematiek van **geluidshinder en lichtverontreiniging bij padelactiviteiten** een code van goede praktijk uit. Om de **hinder rond houtstook** efficiënt te kunnen aanpakken liet ik een analyse uitvoeren van de huidige werkwijzen en liet ik een stappenplan uitwerken, waarin rekening is gehouden met de resultaten van de green deal huishoudelijke houtverwarming. Dit moet zorgen voor een uniforme aanpak rond deze problematiek in Vlaanderen.

Ik werkte verder aan de uitvoering van de in 2019 goedgekeurde **geluidsactieplannen** voor belangrijke wegen en spoorwegen, en deelde de tussentijdse evaluatie van deze actieplannen mee aan de Vlaamse Regering. Het beleidsvoorbereidende werk rond het gebiedsprogramma en de omgevingsgerichte maatregelen die in het in oktober 2021 goedgekeurde geluidsactieplan voor de luchthaven Brussel-nationaal zijn opgenomen, werd in 2022 verdergezet. Ik liet de opdracht starten om strategische geluidsbelastingkaarten voor het referentiejaar 2021 op te maken. Die zullen in 2023 beschikbaar zijn en de basis vormen voor nieuwe actieplannen.

Nieuwe hardware voor het **geluidsmeetnet** is in 2022 in gebruik genomen. De aanbesteding voor de vernieuwing van het software gedeelte, wat o.m. moet leiden tot een gebruiksvriendelijke webviewer, liep vertraging op.

SD 7. DUURZAAMHEIDSTRANSITIES

Via het **Green Deal** loket ondersteunde ik initiatiefnemers bij de voorbereiding en de uitvoering van hun deal en bewaakte ik de kwaliteit van de Green Deals. In de loop van 2022 ondertekende ik de Green Deal 'Sportdomeinen' en de Green Deal 'Anders Verpakt' en zes bestaande Green Deals kregen verdere ondersteuning. Daarnaast ondersteunde ik

meer dan tien nieuwe initiatieven bij de voorbereiding van hun samenwerkingsovereenkomst tussen privépartners en de Vlaamse overheid met als doel een deelaspect van de economie en maatschappij te vergroenen.

Vanuit de omgevingsdoelstellingen heb ik in 2022 bijgedragen aan de ontwikkeling van een **Vlaamse Voedselstrategie**. In de daaruit voortvloeiende voedseldeals zal ik lopende en nieuwe beleidsacties inschakelen om de operationalisering van Voedselstrategie te ondersteunen. In het kader van de Vlaamse Eiwitstrategie draag ik samen met mijn collega-ministers bij tot het verderzetten van acties en het ontwikkelen van specifieke doelstellingen. Ook sta ik samen met mijn collegaminister bevoegd voor economie, innovatie en landbouw in voor de verdere ontwikkeling en uitrol van de werkagenda Circulaire Voedselketen. De Green Deal 'Eiwitshift op ons bord' kende in het tweede jaar verdere ontwikkelingen op het vlak van voedselroutines, monitoring en communicatie. Deze zullen worden voortgezet en tot ontplooiing komen in 2023.

Via de VVSG ondersteun ik lokale besturen in het uitwerken van een lokale voedselstrategie, zie hiervoor ISE plattelandsbeleid SD 1 OD 2.

Ik voer het **Actieplan Voedselverlies en Biomassa(rest)stromen Circulair 2021-2025** verder uit, zie hiervoor ISE afval en materialen SD 1 OD 4.

2.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Ruimte en milieu zijn er zowel ontvangsten als uitgavenkredieten voorzien op de uitgavenbegroting en de DAB Minafonds. Deze worden hieronder verder besproken.

OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU, MVG excl. DAB

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	17.495	54.277	47.133	20.254	38.876	21.566
Toe-lagen IS	76.540	90.245	88.949	76.087	89.833	86.870
Overige LE, PA, andere	1.855	2.336	730	1.855	2.336	730
Totaal	**95.890**	**146.858**	**136.812**	**98.196**	**131.045**	**109.166**

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het ISE N Omgevingsbeleid ruimte en milieu van de uitgavenbegroting werden in VAK zowel WT-uitgaven begroot (17.5 miljoen euro), als interne stromen naar de VLM (61,5 miljoen euro) en het Rubiconfonds (15.000 keuro), als ESR-neutrale participaties (1.900 keuro). De VEK-budgetten worden bepaald in functie van de vereffeningskalender en de aanrekeningsregels van de VCO.

De WT-uitgaven betreffen enerzijds vaste kredieten onder het beheer van het Departement Omgeving, die worden ingezet voor de hoger omschreven departementale doelstellingen (binnen ISE N) via de begrotingsartikels QB0-1QCE2NA-WT t.e.m. QB0-1QCE2ND-WT (12,1 miljoen euro). Belangrijkste uitgavenposten zijn hierbij de subsidies voor bestrijding van leegstand, de subsidieoproepen ter ondersteuning van ruimtelijke projecten en de projecten van Vlaams strategisch belang.

De WT-uitgaven bevatten anderzijds ook alle uitgaven binnen de begrotingsfondsen onder het beheer van het departement. Concreet gaat het over het Vernieuwingsfonds (5.3 miljoen euro), en het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen (1.875 miljoen euro aan ESR-neutrale participaties).

VLM oefent haar taken uit binnen 4 verschillende ISE (Plattelandsbeleid, Water, Natuur en biodiversiteit en Omgevingsbeleid ruimte en milieu). De financiering van de taken die VLM uitvoert, verloopt voornamelijk via de toelage-artikels QB0-1QCE2NY-IS en QB0-1QCE5NY-IS, 2 artikels die in de begroting conform de instructies integraal werden toegewezen aan (en besproken bij) het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid ruimte en milieu.

Voor de meer gedetailleerde bespreking van de reële wijzigingen in deze uitgaven t.o.v. de ramingen bij BA2022 wordt verwezen naar de bespreking van de desbetreffende artikels verder in dit deel van de BBT.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten.

2.2.1 Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

QB0-9QCEANA-OW – VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:
Op dit ontvangstenartikel worden de inkomsten geïnd van de retributies die moeten betaald worden door de aanvragers van conformiteitsattesten voor zendantennes. Met deze inkomsten zullen de uitgaven gefinancierd worden in het kader van diverse taken binnen het departement Omgeving m.b.t. de normering van zendantennes (o.a. kosten m.b.t. de beoordeling van aanvragen van conformiteitsattesten, ICT aanpassingen om aanvragen van conformiteitsattesten te verwerken, expertadvies en onderzoek nodig voor de beoordeling van aanvragen voor een attest, het opstellen en bijhouden van een kadaster en het regelen van het online betalingsverkeer voor het innen van de retributies).

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	440	0	0
BU	594	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De definitieve veiling van de 5G licenties vond plaats in juni 2022. Er werd een groter aantal 5G aanvraagdossiers ingediend dan verwacht. Het totaalbedrag van de geïnde retributies is daardoor hoger dan geraamd.

QB0-9QCETNE-OW – EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING - VERNIEUWINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Ontvangstartikel binnen het Vernieuwingsfonds, gelinkt aan uitgavenartikel QB0-1QCE4NE-WT. Leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten in Vlaanderen worden opgenomen in een inventaris die jaarlijks wordt bijgewerkt. De heffing moet worden betaald in het kalenderjaar dat volgt op de derde registratie in de inventaris. Deze heffingen komen terecht in het Vernieuwingsfonds samen met ontvangen intresten en terugontvangen subsidies. Vanuit dit fonds wordt dan steun gegeven aan projecten die leegstaande sites nieuw leven willen inblazen.

Aan uitgavenzijde is dit ontvangstenartikel gelinkt aan artikel QB0-1QCE4NE-WT van het Vernieuwingsfonds.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	4.200	0
BU	0	5.444	0

Inhoudelijke toelichting:

Deze ontvangsten dienen ter ondersteuning van projecten die leegstaande sites nieuw leven willen inblazen. De raming van deze ontvangsten was bij BA2022 4.200 keuro. De werkelijke ontvangsten zitten dus boven het geraamde bedrag. Er werd in 2022 aan uitgavenzijde 1.020 keuro besteed aan subsidies sanering leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten. Zie verder bij bespreking van het uitgave-artikel QB0-1QCE4NE-WT. Het Vernieuwingsfonds wordt in 2023 ingekanteld in het BRV-fonds.
Indien de waardeverminderingen (zie onderstaande technische artikel) meegenomen worden, werd er voor 3.813 keuro aan heffingen en intresten geboekt.

QB0-9QCETNE-WT – EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING - VERNIEUWINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:
Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
BU	0	-1.631	0

Inhoudelijke toelichting:

De waardeverminderingen in 2022 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 1.631 keuro.

QB0-9QCETNI-OP – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Deze toegewezen ontvangsten omvatten de terugvorderbare voorschotten die terugbetaald worden na de beëindiging van ruilverkavelingsprojecten of bij verkoop van gronden die door de VLM werden aangekocht in ruilverkavelingsprojecten.
Voor het globale Fonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QB0-1QCE4NI-PA, QB0-1QCE4NY-IS en QB0-1QCE4NI-WT) gelijk aan de raming van de toegewezen ontvangsten (QB0-9QCETNI-OW en dit artikel).

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	865	0
BU	0	1.618	0

Inhoudelijke toelichting:

In begrotingsjaar 2022 werden ontvangsten gerealiseerd voor een totaal van 1.618 keuro, hoger dan begroot. Door de terugstorting van het terugvorderbaar voorschot dat werd aangewend voor grondaankopen, na overdracht van de gronden aan het ruilcomité A11 in functie van het verlijden van de ruilverkavelingsakte, werden er 1.599 keuro aan ontvangsten geïnd. Na doorverkoop van aangekochte percelen (wegens stopzetting onderzoek nut ruilverkaveling) hebben de terugbetalingen van het terugvorderbaar voorschot van Wellen en Loenhout respectievelijk 12 keuro en 7 keuro aan ontvangsten gegenereerd.

QB0-9QCETNI-OW – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:
Het betreft hoofdzakelijk de toegewezen ontvangsten m.b.t. intresten op het kostenaandeel ten laste van de grondeigenaars in ruilverkavelingsprojecten en de toegewezen ontvangsten m.b.t. pachtopbrengsten van de gronden aangekocht met terugvorderbare voorschotten in ruilverkavelingsprojecten. Voorts zijn er nog andere toegewezen ontvangsten in het kader van de ruilverkavelingsprojecten, onder meer ingevolge positieve eindsaldo’s van rekeningen van ontbonden ruilverkavelingscomités.
Voor het globale Fonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QB0-1QCE4NI-PA, QB0-1QCE4NY-IS en QB0-1QCE4NI-WT) gelijk aan de raming van de toegewezen ontvangsten (QB0-9QCETNI-OP en dit artikel).

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	990	0
BU	0	2.186	0

Inhoudelijke toelichting:
Er zijn verschillende ontvangstenrubrieken, namelijk de ontvangsten ingevolge teveel uitbetaalde (voorschotten op vastgelegde) subsidies aan ruilverkavelingscomités of landinrichtingspartners (49 keuro), de positieve eindsaldo's ten bate van het Vlaams gewest van de rekeningen van ontbonden ruilverkavelingscomités (1.954 keuro), de ontvangsten ingevolge intresten op het kostenaandeel van de grondeigenaars in de ruilverkavelingsprojecten (12 keuro) en de ontvangsten ingevolge pachtopbrengsten van de gronden aangekocht met terugvorderbare voorschotten in ruilverkavelingsprojecten (171 keuro).

Uitgaven

QB0-1QCE2NA-WT – VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het departement Omgeving uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de milieukwaliteit van de leefomgeving voor het thema hinder. Meer concreet omvat dit artikel de uitgaven voor beleidsvoorbereidend onderzoek, monitoring en evaluatie rond omgeving en gezondheid (197 keuro) en het samenwerkingsakkoord milieu en gezondheid (NEHAP – 659 keuro), uitgaven ter normering van zendantennes (328 keuro), de subsidiëring van sonometers (5 keuro) en een aantal andere specifieke uitgaven met betrekking tot hinder (30 keuro).

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1.187	1.287	1.219	1.187	701	494

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Er werd in het najaar van 2022 via MB/KHS een budget van 100 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op versterking van het Steunpunt Omgeving en Gezondheid. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2OX-IS (zie toelichting extra PFAS-budget).

De vereffeningen op dit artikel zijn lager uitgevallen dan initieel begroot ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender tov de verwachtingen bij de BA2022. Er werd in het najaar van 2022 via MB/KHS een budget van 486 keuro VEK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QB0-1QCE2NW-IS.

QB0-1QCE2NB-WT – ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat de kredieten nodig om de gebiedswerking en projectwerking tot uitvoering te kunnen brengen. Deze bevat onderstaande deelrubrieken:

- uitgaven verbonden aan diverse goedkeuringsprocedures voor de uitvoering van het omgevingsbeleid (ruimtelijke uitvoeringsplannen);
- ondersteuning van organisaties die bijdragen tot de doorwerking van de opties van het ruimtelijk beleid;
- uitgaven in kader van beleidsplanning en de opmaak van strategische MERs bij regelgeving en beleidsplannen;
- de verdere ontwikkeling van de beleidsplanning vereist verdere ondersteuning om nieuwe beleidsmatige relevante thema's verder te onderbouwen;
- studies in kader van de uitvoering van het omgevingsbeleid. Opdrachten ifv. gebiedswerking en -programma's, programmawerking, ruimtelijke uitvoeringsplannen, territoriale ontwikkelingsprogramma's (TOP), ontwerpend onderzoek (BBT/BREF), complexe projecten, MER-studies, vervoerregio's en de relatie externe veiligheid en ruimtelijke ontwikkelingen, milieueffectrapportage, erkenningen, bodem en studies die kaderen in de optimalisatie van milieuvoorwaarden in vergunningen.
- Ondersteuning van de strategische projecten; hierbij verstaan we de subsidiering van de strategische projecten in het kader van projectcoördinatie en in het kader van verwervingen.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	5.609	5.149	5.040	5.009	5.839	5.396

Inhoudelijke toelichting:

In 2022 werd er 187 keuro VAK aangewend voor milieubeoordelingen i.f.v de opmaak van een GRUP, 299 keuro VAK voor de ondersteuning van communicatie- en participatiemomenten in complexe planningsprocessen, 111 keuro VAK voor onderzoek naar externe veiligheid en de opmaak van ruimtelijke veiligheidsrapporten en 18 keuro VAK in kader van opmaak scopingsnota's.

Verder lag de prioriteit voor studies in functie van de gebiedsprogramma's zoals ENA Wommelgem/Ranst en de Vlaamse Rand rond Brussel (122 keuro), de voortzetting van de T.OP projecten zoals Dendervallei, Open ruimtenetwerk in en rond Brussel west/zuidkant en het Poldergebied (282 keuro) en de complexe projecten Turnhoutsebaan in Schilde, Wolvenbos in Kapellen en Noord-Zuid (N74) te Pelt, Hechtel-Eksel en Boslandgebieden (106 keuro), strategisch Plan-MER PAS (135 keuro), de ondersteuning bij het planningsproces Leidingstraat Antwerpen – Ruhr (133 keuro) en verder onderzoek in Ventilus (113 keuro).

Teneinde de doelstellingen voor het uitbreiden van bossen in Vlaanderen te vrijwaren werd een onderzoekstraject opgestart (550 keuro) met als doel om de meeste waardevolle en de meest bedreigde bossen te vrijwaren. Er werd ook ingezet op een ruimtelijke visieontwikkeling op nabestemming m.b.t. het ontginningsgebied Kraaienhorst en ruimere omgeving in Malle en Brecht (72 keuro), studies over de strategische projecten (51 keuro) en beleidsondersteunend onderzoek (saldo).

Er werden 4 strategische projecten voor subsidies projectcoördinatie goedgekeurd voor een bedrag van 1.200 keuro en 2 verwervingssubsidies voor een bedrag van samen 750 keuro.

Een nominatieve werkingssubsidie voor werkjaar 2022 werd toegekend aan de Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning (149 keuro).

Er werd in 2022 via MB 500 keuro VAK herschikt vanuit dit artikel naar artikel QB0-1QCE2NO-IS als extra opbouw van het saldo binnen het Rubiconfonds. Dit kan ingezet worden voor planschadedossiers.

In 2022 werden een aantal trajecten voor strategische MERs voor regelgevingsinitiatieven niet uitgevoerd, enerzijds wegens geen geschikte indieners en anderzijds omdat nog niet alle initiatieven konden worden verdergezet. Daardoor werd – in functie van het uitvoeren van het traject pilootprojecten handhaving, het budget bijkomend aangepast via MB en werd 160 keuro herverdeeld naar QB0-1QCE2ND-WT.

Er werd in het najaar van 2022 via MB eveneens een budget van 200 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel om het budget voor de uitvoeringsondersteunende studies te verhogen.

Om de nodige vereffeningen mogelijk te maken, werd er in 2022 via MB vanuit dit artikel een budget van 330 keuro VEK herverdeeld naar artikel QB0-1QCE2ND-WT.

Er werd via MB 760 keuro VEK herschikt vanuit artikel QB0-1QCE2ND-WT voor de correcte vereffening van de subsidies strategische projecten cf de VCO.

QB0-1QCE2NC-WT – OMGEVING ALS KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

De kredieten op dit artikel worden ingezet voor het verder uitbouwen van een kennis- en expertisecentrum inzake ruimtelijk- en omgevingsbeleid. Door het verzamelen van informatie vergroot de kennis en het inzicht met betrekking tot de ruimtelijke impact van maatschappelijke uitdagingen, tendensen, beleid en beleidsintenties, en te hanteren methodologie. Dit gebeurt door het opzetten van een meerjarige onderzoeksagenda (eveneens in samenspraak met andere partners) en door deelname aan gewestelijke, intergewestelijke en internationale onderzoeksprogramma's. Naast het ontwikkelen en uitvoeren van beleidsrelevant onderzoek met als doel de beleidsvoorbereiding is er vanuit deze begrotingspost eveneens ondersteuning voor monitoring en beleidsevaluatie.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1.598	1.828	1.814	1.694	2.492	2.249

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen (99%), en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022. Het VEK op dit artikel werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers (90% aanwending).

In 2022 werd 1.001 keuro vastgelegd voor de uitvoering van de onderzoeksagenda van het departement Omgeving, onder meer voor de opdrachten 'Impactevaluatie Duurzaam Educatiepunt', 'Projecten Klimaatwijken – Sociale wijken', 'Berekening van de realisatiegraden van woongebieden in Vlaanderen', 'Labo Ruimte Metropolis II ontwerpatelier', 'Vertalen van bodeminformatie naar de noden van gebruikers', 'De rol van

metalen en 'kritieke grondstoffen' in Vlaanderen', 'Evaluatie samenwerkingsovereenkomst VO - VEB', 'Business analyse en ontwikkelen proof of concept ter voorbereiding van app voor vervolgonderzoek Vlaamse Bermen' en 'Ontwerpstudio Luwte-oases'.

Verder werden hier de kosten aangerekend van een 12-tal kleinere opdrachten inzake beleidsonderzoek, -monitoring en -evaluatie (samen 316 keuro), alsook de kosten van de opdracht 'Inhoudelijke en procesmatige ondersteuning bij de ontwikkeling van bouwstenen voor instrumentenafweging bij ruimtelijke projecten' (182 keuro), de opdracht 'Labo Ruimte Boerenland' (179 keuro), de opdracht 'analyse instrument regiodeal in het omgevingsbeleid' (104 keuro) en de Vlaamse bijdrage aan het Europees samenwerkingsprogramma ESPON (32 keuro).

Er werd in het najaar van 2022 via MB/KHS een budget van 20 keuro VAK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QB0-1QCE2ND-WT (zie toelichting).

Er werd in het najaar van 2022 via KHS een budget van 250 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op versterking van de beleidsontwikkeling (o.a. voor verder onderzoek inzake instrumentafweging en een kader voor gebruik van overeenkomsten ikv regiodeals). Dit budget werd (grotendeels) gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2ND-WT.

QB0-1QCE2ND-WT – EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Onder dit artikel vinden we volgende uitgaven terug:

- werkingsuitgaven met betrekking tot het omgevingsbeleid voor wat betreft organisatieondersteuning en organisatiebeheer;
- subsidies aan publieke en private partners voor het informeren en verder uitvoeren van het ruimtelijk beleid;
- de verdere uitbouw van het omgevingsloket door middel van ondersteuning aan de gemeenten en provincies;
- het verder opbouwen van een lerend netwerk vanuit de platformen georganiseerd in het kader van het Atrium Lerend Netwerk.
- financiële ondersteuning van de verwerving en saneringswerkzaamheden van leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimtes in het kader van de vernieuwing Blue Deal Relanceplan Vlaamse Veerkracht: project VV31 Groenblauwe infrastructuur – bebouwde omgeving, project VV34 Vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen en project VV24 Groenblauwe infrastructuur – open ruimte.
- Relanceplan Vlaamse Veerkracht: project VV100 Achterstand bij subsidies tegen leegstand verminderen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	3.759	38.103	37.764	7.022	13.638	12.198

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022 (99% aanwending). Aanvullend werden de extra relance-budgetten ook optimaal benut. Het VEK op dit artikel werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers.

Er werd in 2022 via MB een budget van 330 keuro VAK en VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op de versterking van de specifieke uitgaven voor het omgevingsbeleid. Dit budget werd gecompenseerd op artikels QBX-3QCE2NJ-WT en QB0-1QCE2NB-WT (zie toelichting). Daarnaast werd er via hetzelfde MB 160 keuro VAK herverdeeld vanuit QB0-1QCE2NB-WT naar dit artikel voor pilootprojecten handhaving, en 180 keuro VEK vanuit artikel QB0-1QCE2EA-WT voor subsidies leegstand.

Er werd in 2022 via MB een budget van 162 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel voor 3 overheidsopdrachten 'verkavelingswijken in transitie', 210 keuro VEK voor 'Lerend Netwerk' en 1.803 keuro VEK voor het opvangen van VEK-tekorten binnen de projecten 'Natte Natuur'. Dit budget werd gecompenseerd op artikels QB0-1QCE2OA-WT en QB0-1QCE2OX-IS (zie toelichting).

Er werd in 2022 via MB een budget van 20 keuro VAK en VEK herverdeeld naar dit artikel voor 'subsidies voor actualiseren register onbebouwde percelen'. Dit budget werd gecompenseerd op artikels QB0-1QCE2NC-WT en QB0-1QCE2NA-WT (zie toelichting).

Tevens werd er in 2022 via MB een budget van 200 keuro VAK herverdeeld vanuit de budgetten voor leegstandssubsidies op dit artikel naar artikel QB0-1QCE2NB-WT voor een gezamenlijke overheidsopdracht met stedenbeleid.

Er werd in 2022 via MB een budget van 620 keuro VAK herverdeeld vanuit dit artikel naar het Rubiconfonds (artikel QB0-1QCE2NO-IS) voor de verdere opbouw van saldo. Het overschot op dit artikel is te wijten aan de onkosten voor de Intendant Oosterweel die niet meer in 2022 kunnen worden aangerekend.

Er werd in 2022 via MB een budget van 250 keuro VAK herverdeeld vanuit de budgetten voor leegstandssubsidies op dit artikel naar artikel QBO-1QCE2OA-WT voor het opvangen van meervragen.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd 8.1 miljoen euro VAK ingezet ter financiering van de VV-maatregel 24 Groenblauwe infrastructuur – open ruimte (100 % aanwending).

Er werd 19,4 miljoen euro VAK en 1,3 miljoen euro VEK ingezet ter financiering van de VV-maatregel 31 Groenblauwe infrastructuur – bebouwde omgeving (98,27 % aanwending).

Er werd 1,9 miljoen euro VAK ingezet ter financiering van de VV-maatregel 34 Vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen (99,95 % aanwending).

Er werd 6,6 miljoen euro VAK en 3,3 miloen euro VEK ingezet ter financiering van de VV-maatregel 100 - Achterstand bij subsidies tegen leegstand verminderen (99,98 % aanwending).

QB0-1QCE2NJ-WT – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de rechtstreekse (technische beheers-) uitgaven van het departement Omgeving in het kader van landinrichting en ruilverkaveling gefinancierd.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	42	49	48	42	42	40

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel is quasi optimaal verlopen.

Er werd in 2022 via MB een budget van 7 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel vanuit QBX-3QCE2NY-IS in functie van de goedgekeurde overeenkomsten beheer. Er werden een aantal opdrachten beperkte waarde uitgeschreven om een langere samenwerking te garanderen conform de wetgeving overheidsopdrachten. Dit bracht een kleine stijging van het benodigd VAK met zich mee.

QB0-1QCE2NO-IS – RUBICONFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Rubiconfonds kan worden gespijsd via:

- de opbrengsten van de planbatenheffing voor bestemmingswijzigingen naar een zone bestemd voor bedrijven;
- de inkomsten die voortvloeien uit de activiteiten van het Fonds;
- dotaties ten laste van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De middelen van het Rubiconfonds kunnen worden gebruikt om:

- de planschadevergoeding te betalen afkomstig van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden (WORG) door de Vlaamse Regering;
- subsidies te verlenen aan provincie- en gemeentebesturen met als doel een terugbetaling van 60% van de kosten voor planschadevergoedingen van gemeentelijke en provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor percelen volledig of deels gelegen binnen een door de Vlaamse Regering goedgekeurd signaalgebied.

De subsidies uit het Rubicon-fonds zijn decretaal geregeld en worden met besluiten van de Vlaamse Regering geoperationaliseerd. Het Vlaams Regeerakkoord voorziet een aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden . Hiervoor wordt in 2022 een dotatie van 16.120 keuro richting het Rubiconfonds voorzien, met het oog op het opbouwen van voldoende middelen voor uitgaven voor planschade als gevolg van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	15.000	16.120	16.120	15.000	16.120	16.120

Inhoudelijke toelichting:

Er werd in het najaar van 2022 via MB een budget van 1,12 miljoen euro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het verhogen van de beschikbare middelen naar de toekomst in functie van de aanduiding van de watergevoelige openruimtegebieden (WORG) en planschadedossiers. Dit budget werd gecompenseerd op artikels QB0-1QCE2NB-WT (500 keuro) en QB0-1QCE2ND-WT (620 keuro).

QB0-1QCE2NW-IS – HOGER ONDERWIJS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit uitdovend artikel financierde het departement Omgeving de uitgaven voor het Steunpunt Milieu en Gezondheid. Om begrotingstechnische reden werden de uitgaven voor het Vlaams Humaan Biomonitoringsprogramma (nieuwe benaming voor Steunpunt Omgeving en Gezondheid) vanaf 2022 terug voorzien op artikel QB0-1QCE2NA-WT.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	0	563	562

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VEK op dit artikel is optimaal verlopen.

QB0-1QCE2NY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VLM een werkings- en investeringstoelage van het departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken, en haar specifieke taken op het vlak van ruilverkaveling, landinrichting, het decreet natuurbehoud, het Mestdecreet, geïntegreerd plattelandsbeleid, grondbeleid van het eigen beleidsdomein en het decreet Vlaamse Grondenbank. Daarnaast wordt er ook toelage toegekend vanuit dit artikel voor de technische uitgaven bij ruilverkaveling en de uitvoering van landinrichtingsprojecten.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	61.520	71.626	71.626	61.067	70.651	68.985

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022 en de voorgelegde relance-dossiers.

Er werd in de loop van 2022 via beslissing van de Vlaamse Regering een budget van 3.033 keuro VAK en VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het toekennen van de indexprovisie. Dit budget werd gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR.

Er werd tevens in de loop van 2022 via beslissing van de Vlaamse Regering een budget van 318 keuro VAK en VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het toekennen van ecocheques. Dit budget werd gecompenseerd op provisieartikel SG0-1SKC2TG-PR.

In het najaar van 2022 werd via MB een budget van 24 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel vanuit QBX-3QCE2NY-IS om het VAK-tekort voor LIP Hooghof, Inrichting zone Hooghof op te vangen.

Het VEK werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd in 2022 via BVR een budget van 1.700 keuro VAK (1.700 keuro benut) en 871 keuro VEK (727 keuro benut) herverdeeld naar dit artikel voor relance budget 75 – VLM: MAP6 en datawarehouse.

Er werd in 2022 via BVR een budget van 5.031 keuro VAK (5.031 keuro benut) en 5.362 keuro VEK (5.148 keuro benut) herverdeeld naar dit artikel voor relance budget 24 – Groenblauwe infrastructuur – open ruimte (Blue Deal).

Voor de bespreking van interne stromen wordt verder generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

QB0-1QCE4NE-WT – EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING - VERNIEUWINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit uitgavenartikel maakt deel uit van het Vernieuwingsfonds en is dan ook direct gelinkt aan de evolutie van de inkomsten op artikel QB0-9QCETNE-OW. Leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten in Vlaanderen worden opgenomen in een inventaris die jaarlijks wordt bijgewerkt. De heffing moet worden betaald in het kalenderjaar dat volgt op de derde registratie in de inventaris. Deze heffingen komen terecht in het vernieuwingsfonds. Vanuit dit fonds wordt dan steun gegeven aan projecten die leegstaande sites nieuw leven willen inblazen.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	5.300	7.604	1.248	5.300	15.907	1.189

Inhoudelijke toelichting:

Er werd in 2022 1.020 keuro besteed aan subsidies sanering leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten vanuit het Vernieuwingsfonds. Het overige bedrag (228 keuro) betreft vastleggingen ikv. moratoriumkosten.

Er werd inzake de subsidies ter bestrijding van leegstand een decreetswijziging doorgevoerd met ingang 1 oktober 2021. De overgangsperiode werd dan ook gekenmerkt door een beperkt aantal nieuwe aanvragen. De opstart van de nieuwe subsidieregeling heeft het eerste jaar dus geleid tot een daling in het aantal gesubsidieerde dossiers. Een beperkt aantal dossiers werd vastgelegd op het reguliere subsidiebudget onder artikel QB0-

1QCE2ND-WT. Er werden in 2022 zodoende geen vastleggingen onder de nieuwe regeling meer aangerekend op dit Fonds.

Het VEK werd afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt ingekanteld in het BRV-fonds in 2023.

QB0-1QCE4NI-PA – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit ESR-neutrale begrotingsartikel maakt deel uit van het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen en betreft het luik aan fondsuitgaven dat aangewend wordt voor het verlenen van terugvorderbare voorschotten aan de VLM, om de VLM in staat te stellen haar recht van voorkoop in de ruilverkavelingsprojecten effectief uit te oefenen. Het variabel krediet van dit artikel vloeit voort uit twee begrotingsartikels van de middelenbegroting (QB0-9QCETNI-OW en QB0-9QCETNI-OP).

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1.855	2.336	730	1.855	2.336	730

Inhoudelijke toelichting:

Er werd in begrotingsjaar 2022 binnen het Fonds voor landinrichting en natuurlijke rijkdommen in functie van het projectverloop op het terrein in totaal 730 keuro VAK en VEK aangewend voor het verlenen van terugvorderbare voorschotten aan de VLM voor grondaankopen in kader van ruilverkavelingen. Dit was 1,1 miljoen euro minder dan begroot bij BA2022 doordat de afhandeling van het betrokken terugvorderbare voorschot niet meer in 2022 afgehandeld kon worden. Dit voorschot zal zodoende pas in 2023 aangerekend worden.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt dus overgedragen naar 2023.

QB0-1QCE4NI-WT – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel wordt voorzien om in voorkomend geval eerder ontvangen financiële zekerheden terug te betalen aan de projectuitvoerders van diepegeothermieprojecten. Deze zekerheden dienen gesteld te worden door de vergunninghouder in kader van een opsporingsvergunning voor aardwarmte.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	257	0	0	257	0

Inhoudelijke toelichting:

In 2022 diende geen terugbetaling van gestelde financiële zekerheden te gebeuren in het kader van diepegeothermieprojecten. Het bedrag van 257 keuro wordt overgedragen naar 2023 (Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen).

QB0-1QCE4NY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen en betreft het luik aan fondsuitgaven dat aangewend wordt voor de subsidiëring van ruilverkavelingswerken en de financiering van saldo's ten laste van het Vlaamse Gewest bij de ontbinding van ruilverkavelingscomités. Het variabel krediet van dit artikel vloeit voort uit twee begrotingsartikels van de middelenbegroting (QB0-9QCETNI-OW en QB0-9QCETNI-OP).

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	20	2.499	1.203	20	2.499	1.203

Inhoudelijke toelichting:

Er werden in 2022 (in afwijking van de raming bij BO2022) 21 ruilverkavelingscomités ontbonden (Lubbeek, Mal, Nieuwmoer, Overbroek, Mettekoven, Halle-Booienhoven, Goetsenhoven, Sint-Baafs-Vijve, Maldegem, Boezinge, Huise, Jeuk, Heers, Horpmaal, Weelde, Neerwinden, Stavele, Wulpen, Fortem, Welden en Grootloon). De saldo's ten laste van het Vlaamse Gewest geven een benutting van 1.203 keuro VAK en VEK.

Voor de bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

2.2.2 DAB's

DAB GRONDFONDS

Ontvangsten

QBZ-2QCEANF-OW – HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID VOOR RUIMTE EN MILIEU

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat de ontvangsten in het Grondfonds die voortkomen uit beslissingen tot opleggen van bestuurlijke boetes, voorstellen tot betalen van een geldsom, dwangsommen, recuperatie afbraakkosten, minnelijke schikkingen en meerwaarden van de afdeling Handhaving van het departement Omgeving in uitvoering Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	2.335	0	0
2e BA-JR	2.335	0	0
BU	1.888	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De vorderingen op het Grondfonds die voortkomen uit beslissingen tot opleggen van bestuurlijke boetes en voorstellen tot betaling van een geldsom, minnelijke schikkingen en meerwaarden lagen finaal in 2022 circa 20% lager dan de ramingen.

Meer specifiek waren de ontvangsten voor dwangsommen en recuperatie afbraakkosten in 2022 lager dan oorspronkelijk geraamd.

QBZ-2QCEANF-WT – HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID VOOR RUIMTE EN MILIEU

Korte inhoud begrotingsartikel:

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
2e BA-JR	0	0	0
BU	-5	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De waardeverminderingen in 2022 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 5 keuro.

QBZ-2QCEANG-OI – ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - PLANSCHADE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel komen de ontvangsten uit de planbatenheffing, zoals geïnd door Vlabel, binnen in het Grondfonds. Omwille van de specificiteit van de planbatenheffing die geen weerkerende heffing is en die pas moet worden betaald na een startfeit, kan op zich pas post factum worden ingeschat welke de ingekohierde bedragen en welke de inningen zijn.

Om die reden wordt het gemiddelde van de laatste drie jaar aan werkelijk geïnde heffingen gebudgetteerd.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	1.370	0	0
2e BA-JR	1.370	0	0
BU	1.052	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De ontvangsten worden door Vlabel geraamd op basis van het 3-jaarlijkse gemiddelde van de ontvangsten uit de planbatenheffing. In realiteit 2022 lagen die wat onder het 3-jaar gemiddelde en bedroegen 1.052 keuro.

Uitgaven

QBZ-3QCE2NF-WT – HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID VOOR RUIMTE EN MILIEU

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel van de DAB Grondfonds worden de kredieten voor de juridische afhandeling van inspectiedossiers inzake ruimtelijke ordening voorzien.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	2.335	2.335	2.323	2.335	2.935	2.857

Inhoudelijke toelichting:

De vastgelegde uitgaven in 2022 voor de juridische afhandeling van inspectiedossiers inzake ruimtelijke ordening liggen in lijn met het budget 2022. De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

QBZ-3QCE2NG-WT – ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - PLANSCHADE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel van de DAB Grondfonds worden de kredieten voor de behandeling en uitbetaling van planschadedossiers voorzien.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU

Uitgaven	3.427	3.427	1.662	3.427	2.827	1.363

Inhoudelijke toelichting:

De aanrekening van planschadedossiers hangt af van de voortgang van de gerechtelijke procedures, en is moeilijk te voorspellen. In 2022 was er zodoende een stevige onderbenutting op dit uitgavenartikel.

Er werd via MB een budget van 600 keuro VEK herverdeeld naar artikel QBZ-3QCE2NF-WT

DAB MINAFONDS

Ontvangsten

Niet van toepassing.

Uitgaven

QBX-3QCE2NA-WT – VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het departement Omgeving uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de leefkwaliteit voor het thema hinder. Meer concreet omvat dit artikel uitgaven voor beleidsvoorbereidend onderzoek, uitwerking en implementatie van maatregelen en beleidsinstrumenten in verband met milieuhinder en leefomgevingskwaliteit.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	179	93	93	179	179	130

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de herverdeling quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Er werd in het najaar van 2022 via KHS een budget van 86 keuro VAK herverdeeld vanuit dit artikel naar artikel QBX-3QCE2OC-WT ter financiering van de renovatiewerken aan De Vroente.

QBX-3QCE2NJ-WT – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden in hoofdzaak door VLM de vergoedingen (inclusief beheerovereenkomsten) gefinancierd ingevolge gebiedsgerichte verscherpingen in uitvoering van het Mestdecreet en het plattelandsontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen.

Daarnaast worden er via dit artikel door het departement subsidies aan provincies, gemeenten, publiekrechtelijke rechtspersonen, privaatrechtelijke rechtspersonen en

natuurlijke personen gefinancierd voor de uitvoering van landinrichtingsplannen (1.101 keuro VAK en 1.348 keuro VEK).

Op dit begrotingsartikel worden ook de subsidiemiddelen voor landschapsparken voorzien.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	13.418	31.983	31.982	11.820	12.301	12.634

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022 en de voorgelegde relance-dossiers.

De beheerovereenkomsten worden medegefinancierd door Europa via het PDPO (het programma voor plattelandsontwikkeling). Beheerovereenkomsten worden steeds gesloten voor een periode van 5 jaar (t.e.m. startdatum 2020). Het jaar 2022 vormt een uitzondering. De looptijd van deze overeenkomsten bedraagt 2 jaar. In de derde programmaperiode worden beheerovereenkomsten gesloten voor het beschermen van soorten (akker- en weidevogels en NAT2000 soorten), het aanleggen van stroken langs kwetsbare elementen, het onderhouden van kleine landschapselementen, het bestrijden van erosie, het natuurvriendelijk beheren van graslanden en het verbeteren van de waterkwaliteit. Al deze maatregelen worden gecofinancierd door Europa (50%). Er werd voor een bedrag van 11.617.000 euro vastgelegd en 10.592.633 euro vereffend.

Voor de subsidies voor de uitvoering van de landinrichtingsplannen is er 775K VAK benut, de uitvoering is lager dan initieel geraamd. Een aantal dossiers zijn doorgeschoven naar 2023 omdat de eigenaar nog niet volledig klaar was met het dossier of omdat er nog geen goedgekeurd reglement voor de projectoproep beschikbaar was.

In april 2022 kende minister Demir aan 7 geselecteerde kandidaat-Landschapsparken een subsidie van elk 100.000 euro toe voor de opmaak van een masterplan en operationeel plan tegen 31 mei 2023. Deze kandidaten ontvingen reeds een voorschot voor de realisatie van deze opdracht. Op basis van de ingediende plannen zal de Vlaamse Regering tegen eind 2023 beslissen over de eerste erkenning van Landschapsparken in Vlaanderen.

De vereffeningen van deze subsidies zijn ook lager uitgevallen dan initieel begroot ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender tov. de verwachtingen bij de opmaak van de BA2022. Er werd via MB een budget van 325 keuro VAK en VEK herverdeeld naar artikel QB0-1QCE2ND-WT.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd in de loop van 2022 via beslissing van de Vlaamse Regering een budget van 18.890 keuro VAK en 521 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op Relance budget 24: groenblauwe infrastructuur, open ruimte.

QBX-3QCE2NR-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM) - GEBRUIKERSSCHADE EN KAPITAALSCHADE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel ontvangt VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds voor de uitbetaling van kapitaalschade en gebruikersschade.

Het krediet QBX-3QCE2NR-IS dient om de aanvragers voor deze schade te vergoeden en verloopt via de VLM-begroting via deze interne stroom.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1.075	1.075	1.075	275	275	120

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

Voor gebruikersschade werd er een vastlegging gerealiseerd van 875 keuro. I
Voor kapitaalschade werd een vastlegging gerealiseerd van 200.000 euro voor kapitaalschadecompensatie. In 2022 werd er 1 dossier kapitaalschade behandeld ihkv RUP Moervaartvallei Fase 1.

QBX-3QCE2NY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel ontvangt VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB Minafonds voor uitgaven in het kader van ruilverkavelingsprojecten en grondverwerving buffergebieden.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	3.886	3.850	3.850	5.100	4.650	3.573

Inhoudelijke toelichting:

Er werd in 2022 via MB een budget van 36 keuro VAK herverdeeld naar artikel QB0-1QCE2NY-IS en QB0-1QCE2NJ-WT om het VAK-tekort voor LIP Hooghof, Inrichting zone Hooghof op te vangen en in functie van de goedgekeurde overeenkomsten beheer.

Het VEK werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers.

Voor de bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

2.2.3 Overige entiteiten onder gezag

2.2.3.1. Rubiconfonds

Het Rubiconfonds kan worden gespijsd via:

- de opbrengsten van de planbatenheffing voor bestemmingswijzigingen naar een zone bestemd voor bedrijven;
- de inkomsten die voortvloeien uit de activiteiten van het Fonds;

- dotaties ten laste van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De middelen van het Rubiconfonds kunnen aan uitgavenzijde worden gebruikt om:

- de planschadevergoeding te betalen afkomstig van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden (WORG) door de Vlaamse Regering;
- subsidies te verlenen aan provincie- en gemeentebesturen met als doel een terugbetaling van 60% van de kosten voor planschadevergoedingen van gemeentelijke en provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor percelen volledig of deels gelegen binnen een door de Vlaamse Regering goedgekeurd signaalgebied.

De subsidies uit het Rubiconfonds zijn decretaal geregeld en worden met besluiten van de Vlaamse Regering geoperationaliseerd. Het Vlaams Regeerakkoord voorziet een aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden . Hiervoor wordt in 2022 een dotatie van 16.487 keuro richting het Rubiconfonds voorzien, met het oog op het opbouwen van voldoende middelen voor uitgaven voor planschade als gevolg van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden.

Het Rubiconfonds oefent al haar activiteiten uit onder de ISE Omgevingsbeleid voor Ruimte en Milieu (QN).

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten

De ontvangsten van het Rubiconfonds komen volledig uit de planbaten. Omwille van de specificiteit van de planbatenheffing die geen weerkerende heffing is en die pas moet worden betaald na een startfeit, kan op zich pas post factum worden ingeschat welke de ingekohierde bedragen en welke de inningen zijn. Om die reden wordt het gemiddelde van de laatste drie jaar aan werkelijk geïnde heffingen gebudgetteerd. Bij BA2022 werden de ontvangsten op 1.487 keuro geraamd, er werd 1.307 keuro effectief ontvangen.

Het Vlaams Regeerakkoord voorziet een aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden (WORG). Hiervoor werd in 2022 een dotatie van 15.000 keuro richting het Rubiconfonds voorzien (via QB0-1QCE2NO-IS), met het oog op het opbouwen van voldoende middelen voor uitgaven voor planschade als gevolg van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden (WORG).

Uitgaven

Eventuele planschadevergoedingen ingevolge een gemeentelijk RUP dat gevolg geeft aan een beslissing van de Vlaamse Regering over een signaalgebied komen in aanmerking voor een tussenkomst van 60% in de planschadekosten vanuit het Rubiconfonds. In het kader van mogelijke schadegevallen werd voor 2022 een budget van 1.487 keuro voorzien in overeenstemming met de raming te ontvangen planbaten. In 2022 werd dit budget dankzij de extra dotatie dus verhoogd tot 16.487 keuro. In 2022 werden echter geen dossiers ingediend waardoor de ontvangen bedragen worden opgenomen in het saldo.

7.3.4 Overige entiteiten onder toezicht

7.3.4.1. Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Vlaamse Landmaatschappij (VLM) NV is een burgerlijke vennootschap met handelsvorm. De VLM is opgericht bij decreet van 21 december 1988 als een burgerlijke vennootschap op aandelen onder de vorm van een naamloze vennootschap. De VLM heeft

rechtspersoonlijkheid. Door het kaderdecreet bestuurlijk beleid van 18 juli 2003 is de VLM een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap.

Het agentschap heeft als missie bij te dragen tot de realisatie van de doelstellingen van:
- het milieubeleid, bedoeld in artikel 1.2.1, § 1, van het decreet algemene bepalingen milieubeleid;
- de ruilverkaveling, bedoeld in de wetgeving inzake ruilverkaveling van landeigendommen;
- de landinrichting, vermeld in het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting;
- het decreet natuurbehoud;
- het Mestdecreet van 22 december 2006;
- het geïntegreerd plattelandsbeleid;
- het grondbeleid van het eigen beleidsdomein;
- het decreet Vlaamse Grondenbank.

De taken van het agentschap zijn:
- de uitvoering van het mestbeleid, als bedoeld in het Mestdecreet van 22 december 2006;
- de uitvoering van het beleid ter bescherming van de kwaliteit van de bodem dat erop gericht is om die geschikt te maken of te houden voor zo veel mogelijk bodemfuncties;
- op verzoek van de bevoegde diensten van de Vlaamse regering, de bevoegde agentschappen of, in voorkomend geval, de bevoegde lokale besturen, zijn medewerking te verlenen aan de ondersteuning van de algemene inrichting van het buitengebied en de open ruimte;
- de uitvoering van het geïntegreerd plattelandsbeleid met uitzondering van die aspecten die werden toegewezen aan andere agentschappen of tot een ander beleidsdomein behoren;
- een uniek loket beheersovereenkomsten voor de doelgroep landbouw op te richten en te beheren;
- op verzoek van de bevoegde diensten van de Vlaamse regering of de bevoegde agentschappen, zijn medewerking te verlenen aan de uitvoering van het grondbeleid;
- ondersteuning te geven aan het Agentschap Informatie Vlaanderen;
- een gronddatabank uit te bouwen en te beheren.

De VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, ISE G Plattelandsbeleid en ISE F Natuur en Biodiversiteit. De financiering van de werking van de VLM verloopt via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de andere betrokken ISE in deze BBT.

ISE N OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU

In het kader van de strategische openruimtegebieden waar klimaat, water-, natuur-, landbouw- en landschapsdoelen worden verzoend, werden onderstaande middelen voor concrete realisaties op het terrein besteed:

- de uitvoering van raamakkoorden en beslissingen van de Vlaamse Regering in de volgende projecten: Rivierherstel Leie, De Blankaart, Zwinpolders,

Oudlandpolder, Moervaartvallei, Liereman, De Merode, Mol Postel en de vallei van de Kleine Nete.

- de uitvoering van de Blue Deal van de Vlaamse Regering, waar voor meer dan 30 miljoen euro aan extra Europese Relancemiddelen voor VV24 (Vlaamse Veerkracht Groen Blauwe infrastructuur – open ruimte) tijdig vastgelegd werd. Het budget is als volgt verdeeld: 15 miljoen euro extra voor 8 systeeminnovaties rond droogte en 15 nieuwe gebiedscoalities in het kader van Water+Land+Schap 2.0; 6,9 miljoen euro extra antidroogte maatregelen in het kader van de inrichtingsprojecten; 10 miljoen euro aan concrete aankopen in functie van de vernatting in de grondenbank Blue Deal. Naast deze meer dan 30 miljoen euro die was gereserveerd voor VV24, werd gebruik gemaakt van Europese Relancemiddelen van andere VV-projecten en werden, bovenop voorgaande bedragen nog eens: - 9,3 miljoen euro Europese middelen Blue Deal voor VV34 (Rivierherstel Leie en Kleine Nete); - 7, 5 miljoen euro Europese middelen Blue Deal voor VV36 (natuurinrichting en Sigma) vastgelegd. Er konden naast de Europese relancemiddelen ook voorziene Vlaamse middelen van 2,8 miljoen euro in het kader van de grondenbank Blue Deal besteed worden.
- de realisatie van bosuitbreiding. Er werd voor 4 miljoen euro bebosbare gronden of ruilgronden aangekocht die op termijn inzetbaar zijn voor bebossing. De grondenbank bebossing heeft daarmee op dit moment 161 ha verworven, verdeeld over 97 ha onmiddellijk te bebossen gronden, 51 ha ruilgronden en 13 ha andere gronden (bv. al beboste percelen).
- de versterking van open ruimte onder druk in randstedelijke gebieden in landinrichtingsprojecten. Er werden groenblauwe netwerken (Landinrichting de Wijers, Schelde en Rupel, Gentse Kanaalzone en de Gentse groenpool Vinderhoutse bossen, Brugse Rand en Vlaamse Rand) gerealiseerd. Voor "Rond Ronse" werd in een ruimer gebied aan een onderzoek gewerkt naar opportuniteit en haalbaarheid Landinrichting Vlaamse Ardennen, in samenhang met en flankerend aan de geplande bosuitbreidingen.
- een volwaardig openruimteluik bij belangrijke investeringsprojecten (A11, R0, Rond Ronse, Koppelingsgebieden Gentse Kanaalzone, LSO, Natuurcompensaties Achterhaven Zeebrugge, Sigma), waardoor het draagvlak toenam en de omgevingskwaliteit is versterkt.
- de gebalanceerde ontwikkeling van landbouw en de realisatie van natuur- en waterdoelen in de ruilverkavelingsprojecten (Molenbeersel, Sint-Rijkers, Schelde-Leie, Willebringen en Rijkevorsel Wortel).

In het kader van het Open Ruimte Platform werden de krachten gebundeld binnen Vlaanderen om tot een geïntegreerde ondersteuning van lokale actie op het terrein te komen. Er werd hierbij in actieve begeleiding van zeven programma's voorzien: Water+Land+Schap, Proeftuinen droogte, Landschapsparken, Vlaanderen Breekt Uit, Voedsellandschappen, Grond+Zaken en Luwte+Oases. Er werden ook eerste programmaverkenningen rond energielandschappen en agrarische herontwikkeling uitgevoerd.

De programma's Water+Land+Schap, proeftuinen Droogte en Vlaanderen Breekt Uit kregen extra investeringsmiddelen voor de uitvoering op het terrein in het kader van Blue Deal, Plan voor de Vlaamse Veerkracht en Europese relancebudgetten. In het kader van het Programma Landschapsparken werden de zeven geselecteerde kandidaat Landschapsparken begeleid bij de uitwerking van hun masterplan. Het wetgevende kader voor de definitieve erkenning van de Landschapsparken werd voorbereid. Voor het Programma Voedsel+Land+Schap werd een pilootproject uitgewerkt en ingeschreven in het Landinrichtingsproject in voorbereiding van de Antwerpse Zuidrand. Het Programma Luwte+Oases voorzag concrete opleidingen en begeleiding van gemeenten op basis van de ontwikkelde inspiratiegids.

In 2022 werd voor 40 miljoen euro aan concrete aankoopdossiers besteed. Hierdoor konden niet alleen gronden verworven worden in voor Vlaanderen strategische gebieden (in functie van het tegengaan van overstromingen, nieuwe infrastructuur en Europese natuur) via een 25-tal lokale grondenbanken, maar werd gelijktijdig ook een flankerend beleid voor de betrokken landbouwers gerealiseerd. Daarnaast zette de Vlaamse Grondenbank in op een meer proactieve aankoop van strategische gronden in openruimtegebieden om toegang tot grond te blijven verzekeren voor cruciale open ruimte. De middelen flankerend beleid IHD-PAS werden op die manier aangewend voor een versterkte inzet op IHD en het aanbieden van oplossingen aan landbouwers met gronden in IHD-gebied. Er werd ook ingezet op het ruilen in uitvoering van de grondenbank bebossing.

In het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) voor de periode 2023-2027 werden beheerovereenkomsten gesloten die van start gaan op 1 januari 2023. In 2022 sloten 3.698 landbouwers één of meer beheerovereenkomsten, goed voor een totale oppervlakte van 12.032 hectare. Zij ontvingen samen 16,5 miljoen euro aan vergoeding. De focus ligt op de beheerovereenkomsten soortenbescherming. De oppervlakte onder die doelstelling bedraagt 5.396 hectare, of 45% van de totale oppervlakte onder beheerovereenkomst.

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten

Er werden onder dit ISE in de definitieve VLM begroting 101.692 keuro aan ontvangsten voorzien. Er werden in 2022 94.296 keuro ontvangsten gerealiseerd.

In detail komt dit neer op onderstaande:

De VLM verkrijgt zijn werkingstoelage via begrotingsartikel QB0-1QCE2NY-IS. De VLM beschikte in 2022 over een begrote en gerealiseerde werkingstoelage van 59.103 keuro. Deze kwam tot stand na herschikkingen en het toevoegen van de middelen uit de loonprovisie om de indexering op te vangen.

Vanuit een samenwerkingsovereenkomst met Dierenwelzijn werd voorzien in een inkomst van 2.575 keuro VEK via begrotingsartikel QB0-1QFD2MY-IS. De inkomst werd gerealiseerd.

Vanuit het Departement Omgeving worden de inkomende werkkredieten voor studies in de ruilverkaveling voorzien. Het budget voor de voorbereiding en de ecologische monitoring van ruilverkavelingsprojecten bedroeg na herschikking 0 keuro VAK en 75 keuro VEK. Daarvan werd effectief 10 keuro aan inkomsten gerealiseerd.

Er werd voor gebruikersschade na herschikking uitgegaan van een inkomst van 100 keuro. De effectieve inkomst bedroeg 100 keuro. Voor kapitaalschade werd na herschikking uitgegaan van 175 keuro inkomst. De effectieve ontvangst bedroeg 20 keuro. Deze toelagen aan de VLM verlopen via artikel QBX-3QCE2NR-IS.

Via begrotingsartikel QB0-1QCE2NY-IS beschikte de VLM in 2022 over een geraamde en gerealiseerde investeringstoelage van 1.670 keuro VAK en VEK. Deze kwam tot stand na doorvoeren van herschikkingen in vergelijking met de toegekende kredieten bij BA2022. Tevens waren er vanuit de relance-middelen 1.700 keuro VAK en 871 keuro VEK voorzien

voor informatisering MAP 6 en datawarehouse. De middelen werden volledig vastgelegd, er werd 727 keuro VEK uitbetaald.

Via begrotingsartikel QB0-1QCE2NY-IS bedraagt het uiteindelijke budget voor de subsidiëring van landinrichtingswerken die door de Vlaamse Landmaatschappij worden uitgevoerd 3.520 keuro VEK. De effectief aangerekende ontvangst bedraagt 2.338 keuro. Het budget voor het betalen van de subsidies voor ruilverkavelingswerken is uitdovend op de uitgavenbegroting. Er was 50 keuro VEK beschikbaar, een ontvangst van 20 keuro werd effectief geboekt.

Via begrotingsartikel QB0-1QCE4NY-IS kan een variabel krediet worden aangewend voor de subsidiëring van ruilverkavelingswerken. De raming van de kredietbehoefte bedroeg na herschikking 1.203 keuro. Deze ontvangst werd gerealiseerd.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2NY-IS verloopt de toelage aan de VLM voor grondverwerving buffergebieden. Dit artikel omvat het budget voor de verwerving van de woningen en bedrijfszetels die gelegen zijn in het Seveso-buffergebied te Overdam (Gent) ingevolge beslissing van de Vlaamse Regering van 21 april 2006. Ook de afbraak, na verwerving van de woningen en bedrijfszetels in het gebied worden met voornoemde budget gefinancierd. Op basis van bovenvermelde beslissing van de Vlaamse Regering werd in het verleden reeds voldoende VAK voorzien. Het VEK werd na herschikking op 885 keuro gebracht. Uiteindelijk werd 133 keuro ontvangst gerealiseerd.

Eveneens via dit artikel komt de dotatie aan de VLM voor technische uitgaven met betrekking tot de toepassing van de wetten op de ruilverkaveling van landeigendommen, eventueel door toekenning van voorschotten. Het VEK bedroeg 3.765 keuro. In 2022 werd effectief een bedrag van 3.440 keuro in ontvangst geboekt.

Via begrotingsartikel MDU-3MHH2RW-IS werd vanuit het Agentschap Wegen en Verkeer 259 keuro aan de VLM betoelaagd, en dit voor diverse ruilverkavelings- en landinrichtingsprojecten, niet instrument gebonden projecten en projecten met de werkvennootschap. De effectieve toelage bij uitvoering bedroeg 407 keuro.

Via begrotingsartikel MBU-3MIH2VX-IS werd vanuit DMOW, afdeling Maritieme Toegang 523 keuro aan de VLM betoelaagd, en dit voor diverse landinrichtingsprojecten en grondenbanken. De effectieve toelage bij uitvoering bedroeg 211 keuro.

Via het Minafonds werden in 2022 55 keuro projectinkomsten gerealiseerd, niet begroot.

De inkomsten uit verkoop van goederen en diensten werden geraamd op 1.984 keuro wegens de geraamde inkomsten uit verkopen en allerlei landbouweconomische studies en niet instrument gebonden opdrachten die de VLM uitvoert voor derden. Er werden 1.630 keuro aan ontvangsten gerealiseerd.

De opbrengst op het toezicht op de ruilverkavelingswerken werd geraamd op 228 keuro, de uitvoering bedroeg 205 keuro.

De inkomsten uit rentes (gemak van betaling bij verkoop domeingoederen en ruilverkaveling) werden op 33 keuro geraamd. Het realisatiecijfer bedraagt 13 keuro.

De verwachte inkomsten uit pachten werden geraamd op 449 keuro, er werd voor 671 keuro effectief ontvangen.

Er werden 1.993 keuro inkomsten uit “nadelige saldi” verwacht binnen de entiteit ruilverkaveling. De effectieve ontvangsten bedroegen 1.912 keuro.

Vanuit verzekeringsmaatschappijen werd 40 keuro verwacht en -3 keuro gerealiseerd (correctie op vorige ontvangsten).

Voor recuperaties vanuit bedrijven en vzw's bedroeg de raming 99 keuro, de uiteindelijke realisatie 0 keuro.

De raming van de inkomsten uit projecten met Europese cofinanciering was 2.877 keuro, in 2022 werd effectief 2.534 keuro aan ontvangsten geboekt.

Er werden 8 keuro inkomensoverdrachten van provincies en 287 keuro recuperaties verwacht vanuit Europa. Deze ontvangst werd niet gerealiseerd.

De bijdrage van de provincies en de gemeenten in de inrichtingswerken en grondenbankwerking werd berekend op respectievelijk 632 keuro en 4.695 keuro. Er werd respectievelijk 388 keuro en 2.629 keuro ontvangen.

De geraamde opbrengsten uit de verkoop van gronden bedroegen 3.874 keuro. Het effectief gerealiseerde bedrag was 3.778 keuro.

De verkoop van de gebouwen Brugge en Herentals werden geraamd en gerealiseerd voor 7.621 keuro.

De VLM verwachtte in 2021 voor 30 keuro ontvangsten uit verkoop van voertuigen en afgeschreven laptops en pc's. Er werd voor 15 keuro gerealiseerd.

De ontvangsten van de hypothecaire debiteuren ruilverkaveling en ontvangsten vanuit de verkoop van domeingoederen van de VLM via gemak van betaling. De raming werd op 213 keuro berekend. Bij uitvoering is het bedrag 161 keuro.

Ook het begrotingsartikel QB0-1QCE4NI-PA, een variabel krediet ter financiering van het recht van voorkoop in de ruilverkaveling (terugvorderbaar voorschot) wordt bij ontvangst door de VLM hier aangerekend. De raming bij het departement voor de ontvangst bij de VLM was begroot op 1.855 keuro, er werd 730 keuro ontvangen.

Uitgaven

Er werden onder dit ISE in de definitieve VLM begroting 103.765 keuro VAK en 98.338 keuro VEK aan uitgaven voorzien. Er werden in 2022 103.234 keuro VAK en 92.357 keuro VEK aan uitgaven gerealiseerd.

In detail komt dit neer op onderstaande:

Aan uitgavenzijde werden de loonkredieten voor de begroting 2022 geactualiseerd op 56.948 keuro VAK en VEK. De werkelijke uitgaven bedroegen 58.438 keuro VAK en VEK. Dit is inclusief de budgettair aan te leggen provisie voor niet opgenomen vakantiedagen die 1.716 keuro bedraagt, en volgens instructies niet begroot mocht worden.

De geactualiseerde werkingsuitgaven, zowel voor huisvestingskosten, bureau- en werkingskosten, reis- verblijfs-, verplaatsings-, en representatiekosten, kosten voertuigen, presentiegelden, studies en projectuitgaven in de inrichtingsactiviteiten, huur en belastingen bedroegen 9.788 keuro VAK en 9.731 keuro VEK geraamd. De werkelijke realisatie is 9.271 keuro VAK en 9.356 keuro VEK. De loon- en werkingsuitgaven die gefinancierd worden met de werkingstoelage van de VLM worden daarbij volgens afspraak volledig aan dit ISE toegewezen.

De uitgaven aan "batige saldi" en andere vergoedingen (flankerende maatregelen grondenbankwerking, gebruikers- en kapitaalschade, uitkoopregeling pelsdierkwekerijen,…) in het kader van de projectwerking werden geraamd op 5.625 keuro VAK en 4.825 keuro VEK. De effectieve realisatie bedraagt 5.562 keuro VAK en 3.598 keuro VEK.

Er werden 4 keuro VAK en VEK inkomensoverdrachten aan provincies voorzien. Deze werden niet gerelaiseerd.

In het kader van Europese Projecten werd 1.055 keuro VAK en VEK voorzien voor inkomensoverdrachten aan EU-overheden, de realisatie is 582 keuro VAK en VEK. De raming voor inkomensoverdrachten aan niet EU-overheden was 275 keuro VAK en VEK. In uitvoering is de realisatie 31 keuro VAK en VEK.

Er werden bij begroting 2022 69 keuro VAK en VEK inkomensoverdrachten aan de federale overheid voorzien, deze werden gerealiseerd. Er werden bij begroting 2022 84 keuro VAK en VEK kapitaalsoverdrachten aan de gemeenten voorzien, deze werden gerealiseerd. Er werden bij begroting 2022 81 keuro VAK en VEK inkomensoverdrachten aan de federale overheid voorzien, deze werden gerealiseerd.

Het krediet voor aankopen gronden binnen de grondverwervingsactiviteiten van de VLM werd voor dit ISE op basis van actualisatiegegevens en de diverse begrote inkomsten van de diverse partners op 8.170 keuro VAK en 7.470 keuro VEK gebracht. De realisatie bedroeg 7.654 keuro VAK en 6.310 keuro VEK.

Voor de inrichtingswerken werd een bedrag van 12.536 keuro VAK en 9.495 keuro VEK geraamd op basis van geactualiseerde gegevens. De uitvoering bedroeg 11.822 keuro VAK en 7.280 keuro VEK.

Er werd in de aankoop of vervanging van bedrijfswagens voorzien voor 158 keuro VAK en VEK. Dit werd ook gerealiseerd voor 156 keuro.

Investeringen in informatica, kantoormateriaal en meubilair werden geraamd op 1.512 keuro VAK en VEK. De uitvoering bedroeg 1.512 keuro VAK en 1.374 keuro VEK.

Tevens werd er vanuit de relance-budgetten voor informatisering MAP 6 en datawarehouse 1.700 keuro VAK en 871 keuro VEK voorzien. Er werd 1.700 keuro effectief vastgelegd, de effectieve vereffening bedroeg 727 keuro.

De kredietverlening aan privéondernemingen bedraagt 512 keuro i.h.k.v. het toestaan van gemak van betaling. In de begroting was geen bedrag voorzien.

Ter spijzing van het landinrichtingsfonds verwachtte de VLM in 2022 om 740 keuro in VAK en VEK door te storten aan het departement aan geïnde pachten op gronden aangekocht in het kader van de ruilverkaveling en geïnde intrest door het toestaan van gemak van betaling in de ruilverkaveling voor het voldoen van de nadelige saldi. Er werd 740 keuro vastgelegd en 187 keuro vereffend.

Ook teveel ontvangen subsidies voor inrichtingswerken of positieve saldi ten gevolge van ontbinding van ruilverkavelingscomités maken deel uit van het geraamde bedrag. Op basis van een ingeschatte aanwending van terugvorderbare voorschotten in de ruilverkaveling werd verwacht dat een bedrag van 5.020 keuro in VAK en VEK kon teruggestort worden aan het departement ter voldoening van het bekomen terugvorderbaar voorschot. Er werd effectief 5.020 keuro vastgelegd en 3.572 keuro vereffend.

3. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING

Dit ISE omvat de doelstellingen, taken en budgetten die verband houden met de instrumenten inzake leefmilieu en natuur en ruimtelijk beleid die niet eenduidig toe te wijzen zijn aan een ander ISE binnen het beleidsdomein Omgeving.

De beleidskredieten onder dit ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de beleidsuitgaven van het Departement Omgeving gericht op de uitbouw van een doeltreffend omgevingsbeleid en -instrumentarium;
- Internationale beleidsuitgaven en het honoreren van internationale verdragen en samenwerkingsakkoorden (Departement Omgeving);
- het ondersteunen van onze partners met het oog op het vergroenen van onze maatschappij en economie (Departement Omgeving);
- de financiering van de referentietaken bij VITO en ILVO.
- de werking van het Vlarelfonds, het Fonds voor EU-financiering en het Omgevingsfonds.

3.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCEAOA-OW, QB0-1QCE2OA-WT, QB0-1QCE2OA-LO, QBX-2QCEAOA-OW en QBX-3QCE2OA-WT - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM.

Deze doelstelling is bijkomend gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCETOE-OW en QB0-1QCE4OE-WT - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: VLARELFONDS.

Deze doelstelling is bijkomend gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCETOF-OW en QB0-1QCE4OF-WT - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: OMGEVINGSFONDS.

OD 1. DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID

Deze doelstelling is bijkomend gelinkt aan begrotingsartikelen QD0-9QCETFC-OW, QD0-9QCETFC-OP, QD0-9QCETFC-OP, QD0-1QCE4FC-WT, QD0-1QCE4FC-LE en QD0-1QCE4FC-PA - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID - FONDS EU COFINANCIERING.

Deze doelstelling is bijkomend gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-1QCE2OB-WT en QBX-3QCE2OB-WT - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID.

Deze doelstelling is bijkomend gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCETOD-OW, QB0-1QCE4OD-WT - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID: FONDS EU-COFINANCIERING.

Eind 2022 leverde de **VN-biodiversiteitsconferentie** (COP15) een globaal biodiversiteitskader (global biodiversity framework) op (zie ISE natuur en biodiversiteit SD 1 OD 3) en de VN-**klimaatconferentie** (COP 27) zorgde voor een verdere uitvoering van de internationale klimaatinspanningen die ik zal doortrekken in het Vlaams beleid.

In uitvoering van **Agenda 2030** inzake duurzame ontwikkeling en **internationale klimaat- en biodiversiteitsfinanciering** steunde ik in 2022 in het bijzonder de

werkzaamheden van BIOFIN, een programma van de Verenigde Naties en werkt rond biodiversiteitsfinanciering, een initiatief van het verdrag van Stockholm rond PFAS en werkzaamheden van het verdrag van Ramsar rond wetlands.

Ook in 2022 nam ik vanuit Vlaanderen het vicevoorzitterschap van **Regions 4** Sustainable Development op. In het kader van actief **buurlandenbeleid** is er constructief overleg geweest en stappen gezet met Noordrijn Westfalen en met Nederland, onder andere op vlak van energie- en stikstofbeleid.

De **EU Green Deal** werd op EU-niveau verder uitgewerkt met diverse nieuwe wetgevingsvoorstellen zoals vergunning van industriële emissies, strafrechterlijke handhaving, luchtkwaliteit, waterzuivering, prioritaire stoffen in water, pesticidenreductie, overbrenging van afval en natuurherstel. Die dossiers worden actief opgevolgd door deskundige Vlaamse vertegenwoordigers zodat we ervoor kunnen zorgen dat de EU-verplichtingen voldoende ambitieus zijn maar toch uitvoerbaar.

De visienota's over Fit for 55 en de Green Deal vorm(d)en de basis van het standpunt van de Vlaamse Regering inzake de verschillende Europese energie- en klimaatdossiers. Belangrijke uitgangspunten van deze visienota's waren dat de concurrentiepositie van de Vlaamse bedrijven en de koopkracht van de Vlaamse gezinnen gevrijwaard moeten blijven en dat de energiefactuur van burgers en bedrijven niet mag stijgen. In elk van deze dossiers heeft de Vlaamse Regering een standpunt ingenomen conform deze uitgangspunten.

Ik heb onder meer via variapunten op de Raad Leefmilieu gezorgd voor een duidelijke boodschap aan de Europese Commissie over een voorstel van belangrijke restrictie ten aanzien van de volledige **PFAS-stoffengroep** in het kader van de EU REACH-Verordening en de vertaling naar normstelling van het wetenschappelijke advies van de EFSA m.b.t. de aanwezigheid van PFAS in voeding. Deze Europese besluitvorming is van groot belang als kader voor de oplossing van de Vlaams PFAS knelpunten.

We hebben gebruik gemaakt van het **meerjarige EU-financieringskader** en het **covid-herstelbeleid** om onder meer via het EU-projectenloket van het Departement Omgeving extra investeringen met EU steun aan te trekken voor klimaatbeleid en groene transities.

We besteedden verder ook veel aandacht aan de ontwikkeling van meer **horizontale instrumenten op EU-niveau rond governance en rond het *mainstreamen* van duurzaamheid** in alle beleidsdomeinen: milieugovernance, milieubeleidsindicatoren, taxonomie voor duurzame financiering, strafrecht, de doorwerking van het beginsel "vervuiler betaalt" en de vernieuwde staatsteunregels die betrekking hebben om omgevingsbeleid. Door de economische uitdagingen als gevolg van de oorlog in Oekraïne kwamen daar nog onvoorziene (wetgevende) dossiers bij zoals Repower EU met een versnelling van vergunningsprocedures.

Voor de voorbereiding van het **Belgisch voorzitterschap** van de Europese Raad in de eerste helft van 2024 keurde ik met de Vlaamse Regering een werkplan goed met bijhorende financiering voor de opvolging van de diverse dossiers op Europees en internationaal niveau en de organisatie van evenementen rond Belgische en Vlaamse beleidsprioriteiten zoals circulaire economie, de aanpassing aan klimaatverandering en "just transition".

OD 2. EEN COHERENT INSTRUMENTENPAKKET DAT GEÏNTEGREERD WORDT INGEZET

De piloottrajecten over **lokale beleidsplanning rond bouwshift en groenblauw** en over een lokale beleidsmatige aanpak van stedenbouwkundige lasten werden in 2022 verdergezet, zie hiervoor ISE omgevingsbeleid ruimte en milieu SD 2.

Het onderzoek rond **doelregelgeving** werd verdergezet. In het voorjaar van 2022 werden er workshops met cases vanuit ruimte en leefmilieu door interne en externe experts gehouden met het oog op concrete output in functie van de uitrol van regelluwe zones of experimentwetgeving (Art. III.119-122 Bestuursdecreet). Er werd hierover een eindrapport opgeleverd. Specifiek onderzoek over de inzet van doelregelgeving wordt verder gevoerd aan de hand van de case waterstoftankstations.

OD 3. BUNDELING VAN MIDDELEN DIE REALISATIE OP TERREIN VERZEKEREN VIA HET BRV-FONDS

Het decretaal kader voor het BRV-fonds is via het Programmadecreet van 16 december 2022 beslist. Hiermee werd het Grondfonds omgevormd en werden het Rubiconfonds en het Vernieuwingsfonds ingekanteld en de middelen ingebracht in het BRV-fonds.

OD 4. FINANCIERING VAN HET OMGEVINGSBELEID

Ik capteerde de resultaten uit het **onderzoek omtrent verduurzaming** van onze fiscaliteit, in relatie tot ruimtelijk en omgevingsbeleid.

OD 5. DE OMGEVINGSVERGUNNING VEREENVOUDIGEN

In uitvoering van de conceptnota die de Vlaamse Regering onder mijn impuls goedkeurde naar aanleiding van de doorgevoerde evaluatie van de regelgeving inzake omgevingsvergunningen, werkte ik in 2022 aan de voorbereiding van een aantal wijzigingen van de regelgeving en onderzocht ik de advisering van omgevingsvergunningen nader. De wijziging om een einde te maken aan de versnippering van de bevoegdheden inzake windturbines, werd volledig afgerond en is in werking.

OD 6. EEN MEER GEÏNTEGREERDE EN MAATGERICHTE OMGEVINGSBESLUITVORMING

Op basis van de conceptnota (najaar 2021) is een voorontwerp van decreet **omgevingsbesluit** in opmaak.

OD 7. IEDEREEN VIP: PROACTIEVE EN OPLOSSINGSGERICHTE ADMINISTRATIE

Ik faciliteerde tientallen VIP-projecten (Vlaamse Investeringsprojecten) en bewerkstelligde zo een proactieve en oplossingsgerichte houding vanuit mijn administratie. Ik werkte tevens samen met VLAIO voor wat betreft economische speerpuntprojecten en met FIT.

OD 8. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT

In samenwerking met Digitaal Vlaanderen werkte ik een visietekst uit voor het gebruik van het vergunningenregister binnen Vlaanderen. Daarnaast zorgde ik voor een digitale oplossing voor een omgevingsbrede rapportering in kader van de Europese RIE verordening.

Ik startte met de bouw van een **online screeningtool voor plan en project MER**, waarbij we sneller de aanzienlijkheid van initiatieven kunnen identificeren, wat sneller tot duidelijkheid moet geven of er een MER moet opgemaakt worden. Daarnaast startte ik een samenwerking op met Digitaal Vlaanderen, MOW en IMEC op om de toegevoegde meerwaarde te onderzoeken van digital twin technologie in te zetten voor omgevingsdoeleinden, onder meer verder bouwend op het HORIZON 2020-project Duet.

In het **stedenbouwkundig informatieplatform** zijn ondertussen alle gewestelijke en provinciale RUP's beschikbaar. Ik ondersteun ook gemeenten om hun oude gemeentelijke BPA's en RUP's op te laden. In functie van een meer onderbouwd omgevingsbeleid, plaatste ik een indicatorenwebsite online waar reeds een 40-tal omgevingsindicatoren beschikbaar zijn. Ik startte daarnaast ook de uitbouw op van een sensorenplatform en een data visualisatie- en rapporteringsplatform voor de captatie en verwerking van omgevingsdata.

Data m.b.t. de toestand van de verschillende milieucompartimenten, bronnen van verontreiniging en activiteiten en fenomenen die verdere verspreiding kunnen veroorzaken werd ontsloten via de PFAS-verkenner van de **Databank Ondergrond Vlaanderen** (DOV).

OD 9. WE HERZIEN HET INSTRUMENT ERKENNINGEN

Voor een aantal erkenningsregelingen werd gestart met een traject tot de implementatie van een externaliseringstraject. Voor andere erkenningsregelingen werden de beleidsopties verder onderzocht in voorbereiding van concrete vervolgstappen te nemen door de Vlaamse Regering in 2023.

OD 10. INZETTEN OP EEN VEREENVOUDIGDE EN KWALITATIEVE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

Het traject van de 'modernisering van de milieueffectrapportage in Vlaanderen' liep in 2022 verder.

Begin 2022 heb ik de krachtlijnen, doelstellingen en beleidsopties concreet gemaakt in een conceptnota Modernisering milieueffectrapportage. Deze conceptnota heb ik aan de Vlaamse Regering ter aktename voorgelegd d.d. 11 februari 2022.

In 2022 werd de uitvoering van het programma modernisering MER verdergezet en concrete stappen genomen. Een belangrijke noodzakelijke vervolgstap is de vernieuwing en wijziging van het regelgevend kader voor milieueffectrapportage. De decreetswijziging van het DABM (titel IV MER) werd voorbereid door de externe juridische ondersteuning en verder afgewerkt in overleg met de administratie en de stuurgroep. Een voorontwerp van wijzigingsdecreet met Memorie van Toelichting ligt momenteel voor. Het is mijn bedoeling om dit voorontwerp van wijzigingsdecreet in 2023 te agenderen op de Vlaamse Regering. Parallel aan het verder traject voor het wijzigingsdecreet met oog op inwerkingtreding in 2024 worden in 2023 de nodige uitvoeringsbesluiten voorbereid.

De modernisering houdt een transformatie in naar een toekomstig expertisecentrum MER in Vlaanderen. In 2022 maakte ik verder werk van de voorbereiding voor de organisatorische uitbouw van het expertisecentrum MER. De nodige voorbereidingen worden getroffen om met expertisecentrum MER operationeel te zijn in 2024 samen met de uitrol van de vernieuwing van de milieueffectrapportage.

Digitalisering is een belangrijke hefboom voor de modernisering MER. In 2022 werkte ik prioritair verder aan beslissingsondersteunende tools, in het bijzonder de screeningstool. Ik werkte verder aan het digitale platform voor het expertisecentrum, operationeel in 2024.

Wat de scopingstool en digitale MER-toepassingen betreft, werd dit uitgesteld omwille van beschikbare capaciteit en prioriteiten. Ik zet in 2023 verder in op de nodige verkenningstrajecten met oog op een gefaseerde uitrol vanaf 2024.

OD 11. HERZIEN EN VEREENVOUDIGEN VAN DE OMGEVINGSREGLEMENTERING

Ik maak werk van de Programmatische aanpak Stikstof (**PAS)** (zie ook ISE lucht SD 1, OD 7. Emissies in de industrie en landbouw verminderen).

Ook de wetgeving in verband met emissies van **gevaarlijke stoffen, zoals PFAS**, werd geëvalueerd en aangepakt. Er wordt, in lijn met het voorzorgsprincipe, een vangnetbepaling uitgewerkt ter verduidelijking van de algemene voorwaarden van titel II van het VLAREM voor emissies naar water en naar lucht. Wat betreft het thema water is de herziening van de regelgeving, namelijk het voorzien van een vangnet voor het lozen van gevaarlijke stoffen in bedrijfsafvalwater, volop lopende. Op mijn voorstel keurde de Vlaamse Regering het ontwerp besluit hiertoe een eerste keer principieel goed op 9 september 2022. Na gezamenlijk advies van Minaraad, SALV en SERV volgde intens overleg met de raden en betrokken sectoren, op basis waarvan het besluit in 2023 zal worden goedgekeurd. Wat betreft het thema lucht is een BBT-studie lopende "Beste beschikbare technieken ter beperking van PFAS-luchtemissies". De BBT-studie zal in 2023 gefinaliseerd worden.
Er wordt onderzocht of voor (potentieel) gevaarlijke stoffen die in de omgeving terecht kunnen komen een registerplicht een meerwaarde kan zijn. Dit onderzoek werd georiënteerd richting implementatie in plaats van opportuniteit en een bestek werd uitgeschreven, zodat de aanbestedingsprocedure in 2023 kan starten.

En ik zette in op het uitwerken voor **bijkomende meetmethoden in de verschillende milieucompartimenten**. De bestaande meetmethode voor PFAS in water werd uitgebreid naar parameters en meetbereik en er werd een nieuwe meetmethode ontwikkeld voor de detectie van PFAS in luchtemissies.

In het kader van de **Blue Deal** zorgde ik voor aanpassingen aan de milieuregelgeving het beheer van grondwater te verbeteren. Dit ontwerpbesluit werd een eerste maal principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 2 december 2022.

In de zomer van 2022 ging de **VLAREM-trein** kunststofgranulaat, brandstoffen en brandbare vloeistoffen, de opslag van gevaarlijke producten en particuliere stookolietanks in publieke consultatie, zodat een definitieve goedkeuring deze legislatuur nog een feit zal zijn.

SD 2. HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QBZ-2QCEANF-OW en QBZ-3QCE2NF-WT - HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID VOOR RUIMTE EN MILIEU.

OD 1. VERDER BOUWEN AAN EEN VOLWAARDIGE OMGEVINGSHANDHAVING

Met het vaststellen van het **meerjaren Omgevingshandhavingsprogramma** in 2022 wordt de bestuurlijke omgevingshandhaving aanzienlijk versterkt en beter gestroomlijnd. Zo zijn in dit programma 7 gewestelijke prioriteiten verankerd en zijn de criteria voor de inzet van bestuurlijke herstelmaatregelen voor ruimtelijke ordening aanzienlijk verruimd. Ook zijn verdere stappen gezet om het handhavingsinstrumentarium en de **handhavingsregelgeving** van DABM en VCRO te integreren. Ik heb ervoor gekozen dit

te realiseren door de voorbereidingen voor de implementatie van het Kaderdecreet Vlaamse handhaving voor Natuur en Omgeving aan te vatten.

Voorts heb ik ingezet op een systematische en structurele **wisselwerking tussen handhavers en beleidsmakers**. Het ontwerp van decreet tot optimalisatie van de omgevingshandhaving is klaar voor definitieve goedkeuring.

Ik heb het afgelopen jaar een concreet **afwegingskader ambtshalve uitvoering** bij ruimtelijke ordening in werking gesteld. De eerste stappen zijn gezet en de eerste dossiers zijn positief geadviseerd door de Hoge Raad voor Handhavingsuitvoering.

Ik heb het **bestuurlijk boetekader** voor milieu en ruimtelijke ordening op basis van concrete praktijkervaring verfijnd, wat heel concreet betekent dat voor een aantal schendingen hogere boetes worden opgelegd. Ik startte eind 2022 een traject waarbij ik wil nagaan hoe bij bestuurlijke beboeting de financiële impact op grote bedrijven, bijvoorbeeld ook door het inzetten op een voordeelontneming, kan worden vergroot.

De aanpassingen aan het Milieuhandhavingsbesluit die nodig waren om met **bestuurlijke transacties** het gevoerde 'lik op stuk'-beleid uit te breiden en performant verder te zetten, zijn doorgevoerd.

Ik voerde een studie uit met het oog op de **integratie van inspectiediensten** van het beleidsdomein Omgeving. Daarin werden een aantal scenario's voor een verdere stroomlijning van deze diensten onderzocht.

OD 2. NEERZETTEN VAN EEN INNOVATIEVE OMGEVINGSHANDHAVING

Ik droeg via deskundige standpunten bij aan het proces van de herziening van de richtlijn inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht, in het kader van de uitvoering van het actieplan van de Europese Commissie inzake ***Environmental Compliance Assurance.*** Ik nam actief deel aan het Europees IMPEL-netwerk. Zo organiseerde ik een IMPEL-conferentie inzake *compliance promotion* (nalevingsbevordering) waarmee ik de Vlaamse inzichten op de internationale kaart zette.

In Vlaanderen zorgde ik ervoor dat de inzichten inzake ***compliance promotion*** verder kunnen doorwerken en uitgewerkt worden via opname in het Omgevingshandhavingsprogramma. Hiermee heb ik nalevingsbevordering als volwaardige strategie naast nalevingstoezicht en handhaving geplaatst.

Ik werk verder aan een beleidskader en -advies uit voor implementatie van ***remote sensing*-technieken** voor toezicht, waarbij ook de regelgeving wordt aangepast om deze technieken meer uitgebreid in te kunnen zetten voor toezicht en opsporing, met respect voor de grenzen van bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de gegevensbescherming.

OD 3. VERSTERKEN VAN EEN PROACTIEVE EN RISICOGEBASEERDE OMGEVINGSHANDHAVING

Ik heb in het Omgevingshandhavingsprogramma de keuze gemaakt om de methodologie voor macro-risicoanalyse verder op punt te zetten en uit te breiden naar het volledige bevoegdheidspakket van de omgevingshandhaving en te implementeren. Hierbij zullen de inzichten inzake **impact- en gedragsanalyse** en andere resultaten van de studie meegenomen worden.

Met het oog op een **performante klachtenbehandeling** heb ik de ontwikkeling van een gezamenlijk klachtenbeheersysteem dat fungeert als één eerstelijnscontact voor registratie, dispatching en behandeling van klachten verankerd in het Omgevingshandhavingsprogramma.

Daarenboven zette ik daarbij maximaal in op het **verzekeren van de kritieke processen** 'milieucrisismanagement' en 'permanentie- en responssysteem milieuhygiëne', en het prioritair inspecteren van RIE-installaties en SEVESO-inrichtingen en nog niet eerder gecontroleerde klasse 1-inrichtingen.
Op basis van het **risicogebaseerd programmatisch handhaven van de natuurregelgeving** werden er 2.514 handhavingsstukken opgemaakt, 3.533 illegaal gehouden vogels in beslag genomen en werd er 114 ha illegaal verdwenen natuur hersteld.

Met betrekking tot de **toegang tot genetische rijkdommen** en de eerlijke en billijke verdeling van voordelen die voorvloeien uit hun gebruik (Nagoya Protocol) werd een risicoanalyse en een plan van aanpak voor het systematisch uitvoeren van controles van de Vlaamse gebruikers uitgewerkt.

OD 4. INZETTEN OP EEN TRANSPARANTE EN OPLOSSINGSGERICHTE OMGEVINGSHANDHAVING

Ik heb het onderzoek naar de haalbaarheid, de betaalbaarheid en de meerwaarde van een **omgevingshandhavingsloket** meegenomen in het groter kader tot uitbouw van een systeem van digitale data- en kennisdeling De business case 'databehoeften omgevingshandhaving' heb ik opgestart**.** Waar mogelijk, worden de nodige functionaliteiten ontwikkeld binnen het sectoroverschrijdend Vlaams handhavingsplatform. Ik zet het handhavingsinstrumentarium gericht in op de **vastgelegde prioriteiten**.

In het **Omgevingshandhavingsprogramma** heb ik de krijtlijnen voor de inzet van een preventieve aanpak waarbij ik de nieuwe inzichten inzake compliance promotion verder integreer, en een repressieve aanpak waarbij wordt ingezet op herstel en een kordate bestraffing, klaar en duidelijk uitgezet zowel op strategisch als op operationeel niveau.

Ik pas het subsidiariteitsprincipe toe en spoor de lokale besturen ertoe aan hun handhavende opdrachten ook daadwerkelijk op te nemen. Zo lanceerde ik in 2022 een oproep rond **pilootprojecten omgevingshandhaving** waarmee ik lokale besturen wil stimuleren een actiegericht lokaal handhavingsbeleid op te nemen of te versterken. Ik wil met name de lokale uitrol van de gewestelijke handhavingsprioriteiten rond de stikstofproblematiek, de instandhouding van biodiversiteit en de droogteproblematiek faciliteren. Eind 2022 selecteerde ik 16 pilootprojecten die vandaag met hun uitvoerings- en leertraject starten om zo, vanuit het voorbeeldeffect, bij te dragen aan een significant verhoogde inzet op handhaving op het terrein.

Ik heb het regelgevingstraject in gang gezet zodat de **inkomsten uit herstel** wordt toegewezen aan het betrokken lokaal bestuur die het volledige handhavingsproces heeft uitgevoerd.

OD 5. KWALITATIEF RAPPORTEREN OVER EN EVALUEREN VAN OMGEVINGSHANDHAVING

Het **Omgevingshandhavingsprogramma en de rapportering worden aan elkaar gekoppeld**: de doelstellingen en prioriteiten die in het omgevingshandhavingsprogramma worden opgenomen, zullen zelf het voorwerp uitmaken van de omgevingshandhavingsrapportering.

- Daartoe heb ik reeds tijdens de opmaak van het Omgevingshandhavingsprogramma aangestuurd om de acties en effecten te vertalen in indicatoren (zie bijlagen bij het Omgevingshandhavingsprogramma) met het oog op monitoring en evaluatie van het omgevingsbeleid.
- De interactieve online tool "Omgevingshandhavingsrapportage" werd in 2022 gepubliceerd. Deze tool bevat naast data inzake omgevingshandhavingsuitvoering – globaal, per handhavingsactor en

cartografisch – ook gegevens over het strafrechtelijke en bestuurlijke vervolgtraject. De gegevens worden jaarlijks geactualiseerd.

- De opmaak van het tweede omgevingshandhavingsrapport werd aangevat en zal naast een beschrijving en analyse van de omgevingshandhavingsuitvoering in 2021-2023, een langetermijnanalyse bevatten van het strafrechtelijke vervolgtraject. Daarnaast zal het, waar mogelijk, een eerste kwalitatieve evaluatie bevatten van de implementatie door de handhavingsactoren van het Omgevingshandhavingsprogramma, hetgeen in 2023 in werking treedt. De publicatie van het tweede omgevingshandhavingsrapport is voorzien voor 2024.

OD 6. WEGWERKEN VAN HET HISTORISCH PASSIEF VIA ADVIES VAN DE HOGE RAAD VOOR HET HANDHAVINGSUITVOERING

Er zijn in 2022 nog voorbereidingen getroffen om verder vorm te geven aan de **ruimtelijke gedoogtoets** voor het historisch passief. Ik heb eind 2022 alles in de steigers gezet om een onderzoek op te starten over de concrete uitwerking van de procedure, eventuele beroepsmogelijkheden en de gevolgen van een negatieve gedoogtoets. Tegelijk wordt ook de verhouding met eventuele milieuschendingen en de impact van een gedoogtoets voor milieu, water en natuur mee bekeken.

3.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de algemene middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Thema-overschrijdend instrumentarium zijn er zowel ontvangsten als uitgavenkredieten voorzien op de uitgavenbegroting en de DAB Minafonds. Deze worden hieronder verder besproken.

THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	20.614	29.844	22.944	20.819	26.637	20.225
Toe-lagen IS	352.070	612.782	610.776	357.343	452.286	452.251
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	**372.684**	**642.626**	**633.720**	**378.162**	**478.923**	**472.476**

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het ISE O Thema-overschrijdend instrumentarium Omgeving van de uitgavenbegroting worden in VAK zowel WT-uitgaven begroot (18.9 miljoen euro), als LO-uitgaven (1,7 miljoen euro), als de toelagen aan de DAB Minafonds, ILVO en VITO (samen 352 miljoen euro). De VEK-budgetten volgen grosso modo de VAK-budgetten bij de ramingen.

De WT-uitgaven betreffen enerzijds reguliere kredieten onder het beheer van het Departement Omgeving, die worden ingezet voor de hoger omschreven departementale doelstellingen (binnen ISE O) via de begrotingsartikels QB0-1QCE2OA-WT t.e.m. QB0-1QCE2OC-WT (17,2 miljoen euro). De WT-uitgaven bevatten anderzijds ook alle uitgaven binnen de begrotingsfondsen onder het beheer van het departement. Concreet gaat het over het Vlarelfonds (0,8 miljoen euro) en het Omgevingsfonds (0,9 miljoen euro). De LO-uitgaven dienen voor projectgerelateerde personeelskosten en bedragen circa 1.7 miljoen euro.

Voor de meer gedetailleerde bespreking van de reële wijzigingen in deze uitgaven t.o.v. de ramingen bij BA2022 wordt verwezen naar de bespreking van de desbetreffende artikels verder in dit deel van de BBT.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten.

3.2.1 Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

QB0-9QCEAOA-OW – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Er werden in 2022 diverse kleine opbrengsten verwacht op dit artikel onder het beheer van het departement Omgeving. Deze zijn te linken aan de beleidsprocessen van het departement Omgeving.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	362	0	0
BU	232	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering op dit artikel is iets lager dan verwacht, maar dit wel conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Onder dit artikel werd er voor 6 keuro ontvangsten gerealiseerd aan vertragingsboetes en een aantal kleine teruggestorte bedragen. Het restbedrag van de ontvangsten betreffen boekingen van subsidies m.b.t. Europese projecten.

QB0-9QCETOE-OW – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: VLARELFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het "Fonds voor de behandeling van de erkenningsaanvragen en de uitoefening van het toezicht op de erkenningen met betrekking tot het leefmilieu", kortweg het Vlarelfonds,

worden inkomsten geboekt via de betaling van retributies voor erkenningsaanvragen en toezicht op erkenningen leefmilieu. Dit artikel is gelinkt aan uitgavenartikel QB0-1QCE4OE-WT.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	440	0
BU	0	591	0

Inhoudelijke toelichting:

Er werd 591 keuro gevorderd aan jaarlijks te innen retributies voor erkenningsaanvragen en toezicht op erkenningen leefmilieu. De toegewezen ontvangsten op dit artikel zijn hoger dan geraamd bij de BA2022. De diverse ontvangsten hebben betrekking op retributies aanvraag en toezicht erkenning bodemsaneringsdeskundigen (7 keuro - OVAM), retributies toezicht laboratoria in de discipline bodem en mest (21 keuro - VLM), retributies aanvraag en toezicht erkenning boorbedrijven (28 keuro - VMM) en retributies aanvraag en toezicht erkenning milieudeskundigen, MER en VR deskundigen, technici, coördinatoren, brandbeveiligingsapparatuur bedrijven (535 keuro – DOMG).

Vanaf 2024 stabiliseren de inkomsten voor een grote groep van bedrijven, technici en deskundigen omdat er dan een einde komt aan de overgangsregeling. Vanaf 2024 betaalt deze hele groep de jaarlijkse retributie en is er geen uitzondering meer voor personen die in de periode 2016-2019 nog de vijfjaarlijkse toezichtsretributie betaald hebben. Een inschatting kan dan accurater gebeuren.

QB0-9QCETOE-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: VLARELFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
BU	0	-4	0

Inhoudelijke toelichting:

De waardeverminderingen in 2022 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 4 keuro.

QB0-9QCETOF-OW – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: OMGEVINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Bij het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning werd het Omgevingsfonds opgericht. Het Omgevingsfonds startte op 23 februari 2017 in het kader

van de inwerkingtreding van het uitvoeringsbesluit bij het Omgevingsdecreet. Dit fonds wordt in hoofdzaak gespijsd door de retributies voor dossierkosten bij de aanvraag van omgevingsvergunningen. Dit artikel is gelinkt aan uitgavenartikel QB0-1QCE4OF-WT.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	470	0
BU	0	428	0

Inhoudelijke toelichting:

Bij het indienen van een omgevingsvergunningsaanvraag bij de Vlaamse overheid kan er een dossiertaks verschuldigd zijn. Van toepassing bij de vergunningsaanvraag van stedenbouwkundige handelingen, exploitatie van een ingedeelde inrichting of activiteit en verkavelen van gronden.

Iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die een kennisgevingsdossier of toelatingsaanvraag met betrekking tot genetisch gemodificeerde organismen, genetisch gemodificeerde micro-organismen of pathogenen indient, is ook een dossiertaks verschuldigd. De opbrengst van deze dossiertaks wordt rechtstreeks en integraal in het Omgevingsfonds gestort. De dossiertaks bedraagt:

- voor een toelatingsaanvraag bij een eerste of een volgend ingeperkt gebruik van niveau 2, 3 of 4: 500 euro;
- voor een kennisgeving van een eerste ingeperkt gebruik risiconiveau 1 of een kennisgeving van een volgend ingeperkt gebruik van risiconiveau 2: 100 euro.

De GGO-dossiertaksen worden - net zoals bij de dossiertaksen in het kader van vergunningsaanvragen - gestort in het Omgevingsfonds. Er werd circa 398 keuro ontvangen aan retributies omgevingsvergunningen en 30 keuro aan dossiertaksen GGO's, wat iets lager ligt dan de raming bij BA2022.

QB0-9QCETOF-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: OMGEVINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:
Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
BU	0	-1	0

Inhoudelijke toelichting:

De waardeverminderingen in 2022 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 1 keuro.

Uitgaven

QB0-1QCE2OA-LO – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de personeelskosten begroot van personeelsleden werkzaam binnen het departement Omgeving aan specifieke (door de Vlareg goedgekeurde) projecten zoals Milieuzorg op School, Natuur en Milieueducatie en Ecocampus.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1.715	691	241	1.715	415	247

Inhoudelijke toelichting:

In 2022 was er een overschot op dit projectgebonden personeelsbudget van het departement. Enerzijds doordat het departement correct invulling geeft aan het opgelegde besparingstraject en anderzijds doordat het departement als goede huisvader een buffer in haar budgetten dient in te bouwen met het oog op de eventuele terugkeer van de vele gedetacheerde personeelsleden op de kabinetten, is er in 2022 een overschot op het personeelsbudget.

Er werd in 2022 via BVR een budget van 33 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het EU-voorzitterschap. Daarnaast werd het budget via BVR verhoogd met 105 keuro VAK/VEK voor de index.

Er werd in 2022 via MB een budget van 1.162 keuro VAK en 300 keuro VEK herverdeeld van dit artikel naar artikel QBX-3QCE2OA-WT voor de betaling van advocatenkosten gelinkt aan PFAS, de verdere versterking van het omgevingsloket, verder ondersteuning voor IT en meerkosten voor labocontracten afval en water. Daarnaast werd er via MB nog 1.138 keuro VEK herverdeeld naar QB0-1QAX2ZZ-WT, QB0-1QCE2OA-WT en QC0-1QCE2FF-WT voor het opvangen van verscheidene VEK-noden na analyse van de vereffeningskalenders.

QB0-1QCE2OA-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit begrotingsartikel financiert het departement Omgeving een groot aantal diverse beleidsondersteunende en -uitvoerende uitgaven, die passen in de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het werken met eenvoudige en doeltreffende instrumenten binnen het omgevingsbeleid, en het doen doorwerken van het omgevingsbeleid in andere beleidsvelden en sectoren. Belangrijkste uitgavenposten zijn hierbij de reguliere uitgaven voor IT, het omgevingsvergunningenloket en het Omgevingsinformatiesysteem (samen 5 miljoen euro) en de uitgaven in het kader van de handhaving (2 miljoen euro) en specifieke werkingkosten zoals communicatie (1,5 miljoen euro).

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)		
	VAK	**VEK**

2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	8.800	13.037	12.683	8.800	9.680	9.651

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Er werd in 2022 een compensatie vrijgemaakt van 21 keuro VAK naar QB0-1QCE2OC-WT voor de financiering van de loonkost voor werknemers uit de leefmilieusector met het ex DAC-statuut en van 162 keuro naar QB0-1QCE2ND-WT voor een studie mbt werkdruk bij omgevingsdiensten lokale besturen en 3 pilootprojecten 'verkavelingswijken in transitie'.

Er werd in 2022 via MB een budget van 256 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op communicatie omtrent PFAS. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QBX-3QCE2OA-WT.

Er werd in 2022 via MB een budget van 218 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op verschillende onderzoeksuitgaven gelinkt aan PFAS. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QBX-3QCE2OA-WT.

Er werd in 2022 via MB een budget van 79 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op ondersteuning van de departementale werkingsbudgetten. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2ND-WT.

Er werd in 2022 via MB een budget van 278 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op verdere vergroening van het wagenpark. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2ND-WT.

Er werd in 2022 via MB een budget van 250 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op continuering van het projectteam Omgevingsloket. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2ND-WT.

Er werd in 2022 via MB een budget van 426 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op opschaling van de IT-ondersteuning. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2ND-WT.

Er werd in 2022 via MB een budget van 1.516 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op opschaling van de IT-ondersteuning. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2ND-WT.

Er werd in 2022 via MB 48 keuro VAK en via KHS 186 keuro VAK vrijgemaakt naar dit artikel met het oog op de handhavingsuitvoering. Dit budget werd gecompenseerd respectievelijk op artikel QB0-1QCE2OX-IS en op artikel QB0-1QCE2OA-LO.

Er werd via BVR 7 keuro VAK en VEK herverdeeld naar dit artikel in het kader van de uitgaven ter voorbereiding van het EU-voorzitterschap.

Het VEK werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd in 2022 via BVR een budget van 865 keuro VAK en 571 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel in het kader van het relancebudget VV63 "Digitalisering Omgevingsloket".

Er werd in 2022 via BVR een budget van 291 keuro VAK en 46 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel in het kader van het relancebudget VV158 "Spending reviews".

QB0-1QCE2OB-WT – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het Departement Omgeving de Vlaamse bijdragen aan internationale milieuverdragen en samenwerkingsakkoorden, inclusief internationale klimaatfinanciering, alsook de specifieke werkingskosten in het kader van het internationaal beleid.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	769	769	768	974	992	989

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

QB0-1QCE2OC-WT – EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de uitgaven van het Departement Omgeving gefinancierd die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van het maatschappelijk draagvlak.

In het kader van de uitvoering van de Vlaamse Interprofessionele Akkoorden, zijnde het Vlaams akkoord voor de non-profit/social profit van 6 juni 2005 en het vierde Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de social-/ non-profitsectoren voor de periode 2011 tot 2015 van 2 december 2011, is er een budget voorzien op dit artikel. Voor de sector Leefmilieu bestaat dit enerzijds uit een verhoging van de eindejaarspremie tot een volwaardige dertiende maand en anderzijds uit een uitbreidingstewerkstelling. Aanvullend wordt de loonkost voor werknemers uit de leefmilieusector met het DAC-statuut ook gefinancierd vanuit dit artikel.

Daarnaast wordt er een krediet voorzien voor de terugbetaling van de loonkosten voor gedetacheerden die ter beschikking gesteld worden vanuit het beleidsdomein Onderwijs, voor de provinciale begeleiders van het MOS-programma en voor de vzw Milieuboot.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU

Uitgaven	7.624	9.267	9.206	7.624	9.317	9.128

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering verliep na de doorgevoerde herverdelingen quasi optimaal, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Via BVR werd in totaal 1.517 keuro vanuit de betrokken provisie herverdeeld naar dit artikel voor de uitbetalingen in kader van de VIA-akkoorden (koopkrachtverhoging). Daarnaast werd via krediet herschikking 29 keuro VK/VEK herverdeeld voor compensatie van bijkomende kosten als gevolg van overschrijden van de spilindex.

De vereffeningen op dit artikel zijn hoger uitgevallen dan initieel begroot ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender t.o.v. de verwachtingen bij de opmaak van de BA2022.

QB0-1QCE2OS-IS – AGENTSCHAP PLANTENTUIN MEISE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt het Agentschap Plantentuin Meise een toelage van het departement Omgeving ter financiering van de engagementen inzake internationale klimaatfinanciering.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	623	623	623

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VEK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

QB0-1QCE2OT-IS – EIGEN VERMOGEN INSTITUUT VOOR LANDBOUW EN VISSERIJONDERZOEK (EV ILVO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt het instituut voor landbouw en visserijonderzoek (ILVO) een toelage van het departement Omgeving ter financiering van een aantal referentietaken op het vlak van leefmilieu en in het kader van internationale klimaatfinanciering.

De referentietaken hebben tot doel om technisch-wetenschappelijke kennis maximaal te valoriseren ten behoeve van het beleidsdomein Omgeving, specifieke kennishiaten bij het beleidsdomein Omgeving in te vullen en alle relevante onderzoeksresultaten en kennis in binnen en buitenland te rapporteren naar het beleidsdomein Omgeving. Algemeen worden er twee referentietaken onderscheiden: de technisch-wetenschappelijke ondersteuning inzake luchtemissies bij landbouwactiviteiten en de technisch wetenschappelijke ondersteuning inzake duurzame productietechnieken in de landbouw.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	655	655	655	783	783	783

Inhoudelijke toelichting:
De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

QB0-1QCE2OU-IS – VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt het VITO een aanvullende toelage van het departement Omgeving ter financiering van een aantal referentietaken op het vlak van omgevingsbeleid. Daarnaast zijn er ook toelagen voor de rol van VITO in het kader van projecten internationale klimaatfinanciering en projecten voor een gezond en duurzaam watersysteem.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	4.102	4.501	4.467	8.624	9.259	9.224

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Er werd in de loop van 2022 via MB een budget van 399 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel voor het versterken van de referentietaken op het vlak van omgevingsbeleid. Dit budget werd voor 315 keuro VAK/VEK gecompenseerd grotendeels op artikel QB0-1QCE2OX-IS (extra PFAS-budget, budget bodemsaneringen en PAS-enveloppe) en voor 34 keuro VAK en VEK gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2DW-IS.

Om de vereffeningskredieten van de lopende meerjarige VITO-projecten en de taken in het kader van de oproep internationale klimaatfinanciering correct aan te rekenen volgens het VCO, werd in 2022 236 k VEK via MB gecompenseerd op QD0-1QCE2FA-WT.

QB0-1QCE2OX-IS – DAB FONDS VOOR PREVENTIE EN SANERING INZAKE MILIEU EN NATUUR (DAB MINAFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de DAB Minafonds een aanvullende dotatie ter financiering van haar uitgaven. Dankzij deze dotatie wordt het totaal aan VEK-uitgaven binnen de DAB Minafonds gedekt door het totaal aan middelen aan ontvangstenzijde.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	347.313	607.626	605.654	347.313	441.621	441.621

Inhoudelijke toelichting:

De toelage aan het MINAfonds werd in 2022 meermaals verhoogd ten opzichte van de BA2022.

Zo werd er via herschikking 300 keuro VAK/VEK toegevoegd vanuit het artikel QB0-1QCE2OA-LO voor het opvangen van onvoorziene PFAS-uitgaven op het MINAfonds, en werd er omgekeerd vanuit het MINAfonds 1.627 keuro VAK vrijgemaakt voor PFAS-behoeften op programma QC van de uitgavenbegroting.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

De grootste impact op de toelage had de toekenning van extra budgetten vanuit de relance-provisie in uitvoering van het plan Vlaamse Veerkracht. Het gaat over 251,8 miljoen euro VAK en 97,5 miljoen euro VEK aan extra toelage voor de DAB MINAfonds (zie toelichting budgetten op niveau beleidsveld)

De begrotingsuitvoering op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022 en rekening houdende met de evolutie van de relance-projecten.

QB0-1QCE4OD-WT – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID: FONDS EU-COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit EU-fonds artikel wordt gebruikt voor de aanrekening van ESR-uitgaven in het kader van EU-gecofinancierde projecten. Dit budget staat ESR-neutraal ten opzichte van de ontvangsten die worden ingeschreven op artikel QB0-9QCHTOD-OW.

De betrokken projecten zijn de volgende:

- 2B Connect: voorziet minstens 70 bedrijven van een biodiverse inrichting van hun terreinen;
- OpenGov: project waarin onderzoek naar optimalisatie van de openbaarheid van bestuur (op EU-niveau) gesubsidieerd wordt;
- Leve(n)de Bodem: bodemadvies op maat geven aan landbouwers;
- Vitalnodes: onderzoek naar verhogen van efficiëntie en duurzaamheid van vrachtvervoer tussen stadsgebieden;
- PROWATER: opbouwen van weerbaarheid tegen droogte en waterschaarste door infiltratie en waterretentiecapaciteit te verhogen in strategisch belangrijke landschappen;
- GeoEra: grensoverschrijdend geologisch onderzoek met focus op geo-energie, primaire grondstoffen en grondwater;
- SARCC: Binnen het project "Sustainable And Resilient Coastal Cities" (SARCC) of duurzame en veerkrachtige kuststeden staan natuurgerichte oplossingen centraal om de schade te voorkomen die wordt veroorzaakt door overstromingen aan de kust.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	47	3	0	24	10

Inhoudelijke toelichting:
De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is verlopen conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022, rekening houdende met het feit dat in de 2e kolom (2e BA-JR) ook de opgebouwde saldo's staan weergegeven.

QB0-1QCE4OE-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: VLARELFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het "Fonds voor de behandeling van de erkenningsaanvragen en de uitoefening van het toezicht op de erkenningen met betrekking tot het leefmilieu", kortweg het VLAREL-Fonds, worden uitgaven aangerekend ter ondersteuning van het beleid inzake erkenningen leefmilieu en de bijhorende controles.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	800	4.490	17	800	4.630	138

Inhoudelijke toelichting:

Er staan heel wat digitaliseringsprojecten op til. In 2022 bevonden deze projecten zich in de fase van opstarten (planning opmaken, de geschikte personen aantrekken voor de uitvoering,…) en dit zal in 2023 (en 2024) op kruissnelheid komen.

Het benutte VAK (17 keuro) werd aangewend voor het aanduiden van een keuringsinstelling voor controles op het werk van erkende technici gasvormige brandstof en technici vloeibare brandstof en de aansluiting tot MAGDA Online voor erkende opleidingscentra.
Het project 'uitwisseling gegevens opleidingscentra' ism de Vlaamse Vereniging voor ICT-personeel en EV Digitaal Vlaanderen vraagt een koppeling met het systeem Magda om opleidingscentra de certificaten rechtstreeks in de leer- en ervaringsbewijzendatabank (LED) van AHOVOKS te laten opladen (automatisch advies). Bij elke digitaliseringsstap dient er een screening te gebeuren op overbodige zaken om uiteindelijk te leiden tot een correcte en kwalitatieve databank met daarin enkel de essentie. Hierdoor verliep de uitvoering niet in 2022 zoals intieel geraamd bij de BA2022. .

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds (4.511 keuro) wordt overgedragen naar 2023.

QB0-1QCE4OF-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: OMGEVINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het Omgevingsfonds worden uitgaven aangerekend ter ondersteuning van de beleidskosten die verband houden met de voorbereiding, organisatie en uitvoering van het decreet betreffende de omgevingsvergunning. De inkomsten op het Omgevingsfonds

(artikel QB0-9QCETOF-OW) worden ESR-neutraal integraal ingezet voor een flankerend beleid en digitalisering in het beleidsdomein Omgeving.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	906	1.543	26	906	1.579	62

Inhoudelijke toelichting:

Door de omvangrijke relancemiddelen die in 2022 toegewezen werden, zijn enerzijds een aantal VTE grotendeels bezig geweest met deze processen (subsidies GBD, lokale gebiedsdeals, duinencomplex,…), waardoor er amper tijd bleef voor het opnemen van andere taken. Anderzijds zijn een aantal digitaliseringsprojecten in opstart gezet in 2022, zonder dat dit reeds tot aanrekeningen aanleiding gaf in 2022.
Het benutte VAK (26 keuro) werd aangewend voor kosten van openbaar onderzoek en verschuldigde vergoedingen aan de aangestelde deskundigen en hun plaatsvervangers voor aanwezigheid op zittingen van de Gewestelijke Omgevingsvergunningscommissie (GOVC). Er werden minder studieopdrachten opgestart en minder kosten betaald voor openbaar onderzoek dan geraamd bij de BA2022.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2023.

3.2.2 DAB's

DAB MINAFONDS

Ontvangsten

QBX-2QCEAOA-OW – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel komt het dividend binnen dat de PMV uitbetaald aan het Vlaams Gewest (8 miljoen euro), evenals de milieuboetes en een aantal kleine diverse ontvangsten.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	19.871	0	0
2e BA-JR	19.871	0	0
BU	36.412	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De ontvangsten op dit artikel lagen hoger dan geraamd (+17 miljoen euro).

De afdeling Handhaving legde in uitvoering 2022 voor een totale waarde van 6,1 miljoen euro aan boetebeslissingen op (3,6 miljoen euro meer tov. de raming bij BA2022). Mede door de verruimde toepassing van het instrument van de bestuurlijke transactie heeft de afdeling meer sanctiedossiers afgehandeld dan de voorgaande jaren, wat zich vertaald heeft in de verhoging van deze vorderingen. Er werden 3.522 keuro aan vorderingen dubieus gezet (zie volgende artikel).

Het grootste verschil zat echter in de eenmalige ontvangsten vanuit 3M (100 miljoen euro ontvangen in 2022). Bij BA2022 werd nog een ontvangstraming van 9 miljoen euro ingeschreven. In het kader van de onderhandelingen met 3M werd uiteindelijk bij dading een betaling afgesproken van 100 miljoen euro, een bedrag dat ook door 3M gestort werd in de loop van 2022. Begrotingstechnisch dient deze ontvangst ingeschreven te worden op basis van het ritme van de uitgaven die met deze ontvangst gefinancierd zullen worden in de uitgavenjaren 2022-2023-2024. Rekening houdende met de PFAS-uitgaven bij het beleidsdomein WVG in 2022 (12,5 miljoen euro) werd zodoende uiteindelijk 21,5 miljoen euro van de totale 100 miljoen euro aangerekend in het begrotingsjaar 2022 Dit ligt bijna 13 miljoen euro hoger dan geraamd bij BA2022.

QBX-2QCEAOA-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
2e BA-JR	0	0	0
BU	-3.522	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De waardeverminderingen in 2022 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 3.522 keuro.

Uitgaven

QBX-3QCE2OA-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden specifieke beleidsgerelateerde werkingskosten van het departement Omgeving aangerekend. Concreet gaat het over kosten voorzien voor procedures en gerechtskosten en schadevergoedingen aan derden (1.898 keuro), studies inzake beleidsvoorbereiding, -evaluatie en -opvolging die een bijdrage leveren aan een effectiever, efficiënter en/of zuiniger milieubeleid (919 keuro) en specifieke ad hoc beleidsuitgaven voor het departement Omgeving.

Begrotingsuitvoering:

		(duizend euro)
	VAK	**VEK**

2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	10.865	2.947	2.928	10.657	5.655	2.756

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Er werd in 2022 via MB een budget van 8.266 keuro VAK en 5.302 keuro VEK ("PFAS-provisie") dat bij BA22 op dit artikel was voorzien, herverdeeld naar verschillende artikels met het oog op het dekken van specifieke PFAS-uitgaven.

QBX-3QCE2OB-WT – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden allerlei uitgaven en projecten gerelateerd aan het internationale omgevingsbeleid gefinancierd. Vlaanderen draagt zo bij tot de realisatie van de op internationale, Europese, Belgische of bilaterale overheidsfora onderschreven milieu- en duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	604	604	590	672	672	589

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel is quasi optimaal verlopen en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Concreet werd er in eerste instantie 250 keuro subsidie toegekend aan UNDP voor BIOFIN. Het "Biodiversity Finance Initiative" (BIOFIN) is een globaal partnerschap met als doelstelling landen in staat te stellen een goede *business case* op te maken voor biodiversiteit en ecosystemen. Dit concrete project zet in op het implementeren van 3 van de financieringsoplossingen van het uitgewerkte "Biodiversity Finance Plan" in Malawi, dat in een vorige fase (vanaf 2017) werd samengesteld.

Verder werd er 248 keuro subsidie toegekend aan de Ramsar conventie voor het inventariseren van wetlands. Het project omvat de ontwikkeling van een inventaris en monitoring van waterrijke gebieden (wetlands) in die landen, waar de informatie hieromtrent nog steeds volledig ontbreekt. In het bijzonder richt het project zich op 10 landen (Tsjaad, Zuid-Soedan, Zambia, Burkina Faso, DR Congo, Guinea, Liberia, Madagaskar, Malawi en Togo).

Tenslotte werd 65 keuro subsidie toegekend aan de Stockholmconventie ivm PFAS. Om de verplichtingen van de Stockholm Conventie correct te implementeren ondersteunt het Secretariaat van de Stockholmconventie ontwikkelingslanden bij het herzien en updaten van de nationale implementatieplannen. Dit concrete project zal het bewustzijn en het begrip van de verdragspartijen verhogen mbt. het gebruik van PFOS en PFOS (in het bijzonder in blusschuim) en mbt. het verantwoord beheer van alle PFAS vermeld onder het

Verdrag. Het project zet ook in op begeleiding en beoordeling van alternatieven voor POP's die nieuw op de lijst zijn geplaatst (gefluoreerde POP's) en draagt bij tot de geleidelijke stopzetting van het gebruik en de productie van die POP's.

Daarnaast werden er voor 27 keuro gerelateerde werkingskosten vastgelegd.

QBX-3QCE2OC-WT – EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de uitgaven van het Departement Omgeving gefinancierd die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent de vergroening van de economie. Het Departement financiert het gros van haar initiatieven (incl. subsidies) richting haar doelgroepen en partners via dit begrotingsartikel van het MINAfonds, met het oog op het verankeren en versterken van het omgevingsbewustzijn in de verschillende geledingen van de Vlaamse samenleving.

Er wordt budget voorzien voor de werkingskosten op het vlak van natuur- en milieueducatie, doelgroepenbeleid, informatie, sensibilisering en kennisdeling naar de verschillende doelgroepen, voor natuurtechnische milieubouwprojecten en voor specifieke investeringen voor de werking van de Vlaamse Kennis- en Vormingscentra voor Natuur en Milieu.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	11.438	36.786	36.786	12.501	11.047	9.176

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering binnen dit artikel verliep qua VAK quasi optimaal na uitvoering van de nodige herverdelingen en na ontvangst van de relance-herverdelingen.

Er werden binnen de bestaande basisallocaties van dit begrotingsartikel, in functie van de optimale benutting van de werkingsmiddelen, diverse kleinere interne herverdelingen doorgevoerd. M.b.t. de werking 'groene economie' werden de middelen gebundeld voor de studie Vlaamse duurzaamheidsbenchmark enerzijds en de ondersteuning en begeleiding van de nieuwe Green Deals anderzijds. Voor het opzetten van draagvlakversterking omtrent de klimaattransitie, werden middelen besteed aan onderzoek naar klimaatnarratieven en -communicatie. In kader van het bestuiversplan werden 3 subsidies toegekend voor het opzetten van een Green Deal. Het nodige budget voor de tentoonstelling van Duurzaam Educatiepunt De Vroente werd vastgelegd.

Voor de subsidiëring van de milieu- en natuurverenigingen in het kader van het decreet van 29 april 1991 werd een bedrag voorzien van 5.512 keuro VAK. Hiervan werd er 5.231 keuro effectief vastgelegd. Het resterend deel werd binnen het artikel herschikt om o.a. een studie rond de beleidsevaluatie van het bestaande subsidiekader te financieren.

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 8 januari 2021 stopte de subsidie aan gemeenten voor de inzet van doelgroepwerknemers voor de uitvoering van milieu gerelateerde taken. Het voorziene budget van 3.234 keuro VAK/VEK werd binnen het artikel herschikt. Het volledige VAK werd gebruikt om ad-hoc-subsidieprojecten te financieren.

Het VEK werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:
Er werd 25 miljoen euro VAK ingezet ter financiering van de VV-maatregel 105 - ontsnipperen van Vlaams Landschap.

3.2.3 Overige entiteiten onder gezag

Niet van toepassing

3.2.4 Overige entiteiten onder toezicht

Niet van toepassing

4. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT AFVAL EN MATERIALEN

Dit ISE omvat de doelstellingen, maatregelen, taken en budgetten van het duurzaam afval- en materialenbeleid, in hoofdzaak vervat of gelinkt aan het materialendecreet en VLAREMA.

De beleidskredieten van dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op de beleidsuitgaven gericht op de totstandkoming van de circulaire economie (CE) in het bijzonder gericht op het dematerialiseren en het sluiten van materialenkringlopen (met ook budgettaire bijdragen aan CE vanuit andere thema's). Het betreft globaal de uitvoering en verdere uitbouw van een doeltreffend afvalstoffen – en materialenbeleid en – instrumentarium, de sturing en coördinatie van het veilig beheer, de inzameling en de veilige verwijdering van gevaarlijke stoffen en afvalstoffen, de noodzakelijke ambtshalve verwijdering en het ondersteunen van onze partners.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben voornamelijk betrekking op:

- De transitie circulaire economie: de inzet op Vlaanderen Circulair als centraal platform binnen Vlaanderen rond CE met nodige partnerschappen, de innovatie van producten, ondernemings-, productie- en consumptiemodellen met ruimte voor experimenten inzake CE en opschaling, het versterken van het onderzoeks- en innovatiebeleid richting CE en de inzet op de voortrekkersrol op internationaal en Europees niveau, de deelname aan CE-projecten en de verdere aanpak van knelpunten voor CE bij bestaande regelgeving.

- Materiaalbewust bouwen en verbouwen: stimuleren van de bouwsector richting circulaire en modulaire gebouwen, verderzetting van de proeftuin en de green deal circulair bouwen, de aanpak van selectief slopen, de aanpassing van het normenkader voor bouwstoffen, de inzet van de TOTEM-tool en met ook onderzoek van een materialenpeil en de inzet van digitale technieken in de bouw.

- Versterken van het asbestafbouwbeleid: uitvoering van het actieplan asbestafbouw met de operationele voorbereiding van de invoering en beheer van het asbestattest (software databank, sectorale certificatie asbestdeskundigen, …) en ondersteuning van de meest kwetsbare doelgroepen via de werking van sectorprotocollen en asbestafbouwprojecten bij lokale besturen.

- Verzekeren van waardebehoud voor biomassa: de verdere aanpak om alle organisch-biologisch afval te weren uit het restafval, kwaliteitsbewaking, het

stimuleren van investeringen in voorvergistingsinstallaties bij gft-compostering en aanpak voedselverlies via ondersteuning van distributieplatformen en de voorbereiding van een nieuw actieplan 'biomassa en voedsel circulair 2021-2025).

- Materiaalimpact van productketens verlagen: verdere aanpak van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, afbouw gebruik van wegwerpproducten, inzet van de aanvaardingsplicht, het ondersteunen van de herstel-, hergebruik- en deelsector oa via proefprojecten, investering in de nodige sorteer– en recyclagecapaciteit, uitvoering van een actieplan voor kunststoffen en verpakkingsplan 2.0, de verdere inzet op één uniform P+ systeem, de aanpassing van het interregionaal samenwerkingsakkoord, de voorbereiding van een green deal met de distributiesector en de uitrol van wetgeving voor het gebruik van herbruikbare bekers naar alle evenementen.

- Verminderen van restafval door circulair materialenbeheer: ondersteuning van steden, gemeenten en intercommunales, communicatie op maat en handhaving, een code van goede praktijk voor een betere bronsortering voor bedrijfsafvalstoffen in combinatie met sturende maatregelen, extra beleidsmaatregelen voor de aanpak van zwerfvuil, een eindverwerking op maat van de circulaire economie en onderzoek i.k.v. het heffingenbeleid en bijkomende financiële instrumenten.

- Datamining en digitale ontsluiting i.k.v; afval– en materialenbeleid: inzet op het gebruik van het Vlaams symbioseplatform, woningpas, CE-monitor en het heroriënteren van data i.k.v. de inzameling van afvalstoffen.

4.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QBX-2QCEAJA-WT en QBX-3QCE2JA-WT - DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN.

OD 1. VLAANDEREN ALS PARTNER EN REGELGEVER IN DE TRANSITIE CIRCULAIRE ECONOMIE

De Vlaamse Regering bevestigde op 10 juli 2020 de rol van het publiek-privaat partnerschap '**Vlaanderen Circulair'** als centraal platform voor de circulaire economie in Vlaanderen om de verworven kennis door onderzoek en experiment te verankeren in het beleid met nieuwe businessmodellen en economische kansen. In het voorjaar van 2021 trad daarom als relancemaatregel een nieuwe governance voor Vlaanderen Circulair in werking. De zes werkagenda's zijn opgestart en begeleid door Vlaanderen Circulair, daar waar nodig ondersteund met extern onderzoek en facilitatie.

Per werkagenda werd er een wisselwerking opgezet met zeven transversale hefbomen die cruciaal zijn voor de transitie naar een circulaire economie, en waar aparte werkgroepen concrete initiatieven in namen.

Samen met mijn collega bevoegd voor het innovatiebeleid, versterkte ik zo bijvoorbeeld het onderzoeks- en innovatiebeleid richting circulaire economie. Het nieuwe **steunpunt Circulaire Economie** is opgestart op basis van de evaluatie van het vorige. Het eerste werkjaar is afgerond en de planning voor het tweede werkjaar is opgestart.

Vlaanderen neemt als koploperregio inzake circulaire economie ook **internationaal en Europees** een voortrekkersrol op. Ik zette strategisch in op bilaterale partnerschappen met onder meer Nederland en Zuid-Afrika. Ik bracht mijn standpunten succesvol in bij de Europese Green Deal, het EU-Actieplan Circulaire Economie en de daarin aangekondigde

initiatieven, zoals de herziening van de verordening overbrenging van afvalstoffen. Ik ondersteunde met relancemiddelen in het kader van de Recyclaghub recyclageprojecten die afvalstoffen omzetten in grondstoffen, bv. nieuwe recyclage-installaties of innovatieve uitbreiding van bestaande installaties; of aanpassingen van productieprocessen om gerecycleerde materialen te kunnen verwerken. De voorziene €30 miljoen is toegewezen via twee Calls, in totaal worden er veertien investeringsprojecten ondersteund.

OD 2. MATERIAALBEWUST BOUWEN EN VERBOUWEN

Ik stimuleer bij de bouwsector een drastische ommezwaai naar materiaalbewust en veranderingsgericht (ver)bouwen en lanceerde hiervoor samen met de sector een nieuw preventieprogramma '**Op weg naar Circulair Bouwen'**. In dit plan verwerkte ik onder andere de inzichten en resultaten uit **demoprojecten** (Call Circulaire Economie), de Green Deal en de Proeftuin Circulair Bouwen in mijn beleid.

In 2022 liep het tweede deel van de **Proeftuin Circulair Bouwen** om innovatieve veranderingsgerichte bouwtechnieken te bevorderen op zijn einde. Hierin kwamen ook thema's als samenwerking voor circulaire businessmodellen en overheden als accelerator voor de circulaire bouweconomie, aan bod. Er werden vier praktische handvaten uitgewerkt die toelaten om het hergebruik van materialen en aanpasbaarheid van gebouwen maximaal te stimuleren in de overgang naar een circulaire bouweconomie.

In het nieuwe **preventieprogramma** stellen we voorop om tegen 2030 95% van de steenachtige en 70 % van de niet-steenachtige materialen uit bouwwerken te hergebruiken of recycleren. Een verplichte sloopopvolging bij grote bouwvolumes (> 1000 m³) werd ingeschreven in VLAREMA, en laat ik evalueren tegen 2024.

Als tweede pijler in het nieuwe preventieprogramma streven we ernaar om tegen 2030 25% van de bouwwerken (nieuwbouw of renovatie) te ontwerpen en te (ver)bouwen volgens de principes van circulair bouwen. Om de ecologische voetafdruk van gebouwen en infrastructuurwerken te verlagen, houden we rekening met hun volledige levenscyclus. Via de verdere ontwikkeling van de TOTEM-tool zette ik - in samenwerking met de andere gewesten - in op de gebruiksvriendelijke bepaling van de milieu-impact van materialen in gebouwen. Het CE Center gaf een eerste berekening welke klimaatwinst de invoering van een materialenpeil zou opleveren. Een studie paspoortvergelijking is opgeleverd over hoe een bouwwerkpaspoort en/of een productpaspoort gedefinieerd kan worden en gelinkt kan worden aan andere bouwwerkdata.

Bij het uitrollen van het preventieprogramma is ook veel aandacht gegaan naar de afstemming met de werkpaden van de Werkagenda Bouw binnen de transitie geleid door Vlaanderen Circulair.

OD 3. VERSTERKEN VAN ASBESTAFBOUWBELEID

Ik voorzie een actief asbestafbouwbeleid gericht op een afbouw van risicovolle asbesthoudende materialen tegen respectievelijk 2034 (de meest risicovolle asbesttoepassingen) en 2040 (alle andere asbestproducten in slechte staat). Ik heb een eerste evaluatie van de voortgang van het asbestbeleid laten opmaken. Deze opvolgingsnota is eind 2022 aan de Vlaamse Regering meegedeeld.

Het asbestafbouwbeleid wordt optimaal afgestemd op de realisatie van de Vlaamse beleidsdoelstellingen rond **woonkwaliteit, renovatie en energieprestatie** van gebouwen, zoals ook voorzien in de langetermijnstrategie voor de renovatie van gebouwen en het Vlaams Energie- en Klimaatplan. Het relanceplan Vlaamse Veerkracht concretiseert

dit sinds 1 januari 2021 met een gecombineerde premie voor asbestverwijdering op moment van dak- en gevelisolatie die in 2022 werd verdergezet. Zo wil ik voor gebouweigenaars de barrière van aanwezige asbestdaken en -gevels wegnemen die hen voordien verhinderde om te investeren in een doorgedreven energierenovatie van de buitenschil. In 2022 werd een aanvullende gecombineerde premie ingevoerd voor asbestverwijdering in combinatie met plaatsing van PV in niet-residentiële niet-verwarmde gebouwen

In de loop van 2022 heb ik de aanwezigheid van een **asbestattest** verplicht bij het verkopen van woningen en gebouwen met een risicobouwjaar (< 2001). Het asbestattest informeert de kopers over de aanwezigheid van asbest, de toestand ervan en toont aan of het gebouw reeds asbestveilig is of niet voor een normaal gebruik. Op die manier beschermen we kopers tegen onvoorziene kosten en blootstellingsrisico's. De regelgeving voor het correct opmaken van een asbestinventaris (Inspectieprotocol asbestinventarisatie) en het certificatiesysteem voor de asbestdeskundigen (Certificatiereglement asbestinventarisatie) werd hiervoor verder uitgewerkt via Ministeriële Besluiten. Ook de databank voor de ingave van de asbestinventarisgegevens en de aflevering en het beheer van de asbestattesten werd gelanceerd.

Ter ondersteuning van specifieke doelgroepen voerde ik bestaande **sectorprotocollen** verder uit en startte andere op (zorginstellingen, sociale huisvesting). Deze uitgaven werden aangerekend binnen het relanceplan Vlaamse Veerkracht bij project VV5. Ik ondersteunde burgers via het aanbieden van een voordelige ophaling aan huis van asbestcementafval of de mogelijkheid deel te nemen aan een voordelige gegroepeerde asbestverwijdering binnen het relanceplan Vlaamse Veerkracht bij project VV4. Ik verleende hiervoor subsidies aan lokale besturen om asbestafbouwprojecten te organiseren die de verwijdering en inzameling van asbest aan huis aan sterk gesubsidieerd tarief mogelijk maken. Ik pzorgde voor een dekking van alle Vlaamse gemeenten. Verder bood ik binnen deze subsidies extra aandacht aan infrastructuur van lokale jeugdverenigingen.

OD 4. VERZEKEREN VAN WAARDEBEHOUD VOOR BIOMASSA

Het nieuwe **Actieplan voedselverlies en biomassa(rest)stromen Circulair 2021-2025** werd op 23 april 2021 goedgekeurd door de Vlaamse regering. Het plan levert een bijdrage aan de CE-werkagenda's Bio-economie en Voeding voor de aanpak van voedselverlies en – afvalstromen, biomassa(rest)stromen (die ontstaan in het groen-, natuur-, bos- en landschapsbeheer) en hout(rest)stromen van industrie en huishoudens.

Ik stimuleer bijkomende investeringen in de realisatie van voorvergistingsinstallaties bij gft-compostering om CO2-uitstoot te beperken.

De evolutie naar (voor)vergisting als belangrijkste technologie voor bioafvalverwerking leidt tot de vaststelling dat een lijst van (thuis)composteerbare materialen niet opportuun is voor bioafvalinzameling. De scope van de lijst zal in 2023 worden uitgebreid naar bio-afbreekbare kunststof in andere toepassingsgebieden (vistuig, mulchfilms, serreteelt), binnen het lopende C-MARTLIFE project.

Ondersteund vanuit **het C-MARTLIFE** project, is een afsprakenkader opgesteld samen met de stakeholders voor het sorteren, inzamelen van (verpakt) voedingsafval in de retail, met het oog op de verdere reductie van verontreiniging door kunststoffen bij compost en digestaat.

Een kortetermijnopdracht werd gestart binnen het CE Center om een voorstel van methodiek uit te werken voor een systematische dataverzameling m.b.t. Vlaamse

houtstromen. De resultaten worden verwacht voorjaar 2023. Met deze resultaten zal ik bekijken of en hoe we deze systematische gegevensverzameling operationeel kunnen maken. Voor de frequentie denk ik aan tweejaarlijkse statistieken naar analogie met Nederland en Wallonië. Deze zullen inzichten geven in de productie, de verwerking en import/export van houtstromen in Vlaanderen afkomstig uit bos, maar ook in de mate van het mogelijke naar houtstromen afkomstig uit landschap en landbouw (agroforestry, fruitteelt).

Ik zet ook in op verdere differentiatie van de houtverkoop uit openbare bossen zodat meer en beter kan gestuurd worden op waardecreatie in combinatie met lokale verwerking en cascadering. In dit licht werden de voorbereidingen getroffen voor een Houtpark, waarbij topkwaliteitshout wordt geveild. Dit Houtpark vindt plaats begin februari. De samenwerking met Grassco voor het commercialiseren van **toepassingen voor grasmaaisel** uit natuurdomeinen en bijhorende verwerkingstechnieken is operationeel.

faciliteer ik het milieuverantwoord gebruik van natuurbeheerresten als bodemverbeteraar. In dat kader sluit ik een overeenkomst af met aanbieders en gebruikers van deze materialen, om de afzet van duurzame potgrondproducten te stimuleren en te promoten. Om vraag en aanbod van beheerresten van groenonderhoud en bos- en natuurbeheer te faciliteren, zet ik verder in op de promotie van het Symbioseplatform als matchmaking instrument in deze sectoren.

In overleg met de betrokken stakeholders onderzoek ik hoe we het aanbod aan **recycleerbaar houtafval** beter kunnen garanderen, door in te zetten op duidelijkere sorteerregels doorheen de keten.

OD 5. MATERIAALIMPACT VAN PRODUCTKETENS VERLAGEN

Producten moeten slimmer worden ontworpen, zodat ze langer meegaan en makkelijker herstelbaar, herbruikbaar en recycleerbaar zijn. Om zulk circulair ontwerp aan te moedigen vullen we onze generieke inzet via sensibilisering aan met een productgericht beleid door de beginselen van **eco-design** in te kapselen in beleidsinstrumenten zoals bv. de aanvaardingsplichten of het subsidiebeleid. Daarnaast haakte ik wat productbeleid betreft in op opportuniteiten die zich op Europees en federaal vlak voordeden. Europees lag de focus op de eco-design Verordening en de voorstellen voor een nieuwe verordening voor de stromen batterijen en voertuigen. Samen met het federale niveau en de andere gewesten werd het intra-Belgisch platform nieuw leven in geblazen. Ik ondersteunde ook de **Werkagenda voor de Vlaamse maakindustrie**. In deze werkagenda wordt de prioriteit gelegd bij de textielindustrie (zowel consumenten als professioneel textiel) en bij elektronica en machinebouw.

Een wetgevend traject is opgestart om het instrument **uitgebreide producentenverantwoordelijkheid** (UPV) voor verschillende stromen af te stemmen tussen de gewesten, en te evolueren naar een meer uniform beleid over heel België, maar waarbij er voor de gewesten de ruimte blijft om in het eigen beleid nog verder te gaan. Het dossier werd een eerste keer principieel goedgekeurd door de VR op 16 december 2022.

De uitvoering van de actieprogramma’s van de **CE-werkagenda voor chemie/kunststoffen** die ik trek in Vlaamse context is goed op gang gekomen.

Een belangrijke focus ligt op de kunststofketen via het goedgekeurde **actieplan Kunststoffen** met als krachtlijnen efficiënter gebruik van kunststoffen, meer selectieve inzameling, meer recyclage en meer afzet voor recyclaten. Met onder meer financiering van het LIFE-project C-MARTLIFE voerde ik samen met private partners en de lokale

besturen de acties uit het kunststoffenplan uit. De coronacrisis maakte met name de afzet van recyclaten problematisch. Ik ondersteunde de recyclagesector door criteria rond recycled content in specifieke producten voor te bereiden. Ook in de nieuwe erkenning van Valipac werden maatregelen opgenomen die de afzet van de recyclaten bevorderen. De externe trekkers rapporteerden reeds over hun lopende acties en de werking van het overlegplatform.

Om de **aanwezigheid van POP's** (persistente organische polluenten, waaronder ook PFOS en PFOA) in kaart te brengen, werd in 2021 een verkennende literatuurstudie uitgevoerd om de meest risicovolle afvalstromen in kaart te brengen. In 2022 bereidde ik een analysecampagne op afvalstromen voor om de resultaten van de literatuurstudie te bevestigen. De opdracht van de uitvoering van de meetcampagne is gegund en zal van start gaan in 2023.

Voor verpakkingen voert de Vlaamse regering alle afspraken in het **Verpakkingsplan 2.0** uit. Eind 2022 is er een tussentijdse evaluatie gefinaliseerd. Op basis van deze evaluatie heeft de Vlaamse Regering een conceptnota goedgekeurd.

Ik ondertekende de Green Deal Anders Verpakt tussen overheid en distributie om het gebruik van verpakkingen te verminderen (preventie) en herbruikbare verpakkingen te stimuleren en zo het aandeel wegwerpverpakkingen op de markt te verminderen. Het eerste werkplan is goedgekeurd, alle ondertekenaars dienden een project in waarvan het overgrote merendeel werd goedgekeurd.

Ik voorzag de nodige begeleiding en voorbeeldcases voor eventorganisatoren. Vanaf 1 januari 2022 werd immers voor lokale besturen en overheden het verbod om drank te serveren in recipiënten voor eenmalig gebruik uitgebreid naar het aanbieden van bereide voedingsmiddelen. Daarnaast investeerde ik in onderzoek – onder andere vanuit het Europese project C-Martlife - naar specifieke productstromen bv. een impactanalyse van een UPV-vistuig, een betere registratie en jaarlijkse audit bij de kringloopcentra.

OD 6. VERMINDEREN VAN RESTAFVAL DOOR CIRCULAIR MATERIALENBEHEER

Het **Lokaal Materialenplan** werd voorbereid en zal het uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval opvolgen**.** Tegen 2030 moeten we minstens 50% van de recycleerbare fractie van huishoudelijk en bedrijfsafval bijkomend recycleren. De hoeveelheid restafval moet hierbij dalen tot 100 kg per inwoner in 2030, i.e. een lineaire daling met 4,7 kg per inwoner per jaar vanaf 2020. Voor bedrijfsrestafval wordt een equivalente daling nagestreefd van 30% tegen 2030. Dit wil het plan realiseren door hergebruik, een betere selectieve inzameling en recyclagetrajecten voor prioritaire stromen. Er liggen belangrijke opportuniteiten in de stromen organisch-biologisch afval, kunststoffen, papier en karton, luiers en textiel. Samen met de actoren versterkten we de sorteerboodschappen via diverse communicatiestrategieën.

Voor een vermindering van het **huishoudelijk restafval** zette ik het maatwerk verder voor de lokale besturen (o.a. via samenwerkingsverbanden, visitaties, lerende netwerken en proefprojecten (selectieve inzameling on-the-go).

Om het **bedrijfsrestafval** te verminderen, zag ik toe op de naleving van de nieuwe regels voor inzameling van bedrijfsrestafval in Vlarema 8 en zette in op sensibilisering via tools zoals Cirkeltips.

Ik voerde de strijd tegen **zwerfvuil** op. Via de Mooimakers (samenwerking OVAM, Fost Plus en VVSG) zetten we het beleid tegen zwerfvuil en sluikstorten verder met gepaste extra beleidsmaatregelen, om de doelstellingen uit het Lokaal Materialenplan te realiseren.

Daarbij leerden we maximaal uit de opgedane ervaringen en heroriënteerde ik de werking van de Mooimakers meer richting handhaving en preventie. Om het instrument handhaving meer in te zetten stelde ik 30 gewestelijke ambtenaren aan in kader van de GAS-wetgeving. Ik zag ook samen met de OVAM toe op de uitvoering van de andere acties in het Charter Zwerfvuil, de rapportering is aan het einde van vorig jaar afgesloten. Ook werd voorzien in de aanpak van zwerfvuil in het kader van het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan (JKP) 2020 -2024 met een focus op sensibilisering van jongeren.

Een circulaire economie betekent dat Vlaanderen zich moet voorbereiden op een gefaseerde afbouw van **afvalverbranding**. In lijn met de langetermijnvisie eindverwerking zorg ik ervoor dat de resterende verbrandingscapaciteit in Vlaanderen het hoogst mogelijke energetisch rendement en de laagst mogelijke uitstoot heeft. Ik werkte verder aan een dynamische energieatlas en een set van criteria die de basis zullen vormen voor het evalueren van de bestaande vergunningen in het licht van de klimaatdoelstellingen en die een duidelijk kader moet bieden voor toekomstige investeringen. De heffingen op afvalstoffen bestemd voor eindverwerking zijn aangepast zodat de loutere energievalorisatie van restafval wordt afgebouwd ten gunste van selectieve inzameling en mechanische of chemische materiaalrecyclage. Een verhoging van de heffing om materiaalrecyclage te faciliteren is dan ook vnl. bedoeld als sturende heffing.

Samen met de sector en betrokken overheden zette ik in op (digitale) traceerbaarheid, kwaliteitsborging en handhaving. Ik zorgde ervoor dat binnen het **strategisch programma handhaving** de inspanningen om illegale afvalactiviteiten en -stromen (doorvoer, invoer en uitvoer) aan banden te leggen verder werden verhoogd. Hierbij faciliteerde ik de samenwerking tussen diverse handhavers op zowel Vlaams, federaal, lokaal als Europees niveau en werkte ik aan het responsabiliseren van alle actoren in de keten. Ik stimuleerde de zelfcontrole in de sector. Onder meer via de nieuwe erkenning voor een beheersorgaan voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bedrijfsverpakkingen, werkte ik aan het bekomen van meer gedetailleerde data over inzameling en verwerking op eindbestemming.

OD 7. RAPPORTAGE, DATAMINING EN DIGITALE ONTSLUITING I.K.V. AFVAL- EN MATERIALENBELEID

Ik zorg voor de digitale ontsluiting van data en ontwikkel tools ter ondersteuning en sensibilisering van burgers, bedrijven en lokale besturen (asbestattest, Cirkeltips, de benchmarktool voor lokale besturen en het Vlaams Symbioseplatform). Het **Symbioseplatform** werd verder aangepast zodat het breder ingezet kan worden voor het sluiten van verschillende materiaalketens, bijvoorbeeld hout, biomassa en bouwmaterialen. Van november 2021 tot en met november 2022 steeg het aantal geregistreerde ondernemingen op het Symbioseplatform met 28%.

We heroriënteren de **manier van data-inzameling** over afvalstoffen, door te focussen op transparantie, de administratieve lasten te doen dalen en het verzamelen en verwerken van gegevens maximaal te automatiseren. Ik voerde een nieuw concept in waarbij de gegevens opgevraagd worden bij de organisaties en bedrijven die het afval inzamelen en verwerken. Op die manier kennen we de hoeveelheden die effectief gerecycleerd worden, niet alleen de hoeveelheden die selectief ingezameld worden met het oog op recyclage. Het relanceplan Vlaamse Veerkracht voorzag hiertoe in VV070 de stapsgewijze uitbouw van MATIS (materialeninformatiesysteem). In een eerste stap ontwikkelden we een nieuw systeem voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk en gelijkaardig bedrijfsafval. Finaal beogen we een centraal systeem dat aan de hand van actuele gegevens inzicht biedt in de materiaalstromen (productie, bestemming en gebruik) tussen lokale besturen, bedrijven en hun klanten binnen en buiten Vlaanderen. Ik gebruik zo verzamelde gegevens

niet alleen om te voldoen aan de Europese rapporteerverplichtingen, maar ook ter ondersteuning van het Vlaamse afvalbeleid, bedrijven en lokale besturen.

Ter ondersteuning van het volledige afval- en materialenbeleid gebeurde onderzoek om **datahiaten** op te vullen en **nieuwe indicatoren** voor afval- en materialenbeleid te ontwikkelen. We ontwikkelden indicatoren voor verschillende thema's zoals bouw, consumptiegoederen, voeding en mobiliteit in het kader van circulaire economie, en we bundelden deze in de online CE-monitor. Daaraan kunnen we doelstellingen koppelen, waarmee we beleidsmaatregelen kunnen evalueren en externen kunnen informeren en sensibiliseren.

Verder zullen de reeds **beschikbare data** rond bodem in relatie met water, ruimte en asbest de basis vormen voor het verder samenbrengen van andere data voor de monitoring van de bodemkwaliteit en de uitbouw van bodemzorg.

4.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de algemene middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. De beleidskredieten onder dit ISE Afval en materialen hebben betrekking op de middelen onder het beheer van OVAM, zowel op de OVAM-begroting als op de DAB MINAfonds.

AFVAL EN MATERIALEN, MVG excl. DAB

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	0	0	0	0	0	0
Toe-lagen IS	23.525	37.496	37.496	23.525	26.301	26.219
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	**23.525**	**37.496**	**37.496**	**23.525**	**26.301**	**26.219**

Inhoudelijke toelichting:

De OVAM oefent haar activiteiten uit binnen 2 verschillende inhoudelijke structuurelementen: ISE J Afval en materialen en ISE E Bodem en ondergrond. De financiering van de taken die de OVAM uitvoert, verloopt via artikel QB0-1QCE2JV-IS (werkings- en investeringsdotatie van de OVAM). Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen de OVAM: ISE J Afval en materialen. Dit betekent dus niet dat al deze middelen integraal ingezet worden voor deze ISE. Bij de bespreking van de OVAM-begroting worden deze middelen wel afgezonderd (zie verder).

Het verschil in VAK-kredieten tussen de BA2022 en de uitvoering in 2022 is in hoofdzaak te verklaren door het Relanceplan. Er werd in de loop van 2022 via BVR een budget van 9.550 keuro VAK en 1.355 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op relance budget 5 – Circulaire economie –asbest, 1.200 keuro VAK/VEK voor relance budget 70 –

Materiaalstromen digitaliseren en 3.000 keuro VAK voor relance budget 4 – Circulaire economie-asbest (lokale besturen). Dit budget werd gecompenseerd op het provisieartikel CB0-1CBG2AH-PR onder het beheer van Financiën en Begroting.

4.2.1 Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

Niet van toepassing.

Uitgaven

QB0-1QCE2JV-IS – OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ (OVAM)

Korte inhoud begrotingsartikel:
Via dit artikel ontvangt de OVAM een werkingsdotatie van het departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken en haar specifieke taken op het vlak van het afval-, bodem- en materialenbeleid.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	23.525	37.496	37.496	23.525	26.301	26.219

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de herverdelingen optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

Er werd in 2022 via BVR een budget van 21 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het EU-voorzitterschap 2024. Dit budget werd gecompenseerd op artikel SA0-1SBA2AA-PR.

Er werd in 2022 via BVR een budget van 200 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op toekenning ecocheques. Dit budget werd gecompenseerd op artikel SG0-1SKC2TG-PR.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd in de loop van 2022 via BVR een budget van 9.550 keuro VAK en 1.355 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel voor de VV-maatregel 5 – Circulaire economie –asbest, 1.200 keuro VAK/VEK voor VV-maatregel 70 – Materiaalstromen digitaliseren en 3.000 keuro VAK voor VV-maatregel 4 – Circulaire economie-asbest (lokale besturen).

4.2.2 DAB's

DAB MINAFONDS

Ontvangsten

QBX-2QCEAJA-OW – DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden in eerste instantie de inkomsten uit de afvalheffingen bij de OVAM begroot.

Op grond van het samenwerkingsakkoord betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval 2008 moet FOST Plus vanaf 2009 jaarlijks, na indexering, 62 eurocent per inwoner aan het Vlaamse Gewest ter beschikking stellen voor het beleid rond verpakkingsafval. Op basis van een werkprogramma wordt het deelbedrag bepaald dat gestort wordt in het MINA-fonds. Pas wanneer dit bedrag gestort wordt door Fost Plus, kunnen de middelen hiervoor aangewend worden en kunnen de middelen ingezet worden door de OVAM voor investeringssubsidies aan lokale overheden.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	63.930	0	0
2e BA-JR	63.930	0	0
BU	63.364	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

De inning van de heffingen gebeurt op basis van het decreet betreffende het duurzaam beheer van materialenkringlopen en afvalstoffen van 23 december 2011. De heffingsplichtigen zijn de uitbaters van afvalverwijderings-/verwerkingsinrichtingen, alsook de overbrengers van afvalstoffen geproduceerd in het Vlaams Gewest met het oog op het verwerken ervan buiten het Vlaams Gewest. De inning van de heffing vindt eenmaal per kwartaal plaats. Voor het vierde kwartaal dient in december een voorschot betaald te worden dat 2/3de van het gemiddelde kwartaalbedrag bedraagt. In 2022 werden reëel nieuwe vorderingen geboekt voor een (netto) totaal bedrag van 62.864 keuro.

Op grond van het samenwerkingsakkoord met Fost Plus wordt op basis van een werkprogramma het deelbedrag bepaald dat gestort wordt in het Minafonds. Tweemaal per jaar wordt in overleg met FOST Plus bepaald welk bedrag effectief in het Mina-fonds wordt gestort om subsidies te verlenen aan lokale besturen. In 2022 bedroeg dit 500 keuro, wat integraal werd besteed aan investeringen in afvalbakken en ondergrondse selectieve inzamelsystemen.

QBX-2QCEAJA-WT – DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0

2e BA-JR	0	0	0
BU	681	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De waardevermeerderingen in 2022 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 681 keuro.

Uitgaven

QBX-3QCE2JA-WT – DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit begrotingsartikel van de DAB Minafonds financiert OVAM uitgaven gericht op de uitvoering van het afvalstoffen- en materialenbeleid.

Meer in detail worden volgende uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

Subsidies aan de 31 erkende kringloopcentra worden toegekend op basis van het subsidiebesluit van 20 mei 2005. De subsidie per kringloopcentrum wordt berekend op basis van het aantal kilo hergebruikte goederen (theoretisch hergebruik) en rekening houdend met de grootte en het aantal inwoners dat in het verzorgingsgebied van elk kringloopcentrum ligt. Het vastleggings- en vereffeningskrediet bleef in 2022 ongewijzigd op 808 keuro.

Aan lokale overheden wordt financiële steun gegeven voor de uitvoering van het lokale huishoudelijk afvalstoffenbeleid. Dit kadert in de doelstelling de effectiviteit van het afvalstoffenbeleid te verhogen en het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval. De procedures voorzien in dit besluit (ontwerp-, toewijzings- en betalingsfase) en het feit dat de betalingsaanvragen ingediend moeten worden door de lokale overheden via de OVAM geven aanleiding tot een gespreide uitbetaling van de subsidies. Deze middelen dienen voor de subsidies voor investeringen in diftar huis aan huis, diftar containerparken, projecten openbare reinheid, ondergrondse containers en sorteerstraatjes. In 2022 werd 3.674 keuro aan vastleggingskrediet en 9.912 keuro aan vereffeningskrediet uitgegeven.

Voor projecten en subsidies in het kader van Circulaire Economie werd in 2022 1.237 keuro aan vastleggingskrediet en 1.022 keuro aan vereffeningskrediet uitgegeven. Hiermee worden initiatieven van bedrijven en organisaties ondersteund voor projecten circulaire economie.

Tenslotte zijn er de uitgaven voor het Relanceplan voor VV-maatregelen 4 – Circulaire economie - asbest lokale besturen en 125 – Circulaire economie – Recyclagehub.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	6.355	50.365	50.320	12.355	15.611	14.952

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de doorgevoerde Relance-herverdelingen quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

Er werd in 2022 via MB een budget van 130 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op subsidies lokale besturen. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QBX-3QCE2EV-IS. Er werd in 2022 via MB een budget van -720 keuro VAK herverdeeld naar QBX-3QCE2OA-WT met het oog op subsidies aan vzw's in het kader van de bestrijding van voedselverlies.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd in de loop van 2022 via BVR een budget van 14.600 keuro VAK en 3.256 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op relance budget 4 – Circulaire economie - asbest lokale besturen
Er werd in de loop van 2022 via BVR een budget van 30.000 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op relance budget 125 – Circulaire economie – Recyclagehub.

4.2.3 Overige entiteiten onder gezag

4.2.3.1. Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap OVAM werden in deze BBT reeds besproken onder punt 2.1.3.1.

De OVAM oefent haar taken uit binnen 2 verschillende ISE: ISE E Bodem en ondergrond en ISE J Afval en materialen. De financiering van de taken die de OVAM uitvoert, verloopt voornamelijk via het artikel QB0-1QCE2JV-IS dat in de begroting conform de instructies integraal werd toegewezen aan (en besproken bij) het grootste ISE binnen OVAM: ISE J Afval en materialen.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE J Afval en materialen ressorteren. Voor de OVAM-kredieten voor ISE Bodem en ondergrond wordt verwezen naar de bespreking van de ISE E Bodem en ondergrond.

ISE J AFVAL EN MATERIALEN

Onder dit ISE vallen alle maatregelen, taken, doelstellingen en budgetten van het duurzaam afval – en materialenbeleid, in hoofdzaak vervat of gelinkt aan het materialendecreet en VLAREMA. Deze uitgaven worden gefinancierd via het Minafonds en inkomsten uit Europese projecten.

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten

De OVAM ontvangt middelen van Fost Plus voor een duurzaam evenementenbeleid en een beleid voor netheid in Vlaanderen. Vlaanderen Mooi is een samenwerking tussen de OVAM, het verpakkend bedrijfsleven (Fost Plus) en de lokale besturen (VVSG). Samen pakken we al enkele jaren het zwerfvuil in Vlaanderen grondig aan. Vlaanderen Mooi organiseert onder meer de acties en de campagnes van de Mooimakers. Met Bebat en Recupel werd een overeenkomst getekend voor de financiering van materiaalstroomopvolgers. Deze ontvangsten bedragen samen met terugbetaling gedetacheerd personeel 1.922 keuro lonen en werkingsmiddelen. Dit is 200 keuro hoger dan voorzien bij BA2022.

Om het instrument handhaving meer in te zetten is er beslist om gewestelijke ambtenaren in te zetten in kader van de GAS-wetgeving. Er is voorzien dat er 30 handhavers zwerfvuil bij de OVAM tewerkgesteld worden. Ze voeren ter plaatse als GAS-vaststeller controles uit

(ook 's avonds en in het weekend), in samenwerking met de gemeenten en lokale politie. Dit project wordt gefinancierd gedurende 3 jaar (tot 30 juni 2024) vanuit Fost Plus. In 2022 werd 1.079 keuro inkomsten voor de financiering van deze medewerkers geboekt, 640 keuro lager dan voorzien.

Met de tabaksindustrie is overeengekomen dat zij een jaarlijkse bijdrage leveren voor de strijd tegen zwerfvuil afkomstig van sigarettenpeuken. In 2022 zijn bedragen overeengekomen voor 2020, 2021 en 2022 voor in totaal 1.650 keuro. Deze middelen worden door de OVAM beheerd.

In 2020 werd een nieuw EU-project opgestart C-MARTLIFE. Het C-MARTLIFE project heeft als doel het Vlaamse afvalbeleid tot uitvoering te brengen, met een bijzondere focus op het uitvoeringsplan kunststoffen. Centraal in het project staat het verminderen van de hoeveelheid restafval - huishoudelijk en gelijkgesteld bedrijfsmatig afval – en zwerfvuil door een circulair materialengebruik te realiseren. C-MARTLIFE is een EU-LIFE project dat voor 60% gesubsidieerd wordt. Het loopt van april 2020 tot eind 2027. OVAM is lead-partner, samen met nog 6 partners uit overheid- en non-profitsector. Hierin is een totaal bedrag van 10.825 keuro EU-subsidies voorzien. Het aandeel van OVAM in deze subsidies bedraagt 8.187 keuro.

Binnen het projectbudget is voor de OVAM een budget voorzien van 13.646 keuro. Hier worden 60% subsidies op gegeven, wat betekent dat de OVAM nog steeds 40%, zijnde 5.458 keuro, zelf moet bijdragen. Het gaat voornamelijk over een groot deel loonkosten en expertise/communicatie en onderzoekskosten. Er worden ook een aantal nieuwe medewerkers aangeworven, die exclusief voor het project werken. De eigen bijdrage wordt gedekt door de inzet van de bestaande OVAM-medewerkers, waarvoor loonkosten obv de gewerkte tijd voor het project worden geclaimd. Voor 2022 wordt 1.559 keuro subsidies geboekt voor personeelskosten, onderzoeken en communicatie t.o.v. 1.365 keuro voorzien bij BA2022.

De inkomsten van de overige EU-projecten m.b.t afval en materialenbeleid liggen op niveau van het budget.

Uitgaven

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

EU - AFVAL EN MATERIALEN

In 2022 werd er voor de EU-projecten rond afval en materialen een budget van 907 keuro VAK en VEK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 respectievelijk 551 keuro VAK en 517 keuro VEK gerealiseerd.

Voor het EU-project C-martlife zijn volgende uitgaven voorzien in 2022:

- Binnen de Green Deal met de distributiesector worden er de komende 2 jaar begeleidingsopdrachten voor workshops voorzien.
- In 2021 en 2022 wordt er binnen het thema 'Educatie en gedragsbeïnvloeding' een opdracht gegund rond opzet van methodologie en begeleiding van bootcamps, inclusief een communicatiecampagne.
- In 2022 lag de nadruk op een studie rond inzet van recyclaten uit kunststof binnen de bouwsector, een studie rond het gebruik van drankfonteintjes in kustgemeenten, kunststofrecyclage en inzet van recyclaten bij commercieel en recreatie-visgerei. De communicatie-acties gebeuren rond 'afvalvrije kust' en verder nog in het kader van de SUP-richtlijn.

SD2: INTERNATIONALE WERKING DUURZAAM AFVAL-, MATERIALEN- EN BODEMBEHEER BINNEN EEN CIRCULAIRE ECONOMIE

In 2022 werd er voor SD2 "Internationale werking duurzaam afval-, materialen- en bodembeheer binnen een circulaire economie" een budget van 107 keuro VAK en VEK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 respectievelijk 40 keuro VAK en VEK gerealiseerd.

Circulaire economie overstijgt de geografische grenzen. Vlaanderen kan de overgang niet alleen verwezenlijken, dus het is noodzakelijk dat we ons beleid ook een nadrukkelijke internationale dimensie geven. Daarom nemen we internationaal en Europees een voortrekkersrol. We steunen een ambitieuze agenda om de overgang naar een circulaire economie Europees en internationaal verder uit te dragen. De Europese Commissie kondigde bovendien ambitieuze plannen aan in de vorm van de Europese Green Deal en een breed Actieplan Circulaire Economie. De ambities in deze plannen zijn opnieuw bevestigd in de herstelmaatregelen van de EU naar aanleiding van Covid-19, en maken zodoende integraal onderdeel uit van de Europese Faciliteit voor Herstel en Veerkracht. Daarom is samenwerking met de Europese regelgever essentieel.
Op Europees of internationaal niveau willen we mee de juridische en socio-economische voorwaarden verbeteren voor het halen van de OVAM-beleidsdoelstellingen, met een bijzondere aandacht voor de overgang naar een circulaire economie in Vlaanderen en Europa. Dit doen we op drie manieren:

- via klassieke beleidsbeïnvloeding in Europese en internationale kernprocessen zoals het EU Actieplan Circulaire Economie, EU Voorzitterschap en Verdrag van Bazel,
- via internationale samenwerking met het oog op kennisopbouw,
- door de Europese projectwerking uit te breiden met oog op innovatie en kennisopbouw.

SD3: ASBESTVEILIG VLAANDEREN

In 2022 werd er voor SD3 Asbest een budget van 3.250 keuro VAK en 7.500 keuro VEK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 respectievelijk 3.412 keuro VAK en 6.004 keuro VEK gerealiseerd.

Asbest is een verzamelnaam van in de natuur voorkomende mineralen die tot in de jaren tachtig veelvuldig gebruikt werden in gebouwen, woningen en installaties omdat het sterk, slijtvast, isolerend, brandwerend en goedkoop was. De fijne vezels waaruit asbest bestaat zijn echter zeer gevaarlijk voor de mens wanneer deze in de lucht komen en ingeademd kunnen worden. Over heel Vlaanderen zouden gebouwen en infrastructuur ouder dan 2001 nog zo'n 2,3 miljoen ton aan asbesthoudende toepassingen bevatten. Dit vormt niet enkel een gevaar voor de volksgezondheid, maar is eveneens een obstakel voor de renovaties die nodig zijn om de energie-efficiëntie van gebouwen en woningen te verbeteren en om tot een circulaire bouwpraktijk te komen. Bovendien is er potentieel om door de sloop van asbesthoudende gebouwen in buitengebieden nieuwe ruimte vrij te maken.

De OVAM voorziet een actief asbestafbouwbeleid. Het doel is om risicovolle asbesthoudende materialen tegen respectievelijk 2034 (de meest risicovolle asbesttoepassingen zoals asbestcement daken en gevelbekleding en niet-hecht- gebonden toepassingen) en 2040 (alle andere asbestproducten in slechte staat) af te bouwen. We voorzien hierbij de nodige ondersteuning voor handhaving. De OVAM heeft zelf geen toezichtsbevoegdheid voor asbestovertredingen maar ondersteunt de lokale toezichthouders door het aanbieden van asbestopleidingen, het voorzien van leidraden en het voorzien van tweedelijnsondersteuning en -advies.

In de loop van 2022 is de aanwezigheid van een asbestattest verplicht geworden bij het verkopen van woningen en gebouwen met een risicobouwjaar (< 2001). Het asbestattest informeert de kopers over de aanwezigheid van asbest, de toestand ervan en toont aan of het gebouw reeds asbestveilig is of niet voor een normaal gebruik. Op die manier beschermen we kopers tegen onvoorziene kosten of blootstellingsrisico's. We voeren het actieplan asbestafbouw verder uit met prioriteit voor de meest kwetsbare doelgroepen en met het accent op ontzorging: voor scholen, sociale huisvesting, landbouw en zorginstellingen voeren we bestaande sectorprotocollen uit en hernieuwen andere. OVAM ondersteunde burgers via het aanbieden van een voordelige ophaling aan huis van asbestcementafval of de mogelijkheid deel te nemen aan een voordelige gegroepeerde asbestverwijdering binnen het relanceplan Vlaamse Veerkracht bij project VV4. Binnen de ondersteuning van lokale besturen besteden we bovendien extra aandacht aan jeugd(beweging)infrastructuur.

Op basis van de evaluatie die is afgerond in 2022 komt er tegen eind 2023 een geactualiseerd asbestafbouwplan 2.0.

SD4: DEMATERIALISEREN EN SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

In 2022 werd er voor SD4 "Dematerialiseren en sluiten van materiaalkringlopen" een budget van 4.141 keuro VAK en 3.823 keuro VEK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 respectievelijk 4.010 keuro VAK en 3.680 keuro VEK gerealiseerd.

Zoals we al hebben aangehaald, heeft onze inefficiënte lineaire economie een negatieve impact op de uitstoot van broeikasgassen en op de grondstoffenvoorraden. De circulaire economie kan een oplossing bieden. Enerzijds gaan we op zoek naar manieren om onze maatschappelijke behoeften in te vullen met minder en efficiënter gebruik van materialen doorheen de hele keten. Anderzijds stimuleren we het sluiten van de productieketen. Dat wil zeggen dat we de waarde van de materialen die zich reeds in de keten bevinden zo min mogelijk verloren laten gaan (bv. door recyclage, hergebruik, etc.).

Het primair materiaalgebruik in de bouw daalt door circulair ontwerp en hoogwaardige valorisatie van bouw- en sloopafval.

We stimuleren bij de bouwsector een drastische ommezwaai naar materiaalbewust en veranderings- gericht (ver)bouwen. We implementeren daarom samen met de sector het preventieprogramma 'Op weg naar Circulair Bouwen'. Aan de hand van leerlessen en knelpunten gecapteerd uit de diverse (lopende) initiatieven geven we inhoud aan de Werkagenda Circulair Bouwen van Vlaanderen Circulair. Op die manier willen we de materiaalintensiteit van het bouwproces verlagen.

In 2022 liep het tweede deel van de Proeftuin Circulair Bouwen om innovatieve veranderingsgerichte bouwtechnieken te bevorderen op zijn einde. Er werden vier praktische handvaten uitgewerkt die toelaten om het hergebruik van materialen en aanpasbaarheid van gebouwen maximaal te stimuleren in de overgang naar een circulaire bouweconomie.

Via de TOTEM-tool stimuleren we een accurate en gebruiksvriendelijke bepaling van de materiaalimpact van gebouwen en infrastructuurwerken en kunnen we de ecologische voetafdruk van gebouwen verlagen. Het CE Center gaf een eerste berekening welke klimaatwinst de invoering van een materialenpeil zou opleveren. Een studie "paspoortvergelijking" is opgeleverd over hoe een bouwwerkpaspoort en/of een productpaspoort gedefinieerd kan worden en gelinkt kan worden aan andere bouwwerkdata. Het selectief slopen van gebouwen en infrastructuur en de hoogwaardige afzet van bouw- en sloopafval moet in de toekomst de standaardpraktijk zijn. Tegen 2024

moeten we de gescheiden bouw- en sloopafvalstromen zo hoogwaardig mogelijk hergebruiken of recycleren. Een verplichte sloopopvolging bij grote bouwvolumes (> 1000 m³) werd ingeschreven in VLAREMA, en worden geëvalueerd tegen 2024.

De hoeveelheid restafval afkomstig van consumptiegoederen daalt door meer preventie, hergebruik en selectieve inzameling.

Het Lokaal Materialenplan werd voorbereid en zal het uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval opvolgen. Tegen 2030 willen we de selectieve inzameling van afval met het oog op recyclage doen toenemen van 69% tot 77,5%. Tegen 2030 moeten we minstens 50% van de recycleerbare fractie van huishoudelijk en bedrijfsafval bijkomend recycleren. Dit willen we realiseren door hergebruik, een betere selectieve inzameling en recyclagetrajecten voor prioritaire stromen. Er liggen belangrijke opportuniteiten in de stromen organisch-biologisch afval, kunststoffen, papier en karton en textiel.

We voorzien ook de nodige handhaving en ondersteuning op maat voor het lokale niveau (o.a. via samenwerkings- verbanden, visitaties, lerend netwerk en proefprojecten) en aan bedrijven om het bedrijfsrestafval te verminderen, zodat het interessanter of gemakkelijker is om recycleerbare stromen selectief in te zamelen dan om gemengd restafval aan te bieden.

De overgang naar een duurzamer, circulair voedsel- en biomassasysteem vraagt dat we grondstoffen en producten zo hoogwaardig mogelijk inzetten en dat we geen voedsel verspillen. We voeren samen met de sector het actieplan 'voedselverlies en biomassa(rest)stromen 2021-2025' uit.

Om biomassareststromen zo hoogwaardig mogelijk in te kunnen zetten, moeten we eerst een efficiënte selectieve inzameling installeren. In de loop van de komende jaren wordt deze selectieve inzameling overal van kracht om in heel Vlaanderen zo veel mogelijk keukenafval en voedselresten te weren uit het huishoudelijk en bedrijfsrestafval. Dit is een belangrijke maatregel om de recyclagedoelstellingen en klimaatambities in 2030 te kunnen halen. We voorzien dit reeds in bepaalde sectoren en bereiden de uitrol naar gezinnen en kleine bedrijven voor.

Voor verpakkingen voert de Vlaamse regering alle afspraken in het Verpakkingsplan 2.0 uit. Tegen 2025 moeten alle verpakkingen die op de markt komen herbruikbaar, recycleerbaar of composteerbaar zijn. Eind 2022 is er een tussentijdse evaluatie gefinaliseerd. Op basis van deze evaluatie heeft de Vlaamse Regering een conceptnota hierover goedgekeurd. Via het instrument van uitgebreide producenten-verantwoordelijkheid (UPV) voeren we een beleid rond bedrijfsverpakkingen dat meer aandacht heeft voor hergebruik, hoogwaardige recyclage en uitbouw van lokale afzetmarkten voor gerecycleerde materialen. We willen via een betere traceerbaarheid maximaal zicht krijgen op de bestemming van de afvalstromen. We stimuleren een actief overleg tussen voedings- en verpakkingsindustrie, lokale overheden en horeca om slimmere en afvalarme ondernemingsmodellen te ontwikkelen voor consumptie buitenshuis. We geven uitvoering aan de Green Deal Anders Verpakt tussen overheid en distributie om het aandeel wegwerp en niet-recycleerbare verpakkingen op de markt te verminderen. Het eerste Werkplan is goedgekeurd, alle ondertekenaars dienden een project in waarvan het overgrote merendeel werd goedgekeurd.

Milieuverantwoorde productie en gebruik van gerecycleerde grondstoffen stijgt

We starten voor een selectie van producten vermeld in de kaderrichtlijn Afvalstoffen en het Europese Actieplan CE (textiel, elektrische en elektronische apparatuur, batterijen, …) en eigen opportuniteiten (luiers, matrassen, …) een ketenaanpak, onder andere via convenanten. De sectoren moeten producten slimmer ontwerpen, zodat ze langer meegaan

en makkelijker herstelbaar, herbruikbaar en recycleerbaar zijn. We bevorderen circulair ontwerp en circulaire aankopen binnen instrumenten zoals de aanvaardingsplicht en green deals. Daarnaast haken we wat productbeleid betreft in op opportuniteiten die zich op Europees en federaal vlak voordoen. Europees lag de focus op de ecodesign Verordening en de voorstellen voor een nieuwe verordening voor de stromen batterijen en voertuigen. Samen met het federale niveau en de andere gewesten werd het intrabelgisch platform CE nieuw leven in geblazen. Een wetgevend traject is opgestart om het instrument uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) voor verschillende stromen af te stemmen tussen de gewesten, en te evolueren naar een meer uniform beleid over heel België, maar waarbij er voor de gewesten de ruimte blijft om in het eigen beleid nog verder te gaan.

Kunststoffen worden op dit moment nog te spilzuchtig en laagwaardig ingezet. Daarom lanceerden we in 2020 het actieplan 'kunststoffen'. De krachtlijnen zijn een efficiënter gebruik van kunststoffen, meer selectieve inzameling, meer recyclage en meer afzet voor recyclaten. We maken het financieel interessanter om kunststoffen apart te houden voor recyclage en de niet-recycleerbare kunststoffen van de markt te weren. De coronacrisis maakte met name de afzet van recyclaten problematisch, wat we verder ondersteunen via criteria rond recycled content in specifieke producten en via openbare aanbestedingen.
De evolutie naar (voor)vergisting als belangrijkste technologie voor bioafvalverwerking leidt tot de vaststelling dat een lijst van (thuis)composteerbare materialen niet opportuun is voor bioafvalinzameling. Binnen het net goedgekeurde actieplan Biomassa en Voedsel circulair wordt budget gereserveerd voor onderzoek naar insectenkweek, kwaliteitsverbetering vergistingsmix en OBA van bedrijven, de jaarlijkse audit krengenfinanciering en audit Vlaco.
We pleiten voor extra investeringen in de nodige sorteer- en recyclagecapaciteit. Zo zorgen we ervoor dat Vlaanderen evolueert tot een toonaangevende recyclagehub in Europa. De voorziene €30 miljoen uit het Vlaamse relanceplan is toegewezen via twee Calls, in totaal worden er veertien investeringsprojecten ondersteund.
Het Symbioseplatform is een tool waarop bedrijven actief informatie over hun reststromen met elkaar kunnen delen, en vervolgens zulke stromen kunnen verkopen of uitwisselen. Het platform creëert zo win-win situaties waarbij waardevolle materialen een nieuwe toepassing vinden in plaats van bij het afval terecht te komen, en bedrijven toegang krijgen tot een goedkopere en milieuvriendelijkere bron van grondstoffen. Het platform werd verder aangepast zodat het breder ingezet kan worden voor het sluiten van verschillende materiaalketens, bijvoorbeeld hout, biomassa en bouwmaterialen.

Milieuverantwoorde verwerking van afvalstoffen is gegarandeerd

De milieuheffingen hielpen de afgelopen decennia het gedrag van burgers en bedrijven zodanig te sturen dat de hoeveelheid restafval gedaald en recyclage verhoogd is. Daarom passen we de heffingen op afvalstoffen bestemd voor eindverwerking aan zodat de loutere energievalorisatie van restafval wordt afgebouwd ten gunste van selectieve inzameling en mechanische of chemische materiaalrecyclage. De afvalverwerkingscapaciteit in Vlaanderen stemmen we af op maat van de circulaire economie. Een circulaire economie betekent dat Vlaanderen zich moet voorbereiden op een gefaseerde afbouw van afvalverbranding. De OVAM werkte verder aan een dynamische energie-atlas en een set van criteria die de basis zullen vormen voor het evalueren van de bestaande vergunningen in het licht van de klimaatdoelstellingen en die een duidelijk kader moet bieden voor toekomstige investeringen.

De hoeveelheid zwerfvuil daalt

We voeren de strijd tegen zwerfvuil op door lokale besturen en producenten te mobiliseren voor meer preventie en handhaving.
Ook via de Mooimakers (samenwerking OVAM, Fost Plus en VVSG) zetten we het beleid tegen zwerfvuil en sluikstorten verder met gepaste extra beleidsmaatregelen, om de doelstellingen uit het Lokaal Materialenplan te realiseren. Daarbij leren we maximaal uit

de opgedane ervaringen en heroriënteren we de werking van de Mooimakers meer richting handhaving en preventie. Om het instrument handhaving meer in te zetten stelden we 30 gewestelijke ambtenaren aan in kader van de GAS-wetgeving.
Ter ondersteuning van het volledige afval en materialenbeleid gebeurt onderzoek om datahiaten op te vullen en nieuwe indicatoren voor afval- en materialenbeleid te ontwikkelen. Voor de IMJV validatie wordt jaarlijks beroep gedaan op externe expertise.

SD7: OVAM DIGITAAL

In 2022 werd er voor SD7 "OVAM digitaal" een budget van 1.047 keuro VAK en VEK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 respectievelijk 1.278 keuro VAK en 1.900 keuro VEK gerealiseerd.

Een kwaliteitsvolle ICT- en informatiestrategie is cruciaal voor een optimale dienstverlening en om het eigen beleid te monitoren. We onderbouwen ons beleid met data en delen onze inzichten met onze stakeholders. Daarnaast gebruiken we de beschikbare technologieën om onze interne werking te stroomlijnen.

Tegen 2024 is het digitale data-inzamelingsysteem voor afval-, materialen- en grondstromen operationeel

We heroriënteren de manier van data-inzameling van afvalstoffen, door te focussen op transparantie, de administratieve lasten te doen dalen en het verzamelen en verwerken van gegevens maximaal te automatiseren. We bouwen hiertoe stapsgewijs het MATIS (materialeninformatiesysteem) uit. In een eerste stap ontwikkelen we een nieuw systeem voor de productie en verwerking van huishoudelijk en gelijkaardig bedrijfsafval. Finaal beogen we hier een centraal systeem mee dat de OVAM aan de hand van kwaliteitsvolle real time gegevens inzicht biedt in de materiaalstromen (inclusief productieplaats, bestemming en gebruikstoepassing) tussen Vlaamse lokale besturen, bedrijven en hun klanten binnen en buiten Vlaanderen.
Verder ontwikkelen we indicatoren voor verschillende thema's als bouw, productketens, voeding en mobiliteit in het kader van circulaire economie, en we bundelen deze in een CE-monitor. Daaraan kunnen we doelstellingen koppelen, waarmee we beleidsmaatregelen kunnen evalueren en externen kunnen informeren en sensibiliseren. Verder zullen de reeds beschikbare data rond bodem in relatie met water, ruimte en asbest de basis vormen voor het verder samenbrengen van andere data voor de monitoring van de bodemkwaliteit en de uitbouw van bodemzorg.

De OVAM ontsluit haar afval-, materialen- en bodeminformatie digitaal

Via de digitale ontsluiting van data en ontwikkeling van tools ondersteunen en sensibiliseren we burgers, lokale besturen en bedrijven. Denk maar aan het asbestattest, Cirkeltips, de benchmarktool voor lokale besturen en het Vlaams Symbioseplatform. Ook bodeminformatie blijven we verspreiden als motor voor de realisatie van ons beleid. Denk daarbij aan het bodemattest, waarmee we nieuwe eigenaars beschermen, maar ook aan generieke platformen (geo-loket, Databank Ondergrond Vlaanderen, ...) en platformen die informatie op maat aanbieden, (bv. Woningpas).

Onze dossierbehandeling loopt digitaal tegen 2024

Deze legislatuur maken we werk van de digitalisering van onze advisering bij omgevingsvergunningen, afleveren van kennisgevingen voor grensoverschrijdend transport van afvalstoffen, beheer van ambtshalve opdrachten, beheer van het grondinformatieregister en informatiebeheer in het algemeen.

SD9: COMMUNICATIESTRATEGIE 2020-2025

In 2022 werd er voor SD9 Communicatiestrategie 2020-2025 een budget van 200 keuro VAK en VEK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 respectievelijk 455 keuro VAK en 460 keuro VEK gerealiseerd.

Communicatie is een belangrijk onderdeel van het functioneren van onze organisatie, om de maatschappelijke meerwaarde van OVAM voor Vlaanderen te maximaliseren. Dit doen we op de volgende manier:

- We maken onze dienstverlening bekend (tools, producten, richtlijnen, sorteerboodschappen, …) zodat we iedereen bereiken die er baat bij heeft.
- Onze communicatie dient daarnaast om burgers, bedrijven en andere organisaties te sensibiliseren en te informeren over onze kernthema's.
- Tot slot creëren we draagvlak voor nieuw en ambitieus beleid op 'onze' thema's.
- Via het koepelconcept 'Omdat het samen werkt' verbinden we acties van de OVAM en partners om zo draagvlak te creëren.
- De voorbije decennia stond de OVAM mee aan de wieg van een heleboel organisaties (bijv. beheersorganismen, sectorfondsen, …) die mee uitvoering geven aan diverse acties in het kader van het afval-, materialen- en bodembeheer of bouwde de OVAM belangrijke partnerschappen uit met lokale besturen, bedrijfsfederaties, … Veel van deze organisaties hebben zelf een sterk communicatiebeleid waardoor het voor burger en bedrijf soms moeilijk te onderscheiden is wie wat doet. Onze strategie is er op gericht verbinding en versterking te creëren tussen partners en communicatie-acties.
- Voor de kernthema's motiveren we burgers en bedrijven via verschillende communicatiestrategieën om gedrag te wijzigen.
- We identificeren verschillende prioritaire thema's. Rond die thema's werkt de OVAM strategische communicatieplannen uit die verschillende beleidsmaatregelen op lange termijn ondersteunen met specifieke acties of campagnes. Verder optimaliseren we ook de interne informatiedoorstroming.

TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE IN VLAANDEREN / VLAANDEREN CIRCULAIR GOVERNANCE

In 2022 werd er voor "Vlaanderen Circulair" een budget van 2.000 keuro VAK en VEK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 respectievelijk 1.975 keuro VAK en 1.283 keuro VEK gerealiseerd.

De overgang van een lineaire naar een circulaire economie komt tegemoet aan een aantal uitdagingen: zo veel mogelijk natuurlijk kapitaal behouden en herstellen, bijdragen aan een oplossing voor de klimaatverandering, bedrijven een duurzame toekomst geven, mee werkgelegenheid creëren en de strijd tegen sociale ongelijkheid aangaan.
Het biedt onze bedrijven kansen om te innoveren: door nieuwe ondernemingsmodellen, nieuwe producten die beter recycleerbaar, herbruikbaar en herstelbaar zijn en nieuwe partnerschappen onder meer voor uitwisseling van grondstoffen en energie... Op die manier kunnen de bedrijven beter inspelen op de behoeften van zowel hun klanten als de maatschappij en kunnen ze het verschil maken met (buitenlandse) concurrenten.

Vlaanderen Circulair is een breed partnerschap dat bestaat uit relevante Vlaamse overheidsinstanties, beroepsfederaties, verenigingen, steden en gemeenten, burgers en kennisinstellingen. We staan voor de uitdaging om de lessen die dit partnerschap vorige legislatuur leerde door onderzoek en experiment, te verankeren in het beleid met nieuwe businessmodellen en economische kansen. De in 2021 opgestarte werking via de

thematische Werkagenda's circulair bouwen, chemie & kunststoffen, waterkringlopen, de bio-economie, de voedselketen en de maakindustrie wordt verdergezet.
Naast deze thematische acties hebben we zeven transversale hefbomen geïdentificeerd die over de thema's heen cruciaal zijn voor de transitie Circulaire Economie, en waar aparte werkgroepen concrete initiatieven voor zullen nemen in wisselwerking met de Werkagenda's:

- Via beleidsinstrumenten verankeren we inzichten en verhelpen we knelpunten in de wet- en regelgeving.
- Op Vlaams niveau gebruiken we circulaire overheidsaankopen om bijvoorbeeld producten met recyclaten te stimuleren.
- Het Steunpunt Circulaire Economie doet onderzoek naar onder meer indicatoren en sociaaleconomische effecten van circulaire economie.
- Actieve communicatie zal het draagvlak voor de circulaire economie verbreden.
- We stuwen innovatie & ondernemen in de richting van circulaire praktijken.
- Onder de hefboom financiering valt het aanmoedigen van investeringen en mobiliseren van Europese middelen.
- We zorgen ervoor dat de jobs en skills van de nabije toekomst aangepast zijn aan de circulaire realiteit.

De OVAM neemt haar engagement op in elk aspect van deze constellatie via de Stuurgroep, het team Vlaanderen Circulair, de centrale Projectgroep, de Kompasgroep en de Werkagenda's. Meer specifiek zal ze optreden als trekker van zowel de Werkagenda Circulair Bouwen als de Werkagenda Kunststoffen & Chemie. In de overige vier speelt ze eveneens een prominente rol voor wat betreft het materialenluik, door deel te nemen aan de respectievelijke kerngroepen, visiebepalingen en rollende programma's.

RELANCE VV5: ASBEST (sectorprotocollen)

In 2022 werd er voor Relance-maatregel 5 een budget van 9.550 keuro VAK en 1.355 keuro VEK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 respectievelijk 9.487 keuro VAK en 1.424 keuro VEK gerealiseerd.

Ter ondersteuning van specifieke doelgroepen werden bestaande sectorprotocollen verder uitgewerkt (scholen, landbouw) en werden andere (zorginstellingen, sociale huisvesting) opgestart. Deze uitgaven werden aangerekend binnen het relanceplan Vlaamse Veerkracht bij project VV5.

RELANCE VV70: MATERIAALSTROMEN DIGITALISEREN

In 2022 werd er voor Relnce-maatregel 70 een budget van 1.200 keuro VAK en VEK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 respectievelijk 1.202 keuro VAK en 1.042 keuro VEK gerealiseerd.

De kaderrichtlijn afvalstoffen wijzigde de recyclagedoelstellingen en verschuift het meetpunt voor de recyclage naar achteraan in de verwerkingsketen. Een belangrijke doelstelling van MATIS is dat de OVAM het afval kan volgen doorheen de verwerkingsketen tot het effectief gerecycleerd wordt. Dit doen we bij voorkeur via digitale gegevens uitwisseling tussen de betrokken bedrijven en de OVAM, zodat de administratieve lasten beperkt blijven.

Bovendien stellen we af en toe vast dat er illegale of frauduleuze afvaltransporten plaatsvinden. De OVAM wil hier korter op de bal spelen en de afvalstoffen traceren om de toezichthoudende diensten van accurate informatie voorzien met het oog op een effectieve en efficiënte handhaving.

De OVAM ontwikkelt daartoe een nieuwe tool (MATIS) voor gegevensinzameling, -validatie en -ontsluiting.

RELANCE VV4: ASBEST

In 2022 werd er voor Relance-maatregel 4 een budget van 3.000 keuro VAK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 2.951 keuro VAK gerealiseerd.

Via het aanbieden van een voordelige ophaling aan huis van asbestcementafval of de mogelijkheid deel te nemen aan een voordelige gegroepeerde asbestverwijdering binnen het relanceplan Vlaamse Veerkracht bij project VV4, werden burgers ondersteund. Er werden hiervoor subsidies aan lokale besturen om asbestafbouwprojecten te organiseren die de verwijdering en inzameling van asbest aan huis aan sterk gesubsidieerd tarief mogelijk maken met de ambitie om naar een dekking van alle Vlaamse gemeenten te gaan.

Binnen deze subsidies wordt er extra aandacht besteed en 3 miljoen euro aan middelen voorzien voor infrastructuur van lokale jeugd- en sportverenigingen.

LONEN EN WERKING

n 2022 werd er voor lonen en werking een budget van 37.724 keuro VAK en VEK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 respectievelijk 39.685 keuro VAK en 39.196 keuro VEK gerealiseerd.

De personeelskosten van OVAM worden gefinancierd met de werkingsdotatie QB0-1QCE2JV-IS en de inzet van extra inkomsten uit o.a. Europese projecten, Fost Plus, Bebat en Recupel. In 2022 ligt de uitvoering hoger dan ingeschat bij BA2022. Zowel de indexstijging als de endogene groei worden maar gedeeltelijk in het budget bijgepast. Deze endogene groei vertoont jaarlijks een zelf te financieren saldo, doordat de gemiddelde leeftijd van de OVAM-medewerkers toeneemt (weinig instroom door besparingen op koppen, en de gemiddelde leeftijd en duurtijd loopbaan van de OVAM-medewerker neemt toe). Bovendien zijn er extra kosten in kader van hybride werken (internetvergoeding voor thuiswerken). Daarnaast speelt ook de daling van het aantal opgenomen dagen onbetaald verlof een rol in de stijging van de personeelskosten.

De algemene uitgaven worden gefinancierd via de werkingsdotatie QB0-1QCE2JV-IS en de eigen inkomsten. OVAM wenst haar dienstverlening en werking verder te automatiseren in het licht van Vlaanderen radicaal digitaal. Er werden diverse investeringen gemaakt om interne processen en processen met externen te digitaliseren. Verder werd in 2022 blijvend ingezet op de privacy en informatieveiligheid.

4.2.4 Overige entiteiten onder toezicht

Niet van toepassing.

5. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT BODEM EN ONDERGROND

Dit ISE bevat de doelstellingen, maatregelen, taken en budgetten van het bodembeleid, in hoofdzaak vervat of gelinkt aan het bodemdecreet en VLAREBO. Dit bodembeleid heeft tot doel om de kwaliteit van de bodem door bodemsanering en bodembescherming te verzekeren, te behouden en te herstellen.

Een eerste deel van de beleidskredieten in dit ISE is gekoppeld aan de middelen die worden toegewezen aan OVAM op de DAB MINAfonds en op de OVAM-begroting. Deze hebben

betrekking op de beleidsuitgaven gericht op de uitvoering en verdere uitbouw van een doeltreffend bodembeleid en –instrumentarium, het (ambtshalve) saneren van de historische en nieuwe bodemverontreiniging met inbegrip van de zorg om verlaten terreinen waar mogelijk opnieuw een nuttige functie te geven en het ondersteunen van onze partners.
Een tweede deel van de beleidskredieten wordt aangewend voor het richten van het beleid inzake bodembescherming op de bescherming van de bodem tegen erosie, verontreiniging en verstoring, en het vrijwaren van de waardevolle bodems, en op het beleid inzake de (diepe) ondergrond. Dit betreft specifieke werking van het departement Omgeving inzake:

- beleidsvoorbereidend onderzoek op het vlak van bodem en ondergrond, de verdere uitbouw van de Databank Ondergrond Vlaanderen en de Vlaamse geotheek;
- de subsidiëring van erosiebestrijdingsmaatregelen en –instrumenten;
- het Grindfonds.

5.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCEAEA-OW, QB0-1QCE2EA-WT en QBX-3QCE2EA-WT - EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND.

OD 1. NAAR VEERKRACHTIGE BODEMS IN VLAANDEREN

Ik werkte in de EU Soil Expert Group loyaal mee aan de voorbereiding van de **Europese Soil Thematic Strategy en van de EU Soil Health Law** en informeerde de betrokken stakeholders. Ter voorbereiding van de te verwachten Europese verplichtingen werd werk gemaakt van de verdere ontwikkeling van indicatoren voor bodemkwaliteit en de nodige monitoring, o.a. in het kader van Europese onderzoeksprojecten en deelname aan het European Soil Observatory. Ook werd actieve deelname voorzien aan het International Network of Soil Information Institutions en ondersteunde ik de opstart van het Belgian Soil Laboratory Network in het kader van het Global Soil Partnership van de FAO.

Bij de advisering en begeleiding van landbouwers ging meer aandacht uit naar het **opslaan van koolstof** in landbouwbodems en ook naar verbeterde bodemkwaliteit (zowel fysisch, chemisch als biologisch). Om meer koolstof op te slaan in bossen, waterrijke gebieden en (half)natuurlijke graslanden besteedde ik bij natuurbeheer en -ontwikkeling extra aandacht om potentiële bodemkoolstofopslag mee te nemen in beleidsafwegingen.

In het kader van '**CurieuzeNeuzen duikt onder**' communiceerde ik uitgebreid over de rol van gezonde bodems in klimaatadaptatie. Ook de **programmawerking Grondzaken** sensibiliseerde doelgroepen rond het belang van duurzaam bodembeheer o.a. tijdens de druk bijgewoonde Bodemdag en met de uitreiking van de Bodemschep.

Verder startte ik onderzoek naar de **rol van bodems in droogte en wateroverlast**. Ik startte eerder het **bodemkoolstofmonitoringsnetwerk** op waarbij het monitoringsprogramma in 2022 op kruissnelheid kwam. Zo kunnen we ook in Vlaanderen de werkelijke evolutie van de koolstofstromen en -voorraden en de beleidseffecten erop opvolgen.

OD 2. EROSIE MAXIMAAL VOORKOMEN

De **evaluatie van het erosiebeleid** werd afgerond en ik heb het proces om de aanbeveling om te zetten in beleid verdergezet in functie van finalisering in 2023. Ook aan

de afstemming tussen het erosiebeleid en de stroomgebiedbeheerplannen en het mestbeleid werd de nodige aandacht besteed.

Deels gebruikmakend van Europese onderzoeksmiddelen zorgde ik voor verdere optimalisatie van de **modellen van erosie en sedimenttransport** die werden ingezet voor het doorrekenen van beleidsscenario's ter ondersteuning van erosiebestrijding in de praktijk.

Ik investeerde via het **erosiebesluit** in de opmaak van gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen, de ondersteuning van gemeenten door een erosiecoördinator en de aanleg van erosiebestrijdingswerken.

Ik startte een proefproject op om **erosiebestrijding gebiedsgericht** aan te pakken via een afwegingskader van de beschikbare instrumenten en de inzet van de instrumentenkoffer van het landinrichtingsdecreet. De actualisatie van de **bodemerosierisico-indicator** werd doorgeschoven naar 2023. Ik zet de **studies** rond bodemerosie voort. Hierbij maak ik maximaal gebruik van Europese financiering en uitwisseling van expertise, o.a. in het SCALE-project in het kader van het H2020 EJP SOIL project. De jaarlijkse potentiële bodemerosiekaart van de landbouwpercelen werd opgemaakt.

SD 2. HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCEAEA-OW, QB0-1QCE2EA-WT en QBX-3QCE2EA-WT - EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND.

OD 1. BODEMKWALITEIT GARANDEREN VIA BODEMSANERING

Budgetpost QBX-3QCE2EV-IS: volledig onderdeel 3QC051 6141 en gedeeltelijk QBX 3QC035 4140; ook volledig budgetpost QBX-3QCE2EA-WT (fondsen).

De OVAM wil dat tegen 2036 elke risicogrond in Vlaanderen is onderzocht en waar nodig de sanering van historische verontreinigingen is opgestart. De PFAS-onderzoeken en –acties zorgden voor bijkomende druk op deze doelstelling. Naar aanleiding van de aanbevelingen van de Parlementaire Onderzoekscommissie paste ik de **prioriteitsstelling van bodemdossiers** aan met extra aandacht voor dossiers met een humaantoxicologisch risico. Intussen zette ik diverse interne projecten op die zullen leiden tot een herevaluatie van deze doelstelling en een bijsturing van de bodemregelgeving. Mijn diensten onderzoeken mechanismen voor een solidarisering van de onderzoeks- en saneringskosten om PFAS-verontreiniging veroorzaakt door PFAS-houdende producten aan te pakken en daarmee onder andere burgers, lokale besturen en brandweerkazernes te ontlasten.

In 2022 voorzag ik deelprogramma's op maat voor specifieke doelgroepen. Zo stimuleerde en ondersteunde ik bedrijven in de sanering van het historisch passief op bedrijfslocaties, wat onze druk op de open ruimte vermindert.

Naast de prioritaire aanpak van brownfieldconvenanten activeer ik, samen met mijn collega bevoegd voor economie, de herontwikkeling van **brown- en blackfields** in het kader van circulair ruimtegebruik. Ik breidde de portfolio van brown- en blackfields uit met drie dossiers en ondersteunde deze projecten bij het wegwerken van de knelpunten. Door de vergrote aandacht voor zeer zorgwekkende stoffen is de doelstelling van het inzetten van 50% van de saneringsmiddelen voor brown- en blackfields beperkter uitgevoerd dan aanvankelijk voorzien. Ik stimuleerde ook de fondsen Bofas vzw, Vlabotex vzw en Tersana vzw bij de uitvoering van onderzoeken en saneringen in hun sector.

Ik laat brown- en blackfields herontwikkelen in het kader van circulair ruimtegebruik. De aanpak van stortplaatsen is een specifiek aandachtspunt. In overleg met de lokale besturen selecteerde ik 34 locaties die in aanmerking komen voor de uitvoering van een oriënterend bodemonderzoek in kader van bebossing of natuur(her)ontwikkeling. De methodiek om het bebossingspotentieel te bepalen verspreidde ik zowel intern als extern, zodat in alle stortplaatsdossiers nu ook het bebossingspotentieel kan bepaald worden.

Ik **stimuleer en activeer (boven)lokale besturen**, Vlaamse en Federale overheden met een aanpak op maat bij het bodembeheer van hun risicogronden. Lokale besturen konden verkennende, oriënterende en beschrijvende bodemonderzoeken afnemen uit een aankoopcentrale. In 2022 zijn er zo 38 deelopdrachten besteld.

Bij particulieren voorzie ik een **ontzorging in de onderzoeksfase en in de woonzoneaanpak** worden alle gronden in eigendom van particulieren gezamenlijk aangepakt per gemeente. Door de verhoogde inzet rond PFAS heeft de ontzorging via site-onderzoeken vertraging opgelopen. Scholen krijgen als prioritaire doelgroep nog bijzondere aandacht in een apart project waarbij we werken met sectorprotocollen en verregaande ontzorging. We startten zelf de nodige oriënterende bodemonderzoeken op voor de scholen met een onderzoeksplicht. Voor alle scholen die zich aangemeld hebben in het protocol startten we de beschrijvende bodemonderzoeken op.

De **Europese kaderrichtlijn Water** heeft als doel een goede ecologische toestand en een goed ecologisch potentieel te bereiken van alle Vlaamse waterlichamen. Het sediment- en waterbodembeheer vormt hierin een belangrijk element. Ik stimuleerde het bewustzijn rond historisch verontreinigde waterbodems en liet voorbereidend onderzoek uitvoeren via een aantal Europese onderzoeksprojecten. We bouwen deze legislatuur voldoende knowhow op om in 2024 een aanpak voor te kunnen leggen aan de Vlaamse regering voor de sanering van historisch verontreinigde waterbodems. Ik voorzag samenwerkingsverbanden met de waterloopbeheerders om data uit te wisselen en hotspots van waterbodemverontreiniging te onderzoeken. De info draagt bij tot een onderbouwing van het beoordelingskader voor de risico's, de prioritering en de keuze van de saneringstechniek. Voor de afweging van de meest geschikte saneringstechniek voor waterbodemverontreiniging voorzie ik een online tool. In het kader van de EU-projecten Resanat en Narmena werd de meerwaarde van meer natuurlijke, minder invasieve saneringstechnieken onderzocht.

Ik **handhaafde de eerste periodieke onderzoeksplicht** waarbij elke risico-inrichting met een laattijdig rapport wordt ingelicht en actief opgevolgd. Daar waar bij een incident bodemverontreiniging ontstond, volgde ik deze schadegevallen snel en van nabij op. Daarnaast richtte ik een fonds op voor de sanering van bodemverontreiniging veroorzaakt door het gebruik van stookolietanks voor verwarmingsdoeleinden.

OD 2. BODEMKWALITEIT VERSTERKEN VIA BODEMZORG

Artikel QBX-3QCE2EV-IS bevat uitgaven voor bodemzorg.

Om de bodemdiensten maximaal te behouden of te herstellen en optimaal duurzaam hergebruik van de bodem te realiseren, werk ik tegen 2024 een **kader circulair bodem- en landgebruik** uit. Dit omvat onder andere gebiedsgericht grondverzet, aanpak restverontreiniging en gebiedswerking. Een technische studie over de overdracht en opslag van grondverzetsdata is opgeleverd als basis voor de verdere realisatie. Twee verkennende studies naar gebiedsgerichte aanpak voor grondverzet en grondwater zijn eveneens opgezet in het havenplatform Antwerpen. Ik besteedde een groot deel van mijn aandacht ook aan nieuwe uitdagingen zoals diffuse bodemverontreiniging en 'emerging contaminants' of nieuwe opkomende stoffen, zoals perfluorverbindingen (PFAS),

gebromeerde vlamvertragers, bestrijdingsmiddelen, farmaceutica, … Ik zorgde er alvast voor dat de belangrijkste (groepen van) stoffen – zoals de poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) - werden aangepakt via bodembeheer en bodemsaneringspraktijk. Zo ging het symposium ENSOr4 met als thema "PFAS, meer dan een technisch verhaal" door met meer dan 200 deelnemers. Ik heb een bindend normeringskader voor PFAS uitgewerkt. De eerste stap is de inventarisatie en onderzoek van risicolocaties waar bodem en grondwater mogelijks met PFAS zijn verontreinigd. De prioriteit voor onderzoek lag vooral bij de brandweerterreinen.

Ik optimaliseerde verder het beheer van restverontreiniging onder meer via onderzoek op basis van het grondeninformatieregister. Door het **samenwerkingsverband Data Ondergrond Vlaanderen** uit te breiden wordt het grondeninformatieregister ruimer ontsloten kan dit beter geïntegreerd wordt met andere bodemgerelateerde data. Door de vermelding van gebruiksadviezen op het bodemattest bevorder ik een circulair landgebruik.

Via **Soil+Land Stewardship** stimuleer ik dat iedereen zorgdraagt voor de bodem. De tweede burgerbevraging in mei 2022 toonde aan dat de gemiddelde Vlaamse burger aan de slag wil met bodemzorg, en dat er hiervoor nood is aan een handelingskader. Ik stelde daartoe een handvattenkader bodemzorg voor, waarvan de afstemming met de EU Soil Strategy wordt voorzien.

OD 3. DIGITALE ONTSLUITING EN KOPERSGARANTIE BIJ OVERDRACHT GRONDEN

Ik werkte verder aan een **digitale ontsluiting en actualisatie van bodeminformatie**. Belangrijk hierbij zijn kennisopbouw, centralisatie van bestaande bodemdata, open informatie en laagdrempelige toegang tot waardevolle bodemgegevens. De PFAS-analyses uit de OVAM-databank werden bijvoorbeeld ontsloten via de PFAS-verkenner van de DOV. Een procedure is afgesproken om regelmatig nieuwe metingen uit te wisselen.

Met het **bodemattest beschermen we eigenaars**. Ik voorzag informatieverspreiding via generieke platformen (geo-loket, Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV), …) en platformen die informatie op maat aanbieden (bv. Woningpas). Door een uitbreiding van het samenwerkingsverband DOV worden op termijn alle gekende bodemgegevens verspreid. De open standaard voor linkende organisaties (OSLO-standaard) voor de uitwisseling van informatie over bodem en ondergrond werd in 2022 gefinaliseerd.

SD 3. VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCEAEA-OW, QB0-1QCE2EA-WT en QBX-3QCE2EA-WT - EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND.

OD 1. HET DUURZAAM OMGAAN MET DELFSTOFFEN EN BODEMMATERIALEN

Ik bracht de huidige reserves van de verschillende Vlaamse oppervlaktedelfstoffen in de ontginningsgebieden,in kaart en toetste ze af aan de actuele behoefte binnen een context van zoveel mogelijk hergebruik in het kader van de circulaire economie en daarnaast een zo groot mogelijke zelfvoorziening. De resultaten evenals gepaste acties voor de **verzekering van de minerale grondstoffenbevoorrading** inclusief adviezen, werden door de administratie verwerkt om in 2023 te komen tot een nieuw voorontwerp van het **Algemeen Oppervlaktedelfstoffenplan.**

Voor alle gegevens rond verbruik, import, aandeel Vlaamse primaire oppervlaktedelfstoffen en alternatieve grondstoffen, maakte ik gebruik van de ontsloten gegevens van het periodiek Monitoringsysteem Duurzaam Oppervlaktedelfstoffenbeleid. Ik startte een onderzoek om vanuit omgevingsperspectief een analyse te laten uitvoeren omtrent het

toenemend belang van de **bevoorradingsverzekering van metalen en 'kritische grondstoffen'** in de transitie naar een Vlaamse groene, klimaatneutrale economie.

Ik bied via Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV) geologische informatie aan voor een optimale inzet van de delfstoffentoets op het terrein en in rapportage, om zo inzicht te verwerven in het potentieel van grondverzet als alternatief voor primaire oppervlaktedelfstoffen. De **Vlaamse Geotheek** bouwde ik verder uit met referentiestalen van de Vlaamse ondergrond. Onderzoeksresultaten op boorstalen werden ontsloten zodat men inzicht kan verwerven in de bouwtechnische kwaliteit van het materiaal uit de Vlaamse ondergrond.

Geologische kennis zette ik tevens in voor het beleid omtrent een efficiënt ondergronds ruimtegebruik in de bebouwde omgeving en een beter zicht op de interactie tussen ondergrond en bovengrondse processen in relatie tot de droogteproblematiek. In dit verband is er een studie lopende voor plastische klei- en leemgronden, van belang voor de **stabiliteit van bouwwerken**, die leidt tot een gevarenkaart. Ik pleegde overleg met Assuralia om voor deze studie gegevens aan te reiken m.b.t. door verzekeraars aanvaarde "schadegevallen droogte". Via het UICL zocht ik tevens afstemming met de andere gewesten en het federale niveau op het vlak van verzekeringen. Ik voorzag ook in een meldpunt voor schadegevallen.

OD 2. KENNIS EN DUURZAAM BEHEER VAN DE (DIEPE) ONDERGROND EN HET GEBRUIK VAN DIEPE AARDWARMTE

In 2022 startte ik bijkomende studies in het kader van de verdere ontwikkeling van de **Structuurvisie Diepe Ondergrond**, in het bijzonder voor de inschatting van interferenties tussen alle mogelijke toepassingen (ook federale). Het betreft een sedimentologische reconstructie van het Bekken van de Kempen om het geologische diepe ondergrondmodel accurater te maken en een maatschappelijke impactstudie met een ruime klankbordgroep waarin alle stakeholders vertegenwoordigd zijn. Via concrete geologische adviesverlening bewaak ik ook de belangen van de Vlaamse ondergrond in de context van de mogelijke toekomstige berging van hoogradioactief afval en de mogelijke komst van de Einsteintelescoop op het drielandenpunt.

In het kader van de verdere uitrol van **diepe aardwarmte** werd in 2022 op mijn voorstel ook een bijkomende opsporingsvergunning verleend door de Vlaamse Regering.

In 2022 zijn ook resultaten ontsloten van een internationale studie met het oog op kennisopbouw en monitoring omtrent natuurlijke en geïnduceerde **seismiciteit** in Vlaanderen. Deze studie resulteert in een beter begrip van de natuurlijke activiteit en een veilig beheer van ondergrondse toepassingen. Ik startte overleg met de Belgische Koninklijke Sterrenwacht dat mogelijk kan leiden tot een samenwerkingsovereenkomst of afsprakenkader omtrent de rol en taken van een expertengroep inzake (het beleid rond) geïnduceerde seismiciteit.

Bodem- en ondergronddata en toegepaste geologische tools, kaarten en modellen (ook ten behoeve van OD 1) werden verder ontsloten via één centraal dataplatform, de **Databank Ondergrond Vlaanderen** (DOV). Ik zorgde voor de uitbreiding van de PFAS-verkenner met data van PFAS-bodemverontreiniging en voor de uitbreiding van het DOV-samenwerkingsverband via de toetreding van OVAM. Om de aanlevering en uitwisseling van data en informatie verder te optimaliseren, werkte ik verder aan de open standaard voor linkende organisaties (OSLO-standaard) voor bodem en ondergrond (OIS-project). Ik maakte ook werk van het INSPIRE-compliant van de bodem- en ondergronddata in de DOV en benutte de Vlaamse expertise in Europese en internationale context. Ik bouwde de rol van de DOV in het kader van internationale rapporteringen van bodemdata verder uit via Europese financiering uit het H2020 EJP SOIL project.

5.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Bodem en Ondergrond zijn er enkel uitgavenkredieten voorzien op de uitgavenbegroting en de DAB Minafonds. Deze worden hieronder verder besproken.

BODEM EN ONDERGROND, MVG excl. DAB

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	2.347	2.134	2.103	2.773	1.697	1.415
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	**2.347**	**2.134**	**2.103**	**2.773**	**1.697**	**1.415**

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het ISE Bodem en Ondergrond van de uitgavenbegroting worden alle kredieten die het departement Omgeving inzet voor Bodem en Ondergrond gebundeld.

Op het vlak van beleidskredieten (VAK) gaat het in hoofdzaak over de subsidies voor erosiebestrijdingsmaatregelen, de middelen voor de werking van de Databank Ondergrond Vlaanderen en de Vlaamse geotheek en de middelen voor onderzoek binnen dit ISE.

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022. Het VEK werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers.

5.2.1 Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

Niet van toepassing.

Uitgaven

QB0-1QCE2EA-WT – EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het departement Omgeving uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de milieukwaliteit van de

leefomgeving voor het thema bodem en ondergrond. Concreet wendt het departement Omgeving dit budget aan ter subsidiëring van erosiebestrijdingsmaatregelen (1.653 keuro) en voor haar specifieke beleids- en werkingsuitgaven inzake bodembescherming en valorisatie van de ondergrond (694 keuro).

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	2.347	2.134	2.103	2.773	1.697	1.415

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen quasi optimaal verlopen (99%), en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Er werd in 2022 op dit artikel onder meer 173 keuro vastgelegd voor de verdere uitbouw van de Databank Ondergrond Vlaanderen, 150 keuro voor de opdracht 'Maatschappelijke impact van het gebruik en beheer van de Vlaamse diepe ondergrond', 96 keuro voor de uitwerking van een educatiewebsite bodem en ondergrond Vlaanderen, 74 keuro voor de opdracht 'Bodemkwaliteit na ontharden' en 59 keuro voor de opdracht 'Ontwikkelen van bouwstenen en kengetallen voor de analyse van de socio-economische impact van bodemerosie en sedimentstromen'. Voorts werden hier de kosten aangerekend van een 10-tal kleinere opdrachten of leveringen in het kader van onderzoek, monitoring en evaluatie op het vlak van bodem en ondergrond (samen 52 keuro), alsook de kosten van een raamcontract labo-analyses op ondergrondstalen (90 keuro).

In totaal werd er 1.409 keuro VAK benut voor 27 erosiebestrijdingsprojecten (15 in het 1e programma en 12 in het 2e programma). De 15 ontvankelijke subsidieaanvragen van het eerste subsidieprogramma betreft 4 aanvragen voor het aanstellen van een erosiecoördinator en 8 aanvragen voor het uitvoeren van kleinschalige erosiebestrijdingswerken. De 12 ontvankelijke subsidieaanvragen van het tweede subsidieprogramma betreft 5 aanvragen voor het aanstellen van een erosiecoördinator en 4 aanvragen voor het aanstellen van een erosiecoördinator derde subsidie, en 7 aanvragen voor het uitvoeren van kleinschalige erosiebestrijdingswerken (Maarkedal, Kortrijk, Sint-Truiden, Gingelom, Wezembeek-Oppem, Sint-Genesius-Rode en Kortrijk).

Er werd in het najaar van 2022 via MB een budget van 213 keuro VAK herverdeeld vanuit dit artikel naar artikel QB0-1QCE2OA-WT omdat er een overschot op dit artikel ontstaan was ten gevolge van 2 relatief dure projecten (project Gingelom – Heiseltstraat en Hoegaarden – Bronstraat) die noodgedwongen doorgeschoven dienen te worden naar het volgende subsidieprogramma.

De vereffeningen op dit artikel zijn lager uitgevallen dan initieel begroot (83% aanwending) ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender t.o.v. de verwachtingen bij de opmaak van de BA2022.

5.2.2 DAB's

DAB MINAFONDS

Ontvangsten

Niet van toepassing.

Uitgaven

QBX-3QCE2EA-WT – EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op 14 september 2007 is VLABOTEX vzw erkend door de Vlaamse Regering als bodemsaneringsorganisatie voor de droogkuissector en dit voor een periode van 30 jaar. In het kader van de erkenning van VLABOTEX als bodemsaneringsorganisatie is naar VLABOTEX toe het principiële engagement gemaakt van de uitbetaling van 1 euro subsidie voor elke euro ontvangen van de leden in het kader van de gesloten overeenkomsten. Zo wordt de helft van de kosten voor bodemonderzoeken en -sanering gesubsidieerd door de Vlaamse overheid. Wegens de gerealiseerde toename van het totaal aantal gesloten overeenkomsten werd een bedrag van 1.150 keuro voorzien voor de jaarlijkse subsidiëring door de Vlaamse Overheid aan VLABOTEX vzw.

Op 21 december 2018 keurde de Vlaamse Regering de erkenning van bodemsaneringsorganisatie voor de sector van de "garage- en koetswerkbedrijven en aanverwante bedrijven", vzw Tersana, goed. In 2022 werd hiervoor 2.368 keuro subsidie voorzien.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	3.518	3.518	3.518	3.518	3.518	3.518

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

QBX-3QCE2EV-IS – OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ (OVAM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de OVAM een aanvullende toelage vanuit de DAB Minafonds ter financiering van uitgaven op de OVAM-begroting in het kader van het bodemdecreet, het thema afvalbeheer en materialenbeleid (materialendecreet) en het decreet ambtshalve bodemsaneringen.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	38.075	44.584	44.584	39.572	43.869	38.658

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de herverdelingen optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

Er werd in 2022 via MB een budget van 6.639 keuro VAK en 4.297 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op PFAS-uitgaven 2022. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QBX-3QCE2OA-WT (vanuit de "PFAS-provisie").

Er werd in 2022 via MB een budget van 130 keuro VAK herverdeeld naar QBX-3QCE2OA-WT met het oog op subsidies aan lokale besturen.

De vereffeningen op dit artikel zijn lager uitgevallen dan initieel begroot ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender t.o.v. de verwachtingen bij de BA2022 en herverdelingen PFAS-middelen.

5.2.3 Overige entiteiten onder gezag

5.2.3.1. Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)

De OVAM werd opgericht op 2 juli 1981 in het kader van het afvalstoffendecreet. Bij de hervormingen in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid werd, door het decreet van 7 mei 2004, de OVAM op 1 april 2006 een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid. De OVAM neemt de engagementen op binnen de taken en bevoegdheden die haar zijn toegewezen in het oprichtingsdecreet van 7 mei 2004 tot wijziging van het decreet van 5 april 1995.

De decretale taken van de OVAM met betrekking tot het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen zijn:
1° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen voor de bevordering van het zuinige gebruik van grondstoffen, onder meer door zo veel mogelijk de materiaalkringlopen te sluiten;
2° het bevorderen van de kwaliteit van producten en productieprocessen met aandacht voor kwalitatieve en kwantitatieve preventie voor wat betreft het gebruik van grondstoffen, het verspreiden van milieugevaarlijke stoffen en het voorkomen van afval;
3° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen voor de bevordering van een duurzaam consumptiegedrag, voor wat betreft het gebruik van grondstoffen, het verspreiden van milieugevaarlijke stoffen en het voorkomen van afval;
4° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen voor een veilig beheer van milieugevaarlijke stoffen en voor het voorkomen en zo nodig beperken van lekken van milieugevaarlijke stoffen uit stoffenkringlopen;
5° ter aanvulling van de vorige taken, de sturing en coördinatie van de inzameling en de veilige verwijdering van afvalstoffen alsmede de ambtshalve verwijdering ervan;
6° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen om de correcte werking van de afvalstoffenmarkt te garanderen.

De decretale taken van de OVAM met betrekking tot de bodemsanering zijn:
1° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen om nieuwe bodemverontreiniging te voorkomen;
2° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen om individuele en collectieve saneringen te stimuleren;
3° het saneren van de historische en nieuwe bodemverontreiniging, met inbegrip van de zorg om verlaten terreinen waar mogelijk opnieuw een nuttige functie te geven;
4° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen om de correcte werking van de bodemsaneringsmarkt te garanderen.

De OVAM oefent haar activiteiten uit binnen 2 verschillende inhoudelijke structuurelementen: ISE J Afval en materialen en ISE E Bodem en ondergrond. De financiering van de taken die de OVAM uitvoert, verloopt voornamelijk via het artikel QB0-1QCE2JV-IS dat in de begroting conform de instructies integraal werd toegewezen aan het grootste ISE binnen de OVAM: ISE J Afval en materialen.

De algemene (ISE-overkoepelende) personeelskosten van de OVAM worden gefinancierd met de werkingsdotatie QB0-1QCE2JV-IS en de inzet van extra inkomsten uit o.a. Europese projecten, Fost Plus. De algemene uitgaven worden gefinancierd via de werkingsdotatie QB0-1QCE2JV-IS en de eigen inkomsten.

Voor de bespreking van de gedetailleerde kredietevolutie van de interne stromen naar de OVAM wordt verwezen naar de bespreking van artikel QB0-1QCE2JV-IS.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE E Bodem en ondergrond ressorteren. Voor de OVAM-kredieten voor ISE J Afval en materialen wordt verwezen naar de bespreking van de ISE J Afval en materialen.

Toelichting op detailniveau

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE E Bodem en ondergrond ressorteren. Voor de OVAM-kredieten voor ISE J Afval en materialen wordt verwezen naar de bespreking van de ISE J Afval en materialen.

ISE E BODEM EN ONDERGROND

Ontvangsten

De belangrijkste eigen inkomsten zijn de ontvangsten bodemattesten. In 2022 werd uitgegaan van 260.000 attesten. In werkelijkheid werden er in 2022 282.405 bodemattesten afgeleverd. Het deel van de inkomsten die voortvloeien uit de invoering van de cofinancieringsregeling wordt opgenomen in het Bodembeschermingsfonds. In 2022 werd zo 4.988 keuro opgenomen.

Bij BA2022 werd 1.200 keuro voorzien aan inningen van teruggevorderde uitgaven m.b.t. verwijderingen en saneringen. De werkelijke realisatie bedraagt 3.512 keuro.

De inkomsten vanuit de EU-projecten o.a. Resanat, Narmena en Parc bedragen in 2022 294 keuro.

Vanuit het Mina-fonds (QBX-3QCE2EV-IS) werd voor het luik m.b.t overdracht werking en attestering bodemonderzoek 7.173 keuro ontvangen. Voor verwijderingen en saneringen werd een krediet voorzien van 30.953 keuro. De werkelijke ontvangst uit het Minafonds voor verwijderingen saneringen bedraagt 24.485 keuro.

Uitgaven

Onder dit ISE vallen alle maatregelen, taken, doelstellingen en budgetten van het bodembeleid, in hoofdzaak vervat of gelinkt aan het bodemdecreet en VLAREBO. In Vlaanderen willen we een bodemkwaliteit garanderen die toelaat dat minstens de primaire maatschappelijke (basis)behoeften kunnen worden vervuld. We leveren via het bodembeleid ook een bijdrage aan een circulaire economie en het klimaatbeleid. Deze uitgaven worden gefinancierd via het Mina-fonds (QBX-3QCE2EV-IS), inkomsten uit Europese projecten en via het Bodembeschermingsfonds.

In 2022 werd er voor EU-projecten mbt. bodem een budget van 285 keuro VAK en VEK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 respectievelijk 486 keuro VAK en 215 keuro VEK gerealiseerd.

In het kader van de EU-projecten Resanat en Narmena werd de meerwaarde van meer natuurlijke, minder invasieve saneringstechnieken onderzocht.

SD5: BODEMKWALITEIT GARANDEREN VIA BODEMSANERING

In 2022 werd er voor SD5 Bodemsanering een budget van respectievelijk 43.307 keuro VAK en 36.556 keuro VEK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 respectievelijk 41.878 keuro VAK en 31.859 keuro VEK gerealiseerd.

Een minimale bodemkwaliteit is essentieel voor goed functionerende kringlopen van water en voedingsstoffen, een aangename leefomgeving en een gezonde voeding. Het is een kritische succesfactor om een circulaire economie mogelijk te maken en de gevolgen van de klimaatverandering mee op te vangen. Hiervoor stimuleren we het verder herstel van verontreinigde bodems, in de eerste plaats bij particulieren, oude bedrijfslocaties en stortplaatsen.

Alle historische risicogronden zijn onderzocht tegen 2036 en de sanering van historische verontreiniging is opgestart waar nodig

De OVAM wil dat tegen 2036 elke risicogrond in Vlaanderen is onderzocht en waar nodig de sanering van historische verontreinigingen is opgestart. De PFAS-onderzoeken en –acties zorgden voor bijkomende druk op deze doelstelling. Naar aanleiding van de aanbevelingen van de Parlementaire Onderzoekscommissie paste OVAM de prioriteitsstelling van bodemdossiers aan met extra aandacht voor dossiers met een humaantoxicologisch risico. Intussen zette OVAM diverse interne projecten op die zullen leiden tot een herevaluatie van deze doelstelling en een bijsturing van de bodemregelgeving. Mijn diensten onderzoeken mechanismen voor een solidarisering van de onderzoeks- en saneringskosten om PFAS-verontreiniging veroorzaakt door PFAS-houdende producten aan te pakken en daarmee onder andere burgers, lokale besturen en brandweerkazernes te ontlasten.

De OVAM voorziet deelprogramma’s op maat voor specifieke doelgroepen. Zo stimuleren en ondersteunen we bedrijven in de sanering van het historisch passief op bedrijfslocaties. We stimuleren ook de fondsen Bofas vzw, Vlabotex vzw en Tersana vzw bij de uitvoering van onderzoeken en saneringen in hun sector. Ten tweede ontzorgen we (boven)lokale besturen en publieke instellingen via oplossingstrajecten en een aanpak op maat voor prioritaire gemeenten, bijvoorbeeld via samenwerkingsverbanden. Lokale besturen kunnen verkennende, oriënterende en beschrijvende bodemonderzoeken afnemen uit een aankoopcentrale. We stimuleren collega-overheden om hun risicogronden tijdig te onderzoeken en/of te saneren. Tot slot ontzorgen we de burger door zelf site-onderzoeken uit te voeren. Door de verhoogde inzet rond PFAS heeft de ontzorging via site-onderzoeken vertraging opgelopen. Voor alle doelgroepen waar de huidige eigenaar vrijgesteld is, zorgt de OVAM met haar ambtshalve optreden voor oplossingen voor mensen, verenigingen, bedrijven of besturen. Scholen krijgen als prioritaire doelgroep nog bijzondere aandacht in een apart project waarbij we werken met sectorprotocollen.

We investeren in duurzame brown- en blackfieldontwikkeling

We herontwikkelen brown- en blackfields en stortplaatsen in het kader van circulair ruimtegebruik. Zulke gronden zijn zodanig vervuild dat het niet rendabel is op korte termijn om deze op te kuisen en opnieuw te benutten. De markt heeft daarom een duwtje in de rug nodig van de overheid zodat we er op langere termijn wel de vruchten van kunnen plukken. Samen met lokale en bovenlokale besturen en andere partners gaan we op zoek naar terreinen waar verplichtingen nodig zijn in het kader van het bodemdecreet (bv. een bodemsanering). Daar kunnen we dan tegelijk een maatschappelijke meerwaarde creëren rond duurzaam gebruik met aandacht voor circulariteit en bodemzorg. We bieden daarbij oplossingen op maat om de partners te ondersteunen. Door de vergrote aandacht voor

zeer zorgwekkende stoffen is de doelstelling van het inzetten van 50% van de OVAM saneringsmiddelen voor brown- en blackfields beperkter uitgevoerd dan aanvankelijk voorzien.

We onderzoeken waterbodemverontreiniging en saneren waar mogelijk

We stimuleren het bewustzijn rond historisch verontreinigde waterbodems en doen voorbereidend onderzoek via een aantal Europese onderzoeksprojecten. De sanering van historisch verontreinigde waterbodems is immers nodig voor een verhoogde kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater en de ontwikkeling van groenblauwe netwerken. We bouwen de huidige legislatuur voldoende knowhow op om in 2024 een aanpak voor te kunnen leggen aan de Vlaamse regering voor de sanering van historisch verontreinig- de waterbodems. In dat kader zijn de studies rond de relatie oppervlaktewater – waterbodem, een MKBA en een screening van de financieringsmogelijkheden bij de sanering van waterbodems afgerond. OVAM voorzag samenwerkingsverbanden met de waterloopbeheerders om data uit te wisselen en hotspots van waterbodemverontreiniging te onderzoeken. De info draagt bij tot een onderbouwing van het beoordelingskader voor de risico's, de prioritering en de keuze van de saneringstechniek. In het kader van de EU-projecten Resanat en Narmena werd de meerwaarde van meer natuurlijke, minder invasieve saneringstechnieken onderzocht.

Voormalige stortplaatsen worden optimaal ingezet voor nieuwe maatschappelijke uitdagingen, in het bijzonder bebossing en natuurontwikkeling, zonder dat daarbij de mogelijkheden voor landfill mining op lange termijn worden aangepast.

Stortplaatsen kunnen een waardevolle voorraad zijn aan materialen, energie en land. Momenteel is de ruimte die stortplaatsen innemen vaak onderbenut, terwijl maatschappelijke noden als bebossing, natuurontwikkeling en CO2-captatie met ruimtegebrek kampen. In overleg met de lokale besturen werden 34 locaties geselecteerd die in aanmerking komen voor de uitvoering van een oriënterend bodemonderzoek in kader van bebossing of natuur(her)ontwikkeling. Ook i.s.m. overheidsagentschappen, provincies... wordt gekeken naar mogelijkheden voor duurzame herontwikkeling van stortplaatsen (energie, waterberging, ...). De methodiek om het bebossingspotentieel te bepalen verspreidde OVAM zowel intern als extern, zodat in alle stortplaatsdossiers nu ook het bebossingspotentieel kan bepaald worden.

We voorkomen maximaal nieuwe bodemverontreiniging en zorgen voor een minimale impact voor mens of leefmilieu

We handhaven de eerste periodieke onderzoeksplicht waarbij elke risico-inrichting met een laattijdig rapport wordt ingelicht en actief opgevolgd. Daar waar bij een incident bodemverontreiniging ontstaat, volgen we deze schadegevallen snel en van nabij op. Daarnaast richtten we een fonds (PROMAZ) op voor de sanering van bodemverontreiniging veroorzaakt door het gebruik van stookolietanks voor verwarmingsdoeleinden.

SD6: BODEMKWALITEIT VERSTERKEN VIA BODEMZORG

In 2022 werd er voor SD6 Bodemzorg een budget van respectievelijk 1.185 keuro VAK en 1.125 keuro VEK ingeschreven bij BA2022. Er werd uiteindelijk in 2022 respectievelijk 1.125 keuro VAK en 1.975 keuro VEK gerealiseerd.

Reeds vervuilde bodems saneren alleen is niet voldoende; ook in de toekomst moeten we voorkomen dat we dezelfde fouten maken. Daarom garanderen we de bodemkwaliteit ook via de nodige bodemzorg. Zo stimuleert de OVAM innovatie, (bv. de inzet van fytosanering) herstel van bodemdiensten en maximaal hergebruik van de bodem. We activeren het

bodembewustzijn en zorgen voor een ondersteunend beleidskader zodat iedere stakeholder bodemzorg in de praktijk kan brengen. We dragen zo bij aan gezonde bodems voor een gezonde leefomgeving.

We versterken het circulair landgebruik

Om de bodemdiensten maximaal te behouden of te herstellen en optimaal duurzaam hergebruik van de bodem te realiseren, werken we een kader circulair bodem- en landgebruik uit. Dit omvat onder andere gebiedsgericht grondverzet, aanpak restverontreiniging en gebiedswerking. De overheden nemen hierbij hun voorbeeldfunctie op. We werken beleidsvoorstellen uit om bijkomende restverontreiniging te voorkomen en beheren de bestaande restverontreiniging optimaal. Een technische studie over de overdracht en opslag van grondverzetsdata is opgeleverd als basis voor de verdere realisatie. Twee verkennende studies naar gebiedsgerichte aanpak voor grondverzet en grondwater zijn eveneens opgezet in het havenplatform Antwerpen. Daarnaast inspireren we regio's om binnen hun gebiedswerking bodemzorg en circulariteit vorm te geven door mee aan tafel te schuiven en onze inzichten te delen.

Recent worden we geconfronteerd met twee nieuwe uitdagingen. Meer en meer krijgen we te maken met diffuse bodemverontreiniging, zonder duidelijk aanwijsbare bron. Vaak werd die veroorzaakt door allerlei kleinschalige ambachtelijke activiteiten, waarvan de gegevens over de bron of de oorzaak verloren zijn gegaan. De OVAM zorgt voor een plan van aanpak en start met gerichte meetcampagnes.

De OVAM werkt ook in de Hub Zeer Zorgwekkende Stoffen en in Europese context een plan van aanpak uit voor de selectie en opvolging van de meest prioritaire 'contaminants of emerging concern'. Dit zijn weinig bekende verontreinigende stoffen in de bodem en het grondwater, waarvan de risico's dus niet helemaal duidelijk zijn. We zorgen ervoor dat de belangrijkste (groepen van) stoffen – zoals de poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) - worden aangepakt via bodembeheer en bodemsaneringspraktijk.

Via Soil+Land Stewardship maken we dat iedereen zorg draagt voor de bodem. We werkten in samenspraak met stakeholders en doelgroepen een handvattenkader bodemzorg uit, waarvan de afstemming met de EU Soil Strategy wordt voorzien. We inspireren door de bodemzorgers van nu zichtbaar te maken. We zorgen ervoor dat er in bodemzorg aandacht is voor ecosysteemdiensten, (bodem)biodiversiteit en de toepassing van natuurgebaseerde oplossingen. Tot slot zoeken we manieren om de waarde van bodem en land in de circulaire economie te valideren en zetten stakeholders aan om deze te gebruiken.

Digitale ontsluiting en kopersgarantie bij overdracht gronden

In 2022 werd verder gewerkt aan een digitale ontsluiting en actualisatie van bodeminformatie. Belangrijk hierbij zijn kennisopbouw, centralisatie van bestaande bodemdata, open informatie en laagdrempelige toegang tot waardevolle bodemgegevens. De PFAS-analyses uit de OVAM-databank werden bijvoorbeeld ontsloten via de PFAS-verkenner van de DOV. Een procedure is afgesproken om regelmatig nieuwe metingen uit te wisselen.

Met het bodemattest beschermen we eigenaars. Informatieverspreiding via generieke platformen (geo-loket, Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV), …) en platformen die informatie op maat aanbieden (bv. Woningpas) werd voorzien. Door een uitbreiding van het samenwerkingsverband DOV worden op termijn alle gekende bodemgegevens verspreid. De open standaard voor linkende organisaties (OSLO-standaard) voor de uitwisseling van informatie over bodem en ondergrond werd in 2022 gefinaliseerd.

Bodembeschermingsfonds

De spijziging BBF bedraagt voor 2022 in totaal 29.519 keuro. Dit betreft 21.019 keuro vanuit het MINA-fonds, 3.512 keuro via terugvorderingen inzake ambtshalve bodemsaneringen en 4.988 keuro van de cofinanciering bodemattesten. In 2022 werden er anderzijds voor 27.913 keuro aan middelen opgenomen uit het BBF: 23.960 keuro voor saneringen gefinancierd via het MINA-fonds en teruggevorderde bedragen, 1.412 keuro voor cofinanciering bodemsaneringswerken en 2.541 keuro voor bodemonderzoeken en software.

5.2.3.2. Grindfonds

Het Grindfonds werd opgericht bij decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning (Grinddecreet). Het heeft rechtspersoonlijkheid. Het werd opgericht als een instelling van categorie A in de zin van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut.

De taken, bevoegdheden, werking en bestuur zijn geregeld in het Grinddecreet. Initieel ging het concreet over het innen van grindheffingen en het toezicht houden op de werking en de uitgaven van het Grindcomité, het Herstructureringscomité, het Sociaal Comité en het Onderzoekscomité.

Vermits de taken van het Onderzoekscomité in 2012 werden beëindigd, de grindheffing werd afgeschaft voor de grindwinning die plaatsvindt vanaf 1 januari 2018 en de resterende taken van het Herstructureringscomité en het Sociaal Comité in de loop van 2019 werden toegewezen aan het Grindcomité, hebben de initiële taken en bevoegdheden van het Grindfonds thans enkel nog betrekking op het toezicht houden op de werking en de uitgaven van het Grindcomité.

Daarnaast werd het Grindfonds, via het decreet van 5 juli 2013 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2013, verantwoordelijk voor vier nieuwe uitgavencategorieën, namelijk de financiering van sociaal-economische en ecologische hefboomprojecten in de grindgebieden, de financiering van wetenschappelijke projecten met het oog op de versterking van het sociaal-economisch weefsel in Limburg, de financiering van een reconversieproject in de landbouw en de financiering van de administratieve en technische ondersteuning van het projectgrindwinningscomité.

ISE E BODEM EN ONDERGROND

Vermits de grindheffing werd afgeschaft voor de grindwinning na 1 januari 2018 en het Grindfonds in de loop van 2020 terug is toegetreden tot het centraal kasbeheer, bestaan de ontvangsten enkel uit het overgedragen saldo eind 2021 (4.863 keuro).

Ingevolge een wijziging van het Grinddecreet in 2019 werden in 2019 alle kosten van het sociale luik van het Grinddecreet uitbetaald. Dit betekent dat in 2022 daarvoor geen uitgaven meer werden voorzien. De herstructureringskosten van de grindwinningszones werden voor 2022 geraamd op een bedrag van 1.500 keuro, op basis van de meest recente raming van het Grindcomité.

De ESR-gecorrigeerde betaaluitgaven zijn gelijk aan de intering en werden geraamd op 2.825 keuro. Het over te dragen overschot van het boekjaar richting 2023 werd geraamd op 2.038 keuro.

Uit de jaarrekening 2022 blijkt dat de ESR-gecorrigeerde betaaluitgaven en het over te dragen overschot van het boekjaar richting 2023 respectievelijk 317 keuro lager en hoger liggen dan geraamd bij de begrotingsopmaak. Dit heeft vooral te maken met een beperkte vertraging van de herinrichtingsactiviteiten, waardoor geplande uitgaven doorschuiven naar 2023 en later.

5.2.4 Overige entiteiten onder toezicht

Niet van toepassing.

6. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT LUCHT

Dit ISE omvat de doelstellingen, taken en budgetten die verband houden met het thema lucht.

De beleidskredieten onder dit ISE Lucht hebben in hoofdzaak betrekking:

- de uitgaven van VMM:
  - toe te wijzen aan het ISE Lucht (inclusief de lonen);
  - voor het meten, inventariseren, rapporteren en modelleren van de emissies in lucht, en adviseren over milieuvergunningsaanvragen lucht;
  - voor het meten, modelleren en rapporteren van de luchtkwaliteit, en voorspellen en opvolgen van smogperiodes;
  - voor werkingskosten luchtbeleid, beleidsvoorbereidend onderzoek, monitoring en evaluatie op het vlak van het luchtbeleid.
- de uitgaven van het Departement Omgeving:
  - voor eventuele subsidies ter verbetering van de luchtkwaliteit.

6.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QBX-3QCE2HA-WT - WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT EN ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING.

OD 1. VERSTERKING VLAAMS BELEID ROND LUCHTKWALITEIT

Ik liet nieuwe luchtkwaliteitsprognoses opstellen ter voorbereiding van de eerste actualisatie van het **Luchtbeleidsplan 2030**.

Ik ondersteunde lokale besturen bij de uitwerking van het lokale beleid via het **platform "Samen voor zuivere lucht"** dat lokale besturen inspireert over de impact die zij kunnen hebben op de lokale luchtkwaliteit. Tijdens het event "Samen voor Zuivere Lucht en Klimaatadaptatie" in december 2022 werden verschillende tools voorgesteld. Het was tevens de start van het 'Lerend Netwerk Lucht' voor lokale overheden.

Gebiedsgerichte actieplannen werden verder uitgevoerd. Ik volgde de situatie in Hoboken nauwgezet op. Daarnaast werd de **verspreiding van PFAS** via de lucht beter in kaart gebracht en werden de ontwikkelingen rond lokale PFAS-gebieden nauwgezet opgevolgd vanuit het luchtbeleid.

OD 2. AFVLAKKING VAN DE GROEI VAN HET WEGVERKEER

Eén van de belangrijkste oorzaken van luchtverontreiniging blijft verkeer. Samen met mijn collega bevoegd voor mobiliteit zette ik een drieledige aanpak voorop: 1. Een duurzame ruimtelijke inrichting ondersteunt een duurzame bereikbaarheid. 2. We zetten in op een verdere afvlakking van de groei van het gemotoriseerde verkeer en streven een ambitieuze modal shift na, zowel qua personenvervoer als logistiek. 3. Ik zet in op een verdere vergroening van het voertuigenpark (zie OD3).

Ik werkte actief mee aan de uitwerking van de **regionale mobiliteitsplannen** binnen de vervoerregio's in het bijzonder rond de mer procedure.

Ik zette ook verder in op het milderen van de impact op luchtverontreiniging bij **grote infrastructuur- en verkeersgenererende projecten** in het bijzonder bij de uitbreiding van de containerbehandelingscapaciteit in de haven van Antwerpen, Ringpark Zuid in Antwerpen, Oostelijke verbinding in Antwerpen, de herinrichting van de R0 (noord en oost), de R8 in Kortrijk, het viaduct in Gentbrugge en de Noord-zuid verbinding in Limburg.

OD 3. VERDERE VERGROENING VAN VOERTUIGENPARK

Ik ondersteunde de werking van de **Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek** en werkte actief mee aan de studie in opdracht van collega Peeters die de uitrol van **emissievrije distributie** tegen 2025 voorbereid.

In 2022 stonden er verschillende **Europese dossiers** op de agenda die het voertuigenpark kunnen vergroenen. Ik nam een actieve rol op in het Europese besluitvormingsproces rond de herziening van de Europese CO2 normen voor auto's en bestelwagens en de potentiële introductie van een nieuwe emissienorm (Euro 7).

OD 4. EMISSIEFRAUDE BIJ VOERTUIGEN AANPAKKEN

Ik werkte een nieuw Vlaams wetgevend kader om een GDPR-conforme basis te leggen ter voorbereiding van de ontplooiing van een structureel programma van remote sensing. Naast de voorbereiding van de juridische hervormingen trof ik in 2022 ook de nodige praktische voorbereidingen om Vlaanderen klaar te maken voor een programma van grootschalige voertuigemissiemonitoring. En ik startte het analysewerk op voor de noodzakelijke IT-infrastructuur voor het beheer en uitwisseling van voertuiggegevens en werkte de technische bestek-eisen uit ten aanzien van leveranciers van remote sensing met het oog op een toekomstige gunning.

Ik werkte ook enkele beloftevolle mogelijke pistes uit voor de invoering van nieuwe emissietestprocedures om de NOx-uitstoot van voertuigen in de context van periodieke keuring te kunnen beoordelen.

OD 5. LAGE EN ULTRALAGE-EMISSIEZONES VERDER UITROLLEN IN STEDELIJKE GEBIEDEN

Het wetgevend kader voor lage-emissiezones (LEZ) leidt tot een verbetering van de blootstelling aan luchtverontreiniging. De evaluatie heeft aangetoond dat lage emissiezones leiden tot een vergroening van het park, een daling van de emissies en een verbetering van de luchtkwaliteit. Op basis van de evaluatie van het huidig kader keurde de Vlaamse Regering op mijn initiatief in eerste lezing een aanpassingsbesluit goed.

OD 6. VERMINDERING LUCHTVERONTREINIGING VAN HOUTVERBRANDING

Huishoudelijke houtverwarming is een van de belangrijkste bronnen van fijn stof in de lucht, inzonderheid in het stookseizoen. Om dit aan te pakken, zette ik hiervoor verder in op de uitvoering van de **Green Deal Huishoudelijke Houtverwarming** met de andere betrokken partners. De Green Deal Huishoudelijke Houtverwarming liep in oktober 2022 ten einde en resulteerde in diverse publicaties, rapporten en resultaten van studiewerk. Zie https://omgeving.vlaanderen.be/nl/green-deal-huishoudelijke-houtverwarming-005.

In het najaar liet ik de communicatie- en sensibiliseringscampagne **'Hout het gezond'** uitvoeren.

OD 7. EMISSIES IN DE INDUSTRIE EN LANDBOUW VERMINDEREN

Om de impact van industrie op onze luchtkwaliteit verder te verminderen, de Europese Nationale Emission Ceilings (NEC) reductiedoelstellingen na te kunnen leven en de emissieruimte voor nieuwe investeringen in Vlaanderen in de toekomst veilig te stellen, zette ik via de **omgevingsvergunning** het kosteneffectieve emissiereductiebeleid voor de industrie verder.

Op 23 februari 2022 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota **PAS** goed (VR 2022 2302 MED.0068-1 CN PAS- mededeling, VR 2022 2302 MED.0068-2 CN PAS-bijlage).De PAS heeft als centraal doel bij te dragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor Europees beschermde natuur door de impact van stikstofdepositie op Speciale Beschermingszones aangewezen in toepassing van de Habitatrichtlijn (SBZ-H) structureel en planmatig terug te dringen.

In de conceptnota werd geopteerd voor het zgn. MER-alternatief 'G8' als grondslag voor de emissiereducties en maatregelen die in het kader van de PAS tegen 2030 gerealiseerd moeten worden. Dit MER-alternatief omvat een geheel aan generieke emissiereducties voor veeteeltbedrijven (varkens- en pluimveehouderijen, rundveehouderijen) en grote mestverwerkingsinstallaties, van toepassing over heel Vlaanderen.

De krachtlijnen van deze conceptnota vormden de basis van het ontwerp van PAS dat samen met het ontwerp plan-MER in openbaar onderzoek werd gebracht van 19 april t.e.m. 17 juni 2022. Tijdens het openbaar onderzoek (60 dagen) en de grensoverschrijdende adviesvraag (t.e.m. 1 augustus 2022), konden alle belanghebbenden hun opmerkingen, bezwaren en verbetervoorstellen inspreken op de ontwerp PAS en bijhorende ontwerp plan-MER. De verwerking van de inspraak op de ontwerp-PAS werd gecoördineerd door mijn administratie. De verwerking van de inspraak en adviezen leidde tot enkele specifieke bijstellingen, tot technische en/of inhoudelijke verduidelijkingen en tot aanpassingen.

De Natura 2000-gebieden in de grensregio Vlaanderen-Nederland vragen bijzondere aandacht en afspraken om de stikstofuitdaging aan te pakken. Met het oog op het realiseren van een gelijk speelveld in de grensregio van Vlaanderen met Nederland, heb ik de structurele dialoog met Nederland verder gevoerd. De Vlaamse overheid, het Nederlandse Rijk en de Nederlandse en Vlaamse grensprovincies zijn pilots gestart om de knelpunten in beeld te krijgen die een grensoverschrijdende aanpak van stikstofreductie en natuurherstel hinderen en om toe te werken naar oplossingen voor deze punten. Door een grensoverschrijdende samenwerking op te zetten, wil ik bewerkstellingen dat impact vanuit het buitenland daalt en voldoende inzichtelijk opgevolgd wordt.

In 2022 besliste de Vlaamse Regering dat alle luchtwassers, ook de reeds bestaande, tegen 31 december 2025 verplicht over elektronische monitoring moeten beschikken zodat hiermee het toezicht op een goede werking van luchtwassers kan worden versterkt. De Vlaamse overheid investeert aanvullend in wetenschappelijk onderzoek naar innovatieve meettechnieken die in de toekomst bijkomend kunnen worden ingezet.

In een intensief begeleidingstraject van de rode en oranje PAS-bedrijven, werden 13 aanvragen voor bedrijfsadvies behandeld en 13 aanvragen voor bedrijven die gebruik wensten te maken van de flankerende maatregelen bedrijfsreconversie, bedrijfsverplaatsing en koopplicht. Ik liet de vrijgekomen PAS-gronden inrichten en verzorgde waar mogelijk de afbraak van de aangekochte PAS[1]hoeves, om op die manier bij te dragen aan de natuur- en onthardingsdoelstellingen. In Diest werd op die manier de circulaire afbraak van de hoeve Porters-Vasdonck aangepakt, een kleinschalige bosuitbreiding gerealiseerd en een ven hersteld. In Deinze werd een hoeve gesloopt en in

Ieper werd via bosaanplant een geschikte nabestemming na sloop gerealiseerd. Alle aanvragen voor de stopzetting van de pelsdieren- en ganzenleverbedrijven werden behandeld.

In het kader van de voorbereiding van het nieuwe GLB-plan dat start in 2023, werkte ik samen met mijn collega bevoegd voor landbouw, nieuwe maatregelen uit die het PAS-beleid ondersteunen.

SD 2. ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QBX-3QCE2HA-WT - WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT EN ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING.

OD 1. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR HOUTVERBRANDING

Om een lokaal beleid gericht op de vermindering van luchtverontreiniging door houtverbranding mogelijk te maken, zet ik in op een innovatietraject met “low cost” fijnstofsensoren en andere innovatieve methodes om de emissies te lokaliseren. Daarin laat ik onder meer de uitrol van een Vlaanderen-breed netwerk van deze sensoren onderzoeken, alsook het gebruik van burgerdata die nu al verzameld worden. Ik exploreer en bereid de huidige datasets op lokaal niveau uit.

OD 2. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR VERKEERSGERICHTE MAATREGELEN

Om lokale, verkeersgerichte maatregelen (lage-emissiezones, circulatieplannen, verkeersingrepen, schoolstraten) op te volgen en de positieve effecten op de luchtkwaliteit aan hun bevolking te tonen, hebben **lokale besturen nood aan fijnmazigere luchtkwaliteitsgegevens**. Naast de inzet van passieve samplers onderzoek ik of hoge ruimtelijke resolutie modellering op basis van verkeersemissies op het volledige lokale wegennet en een meetnet met behulp van sensoren bijkomende informatie kan leveren. Ook real time interventies bij hoge concentraties worden op deze manier mogelijk. Ik zet ook in op nieuwe technologieën voor het genereren van accurate en betrouwbare inputdata (bv. floating car data, motormanagement (wagen), ANPR-camera’s) voor de berekening van emissies met de best beschikbare modellen.

Ik werkte verder aan een nieuw **spreidingsmodel voor verkeer in Vlaanderen**. Modelvalidaties, onder meer in het kader van burgerwetenschap in CurieuzeNeuzen, hebben aangetoond dat de huidige modelketen goed presteert indien we op straatniveau over kwalitatieve data beschikken aan de inputzijde. Hiertoe werd een nieuw model ontwikkeld dat gebruikt maakt van (tijdelijke) tellingen en Telraamgegevens. Het nieuwe model, FLOMOVIA, zal ook worden gebruikt voor de officiële mobiliteitsrapportering. De komende jaren zullen verdere optimalisaties uitgevoerd worden aan het model en wordt ook een oplossing gezocht die moet toelaten een consistente tijdsreeks te bekomen.

OD 3. VERMINDEREN EMISSIES LANDBOUW

Om de problematiek rond vermestende en verzurende deposities van de landbouw op te volgen, zette ik verder in op een doeltreffende monitoring, modellering en registratie in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (zie ISE lucht SD 1 OD 7).

OD 4. KWETSBAARHEIDSANALYSES UITVOEREN EN ONDERSTEUNING LOKAAL KLIMAATADAPTATIEBELEID ONDERSTEUNEN VIA KLIMAATPORTAAL

Vlaanderen ondervindt de gevolgen van een mondiale klimaatverandering. Ik zorg ervoor dat de kwetsbaarheden rond hitte verder worden verkend en waar mogelijk in kaart gebracht door uitbreiding van het Klimaatportaal met bijkomende effect- en impactkaarten.

Lokale adaptatiemaatregelen laten toe de gekende kwetsbaarheden op te vangen. Na de start in 2021 waarbij de nodige bouwstenen (o.a. inventaris van mogelijke maatregelen; evaluatiekader voor maatregelen; Vlaanderen-brede doorrekening van mogelijke maatregelen met klimaateffect-modellen) werden verzameld, zette ik in 2022 het traject naar de effectieve bouw van klimaatadaptatietools verder. In december 2022 werden klimaatadapatietools voorgesteld voor lokale besturen.

6.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de algemene middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Lucht zijn er echter enkel uitgavenkredieten voorzien op de DAB Minafonds.

LUCHT, MVG excl. DAB

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	0	0	0	0	0	0
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Inhoudelijke toelichting:

Niet van toepassing.

6.2.1 Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

Niet van toepassing.

Uitgaven

Niet van toepassing.

6.2.2 DAB's

DAB MINAFONDS

Ontvangsten

Niet van toepassing.

Uitgaven

QBX-3QCE2HA-WT – WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT EN ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het departement Omgeving beleidsondersteunende uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen met betrekking tot het verhogen van de leef- en luchtkwaliteit. Als gevolg van een herschikking van bevoegdheden (en de daardoor noodzakelijke bijsturing van enkele budgetposten) tussen het departement Omgeving en de VMM op het vlak van luchtbeleid en milieurapportering, werd dit artikel uitdovend.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	211	211	200

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel is optimaal verlopen (99%), en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

6.2.3 Overige entiteiten onder gezag

6.2.3.1 Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VMM werden in deze BBT reeds besproken onder punt 1.3.3.1.

De VMM oefent haar taken uit binnen 2 verschillende ISE: ISE D Water en ISE H Lucht. De financiering van de taken die de VMM uitvoert, verloopt voornamelijk via de artikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS, 2 artikels die in de begroting conform de instructies integraal werden toegewezen aan (en besproken bij) het grootste ISE binnen VMM: ISE D Water.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE H Lucht ressorteren. Voor de VMM-kredieten voor ISE Water wordt verwezen naar de bespreking van de ISE D Water.

ISE H LUCHT

Ontvangsten

De financiering van de taken die de VMM uitvoert, verloopt voornamelijk via de werkingsdotatie QB0-1QCE2DW-IS en de investeringsdotatie QB0-1QCE5DW-IS. Via deze

begrotingsartikels ontving de VMM in 2022 een werkingsdotatie ten bedrage van 9.616 keuro VAK en 9.989 keuro VEK en een investeringsdotatie ten bedrage van 1.054 keuro VAK en 803 keuro VEK van het departement Omgeving ter financiering van haar specifieke taken:

- optreden als de bevoegde instantie in Vlaanderen voor luchtbeleid en een partner zijn om de luchtkwaliteit te verbeteren en luchtverontreiniging aan te pakken;
- onze rol opnemen in de verschillende stappen van het beleidsproces (meten, plannen, actie nemen, evalueren), wat een meerwaarde is om gemakkelijker een overzicht te houden en verbanden te leggen.

De VMM genereerde ook nog inkomsten uit samenwerkingsovereenkomsten ten bedrage van 972 keuro, waarvan 513 keuro werd toegewezen aan ESR 11 Lonen. Daarnaast ontving de VMM 69 keuro andere diverse inkomsten, o.a. 48 keuro in het kader van het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten (PIO) rond dynamische blootstelling.

Uitgaven

De begrotingsuitvoering in VAK is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

Het merendeel van het werkingsbudget voor de meetnetten lucht van de VMM is gebruikt voor de recurrente activiteiten: het onderhoud van de meetnetten lucht inclusief datatransmissie, kleinere onderhoudscontracten (airco's e.d.), de aankoop van de nodige samplers en gebruiksmaterialen, kosten voor kwaliteitszorg (kalibraties, externe audit) en kosten voor analyses.

Het investeringskrediet werd gebruikt om verouderde monitoren te vernieuwen.

Daarnaast is het krediet gebruikt voor het opstarten van nieuwe opdrachten in het kader van luchtkwaliteit en luchtbeleid:

- Uitbreiding van rekentool voor inventaris en prognoses van emissies naar de lucht door de zeevaart in Vlaanderen;
- Toekomstverkenning luchtverontreiniging door industrie en zeescheepvaart;
- Onderzoek naar emissies van de biogassector in Vlaanderen;
- Bepalen van gezondheidskundige toetsingswaarden voor PFAS in omgevingslucht en in depositie;
- Afleiden van toetsingswaarden voor depositie van dioxines en dioxineachtige PCB's;
- Inschatten van uitstoot van NMVOS door ontgassen van binnenschepen in Vlaanderen voor de periode 1990-2022;
- Haalbaarheidsstudie voor de toepassing van het aangepaste OSPM-model voor een betere modellering van de luchtkwaliteit in streetcanyons met het Atmo-Street luchtkwaliteitsmodel.

De vereffeningen van de recurrente activiteiten zijn lager uitgevallen dan initieel begroot ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender ten opzichte van de verwachtingen bij de begrotingsaanpassing 2022.

6.2.4 Overige entiteiten onder toezicht

Niet van toepassing.

7. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT WATER

Dit ISE bevat alle doelstellingen, taken en budgetten die verband houden met het beleidsthema water.

Concreet worden voornamelijk volgende doelstellingen ondersteund binnen dit ISE:

- DA en DY. Plannen maken en actief op het terrein uitvoeren met engagementen voor een gezond en duurzaam watersysteem, en dit via:
  - het onderbouwen en afstemmen van het milieu- en waterbeleid en de actieve verspreiding van de hieraan gerelateerde informatie;
  - het inventariseren, meten en rapporteren over de verontreiniging en de kwaliteit van water, over de toestand van het grondwater en de onbevaarbare waterlopen in Vlaanderen;
  - het sturen van de verbetering van de kwaliteit van het water, van de toestand van het grondwater en van de waterhuishouding langs onbevaarbare waterlopen 1e cat. via adviesverlening en de aflevering van erkenningen voor boorbedrijven;
  - het vestigen en innen van de heffingen waterverontreiniging en grondwaterwinning;
  - het plannen en subsidiëren van de verdere uitbouw van de infrastructuur voor sanering afvalwater en voor het beheer van de infrastructuur van Polders en Wateringen;
  - het verminderen van het risico op wateroverlast, verbeteren van de ecologische toestand en zorgen voor een passende integratie in de omgeving door het beheer van de onbevaarbare waterlopen 1e categorie;
  - het verzekeren als Waterregulator en als toezichthouder op de waterketen dat Vlaanderen beschikt over een kwalitatief hoogstaande en efficiënte drinkwatervoorziening en afvalwatersanering en bewaken van de doelmatige besteding van de middelen;
  - het uitvoeren van de kerntaken middels een efficiënt informatiesysteem, kwaliteits-, kennis- en organisatiebeheer;
  - het ondersteunen van de uitbouw en exploitatie van de bovengemeentelijke saneringsinfrastructuur via de ter beschikking stelling van medewerkers aan de NV Aquafin;
  - het besturen van de organisatie en organiseren van de interne werking met het oog op een efficiënte uitvoering van de kerntaken.
- DB en DY. Kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak van de mestproblematiek in het nieuwe MAP; voorbereiden en uitvoeren projecten Blue Deal
- DC. Zorgen voor een sluitende financiering van het waterbeleid;
- DD. Voorbereiden en uitvoeren projecten Blue Deal.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de werking van de VMM en VLM (inclusief de lonen), voor het deel toewijsbaar aan het ISE Water;
- de VMM-uitgaven:
  - gericht op het operationeel beheer van watersystemen; het gaat hierbij om taken die noodzakelijk zijn voor de veiligheid (beheer onbevaarbare waterlopen, slibruimingen, rattenbestrijding, exotenbestrijding), voor de bewaking en waarschuwing bij overstromingen, en tevens voor de bewaking van de grondwaterkwaliteit en -kwantiteit door meting en concrete acties;
  - voor het meten, inventariseren, rapporteren en modelleren van de afvalwater-, oppervlaktewater- en waterbodemkwaliteit, evenals de werking van het analytisch VMM-laboratorium;
  - in het kader van de vestiging en de inning van de milieuheffing;
  - in het kader van het economisch toezicht op de (boven)gemeentelijke sanering en de WaterRegulator;

- in het kader van het ecologisch toezicht op de uitbouw en het beheer van de saneringsinfrastructuur, inclusief het gegevensbeheer;
- voor het adviseren over omgevingsvergunningsaanvragen afvalwaterlozingen;
- in het kader van de coördinatie en de organisatie van de planning van het integraal waterbeleid;

- de VLM-uitgaven:
  - gericht op de aanpak van de mestproblematiek en de uitvoering van de mestactieplannen (inclusief de werking van de Mestbank);
  - voor het uitvoeren van het mest gerelateerde onderzoek ter onderbouwing van het mestbeleid;
  - gericht op de advisering van oordeelkundige bemesting en de begeleiding bij de land- en tuinbouwers in Vlaanderen zodat land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken en deze toepassen;
  - ter voorbereiding en uitvoering van de Blue Deal.
- de ANB-uitgaven ter voorbereiding en uitvoering van de Blue Deal;
- de uitgaven van het departement Omgeving ter voorbereiding en uitvoering van de Blue Deal;
- het uitkeren van het dividend van de NV Aquafin door de PMV.

7.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. MONITOREN OM TE WETEN

OD 1. DIGITALE KWANTUMSPRONG MAKEN VOOR DE MEETNETTEN WATER

De multiparameterssondes werden aangekocht, o.a. met extra middelen uit de Blue Deal, en worden in de loop van 2023 ingezet op het terrein. Hiervoor werd ook voorbereidend werk geleverd wat betreft de digitale verwerking van de gegevens.

Om een zicht te krijgen op de verspreiding van PFAS in oppervlakte- en grondwater werd in 2022 een aanvullende meetcampagne gestart. Een eerste rapportering over de aanwezigheid van PFAS in grondwater werd in 2022 gepubliceerd.

OD 2. UITBOUWEN VAN EEN OPEN STANDAARD DATAPLATFORM

Ik maak werk van een dataplatform met dataclusters, complementair en verbonden met reeds bestaande platformen en clusters. Ik werk maximaal mee aan de uitbouw van authentieke, herbruikbare, kwaliteitsvolle en geïntegreerde data via een beleidsoverschrijdend netwerk van (authentieke) databronnen. Ik zette in op versterkte **data-analyse rond opkomende en gevaarlijke stoffen**, op die manier is het mogelijk om informatie uit de vergunning beter in te zetten in de handhaving. Hiervoor werden ook middelen ingezet uit het relanceplan Vlaamse Veerkracht.

Voor de datacluster en de datasets wil ik een architectuur bouwen en de bestaande mogelijkheden verder aftasten en waar opportuun nieuwe technieken voorstellen. Een aantal **use cases met Aquafin maar ook met drinkwaterdata** werden in 2022 opgestart en dit wordt verder gezet in 2023..

Op basis van de inventaris en de input van andere thema’s en projecten werd in 2022 een stappenplan worden opgemaakt als uitwerking van een meer volledige en duurzame datacluster en dataplatform waarbij ik meer inzet op co-creatie en participatie.

OD 3. OPTIMALISEREN LABOWERKING VLAAMSE OVERHEID

In 2022 werd gekozen voor het scenario voor behoud van het VMM-labo en werden bijkomende middelen vrijgemaakt voor de integratie van de labo-werking volgens het MDIAK-model.

SD 2. DATA & KENNIS AANBIEDEN OM SAMEN GERICHT ACTIES TE KUNNEN NEMEN

OD 1. OPSTAP ZETTEN NAAR EEN WATER DATA INFRASTRUCTUUR (WDI) VOOR VLAANDEREN VOOR MULTI-USERGEBRUIK

In 2022 werden noodzakelijke voorbereiding getroffen om de inzetbaarheid van de modelketen in beleidsvraagstukken verder te verhogen. Het betrof het ontwikkelen van een **validatie-toolbox** zodat helder kan geantwoord worden op de vraag voor welk vraagstuk een model inzetbaar is.

Daarnaast werd in het kader van het Belini-project gewerkt aan het actualiseren en upgraden van het **ELMO-model**. Vermeldenswaardig is dat het ELMO-model hiervoor werd aangepast voor werking op de VSC, wat zeker in de toekomst nog vruchten zal afwerpen.

De actualisatie van de hydrografie van het **Pegase model** werd op de markt gebracht.

OD 2. ONDERSTEUNEN KLIMAATADAPTATIEBELEID BIJ LOKALE BESTUREN VIA VERDERE UITBOUW VAN HET KLIMAATPORTAAL

De kwetsbaarheden inzake klimaatverandering worden verder in kaart gebracht door uitbreiding van het Klimaatportaal met bijkomende effectkaarten voor droogte, wateroverlast en overstroming.

In december 2022 werden klimaatadapatietools voorgesteld voor lokale besturen.

OD 3. GRONDWATERDATA ONTSLUITEN IN FUNCTIE VAN VRAAGSTELLING

In het kader van de opmaak van de langetermijnvisie DOV 2030 en het project voor het ontwikkelen van een OSLO-standaard voor de uitwisseling van informatie over bodem en ondergrond, werd reeds gestart met het in kaart brengen van de specifieke databehoeften van stakeholders. Hier zet ik verder op in en lanceer initiatieven voor de stapsgewijze verdere uitbouw van het instrumentarium voor ontsluiting van grondwaterdata via DOV. In het kader van de Blue Deal zorgen we ervoor dat data m.b.t. bemalingen (start- en stop, debieten, peilen) real time kunnen gecapteerd worden in co-creatie met de sector.

SD 3. PLANNEN MAKEN EN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-1QCE2DA-WT, QBX-2QCEADA-OW, QBX-3QCE2DA-WT - PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM.

OD 1. GEÏNTEGREERD EN GEBIEDSGERICHT UITVOEREN EN OPMAKEN VAN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN EN MAATREGELENPROGRAMMA

In uitvoering van de Europese kaderrichtlijn Water en de Overstromingsrichtlijn stelde de Vlaamse Regering op 1 juli 2022 de **stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas voor de periode 2022-2027** vast, met inbegrip van het maatregelenprogramma

bij de stroomgebiedbeheerplannen, de herziene zoneringsplannen en de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen. De Vlaamse Regering keurde ook een **conceptnota** goed die de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 begeleidt.

De Vlaamse Regering lanceerde hiermee **De Grote STROOMversnelling** met meer dan 1000 acties om de kwaliteit van ons oppervlaktewater en grondwater te verbeteren, en Vlaanderen te wapenen tegen droogte en wateroverlast. Het planproces voor de volgende generatie stroomgebiedbeheerplannen is doorgeschoven naar 2023. De bijkomende budgetten moeten investeringen op het terrein, o.m. op het vlak van de uitbouw van de saneringsinfrastructuur en hydromorfologisch herstel, een boost geven. Binnen de CIW wordt tegen de zomer 2023 een geïntegreerd programmamanagement opgezet dat de opvolging en begeleiding van de uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen moet verzekeren.

De **stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027** werden in 2022 goedgekeurd door de Vlaamse regering. De plannen bouwen verder op de acties die uitgevoerd werden of opgestart werden in de huidig planperiode. Meer nog dan in de voorgaande planperiode zetten we in op gebiedsgerichte werking. De CIW neemt een centrale rol in om de gebiedsgerichte werking en samenwerking tussen de verschillende overheden en administraties op het vlak van water te stroomlijnen. Uitvoeringsprogramma's per bekken moeten het lokaal engagement aanwakkeren en de uitvoering op het terrein stroomlijnen en win-wins verzekeren.

De **aanpak van erosie** blijft een prioriteit om de toevoer van sediment en de eraan gehechte verontreinigende stoffen naar de waterlopen tegen te gaan. In de gebiedsgerichte werking besteedde ik extra aandacht aan erosiegevoelige gebieden gelegen in de speciale beschermingszones Natura 2000 of in de speerpuntgebieden uit de stroomgebied-beheerplannen.

OD 2. KLIMAATADAPTATIE PLANMATIG ONDERBOUWEN

De klimaatverandering doet risico's op wateroverlast en watertekort toenemen, en zal zich nog versterkt doorzetten. Klimaatadaptatie en het beheersen van die risico's zijn daarom een leidend principe binnen het integraal waterbeheer. De Vlaamse regering keurde in het najaar van 2022 op mijn voorstel het Vlaams klimaatadaptatieplan 2030 goed. Dit moet Vlaanderen voorbereiden op het veranderende klimaat.

In de goedgekeurde **stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027** zijn ook de overstromingsrisicobeheerplannen, het waterschaarste- en droogterisicobeheerplan, de bekkenspecifieke delen en de herziene zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen mee geïntegreerd.

Via het Klimaatportaal ondersteunen we de lokale besturen in de opmaak van hun gemeentelijke klimaatadaptatieplannen. Via gerichte communicatie-initiatieven rond klimaatadaptatie dragen we bij aan sensibilisering en het formuleren van oplossingen.

Ik bereidde de opstart van een Green Deal Klimaatbestendige Ruimte voor. Via deze Green Deal wil ik inzetten op een sterk stakeholdernetwerk van overheid, middenveld en bouwsector rond het thema klimaatadaptatie. Doelstelling is te komen tot een klimaatadaptatiereflex bij alle ontwikkelaars, inrichters en beheerders van de publieke en private ruimte als opstap naar een klimaatbestendig Vlaanderen. Via gerichte communicatie-initiatieven dragen we bij aan sensibilisering en het formuleren van oplossingen.

OD 3. UITVOEREN VAN HET EERSTE VLAAMSE WATERSCHAARSTE- EN DROOGTERISICOBEHEERPLAN

Om de kans op waterschaarste te verminderen werd in 2022 verder uitvoering gegeven aan de **Blue Deal**. Met de Blue Deal neemt de Vlaamse Regering krachtdadige maatregelen om Vlaanderen op proactieve en structurele manier te wapenen tegen droogte en waterschaarste. De Vlaamse Regering keurde op 8/12/2022 een budget van 24 miljoen euro goed voor droogtemaatregelen in de open ruimte.

Het programmamanagement volgt de resultaten op, ondersteunt initiatiefnemers en maakt hen warm voor nieuwe initiatieven, onder meer via een tweemaandelijks Blue Deal Bulletin en een praktijkgids voor monitoring van terreinmaatregelen. Om ons nog beter te wapenen tegen de toenemende droogterisico's maak ik werk van de structurele verankering van de Blue Deal.

De Vlaamse Regering keurde op 8/12/2022 een budget van 24 miljoen euro goed voor **droogtemaatregelen in de open ruimte**.

De werking binnen de **Strategische Planning Waterbevoorrading** werd verdergezet in 2022.

Tijdens de zomer van 2022 werd Vlaanderen voor de vijfde keer in zes jaar tijd getroffen door een periode van droogte en waterschaarste. Waterbeheerders namen tal van waterbesparende maatregelen om de waterpeilen en afvoeren zo goed mogelijk te handhaven en de watervoorziening te blijven garanderen. De Droogtecommissie volgde de toestand nauwgezet op, bracht advies uit over de te nemen maatregelen en riep herhaaldelijk op tot extra spaarzaam watergebruik. Na afloop evalueerde de CIW de droogteaanpak in 2022 en werd bekeken of en waar bijstellingen nodig of mogelijk zijn. Dit resulteerde in een evaluatierapport en een werkprogramma reactief droogtebeheer die op hun beurt doorvertaling krijgen in de verdere uitwerking en verfijning van het afwegingskader voor prioritaire watergebruiken bij droogte en in een bijstelling van het draaiboek met de coördinatieafspraken bij waterschaarste door droogte.

Via nieuwe beleidsinstrumenten en de bijstelling van bestaande beleidsinstrumenten zet ik in op meer infiltratie, meer ruimte voor water, een meer brongerichte aanpak van hemelwater en veerkrachtige watersystemen. Zo heeft de CIW het draaiboek voor de opmaak van hemelwater- en droogteplannen aangevuld met richtlijnen om afstroom van onverharde oppervlakken te vermijden, werkt ze aan een technisch document bij de nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening hemelwater met toelichting voor architecten en bouwheren, is een herziening van de code van goede praktijk voor rioleringen in voorbereiding, wordt werk gemaakt van een beleidskader voor de bescherming en het herstel van veengebieden, ...

Momenteel loopt ook het onderzoek naar de impact op ketenniveau van droogte(maatregelen) bij landbouw en industrie, in functie van een betere afweging bij droogtemaatregelen.

OD 4. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE LANDBOUW

In de goedkeurde **stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027** wordt de visie van de Vlaamse Regering op het integraal waterbeleid verder geconcretiseerd.. Deze inspanningen zullen concreet vorm krijgen via de aanpassing van het erosiebeleid, het mestbeleid en het Strategisch Plan GLB.

In het **Strategisch Plan GLB** wordt bekeken met welke interventies en in welke mate hieraan invulling kan gegeven worden. Vanuit de Europese Commissie wordt specifieke aandacht gevraagd voor onder meer herstel van natuurlijke waterretentie, nutriëntenverliezen en pesticiden. Inmiddels worden kennis opgebouwd via de "pre-ecoregelingen" en de aanpassing van het besluit niet-productieve investeringen. Het GLB strategisch plan werdt in 2022 goedgekeurd

Voor waterkwaliteit is in de stroomgebiedbeheerplannen een **gebiedsgerichte prioritering** uitgewerkt die rekening houdt met de 'doelafstand' voor stikstof en fosfor. Door het koppelen van deze beleidsdoelstellingen aan de onderbouwing en uitwerking van MAP7 werden de Europese verplichtingen uit de kaderrichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn verder geïntegreerd.

Ik ga over tot de concrete realisatie van **oeverzones** op het terrein, zie hiervoor ook ISE natuur en biodiversiteit SD 1 OD 3. Omdat een duidelijke en objectieve onderbouwing essentieel is voor het creëren van draagvlak voor de realisatie van een oeverzone, werd binnen de CIW een afwegingskader en gebiedsdekkende visiekaart opgemaakt en voorgelegd aan de stakeholders. Een oeverzoneverkenner bij het afwegingskader moet de toepassing van het kader op het terrein faciliteren.

OD 5. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE INDUSTRIE

Ik zette verder in op diverse instrumenten om de doelstellingen van o.a. de kaderrichtlijn Water te halen.

Circulair water werd verankerd in de werking van CIW. Onder meer via een platform circulair water worden acties over circulair water gecoördineerd via een publiek-private samenwerking. Daarnaast werk ik instrumenten uit die circulair watergebruik bevorderen door middel van de lancerering van een projectoproep circulair water, sensibilisering, delen van leerlessen etc.

OD 6. ACTUALISEREN WATERTOETSKAARTEN

Ik actualiseerde het uitvoeringsbesluit watertoets (VR 2022 2511) waarbij de huidige watertoetskaarten worden vervangen door informatieve kansenkaarten voor de verschillende overstromingsbronnen (fluviaal, pluviaal en zeeoverstroming). Ik voorzag tevens een **aanpassing van de informatieplicht**, rekening houdend met het verbetervoorstel dat is opgesteld met de immosector en het notariaat.

Aanvullend hierop heb ik een omzendbrief opgesteld (VR 16 december 2022). Op dezelfde dag heb ik ook een ministerieel besluit ondertekend met daarin de richtlijnen voor de deskundige overstromingsattestering voor het actualiseren van de overstromingsscores. Deze informatie is ook opgenomen in de woningpas. Ik heb mijn administratie gevraagd om op korte termijn de nodige deskundigen op te leiden en kan meegeven dat de eerste erkende deskundige overstromingsattest beschikbaar zullen zijn vanaf 1 april 2023. Hiermee zijn alle nodige stappen doorlopen om de volledige watertoets te actualiseren en daarnaast ook de informatieplicht te moderniseren en aan te passen.

SD 4. NAAR EEN EFFICIËNTE EN EFFECTIEVE INZET VAN MIDDELEN IN DE WATERSECTOR

OD 1. RESPONSABILISEREN VAN ACTOREN

In 2022 heb ik de gesprekken met Aquafin nv rond resultaatgerichte aansturing met succes afgerond en de gemaakte afspraken vastgelegd in een nieuwe samenwerkingsovereenkomst die op 1 januari 2023 van start gaat.

In de conceptnota Grote Stroomversnelling werden acties geformuleerd om de sector en de lokale besturen verder te responsabiliseren. In overleg met de gemeentelijke operatoren en de VVSG werk ik, naar analogie met de responsabilisering van Aquafin nv, aan een resultaatgerichte aansturing voor de gemeentelijke actoren.

OD 2. INZETTEN HEFFINGEN ALS BELEIDSINSTRUMENT

In 2022 werkte ik verder aan **een evaluatie van het huidige heffingensysteem** om bijsturingen door te voeren die de financiering en de regulering van het waterbeleid ten goede komen en het circulair denken stimuleren.

OD 3. OPVOLGEN BETAALBAARHEID VAN DE WATERFACTUUR

Ik bereidde een verfijning voor van de drinkwatertarieven voor de volgende tarifaire periode (2023-2028) op basis van volgende aspecten: aanzetten tot efficiëntere bedrijfsvoering door de exploitanten, linken met investeringsplanning over langere termijn en regulering van tarieven voor éénmalige dienstverlening.

OD 4. VERSTERKEN TOEZICHT OP LEVERINGSZEKERHEID DRINKWATER

In kader van de werking rond de **Strategische Planning Waterbevoorrading** werden de pijlers voor de toekomst voor zowel het beleid als voor de operationele werking van de waterbedrijven vastgelegd. Dit werd aangevuld met een **strategische investeringsagenda** die gericht is op het opvangen van de impact van aanhoudende droogte en klimaatverandering vanuit een waterbedrijfsoverschrijdende visie gericht op samenwerking.

Voor zowel de invulling van de pijlers als de uitrol, en waar nodige bijsturing, van de strategische investeringsagenda wordt een passende regiekader met een verhoogde betrokkenheid van de Vlaamse overheid geoperationaliseerd. Het instrumentarium voor de opvolging ervan door de toezichthouder wordt verder uitgewerkt.

OD 5. VERSTERKEN VAN HET LANDSCHAP VAN WATEROPERATOREN

In het kader van het expliciteren van de saneringsplicht vroeg ik de gemeentelijke en bovengemeentelijke operatoren om de **rioolinventaris** tegen eind 2022 te vervolledigen en tevens een **risicokaart** en **een inspectieplan** op te maken.

SD 5. ACTIEF OP HET TERREIN OM IMPACT TE VERGROTEN

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-1QCE2DA-WT, QBX-2QCEADA-OW, QBX-3QCE2DA-WT - PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM.

OD 1. INZETTEN OP GEBIEDSGERICHTE PROJECTWERKING

Ik trek volop de kaart van de gebiedsgerichte werking als sleutel tot vooruitgang en effectieve realisaties op het terrein. Daarmee wil ik de waterkwaliteit en de waterbeleving verbeteren en problemen van wateroverlast en watertekorten gezamenlijk aanpakken met alle partners. Voor het halen van de goede ecologische toestand van de oppervlaktewaterlichamen concentreerde ik mij eerst op de gebieden waar de eindmeet in het vizier is, de zogenaamde **speerpunt- en aandachtsgebieden**.

In lopende en nieuw op te starten gebiedsgerichte processen en projecten werden instrumenten van verschillende partners in samenhang ingezet en prioriteiten en investeringsagenda's afgestemd.

OD 2. OPTIMALISEREN WATERBEHEER VAN DE ONBEVAARBARE WATERLOPEN

In uitvoering van de Blue Deal zet ik volop in op het realiseren van groenblauwe netwerken door gepaste **inrichtings- en beheermaatregelen** waarbij een vertraagde afvoer en het beter vasthouden van water voorop staan, uiteraard zonder de veiligheid uit het oog te verliezen.

Een **meerjarenprogramma voor valleiherstel en herstel** van natte natuur werd opgemaakt. Ik werkte aan een evenwichtig en flexibel peilbeheer in polder- en valleigebieden waarbij **projecten** zoals Oudlandpolder, Blankaart, Kalkense meersen, Denderbellebroek, Webbekomsbroek, Schulensbroek, etc. verder geconcretiseerd, uitgevoerd en/of opgevolgd werden. De peilen in alle poldergebieden werden in kaart gebracht en ik werkte een kader uit om peilinstellingen bindend te maken.

De **meldingsplicht voor de onttrekking van water uit onbevaarbare waterlopen** via een e-loket werd geïmplementeerd.

Er werd verder ingezet op een **gebiedsgerichte bestrijding van invasieve exoten** in én naast waterlopen.

De oefening rond het **wegwerken van de versnippering in kader van het beheer van onbevaarbare waterlopen** werd in 2022 verder gezet. Naar aanleiding van de hevige wateroverlast in de zomer van 2021 stelde de Vlaamse Regering, op voorstel van collega minister Peeters en mezelf een multidisciplinair expertenpanel samen. De Vlaamse Regering nam op 8 juli 2022 akte van het advies "Weerbaar Waterland – ons voorbereiden op wat al gebeurt". Met dat advies zijn mijn administraties aan de slag gegaan. Zo werd het onder meer geïmplementeerd in het Klimaatadaptatieplan, dat ook de verderzetting van de Blue Deal bevat. Op basis van de nieuwe inzichten in het advies werd de oefening rond het wegwerken van de versnippering in kader van het beheer van onbevaarbare waterlopen verder verfijnd.

OD 3. VERZEKEREN VAN EEN 24/7 MILIEU-INCIDENTENWERKING

Door de verbeterende waterkwaliteit vergroot de biodiversiteit in het watersysteem en vergroot de impact van milieu-incidenten.

In geval van een ernstige **waterverontreiniging** waarbij planten of dieren bedreigd of stervende zijn of waarbij de waterproductie uit oppervlakte- of grondwater in gevaar komt, is nader terreinonderzoek en een snelle en kwaliteitsvolle opvolging en nazorg noodzakelijk. De incidentenwerking met betrekking waterkwaliteit werd verder geoptimaliseerd en eind 2022 voorgesteld aan de belanghebbenden. Door de verdere

digitalisering van de meetnetten met behulp van multiparametersondes en andere sensoren zal nog sterker worden ingezet op een **"alarm- en incidentenwerking"**

OD 4. ONDERBOUWEN SEDIMENTBELEID EN INZETTEN OP SLIBRUIMING

Ik zette sterk in op de sanering van waterbodems. De sanering van de Winterbeek wordt afgewerkt. De sanering van de Grote Laak werd verdergezet. Ook in de Kalkense vaart, Provinciegeleed en Groot Schijn worden de historisch verontreinigde waterbodems gesaneerd in functie van de realisatie van de goede ecologische toestand.

SD 6. VERSTERKEN VAN DE NETWERKORGANISATIE ROND WATER

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QBX-3QCE2DC-WT - ZORGEN VOOR EEN SLUITENDE FINANCIERING VAN HET WATERBELEID - OVERDRACHT AAN DE OPENBARE WATERDISTRIBUTIENETWERKEN.

OD 1. EVOLUEREN NAAR EEN EFFICIËNTERE GOVERNANCE

De multidisciplinaire en beleidsdomeinoverschrijdende samenstelling van de CIW garandeert een doorgedreven gecoördineerde en integrale aanpak van alle aspecten inzake integraal en circulair waterbeleid.

Binnen vijf waterplatformen bundelden we de krachten in het waterlandschap om kennis en expertise te delen, experten samen te brengen, samenwerkingsinitiatieven af te toetsen en gezamenlijke initiatieven op te zetten: onderzoek, ontwikkeling en innovatie, circulair watergebruik, data en digitalisering, Europees waterbeleid en communicatie. De blauwdruk voor hemelwater- en droogteplannen, het klimaatbestendig maken van de hemelwaterverordening, het uittekenen van de mogelijkheden van decentrale waterzuiveringsconcepten, ... werden als CIW-projecten uitgevoerd waar stakeholders een waardevolle gesprekspartner zijn.

In relatie tot de versterking van de gebiedsgerichte werking water onderzocht ik of aanpassingen/ optimalisaties nodig zijn aan de huidige governance die voorzien is in het decreet integraal waterbeleid.

OD 2. ZORGEN VOOR SLUITENDE FINANCIERING VAN HET WATERBELEID

Ik maak verder werk van de aanbevelingen vanuit het maatschappelijk debat in de periode 2016 – 2018 rond financiering van het waterbeleid om te zorgen voor een sluitende financiering van het waterbeleid. Bijde goedkeuring van het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 zorgde ik voor een bijkomende structurele verhoging van het budget van 20 miljoen euro op jaarbasis.

OD 3. BEWERKSTELLIGEN GEDRAGSVERANDERING

Met het oog op het verbreden van het draagvlak en het bewerkstelligen van een gedragsverandering versterkte ik de betrokkenheid van de stakeholders bij het waterbeleid. Diverse initiatieven droegen hiertoe bij: platformwerking waar de verschillende actoren binnen een specifiek domein met elkaar in contact worden gebracht, projectgroepen voor specifieke thema's/ dossiers en doelgroep-specifieke communicatie- en sensibiliseringsprojecten. Ook de Blue Deal droeg hier in belangrijke mate toe bij omdat de stakeholders ondersteund worden om zelf initiatief te nemen voor het beter vasthouden en infiltreren van water of voor een duurzaam en meer circulair watergebruik, etc.

Voor het brede publiek werd in 2022 de Vlaamse Waterdagen georganiseerd en deze krijgen een vervolg in 2023.

OD 4. VERSTERKEN BELEIDSRELEVANT WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Binnen het **overlegplatform onderzoek, ontwikkeling en innovatie water** van de CIW – een van de nieuwe klemtonen in de vernieuwde CIW-werking – versterk ik de samenwerking met de wetenschappelijke wereld en de innovatie-actoren op het vlak van water te versterken. In dit kader heeft het CIW-waterforum 'Samen sterk tegen droogte' in 2022 met diverse Vlaamse partners de focus gelegd op de rol van onderzoek en innovatie in het proactieve droogtebeleid, is een bijdrage geleverd in het Horizon-Europe partnerschap Water4All, dat op EU-niveau de onderzoeks- en innovatie inspanningen op het vlak van water versterkt en wordt in februari 2023 een eerste meet- en matchevent georganiseerd.

SD 7. DE NUTRIËNTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QBX-2QCEADB-OW en QBX-3QCE2DB-WTDE NUTRIENTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW NAAR HET OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER VERDER VERMINDEREN.

Ter voorbereiding van **MAP 7** vroeg ik adviezen aan de SALV en de Minaraad. Ik organiseerde vijf dialoogsessies met landbouwers om naar hun ideeën te polsen voor MAP 7. Het eindrapport werd gepubliceerd. Ik organiseerde een interactieve workshop met academici op basis van 8 visieteksten. Het eindrapport hierover, inclusief de 8 visies, is gepubliceerd. Om te komen tot een maximaal draagvlak heb ik aan de verschillende middenveldorganisaties gevraagd een voorstel MAP 7 verder uit te werken. Rekening houdende met dat voorstel zal ik in 2023 verder de opmaak van de plan-MER en de passende beoordeling voor MAP 7 uitwerken.

Via de subsidie aan **Nutricycle Vlaanderen** ondersteunde ik de transitie van nutriëntenverwijdering naar nutriëntenrecuperatie uit mest en reststromen. Mits een aangepast Europees kader, waar ik op aanstuur, zet ik volop in om kwaliteitsvolle producten uit de mestverwerking te kunnen gebruiken als kunstmest.

OD 1. ONDERLINGE AFSTEMMING VLAAMS LANDBOUWBELEID, MAP 6 EN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN

Ik legde de **Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027** ter goedkeuring voor aan de Vlaamse Regering, die deze vaststelde op 1 juli 2022. Deze omvatten ook kapstokken die verder uitgewerkt worden binnen het nieuwe GLB en MAP 7.

OD 2. HERORIËNTERING ADVISERING BEMESTING EN BEGELEIDING BIJ LAND- EN TUINBOUWERS

Ik heb de voorlichting en de begeleiding met betrekking tot oordeelkundige bemesting en geïntegreerd bodembeheer geheroriënteerd zodat Vlaamse land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken. Niet enkel kennisoverdracht is hierbij van het grootste belang, maar ook de toepassing in de praktijk. B3W, de begeleidingsdienst voor betere bodem- en waterkwaliteit, zorgt ervoor dat landbouwers de komende jaren goed voorgelicht en begeleid worden om de waterkwaliteitsdoelstellingen te halen. Hun communicatieproducten staan op punt en er is ruime verspreiding via persartikels, sociale media, een nieuwsbrief en hun website. Ik voorzag 1,8 miljoen euro subsidie voor deze begeleidingsdienst B3W.

OD 3. HANDHAVING MESTBELEID VERSTERKEN DOOR EFFICIËNTERE CONTROLEMETHODES EN INNOVATIE

Ik heb **online debietmeters bij mestverwerkers en biogasinstallaties** laten plaatsen zodat de vloeibare mest en mestverwerkingsproducten eenduidig getraceerd kunnen worden. Vanaf 2022 werden deze gegevens systematisch uitgewisseld met de Mestbank. Ik besteedde aandacht aan de controle op de plaatsing van deze debietmeters. Ik legde de nodige billijkheid aan de dag, maar ik legde boetes en aan- en/of afvoerverboden van mest op aan verwerkers als er onvoldoende debietmetergegevens doorgestuurd werden. Door die aanpak te volgen, verhoogde de nalevingsgraad van de debietmeterplicht gevoelig.

Producenten, handelaars en landbouwers moeten hun **handel en gebruik van kunstmest digitaal registreren**. Deze digitale opvolging van het kunstmestgebruik laat ik flankeren door **gerichte terreincontroles**. Ik gebruikte deze registers als belangrijk element in de risicoanalyse van door te lichten bedrijven die hierop gesanctioneerd kunnen worden. Door een aanpassing aan de toepassing kunnen data van de verkoopregisters van de handelaars doorstromen naar de aankoopregisters van de landbouwers. Dat beperkt de administratieve last.

Om de naleving te garanderen, nam ik de handhaafbaarheid als essentieel criterium mee in de opmaak van mogelijke contouren van MAP 7.

Ik benutte beter het gebruik van AGR/GPS gegevens van mesttransporten zodat misbruiken van overbemesting sneller gedetecteerd kunnen worden en proactief vermeden.

Ik liet een studie uitvoeren over welke technologieën kunnen ingezet worden om meststromen meer automatisch en efficiënter op te volgen en te handhaven.

7.2 BUDGETTAIR KADER

In de volgende overzichtstabel wordt een overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven en uitgevoerd werden in 2022 op de uitgavenbegroting. Er zijn geen ontvangsten binnen de ISE Water op de uitgavenbegroting.

Deze tabel is exclusief de zeer omvangrijke kredieten voor ISE Water voorzien op de begroting van de DAB MINAfonds (zie verder bespreking op artikelniveau).

WATER, MVG excl. DAB

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	183	183	174	183	183	174
Toe-lagen IS	120.395	121.421	121.421	120.696	121.722	121.722
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	**120.578**	**121.604**	**121.595**	**120.879**	**121.905**	**121.896**

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het ISE Water van de uitgavenbegroting werden alle kredieten als toelage aan de Vlaamse Milieumaatschappij VMM (121.421 keuro), behalve 2 kleinere dotaties voor een totaal bedrag van 183 keuro aan de Internationale Schelde- en Maascommissie. Het uitvoeringspercentage binnen deze ISE is nagenoeg 100%.

Het verschil tussen het geraamde budget bij BA2022 en de begrotingsuitvoering 2022 is in hoofdzaak het gevolg van volgende verschuivingen:

- Er werd in 2022 via MB een budget van 640 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel in het kader van de PFAS-problematiek voor een monitoringcampagne gericht op het achterhalen van de diverse bronnen van PFAS en hun impact op het aquatisch milieu en voor het bepalen van gezondheidskundige toetsingswaarden voor PFAS in omgevingslucht en depositie. Dit budget werd gecompenseerd op respectievelijk de artikel QB0-1QCE2OX-IS (zie toelichting).
- Er werd in de loop van 2022 via BVR een budget van 420 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het toekennen van ecocheques en sport- en cultuurcheques. Dit budget werd gecompenseerd op het provisieartikel SG0-1SKC2TG-PR onder het beheer van Financiën en Begroting.
- Er werd in 2022 via MB een budget van 34 keuro VAK/VEK herverdeeld vanuit dit artikel in het kader van de uitbreiding van de VITO-referentietaak 1 (referentielabo) voor het afleiden van milieukwaliteitsnormen. Dit budget werd herverdeeld naar artikel QB0-1QCE2OU-IS.

7.2.1 Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

Niet van toepassing.

Uitgaven

QB0-1QCE2DA-WT – PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel wordt ter ondersteuning van de Internationale Scheldecommissie en de Internationale Maascommissie 183 keuro VAK en VEK voorzien. De Internationale Scheldecommissie en de Internationale Maascommissie zijn de internationale fora voor afstemming van de Europese waterrichtlijnen in het Schelde- respectievelijk Maasstroomgebiedsdistrict.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	183	183	174	183	183	174

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

QB0-1QCE2DW-IS – VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VMM een werkingsdotatie van het Departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken, en haar specifieke taken op het vlak van het operationeel beheer van watersystemen, integraal waterbeleid, uitbouw van meetnetten water en lucht en regie drinkwater- en afvalwaterketen.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	99.074	100.575	100.575	99.074	100.575	100.575

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel na herverdelingen is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

De VMM ontving in 2022 een werkingstoelage van 100.575 keuro VAK/VEK.

Er werd in 2022 via MB een budget van 640 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel in het kader van de PFAS-problematiek voor een monitoringcampagne gericht op het achterhalen van de diverse bronnen van PFAS en hun impact op het aquatisch milieu en voor het bepalen van gezondheidskundige toetsingswaarden voor PFAS in omgevingslucht en depositie. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2OX-IS (MINA-artikel QBX-3QCE2OA-WT).

Er werd in de loop van 2022 via beslissing van de Vlaamse Regering een budget van 420 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het toekennen van ecocheques en sport-en cultuurcheques. Dit budget werd gecompenseerd op het provisieartikel SG0-1SKC2TG-PR onder het beheer van Financiën en Begroting.

Er werd in 2022 via MB een budget van 34 keuro VAK/VEK herverdeeld vanuit dit artikel in het kader van de uitbreiding van de VITO-referentietaak 1 (referentielabo) voor het afleiden van milieukwaliteitsnormen. Dit budget werd herverdeeld naar artikel QB0-1QCE2OU-IS.

Er werd in 2022 via MB een budget van 475 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het doorvoeren van een verschuiving van investeringskredieten naar werkingskredieten. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE5DW-IS.

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

QB0-1QCE5DW-IS – VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VMM een investeringsdotatie van het Departement Omgeving ter financiering van haar algemene en specifieke taken op het vlak van het operationeel

beheer van watersystemen, integraal waterbeleid, uitbouw van meetnetten water en lucht en regie drinkwater- en afvalwaterketen.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	21.321	20.846	20.846	21.622	21.147	21.147

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel na herverdelingen is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

De VMM ontving in 2022 een investeringstoelage van 20.846 keuro VAK en 21.147 keuro VEK.

Er werd in 2022 via MB een budget van 475 keuro VAK/VEK herverdeeld vanuit dit artikel met het oog op het doorvoeren van een verschuiving van investeringskredieten naar werkingskredieten. Dit budget werd herverdeeld naar artikel QB0-1QCE2DW-IS.

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

7.2.2 DAB's

DAB MINAFONDS

Ontvangsten

QBX-2QCEADA-OW – PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de ontvangsten uit de heffing op de waterverontreiniging en de heffing op de winning van grondwater aangerekend. Het betreft ontvangsten op basis van de toepassing van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	67.391	0	0
2e BA-JR	67.391	0	0
BU	70.545	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering op dit artikel is nog beter gelopen dan geraamd in de planning toegelicht in de BBT voor BO2022. Via volgend artikel wordt wel nog een significante waardevermindering op deze ontvangsten geboekt.

Circa 60% van de ontvangsten is afkomstig van de heffing op de waterverontreiniging en circa 40% van de heffing op de winning van grondwater.

QBX-2QCEADA-WT – PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
2e BA-JR	0	0	0
BU	-1.511	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De waardeverminderingen in 2021 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 1.511 keuro.

QBX-2QCEADB-OW – DE NUTRIENTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW NAAR HET OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER VERDER VERMINDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

De ontvangsten zijn geraamd op basis van de toepassing van het decreet inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen en het decreet houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarisch bronnen. Volgens deze decreten wordt de Mestbank belast met het opleggen en innen van heffingen en administratieve geldboetes. Vanaf productiejaar 2007 worden er enkel nog administratieve geldboetes opgelegd.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	2.500	0	0
2e BA-JR	2.500	0	0
BU	4.829	0	0

Inhoudelijke toelichting:

In 2022 werden er nieuwe vorderingen gecreëerd voor een bedrag van 5.961 keuro. Van deze vorderingen werd er 1.132 keuro geannuleerd. De netto creatie van nieuwe vorderingen in 2022 bedraagt hierdoor 4.829 keuro. Alle openstaande vorderingen eind 2022 worden hierbij als dubieus beschouwd. Het gaat over alle openstaande vorderingen van aanslagjaar 1997 tot en met aanslagjaar 2022. Al deze vorderingen zijn nog niet betaald en staan nog open omwille van diverse redenen vb faillissement, collectieve schuldenregeling, vereffening, rechtszaak, bezwaar, afbetalingsplan, ….Indien de

waardeverminderingen meegenomen worden (zie volgend artikel), komt het effectief gerealiseerde cijfer voor 2022 uit op 3.789 keuro, wat beter is dan geraamd.

QBX-2QCEADB-WT – DE NUTRIENTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW NAAR HET OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER VERDER VERMINDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
2e BA-JR	0	0	0
BU	-1.040	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De waardeverminderingen in 2022 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 1.040 keuro.

QBX-2QCEAZZ-OI – ONTVANGSTEN INTERNE STROMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de DAB MINAfonds haar dotatie vanuit artikel QB0-1QCE2OX-IS van de uitgavenbegroting.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	347.313	0	0
2e BA-JR	441.621	0	0
BU	441.621	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering op dit artikel wordt toegelicht onder het gerelateerde uitgavenartikel QB0-1QCE2OX-IS (partim VEK).

Uitgaven

QBX-3QCE2DA-WT – PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit begrotingsartikel draagt de VMM bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de milieukwaliteit van de leefomgeving voor het thema Water.

De VMM financiert rechtstreeks beleidsuitgaven (VAK) gericht op het uitvoeren van het integraal waterbeleid. Het gaat over de beleidsuitgaven (VAK) voor de subsidiëring van de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige (individuele en private) waterzuiveringsinstallaties en over de financiering van de StroomGebiedBeheerPlannen.
Het budget werd voorzien voor concrete projecten die o.a. resulteren uit de projectwerking of reeds aangegeven zijn als actie of maatregel in het stroomgebiedbeheerplan. De projecten die resulteren uit de projectwerking en de gebiedsgerichte werking binnen de VMM, leveren een meerwaarde voor het realiseren van het doelbereik binnen de speerpunt- en aandachtsgebieden of de andere prioritaire gebieden.

Via dit artikel worden ook de Relance-maatregelen VV32 ("Innovatieve projecten circulair watergebruik en uitrol slimme meetnetten"), VV34 ("Vlaggenschipprojecten Natuurgebaseerde oplossingen") en VV35 ("Groenblauwe infrastructuur - waterlopen") gefinancierd.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	126.935	144.348	144.307	91.390	92.214	92.205

Inhoudelijke toelichting:

In 2022 werd voor 82.052 keuro aan subsidies voor 128 gemeentelijke rioleringsprojecten en 250 IBA-projecten (Individuele Behandelingsinstallatie voor Afvalwater) vastgelegd. De begunstigden van deze toelagen zijn gemeentebesturen, intercommunales en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, die gemeentelijke rioleringsprojecten voor uitvoering overgenomen hebben en het rioolbeheer voor de betrokken gemeenten uitvoeren. Zowel aanleg als heraanleg van rioleringen als afkoppelingsprojecten kwamen aan bod. Door het toekennen van deze subsidies stimuleert het Vlaams Gewest de uitbouw en optimalisatie van het gemeentelijke rioleringsnet en de sanering van ongezuiverde lozingen. Omdat in de loop van het jaar duidelijk werd dat de rioolbeheerders onvoldoende gunningsdossiers konden indienen om het in 2022 toegekende VAK volledig te benutten, werd via BVR 38.129 keuro geheralloceerd naar de prioritaire projecten monoslibverwerkingsinstallatie bij Aquafin (via QBX-3QCE2DC-WT) en "Natuur in je school" (via begrotingsartikel QDX-3QCE2DA-WT). Er werd 67.172 keuro subsidie uitbetaald. Het gaat om 250 IBA-projecten, 76 voorschotten voor rioleringsprojecten en 165 saldi. Als gevolg van deze financiering zal deze kost voor de monoslibverwerkingsinstallatie niet doorgerekend worden in de drinkwaterfactuur van de eindgebruiker.

De Vlaamse Regering verhoogt de inspanningen in de strijd tegen droogte en waterschaarste. Ze zet hierop in met de Blue Deal. Eén van de maatregelen is om water langer tegen te houden en meer te laten infiltreren. Dat kan onder andere door waterlopen terug meer te laten meanderen, waterpeilen in de valleigebieden terug te verhogen door peilen gericht te sturen en meer ruimte voor water te creëren. De realisatie van deze maatregel is vaak niet éénvoudig gelet op de sterke versnippering van de ruimte in Vlaanderen waarbij natuur-, bos- en landbouwgebieden naast elkaar voorkomen en vraagt daarom een nauwe samenwerking met de beheerders van de open ruimte. Hiertoe werd in 2020 via een éénmalige budgetinjectie ongeveer 21,5 miljoen euro voorzien voor vastlegging van projecten voor het versterken van groen- blauwe netwerken door gebiedsgerichte samenwerking. In 2022 werd initieel geen VAK voorzien voor verdere uitvoering van deze projecten doch een herverdeling binnen het artikel was noodzakelijk om hoge verrekeningen door grote prijsherzieningen voor enkele dossiers waaronder de

openlegging van de Woluwe en de vernieuwing/renovatie van de gemalen Vliet en Zielbeek in Puurs te kunnen vastleggen (2.404 keuro).

Voor de uitvoering van de acties van het tweede stroomgebiedbeheerplan (SGBP) werden een 10-tal projecten vastgelegd die in het kader van de uitvoering van acties en maatregelen om de doelstellingen te halen van het tweede SGBP voorzien waren voor een totaal bedrag van 4.124 keuro. Dit aantal is lager vooral omdat in 2022 eerder grotere projecten werden vastgelegd dan het geval was in voorgaande jaren en omdat er ook een aantal verrekeningen door stijgende grondstofprijzen werden goedgekeurd. Opnieuw werden herinrichtingsmaatregelen zoals vistrappen, hermeanderingen, maar ook waterbodemsaneringen en projecten nodig om de ecologische doelstellingen van het stroomgebiedbeheerplan te halen vastgelegd. Een beperkt deel van de vastgelegde projecten omvat ook het modelleren en in kaart brengen van de erosieproblematiek en de maatregelen nodig om de erosie functioneel aan te pakken.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd in totaal 29,13 miljoen euro VAK en 2,46 miloen euro VEK ingezet ter financiering van de VV-maatregel 32 "Innovatieve projecten circulair watergebruik en uitrol slimme meetnetten".

In het kader van de Blue Deal werd het programma Proeftuinen Droogte verlengd. In 2022 werd voor 11 projecten de subsidie vastgelegd voor een totaal subsidiebedrag van 4.777 keuro. Daarnaast leidde de projectoproep circulair water – hergebruik RWZI-effluent tot de selectie van 5 projecten voor een totaal subsidiedrag van 11.291 keuro. De projectoproep circulair water – grootschalig hemelwatergebruik leidde tot een selectie van 21 projecten voor een totaal subsidiebedrag van 3.774 keuro. Daarnaast gebeurden bijkomende vastleggingen voor de verdere uitbouw van het dataportaal van VMM voor een totaal van 4.082 keuro en voor de automatisering en uitbreiding van de meetnetten oppervlaktewaterkwantiteit, oppervlaktewaterkwaliteit en grondwater voor een totaal van 5.209 keuro.

De Vlaamse Regering verhoogt via de Blue Deal haar inspanning in de strijd tegen droogte en waterschaarste. Met de financiering vanuit de relancemiddelen voor de Vlaamse Veerkracht werden in 2022 15 nieuwe dossiers voor een totaal bedrag van 21.930 keuro vastgelegd. Enkele grotere dossiers zijn de GOG's op de Marke in Herne, de openlegging van de Kerkebeek aan Ten Boomgaard in Brugge, de opwaardering van de Grote Beverdijkvaart, de natuurvriendelijke inrichting van de oevers van de Vrouwvliet en de herinrichting van de Ledebeek in Lochristi. Er werd in 2022 5.558 keuro VEK benut voor de vereffening van verschillende dossiers die volop in uitvoering zijn waaronder de oeververbreding van de Noordede te Bredene, de grondwerken aan de Woluwe in Machelen, de opwaardering van de Begijnenbeek opwaarts de Zandstraat te Assent, de hermeandering van de Kleine Nete ter hoogte van het recreatiedomein Ark van Noë in Kasterlee en de doortocht van de Berwijn in Moelingen. Ongeveer de helft van de in 2021 en 2022 vastgelegde dossiers is ondertussen in uitvoering.

Er werd in totaal 4,7 miljoen euro VAK ingezet ter financiering van de VV-maatregel 34 "Vlaggenschipprojecten Natuurgebaseerde oplossingen". Er werden concreet drie projecten vastgelegd voor een totaal bedrag van 4.663 keuro. Het betreft de projecten "De Grote Opkuis" (sloop, sanering en herstel bebouwde/verontreinigde/opgehoogde sites in vallei Kleine Nete Grobbendonk-Lier), "Hermeandering Molenbeek/Bollaak en herinrichting valleigebied" en "Afgraving site Vanderschraelen" (cofinanciering opkuis asbeststort Viersels Gebroek in functie van herstel kombergend vermogen en oeverzone).

QBX-3QCE2DB-WT – DE NUTRIENTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW NAAR HET OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER VERDER VERMINDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanaf dit artikel werden de middelen voorzien in het kader van flankerende maatregelen voor MAP6.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	41	41	41

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK/VEK op dit artikel is na de herverdelingen optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

QBX-3QCE2DC-WT – ZORGEN VOOR EEN SLUITENDE FINANCIERING VAN HET WATERBELEID - OVERDRACHT AAN DE OPENBARE WATERDISTRIBUTIENETWERKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Om hun saneringsverplichting uit te voeren, hebben de drinkwatermaatschappijen een overeenkomst met de NV Aquafin. De Vlaamse Regering kent een werkingstoelage omwille van het algemeen belang toe aan de drinkwatermaatschappijen. De rest van de vergoeding die aan Aquafin NV dient betaald te worden, moeten de drinkwatermaatschappijen doorrekenen aan hun klanten.

Via dit artikel worden ook de Relance-maatregelen VV32 ("Innovatieve projecten circulair watergebruik en uitrol slimme meetnetten"), VV59 ("Asset management Aquafin) en VV30 "Hergebruik van restwater" gefinancierd.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	195.101	240.776	240.776	195.101	205.101	205.101

Inhoudelijke toelichting:

De waterbedrijven ontvangen vanuit de DAB Minafonds een algemene werkingstoelage om hun bovengemeentelijke saneringsverplichting te kunnen naleven. De berekeningswijze en andere bepalingen omtrent de vastlegging van de werkingstoelage is vastgelegd in het BVR van 18 maart 2016 houdende de algemene werkingstoelage aan de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk.

Nadat bij de begrotingsopmaak 2022 een bedrag van 110.972 keuro werd vastgelegd, werd dit bedrag bij de eerste begrotingsaanpassing verhoogd tot 139.501 keuro om tegemoet te komen aan de sterk verhoogde energiekosten voor de NV Aquafin. Bij de tweede begrotingsaanpassing 2022 werden de beschikbare middelen nogmaals verhoogd met 55.600 keuro VAK/VEK tot een bedrag van 195.101 keuro VAK/VEK. Deze extra middelen dienden ter compensatie van de verhoogde energiekosten van de NV Aquafin (zowel afrekening 2021 als de verwachte kosten voor 2022) en kosten gekoppeld aan de inflatie in 2022. Deze middelen werden ook volledig uitbetaald aan de waterbedrijven.

Er werd in de loop van 2022 via een beslissing van de Vlaamse Regering 30.675 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op de bouw van een monoslibverwerker in het kader van het project "waterzuivering". De vereffeningen bij Aquafin via dit uitgavenartikel volgen de komende 4 jaren. Als gevolg van deze financiering zal deze kost voor de monoslibverwerkingsinstallatie niet doorgerekend worden in de drinkwaterfactuur van de eindgebruiker.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd in de loop van 2022 via een beslissing van de Vlaamse Regering 5.500 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd herschikt in het kader van het relancebudget 32 "Innovatieve projecten circulair watergebruik en uitrol slimme meetnetten". Deze middelen werden via uitbetaling aan de waterbedrijven en (tegen)facturatie van dezelfde bedragen door de NV Aquafin aan de waterbedrijven onrechtstreeks maar volledig aan de NV Aquafin uitbetaald. In het kader van de Blue Deal vormt Aquafin het hoofdnetwerk van de afvalwater- en hemelwaterinfrastructuur in Vlaanderen om tot een slim net. De infrastructuur wordt uitgebreid met een "digitale laag" die in staat is een nieuwe functie te vervullen in het kader van de klimaatverandering en meer bepaald de strijd tegen droogte.

Er werd in de loop van 2022 via een beslissing van de Vlaamse Regering 4.500 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd herschikt in het kader van het relancebudget 59 "Asset Management Aquafin". Deze middelen werden via uitbetaling aan de waterbedrijven en (tegen)facturatie van dezelfde bedragen door de NV Aquafin aan de waterbedrijven onrechtstreeks maar volledig aan de NV Aquafin uitbetaald. Deze middelen worden door de NV Aquafin ingezet voor een toekomstgericht Asset management: continu data over de toestand van de assets verzamelen en inzetten voor predictief onderhoud, gerichte investeringen in vernieuwing of vervanging, inzet van Asset Management software en Portfolio Planning tools, en digitalisering van het ontwerp en de bouw van nieuwe infrastructuur.

Er werd in de loop van 2022 via een beslissing van de Vlaamse Regering 5.000 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd herschikt in het kader van het relancebudget 30 "Hergebruik van restwater".

QBX-3QCE2DQ-IS – EIGEN VERMOGEN INFORMATIE VLAANDEREN (EV IV)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt het EV Informatie Vlaanderen een aanvullende dotatie vanuit de DAB MINAfonds ter financiering van het Aquafin-aandeel in de kosten m.b.t. de opmeting van de grootschalige basiskaart voor Vlaanderen voor het jaar 2022.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	180	180	180	180	180	180

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

QBX-3QCE2DW-IS – VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VMM een aanvullende dotatie vanuit de DAB MINAfonds ter financiering van de terugbetalingen sociale vrijstellingen, moratoriumintresten, rechtsplegingsvergoedingen en gearchiveerde ontvangsten in het kader van milieuheffingen met betrekking tot oppervlaktewateren en grondwaterbeheer.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	56	56	56	56	56	56

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

QBX-3QCE2DY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds voor uitgaven in het kader van de mestactieplannen (MAP) en voor uitgaven voor het voorbereiden en uitvoeren van projecten Blue Deal.

Dit artikel omvat enerzijds een toelage die wordt toegekend naar aanleiding van de opmaak van de opeenvolgende mestactieprogramma's (MAP) in het kader van de nitraat-richtlijn. Het vastleggingsbudget werd aangewend voor:

- de advisering van oordeelkundige bemesting en de begeleiding bij de land- en tuinbouwers in Vlaanderen zodat land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken en deze toepassen
- de toelage aan en het lidmaatschap van VCM (Vlaams Coördinatiecentrum Mestbeleid);
- het uitvoeren van het mest gerelateerde onderzoek ter onderbouwing van het mestbeleid.

Andere uitgaven betreffen een kapitaalstoelage aan de VLM voor het uitvoeren van de grondenbank 'Blue Deal'. Deze grondenbank is gericht op het verwerven van gronden ten behoeve van het opstarten van projecten op vlak van hermeanderingen, groenblauwe netwerken,…. om de strijd tegen waterschaarste en droogte in Vlaanderen tegen te gaan.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	2.490	2.490	2.490	5.689	5.729	5.650

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Het vastleggingsbudget werd aangewend voor de advisering van oordeelkundige bemesting en de begeleiding bij de land- en tuinbouwers in Vlaanderen zodat land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken en deze toepassen (1.836 keuro); voor de raamovereenkomst met de Bodemkundige Dienst België (BDB) voor de analyse van meststalen (27 keuro); de toelage aan en het lidmaatschap van VCM (Vlaams Coördinatiecentrum Mestbeleid) (105 keuro); en het uitvoeren van het mest gerelateerde onderzoek ter onderbouwing van het mestbeleid (522 keuro). Meer bepaald werden volgende onderzoeken vastgelegd: 100 keuro voor innovatieve melkveehouderijsystemen; 334 keuro voor de samenwerkingsovereenkomst met het Instituut voor Natuur- en Bos onderzoek (INBO), 78 keuro voor de opdracht Klimaatadaptieve vanggewas- en uitrijregeling; en 10 keuro voor de coördinatieopdracht voor het Onderzoeksplatform duurzame bemesting.

Een andere aanwending betreft een kapitaalstoelage aan de VLM voor het uitvoeren van de grondenbank 'Blue Deal'. Deze grondenbank is gericht op het verwerven van gronden ten behoeve van het opstarten van projecten op vlak van hermeanderingen, groenblauwe netwerken,…. om de strijd tegen waterschaarste en droogte in Vlaanderen tegen te gaan. In 2022 werd er geen bijkomende vastlegging gerealiseerd.

Het VEK op dit artikel werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers.

QDX-3QCE2DA-WT – PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel werd in 2020 ingezet ter versnelling van de eerste uitvoeringsfase van de Blue Deal voor het deel dat onder het beheer valt van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	7.454	7.454	4.112	4.112	3.481

Inhoudelijke toelichting:

In 2022 werden via BA2022 enkel nog vereffeningsbudget ingezet ter vereffening van de aflopende Blue Deal projecten.

Echter werd er bij BVR van 9 december 2022 beslist de onderbenutting op de investeringsbijdragen ten behoeve van de rioleringsinfrastructuur (QBX-3QCE2DA-WT) (onder meer) te herverdelen naar de projectoproep 'Natuur in je school' op dit begrotingsartikel. Het beschikbare VAK werd volledig aangewend voor deze projectoproep.

7.2.3 Overige entiteiten onder gezag

7.2.3.1. Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

De Vlaamse Milieumaatschappij is een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid, opgericht bij het decreet van 7 mei 2004 als rechtsopvolger van de parastatale Vlaamse Milieumaatschappij bedoeld in artikel 32bis, § 1, van de Oppervlaktewaterenwet.

Het agentschap oefent de taken uit zoals voorzien in de artikelen 10.2.2. en 10.2.3. van het decreet algemene bepalingen milieubeleid. Het is de opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij om voor de huidige en toekomstige generaties in Vlaanderen proper, aantrekkelijk en voldoende water te waarborgen, om gezonde lucht te bewerkstelligen en om de klimaatadaptatie mee te sturen.

De VMM oefent haar taken dus uit binnen 2 verschillende ISE: ISE D Water en ISE H Lucht. De financiering van de taken die de VMM uitvoert, verloopt voornamelijk via de artikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS, 2 artikels die in de begroting conform de instructies integraal werden toegewezen aan het grootste ISE binnen VMM: ISE D Water.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE D Water ressorteren. Voor de VMM-kredieten voor ISE Lucht wordt verwezen naar de bespreking van de ISE H Lucht.

ISE D WATER

Ontvangsten

Via de begrotingsartikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS ontving de VMM in 2022 een werkingsdotatie ten bedrage van 90.959 keuro VAK en 90.586 keuro VEK en een investeringsdotatie ten bedrage van 19.792 keuro VAK en 20.344 keuro VEK van het departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken en haar specifieke taken voor de coördinatie van het integraal waterbeleid in Vlaanderen.

De specifieke taken beogen volgende doelstellingen:

- een ecologisch goede toestand voor rivieren en beken bereiken, en overstromingen en watertekorten onder controle houden;
- de grondwatervoorraden, die cruciaal worden de komende jaren, opvolgen;
- de leiding nemen om samen met alle betrokkenen de impact van droogte te beperken en klimaatadaptieve oplossingen uit te werken;
- het opnemen van een regisseursrol voor de hele drinkwater- en afvalwaterketen en het realiseren van de gezamenlijke doelstellingen samen met de verschillende spelers;
- het beheer van de waterlopen categorie 1 en samen met de andere beheerders van onbevaarbare waterlopen werken aan meer groen-blauwe infrastructuur met aandacht voor de ecologische aspecten zoals vismigratie, exotenbestrijding, pesticidevrij beheer;
- het mee sturen op de beleidsontwikkeling en -uitvoering rond klimaatadaptatie, circulair water en droogte.

Voor de terugbetaling van sociale vrijstellingen, moratoriumintresten, rechtsplegingsvergoedingen en gearchiveerde ontvangsten in het kader van milieuheffingen met betrekking tot oppervlaktewater en grondwaterbeheer ontving de VMM in 2022 een dotatie van 56 keuro VAK/VEK vanuit het Minafonds (QBX-3QCE2DW-IS).

Daarnaast genereerde de VMM nog eigen ontvangsten voor het bedrag van 1.650 keuro, Europese ontvangsten ten bedrage van 1.275 keuro en inkomsten voor het Fonds voor de Waterhuishouding ten bedrage van 1.114 keuro.

Uitgaven

De begrotingsuitvoering in VAK is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

De vereffeningen zijn lager uitgevallen dan initieel begroot ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender t.o.v. de verwachtingen bij de opmaak van de BA2022.

De apparaatsuitgaven zijn terug op het niveau van vóór de coronacrisis. Enerzijds was er in 2022 een significante stijging van de energie-, brandstof- en huurprijzen, en anderzijds liepen werken en leveringen vertraging op, mede door het ontbreken van materialen.

De VMM wenst verder te investeren in haar procesmanagement. Het betreft de opzet van een systeem waarin we procesbedrijfsinformatie beheren. Daarnaast worden procesmodellering en procesanalyses geprofessionaliseerd.

In het kader van het beheer en investeringen aan waterlopen werden volgende doelstellingen gerealiseerd:

- Het regulier onderhoud en de herstellingen op de onbevaarbare waterlopen van categorie 1 alsook het onderhoud en de herstellingen van de elektromechanica- installaties werden tijdig en kwaliteitsvol uitgevoerd. In Oost- en West-Vlaanderen werd het afstandsbewakingssysteem verder geïmplementeerd. Het nodige onderhoud werd kwaliteitsvol uitgevoerd. Ook in 2022 werd minder slib geruimd, te wijten aan het verminderd budget dat in voorgaande jaren kon vrijgemaakt worden voor vastlegging van deze dossiers.
- Ook in 2022 liepen werven soms vertraging op door een gebrek aan geschoold personeel maar ook door de toegenomen kostprijs en een vertraging in levering van grondstoffen en materialen. Het beschikbaar budget voor de investeringswerken op de onbevaarbare waterlopen van categorie 1 kon evenwel nagenoeg volledig worden omgezet, mede te wijten aan een aantal dossiers van zeer grote omvang die in 2022 (verder) werden uitgevoerd, zoals de aanleg van 5 meanders op de Kleine Gete te Wange, van een meander en vistrap op de Grote Gete te Tienen, van dijkwerken op de Winge te Rotselaar, de renovatie van het pompgemaal op de Schijn in Stabroek, de aanleg van verschillende meanders en overstromingszones langs de Kleine Nete in Geel en Kasterlee, het openleggen van de Gaverbeek aan de Poort van de Hippodroom in Waregem, de verondieping van het Schulensmeer op de Demer in Linkhout, verschillende openleggingen van de Woluwe in de Vlaamse rand rond Brussel, de renovatie van de stuw "Grote Steunbeer" op de Demer in Diest, de aanleg van vistrappen op de Demer en op de Zwalm, de aanleg van terrassen langs de Zenne in Halle, … Belangrijke projecten die in 2022 werden uitgewerkt zijn onder meer het creëren van een winterbed met natuurlijke oeverzones op de Vrouwvliet in Mechelen, op de Grote Beverdijkvaart en Koolhoefvaart in Diksmuide, op de Rivierbeek in Oostkamp, de aanleg van vistrappen op de Dommel, de verdere aanleg van overstromingszones op de Marke in Herne, verdere openleggingen langs de Woluwe en Zuunbeek in de Vlaamse rand, langs de Dijle in Leuven, de Zenne in Halle en de Heulebeek in Gullegem, …
- Voor verschillende subsidiedossiers van de Polders en Wateringen werd een voorschotfactuur of de eindafrekening uitbetaald.
- Jaarlijkse kosten in het kader van de oppervlaktewaterkwantiteit zijn: onderhoud en investeringen meetnet, opbouw, actualisatie en onderhoud van hydrologische en hydraulische modellen, onderhoud en support van het waternetwerk, websites, databases, en aankoop van licenties.
- Specifiek ter voorkoming van overstromingen werden verschillende opdrachten (verder) uitgevoerd: o.a. kartering met behulp van drones, het vernieuwen van de overstromingskaarten watertoets, de ontwikkeling van een overstromingsvoorspellingssysteem voor het Demerbekken, het afronden van de participatietrajecten Vliet- Molenbeek, Dommel, Bellebeek en Heulebeek,

actieve deelname aan het multidisciplinair expertenpanel Hoogwaterbeveiliging.

- Specifiek ter voorkoming van droogte werd een machine-learning toepassing voor laagwatervoorspellingen op onbevaarbare waterlopen aan de hand van open data verder uitgetest.

Het Klimaatportaal Vlaanderen onderging een transitie naar een nieuw webportaal waarbij reeds de bestaande informatie werd overgezet in een nieuwe impacttool met nieuwe functionaliteiten die vlotter (her)gebruik van kaarten en cijfers toelaten. Inhoudelijk werd het hittethema verfijnd en werd (met behulp van Blue-Deal budget) ook een nieuw thema uitgewerkt dat de effecten van klimaatverandering op grondwater en de bijhorende impacts in kaart brengt. Naast de impacttool werden onder het Klimaatportaal ook 2 nieuwe adaptatietools (een plan- en een projecttool) ontwikkeld waarmee o.a. lokale besturen de gevolgen van klimaatverandering kunnen verkennen, de adaptatiemaatregelen gebiedsgericht kunnen evalueren in het kader van lokale planprocessen en gebiedsontwikkeling, en het ontwerp van projecten klimaatbestendiger kunnen maken. Het vernieuwde Klimaatportaal met de 3 tools werden eind 2022 in een eerste versie publiek voorgesteld. Bijkomend werden (via het Blue-Deal budget) middelen besteed om een voorstudie te starten die de inhoud en functionaliteiten van een Monitoring- en Rapporteringsysteem over klimaatadaptatie in Vlaanderen onderzoekt.

De AWIS-rioolinventaris werd aangepast zodat de data met betrekking tot assetmanagement (zoals afgesproken met de sector) konden worden geregistreerd. De ontsluiting van grondwaterdata binnen DOV werd verder geoptimaliseerd en verbreed. De onderhandelingen met Aquafin rond een nieuw samenwerkingsmodel werden afgerond en vastgelegd in een nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen Aquafin en het Vlaamse Gewest. In 2022 werd, naast het bestendigen van de beleidsuitvoerende taken in kader van de reglementering inzake de drinkwatervoorziening, het duurzaam gebruik van pesticiden en de erkenning van boorbedrijven en de VLAREM-regeling grondwater ingezet op de verdere uitbouw van het beleid. In het bijzonder werd ingezet op de omzetting van de nieuwe drinkwaterrichtlijn, de opmaak van een implementatiebesluit voor de toepassing van de verordening inzake de minimum kwaliteitseisen voor waterhergebruik en aanpassing van de VLAREM-regeling grondwater met een focus op de problematiek van droogte en waterschaarste. De beschikbare financiële middelen werden aangewend voor de opvolging van de impact van de vernieuwde regeling inzake de begrenzing van de drinkwatertoevoer en de uitrol van de digitale watermeter op de doelgroep kansarmen en mensen in armoede, voor onderzoek naar de haalbaarheid om nieuwe bronnen voor drinkwater aan te spreken en voor de ondersteuning van de Green Deal Sportterreinen.

Er werden ongeveer 1.400 adviezen verleend voor de lozing van afvalwater in het kader van de omgevingsvergunningen. Het hiervoor ondersteunend beleid werd opgevolgd en uitgewerkt in samenwerking met AGOP wat o.a. geleid heeft tot ontwerpaanpassing VLAREM. Het Europees waterbeleid inzake gevaarlijke stoffen werd opgevolgd.

In 2022 werden noodzakelijke voorbereidingen getroffen om de inzetbaarheid van de modelketen in beleidsvraagstukken verder te verhogen. Het betrof het ontwikkelen van een validatie-toolbox zodat helder kan geantwoord worden op de vraag voor welk vraagstuk een model inzetbaar is. In het kader van het Belini-project is gewerkt aan het actualiseren en upgraden van het ELMO-model. Vermeldenswaardig is dat het ELMO-model hiervoor werd aangepast voor werking op de Vlaamse super computer, wat zeker in de toekomst nog vruchten zal afwerpen. De actualisatie van de hydrografie van het Pegase model werd op de markt gebracht.

Het halfjaarlijks grondwatermonitoringprogramma voor het freatisch grondwatermeetnet werd uitgevoerd evenals een onderzoekscampagne naar de aanwezigheid van PFAS in grondwater.

De vooropgestelde doelstellingen van de meetnetten (zowel terreinwerk als laboratorium analysen) omtrent oppervlaktewater (zowel de biologische waterkwaliteitsparameters als de fysico-chemische parameters), de controle van zwem- en recreatiewateren, putwateronderzoeken, waterbodem en ondersteuning slibruimingen op de waterlopen in beheer van de VMM, de afvalwatermeetnetten (ter ondersteuning van de heffingscampagnes op bedrijven, metingen riooloverstorten), alsook de milieu-incidentenwerking en de verdere implementatie van een digitaal meetnet op basiswaterkwaliteitsparameters, zijn behaald met de vooropgestelde budgettaire middelen. Daarnaast werd met extra toegekend budget in het kader van het PFAS actieplan, een monitoringcampagne uitgevoerd gericht op het achterhalen van de diverse bronnen van deze stoffen en hun impact op het aquatisch milieu. Ook werden extra middelen in kader van Bleu Deal aangewend om bijkomende investeringen (aankoop van sensoren) uit te voeren in het digitaal meetnet.

De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) organiseert sinds 2004 het overleg over het integraal waterbeleid en staat in voor de coördinatie en de afstemming tussen de verschillende betrokken actoren in Vlaanderen. In 2022 werd de 3de generatie stroomgebiedbeheerplannen bekendgemaakt. De inhoudelijke, organisatorische en procesmatige ondersteuning van de platformwerking werd verdergezet. In het kader van het droogterisicobeheer werd de opdracht voor de verdere uitbouw en verfijning van het afwegingskader voor prioritaire watergebruiken opgestart. Ook werd vorm gegeven aan de uitrol (via opleidingen, communicatie, aangepaste webtools) van de geoptimaliseerde watertoets en informatieplicht.

Voor het vestigen, innen en invorderen van de heffing op de waterverontreiniging en de heffing op de winning van grondwater situeren de werkingsuitgaven zich voornamelijk bij de portkosten, deurwaarderskosten en de handlingkosten voor het versturen van de heffingsbiljetten. Er werd voor de Minafondsbegroting een totaal van 70.545 keuro aan heffingsontvangsten gerealiseerd.

Er werden ter ondersteuning van de WaterRegulator een aantal consultancyopdrachten uitgevoerd die bijgedragen hebben aan een degelijke beoordeling van de tariefplannen en de optimalisatie van de tariefregulering. Tevens werd onderzoek opgestart naar kostentoerekening met het oog op een duurzame redelijke bijdrage door de doelgroepen aan de kosten voor de publieke drinkwatervoorziening.

De ICT-uitgaven hebben betrekking op meerdere doelstellingen. Voor het inventariseren, meten en rapporteren over de verontreiniging en de kwaliteit van water werd het LIMS (Laboratorium Informatie Management Systeem) verder ontwikkeld voor het laboratorium en de meetnetten water. Voor het plannen en subsidiëren van de verdere uitbouw van de infrastructuur voor sanering afvalwater werd er verder gewerkt aan de uitbouw van AWIS (AfvalWaterinformatieSysteem). Daarnaast zijn er ook belangrijke uitgaven voor de instandhouding en verdere uitbouw van een efficiënt informatiesysteem zoals het implementeren, beschikbaar houden en beveiligen van de ICT-infrastructuur, het ondersteunen van de gebruikers door aankoop van nieuwe smartphones en de verdere reorganisatie van de VMM-structuur. Daarnaast werd in 2022 volop ingezet op het documentbeheer in Alfresco: openstellen van het DMS voor externe gebruikers en het centraal zetten van alle overheidsopdrachten in het kader van de inkanteling in het dienstencentrum Boekhouding en het centrale boekhoudsysteem OraFin van de Vlaamse overheid. De VMM werkt verder met de hybride Azure Cloud omgeving voor de onboarding van projecten met aandacht voor security en connectiviteit en interoperabiliteit. Deze hybride Azure Cloud omgeving dient als basis voor het opzetten van een kubernetes omgeving. Het kubernetes platform wordt ingezet bij de ontwikkeling en hosting van nieuwe applicaties. Onder meer Beheer Industriële Uitlaten binnen het programma meetnetten waterkwaliteit, opzetten architectuur van het dataplatform en de verschillende klimaatadaptatietools werden geïmplementeerd. Er werd tenslotte verder werk gemaakt

van een vernieuwde IT governance, data governance en de verdere data standaardisering via de OSLO-trajecten in samenwerking met Digitaal Vlaanderen.

Voor de bespreking van de kredietevolutie van de interne stromen naar de VMM voor ISE Water wordt verwezen naar de besprekingen van de artikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS.

7.2.4 Overige entiteiten onder toezicht

7.2.4.1 Vlaamse Landmaatschappij

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VLM werden in deze BBT reeds besproken onder punt 2.2.4.1.

VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, ISE G Plattelandsbeleid en ISE F Natuur en Biodiversiteit. De financiering van de werking van de VLM verloopt voornamelijk via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE D Water ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de betrokken ISE verder in deze BBT.

ISE D WATER

Ter voorbereiding van MAP 7 werden adviezen aan de SALV en de Minaraad gevraagd. Vijf dialoogsessies met landbouwers werden gehouden om naar hun ideeën te polsen voor MAP 7. Het eindrapport werd gepubliceerd. Een interactieve workshop met academici op basis van 8 visieteksten werd georganiseerd. Het eindrapport hierover, inclusief de 8 visies, is gepubliceerd. De grove contouren van een mogelijk MAP 7 werden uitgewerkt en besproken met de Europese Commissie. Intensieve overlegmomenten met het middenveld gaven aanleiding tot het formuleren van maatregelen voor MAP 7. De opmaak van de plan-MER en de passende beoordeling voor MAP 7 werd voorbereid.

Via de subsidie aan Nutricycle Vlaanderen werd de transitie van nutriëntenverwijdering naar nutriëntenrecuperatie uit mest en reststromen ondersteund. Mits een aangepast Europees kader, werd volop ingezet om kwaliteitsvolle producten uit de mestverwerking te kunnen gebruiken als kunstmest.

De Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 werden ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorgelegd, die deze vaststelde op 1 juli 2022. Deze omvatten ook kapstokken die verder uitgewerkt worden binnen het nieuwe GLB en MAP 7.

De voorlichting en de begeleiding met betrekking tot oordeelkundige bemesting en geïntegreerd bodembeheer werden geheroriënteerd zodat Vlaamse land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken. Niet enkel kennisoverdracht is hierbij van het grootste belang, maar ook de toepassing in de praktijk. B3W, de begeleidingsdienst voor betere bodem- en waterkwaliteit, zorgt ervoor dat landbouwers de komende jaren goed voorgelicht en begeleid worden om de waterkwaliteitsdoelstellingen te halen. Hun communicatieproducten staan op punt en er is ruime verspreiding via persartikels, sociale media, een nieuwsbrief en hun website. Er werd voor 1,8 miljoen euro aan subsidie voor de begeleidingsdienst B3W toegekend.

Er werden online debietmeters bij mestverwerkers en biogasinstallaties geplaatst zodat de vloeibare mest en mestverwerkingsproducten eenduidig getraceerd kunnen worden. Vanaf 2022 werden deze gegevens systematisch uitgewisseld met de Mestbank. Er werden boetes en aan- en/of afvoerverboden van mest opgelegd aan verwerkers als er onvoldoende debietmetergegevens doorgestuurd werden. Door die aanpak te volgen, verhoogde de nalevingsgraad van de debietmeterplicht gevoelig.

Producenten, handelaars en landbouwers moeten hun handel en gebruik van kunstmest digitaal registreren. Deze digitale opvolging van het kunstmestgebruik werd geflankeerd door gerichte terreincontroles.

Om de naleving te garanderen, werd de handhaafbaarheid als essentieel criterium meegenomen in de opmaak van mogelijke contouren van MAP 7.
Het gebruik van AGR/GPS gegevens van mesttransporten werd beter benut zodat misbruiken van overbemesting sneller gedetecteerd en proactief vermeden kunnen worden.

Een studie over welke technologieën kunnen ingezet worden om meststromen meer automatisch en efficiënter op te volgen en te handhaven, werd uitgevoerd.

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten

Er werden onder dit ISE in de definitieve VLM begroting 12.219 keuro aan ontvangsten voorzien en 11.486 keuro VAK en 12.234 keuro VEK aan uitgaven. In 2022 werden 11.699 keuro ontvangsten gerealiseerd en gebeurden 11.438 keuro VAK en 10.928 keuro VEK aan uitgaven.

De ontvangsten bestaan uit een geraamde 94 keuro ten gevolge verkoop van goederen en diensten. Uiteindelijk werd er 105 keuro ontvangen.

Uit verhuur van gronden (pachten) werd 34 keuro geraamd, er werd 46 keuro gerealiseerd.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2DY-IS werd in een toelage voorzien voor uitgaven in het kader van het MAP van 2.902 keuro. De effectieve ontvangst bedroeg 2.875 keuro. Via begrotingsartikel QBX-3QCE2DY-IS werd in een toelage voorzien voor uitgaven in het kader van het grondenbank Blue Deal van 2.827 keuro. De effectieve ontvangst bedroeg 2.775 keuro.

Vanuit de relancemiddelen werd er in de begroting 2022 5.362 keuro voorzien i.h.k.v. Blue Deal (VV24). Er werd een ontvangst van 5.148 keuro gerealiseerd.
Er werden vanuit DVW 750 keuro projectontvangsten geboekt volgens begroting. De geraamde opbrengst uit de verkoop van gronden was 250 keuro, in uitvoering werd er 0 keuro gerealiseerd.

Uitgaven

De uitgaven bestaan voor 3.065 keuro VAK en 3.422 keuro VEK aan te betalen studies ten gevolge het wetenschappelijk onderzoek MAP en andere studies of projectuitgaven voor dit ISE. 3.409 keuro werd ook vastgelegd, 2.858 keuro aan studies werden betaald.

De raming van de kosten wees op een te betalen vergoeding van 270 keuro VAK en VEK voor terugbetaling van bodemanalyses en andere vergoedingen. Uiteindelijk werd 513 keuro VAK en 379 keuro VEK gerealiseerd. De jaarlijkse bijdrage aan het VCM werd geraamd op 80 keuro VAK en VEK. Er werd 80 keuro vastgelegd en 80 keuro vereffend. Met de middelen van de partners in de grondenbankwerking werd voor een geraamd

bedrag van 3.100 keuro VAK en VEK voorzien in kredieten voor grondaankopen, vergoedingen en grond gerelateerde werkings- en projectkosten. Er werd 2.455 keuro vastgelegd en vereffend. Er werd voor 4.971 keuro VAK en 5.362 VEK aan budget voorzien voor studies, aankoop van grond en inrichtingswerken vanuit relance-budgetten (VV24). Er werd 4.971 vastgelegd, er werd 5.147 keuro uitgegeven.

8. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT NATUUR EN BIODIVERSITEIT

Dit ISE omvat de doelstellingen, taken en budgetten die verband houden met het thema natuur en biodiversiteit.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:

- het aankopen, inrichten en beheren van openbare bossen en natuurdomeinen;
- de werking van het Visserijfonds, het Fonds voor EU-financiering, het Boscompensatiefonds en het Jachtfonds;
- het ondersteunen van en samenwerken met partners met het oog op het behouden en versterken van biodiversiteit en ecosystemen;
- de beleidsondersteunende werking van ANB (entiteitscode QD0), INBO (entiteitscode QC0) en het EV INBO;
- de beleidsondersteunende werking van VLM (incl. lonen) inzake natuurinrichting, recht van voorkoop en de Grondenbanken gericht op natuur en biodiversiteit.

8.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, OVERAL EN DICHTBIJ VOOR IEDEREEN

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QD0-9QCEAFA-OW, QD0-1QCE2FA-WT, QDX-2QCEAFA-OW, QDX-2QCE2FA-OP, QDX-3QCE2FA-WT, QDX-3QCE2FA-PA - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER".

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QD0-9QCETFD-OW, QD0-9QCETFD-OI, QD0-9QCETFD-OP, QD0-1QCE4FD-WT, QD0-1QCE4FD-PA - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT – BOSSENCOMPENSATIEFONDS.

OD 1. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN NATURA 2000-BELEID

In 2022 werkte mijn administratie aan de voorbereidingen van de Pledge, die elke lidstaat in uitvoering van de **EU Biodiversiteitstrategie 2030** moet voorleggen. Deze pledge moet aangeven hoe elke lidstaat invulling geeft aan de doelstelling van de EU Biodiversiteitstrategie 2030 om minstens 30% van de land- en zee-oppervlakte aan te duiden als beschermd gebied, en 10% als strikt beschermd gebied – strategische percentages op EU-niveau en nog door te vertalen naar de lidstaten (niet elke lidstaat zal hetzelfde percentage moeten halen; alleen het eindresultaat moet 30% zijn). Omdat er nog verduidelijking nodig was over de interpretatie van deze doelstelling heeft de Europese Commissie de lidstaten meer tijd gegeven om deze pledge in te dienen. Indiening wordt verwacht in het voorjaar 2023.

Wat het luik 'Natuurherstel' betreft, trad mijn administratie op als Belgische piloot voor de Europese ontwerp-Natuurherstelwet (Nature Restoration Law). Het Tsjechisch voorzitterschap startte een intensief traject op dat doorloopt in 2023. Vanuit Vlaanderen pleiten we voor een wet die voldoende rekening houdt met onze specifieke demografie en ruimtelijke inrichting. De huidige ontwerptekst voorziet dat eenmaal de verordening

definitief is, plannen voor herstel en andere ondersteunende maatregelen moeten opgesteld worden, gebundeld in nationale herstelplannen.

Het voorontwerp **Vlaams Natura 2000-programma 2021-2026** met gedetailleerde uitvoeringsagenda anticipeert al op een aantal natuurhersteldoelstellingen en geeft een belangrijke aanzet tot het realiseren van die doelstellingen voor natuurherstel, prioritair binnen de Natura 2000-gebieden. De afwerking van dit programma werd gepauzeerd in afwachting van de politieke besluitvorming over de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), zie ISE lucht SD 1, OD 7, want afstemming tussen beide is uiteraard noodzakelijk.

De Vlaamse bosalliantie en andere initiatieven in Vlaanderen rond het **aanplanten van bomen,** dragen bij aan de doelstelling die de Europese Commissie in context van haar mededeling inzake de nieuwe EU-bosstrategie 2030 heeft vormgegeven met het initiatief "The 3 billion Tree Planting Pledge For 2030" en worden ook als dusdanig vermeld op de website van de Europese Commissie (zie https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030/3-billion-trees_en).

Ik hield de **versnelling van het instandhoudingsbeleid** - het beleid voor de realisatie van Europese natuurdoelen/topnatuur in Vlaanderen - aan. Heel wat inspanningen gingen naar de PAS, SD 1, OD 7, in het bijzonder naar het ontwerp stikstofsaneringsprogramma.

Het opmaken van **natuurbeheerplannen** is een belangrijke stap voor het creëren en inrichten van Europese topnatuur. In 2022 rondden we voor het eerst de kaap van 100.000 ha natuur in Vlaanderen onder beheer. Via de erkenning als natuurreservaat zorgde ik niet alleen voor bijkomende bescherming, toegankelijkheid en beheer van onze waardevolle natuur, maar kan ik bezoekers maximaal laten genieten van de natuur zonder de draagkracht van het gebied aan te tasten, dankzij weldoordachte toegankelijkheidsregelingen. In bepaalde delen van waardevolle natuurgebieden kan dit basisprincipe toegankelijkheid (Natuurdecreet art. 12septies) ingeperkt worden door opmaak van een specifieke toegankelijkheidsregeling.

Drie **soortenbeschermingsprogramma's** werden vastgesteld: voor de kwartelkoning, de otter en de Antwerpse haven. De beheerregeling Grote meeuwen werd voorgelegd aan de Minaraad. Ik gaf daarnaast verder uitvoering aan de lopende soortenbeschermings-programma's.

Om snelle vooruitgang te boeken in **terreinrealisaties** en maximaal in te zetten op lokale samenwerking, zette ik sterk in op gebiedsgerichte werking met een focus op projectmatige realisatie van de Europese natuurdoelen en vernatting. Daarbij bekijk ik ook de mogelijkheden van zelfrealisatie door grondeigenaars.

Ook met **natuurinrichting** focuste ik op de realisatie van prioritaire Europese natuurdoelen. Eind december 2022 waren er 15 lopende natuurinrichtingsprojecten. De natuurinrichting in de Meetkerkse Moersen en Vrieselhof is nagenoeg afgewerkt. In de Dijlevallei, Zwarte Beek, De Blankaart, Zoerselbos, Biscopveld, Berlare Broek-Donkmeer, Schuddebeurze, Torfbroek is de uitvoering nog lopend. De voorbereiding van de uitvoering Wellemeersen, Liereman, Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit, Graafweide-Schupleer, Kraenepoel is aan gang. In 2022 stelde ik voor 2 natuurinrichtingsprojecten de maatregelen en modaliteiten vast: Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit en Graafweide-Schupleer, en keurde ik het projectuitvoeringsplan goed voor Zoerselbos. Voor Kraenepoel werd het projectrapport opgemaakt en in openbaar onderzoek voorgelegd.

Daarnaast kan ik ook in het kader van het Scheldeprogramma en het **Sigmaplan** mooie resultaten voorleggen. De verwervingen en voorbereidingen van de snelle inrichting van 1000 tot 1500 ha extra wetland werden uitgevoerd. In het Zammelsbroek, de Lodijkbrug-Herenbossen en Steenkesbeekvallei, Varenheuvel-Abroek, het mondingsgebied van de Grote Nete, de Kloosterbeemden (gerealiseerd), de Weerderlaakt, Weijmeerbroek, Dorent (gerealiseerd) en de Scherenmeersen kunnen de inrichtingswerken worden opgestart. Ook in en rond de Antwerpse haven zijn een deel van de wetlands van de

natuurcompensatiegebieden heringericht en wordt er in het landbouwgebied ingezet op de aanleg van 1.500 ha foerageergebied voor bruine kiekendief. Ik pak dit aan samen met Nederland en de provincie Zeeland zodat er één gigantisch grensoverschrijdend natuurgebied 'Groot Saeftinghe' ontstaat van wel 5000 ha.

Ook bij het regulier onderhoud- en inrichtingsbeheer van gebieden in beheer van mijn administratie werd gefocust op Europese natuurdoelen en het realiseren van een goede lokale staat van instandhouding.

Ik maak maximaal gebruik van Europese cofinancieringsmogelijkheden. Het **project LIFE** SNAP B4B (uitwerking biodiversiteitsstrategie 2030) werd goedgekeurd ter waarde van 36,4 miljoen euro in het totaal waarvan 10,5 miljoen euro ANB aandeel. Ook het LIFE-project Harwin, waarvan Vlaanderen partner is, werd goedgekeurd in 2022 ter waarde van 8,6 miljoen euro in het totaal met 2,7 miljoen euro ANB aandeel.

Het in 2021 goedgekeurde project Dunias is gestart, zie hiervoor ISE natuur en biodiversiteit SD 1 OD 5.

Ik lanceerde ook in 2022 een **projectoproep investeringssubsidies natuur**. Het doel is om initiatieven te stimuleren die hoofdzakelijk een bijdrage leveren aan de Europese natuurdoelen of de natuurkwaliteit verhogen binnen het kader van een goedgekeurd beheerplan. Voor het tweede jaar op rij konden ook projecten ondersteund worden die inzetten op het realiseren van 'natte natuur', de uitvoering van de Blue Deal die binnen de Vlaamse Regering afgesproken werd.

Dat de oproep intussen een vaste waarde is geworden mag blijken uit het aantal geselecteerde projecten. Niet minder dan 46 projecten die unieke Vlaamse topnatuur creëren en beschermen, worden door mij ondersteund met maar liefst 10,7 miljoen euro, waarvan 3,99 miljoen naar 24 'nattenatuurprojecten' gaat.

De projecten liggen verspreid over heel Vlaanderen en worden uitgevoerd door verschillende verenigingen, maar ook door lokale overheden of privéeigenaars die bijna een kwart van de geselecteerde projecten zullen realiseren.

Ik lanceerde opnieuw de **projectoproep 'soorten'** met focus op het inrichten van kleine natuurelementen op locaties met een andere hoofdfunctie dan natuur, zonder wijziging van bestemmingen. Op deze manier wil ik de soortenbescherming een extra duwtje in de rug geven. Acht projecten kende ik een subsidie toe, voor een bedrag van ruim 102.000 euro. Er werd één project ingediend voor de kamsalamander, patrijs en hazelmuis, vier voor vleermuizen, één voor wulp en grutto en één voor patrijs en andere akkervogels.

De **grondenbank Europese natuurdoelen** zette ik verder in in functie van het realiseren van projecten op het terrein.

Ook via de **advisering** van vergunningen en beheerplannen en van ruimtelijke plannen, het aankoopbeleid en het inzetten van investeringssubsidies voor natuur draag ik bij aan de realisatie van de Europese natuurdoelen. De praktische **wegwijzers passende beoordeling** gaan dieper in op de vraag of een bepaalde milieudruk in het kader van een vergunningsaanvraag al dan niet te beschouwen is als een betekenisvol effect. Verschillende voorbereidende studies werden uitgevoerd als voorbereiding voor de aanpassing van de praktische wegwijzers hydrologie, licht, geluid in 2023 en 2024. De praktische wegwijzer voor eutrofiëring en verontreiniging via oppervlaktewater werd afgewerkt.

OD 2. MEER NATUUR EN BOS VOOR DE AANPAK VAN DE KLIMAATVERANDERING

Het **bosuitbreidingsplan**, dat ik in het voorjaar van 2020 in het Vlaams Parlement voorstelde, wordt verder uitgebouwd, zie verder ook OD 1 met betrekking tot de EU-bosstrategie 2030.

Ook in 2022 heb ik deze brede maatschappelijke opdracht – door **samenwerking** met lokale overheden, natuurverenigingen, private eigenaars, de bosgroepen, regionale landschappen en elke burger die hier zijn schouders onder wil zetten – verder aangewakkerd met informatie, subsidies en plantevenementen.

Via een **nieuwe subsidieregeling** ondersteun ik elke burger die concreet aan de slag wil tot wel 25.000 €/ha. Daarnaast konden de lokale besturen in 2022 rekenen op aankoopsubsidies tot 50.000 €/ha, naast de beplantingssubsidies van 5.400 €/ha. Via een subsidiesimulator, te vinden op www.bosteller.Be, kan iedereen snel zien op hoeveel subsidie een specifiek initiatief kan rekenen. De subsidies zijn eenvoudig aan te vragen via een digitaal loket. Relatiebeheerders blijven bestuur per bestuur bezoeken om te kijken welke plannen er leven en hoe we deze optimaal kunnen ondersteunen. De webwinkel voor het bestellen van bosplantsoen is in 2022 operationeel geworden.

Een grote **publiekscampagne** werd gelanceerd in samenwerking met radiozender MNM. Een campagnegolf richting bedrijven werd opgezet, met radiospots, inzet van sociale media en kranten, en een webinar voor bedrijven.

Ik bereid ook de uitreiking van de **boslabel**s voor en organiseer de toekenning ervan.

Op het digitale kennisplatform **Ecopedia** vindt iedereen die een bos wil aanplanten in een oogopslag alle informatie over de te nemen stappen, van eventuele vergunningen en subsidies tot aanplant en nazorg. (ecopedia.be/pagina/nieuw bos in een oogopslag). Hier bieden we ook informatie aan over klimaatadaptief beheer, zodat beheerders goed geïnformeerd aan de slag kunnen op het terrein.

In 2022 werd verder ingezet op **kennisverwerving** over de effecten van klimaat op de veerkracht van inheemse bomen en struiken, kennisintegratie over bosuitbreiding op voormalige landbouwgronden, en kennisdeling over klimaatadaptief beheer en boomsoorten- en herkomstkeuze onder een wijzigend klimaat.

Ik voer het **gebiedsgericht programma wetlands/ de Blue deal** verder uit. Hiermee wordt projectmatig werk gemaakt van natte natuur, via een integrale benadering waarin herstel van natte natuur, waterconservering en -kwaliteit en klimaatmitigatie- en adaptatie samengaan en tegelijkertijd wordt voldaan aan de verdere uitvoering van Europese richtlijnen (kaderrichtlijn water, Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn, …).

Mogelijke pistes werden verkend om het huidige beleid op vlak van de bescherming van vegetaties en ontbossing af te stemmen op de no **debit-doelstelling voor de sector LULUCF**. In 2023 zal dit afgewerkt worden.

OD 3. NATUUR OVERAL – DOOR VERWEVING EN VERBINDING, DOOR BLAUWGROENE NETWERKEN EN ECOSYSTEEMDIENSTEN

De natuur in Vlaanderen is nog sterk versnipperd. Daarom zet ik in op verweving van natuur met andere functies en op de realisatie van functionele verbindingen tussen bestaande natuurkernen.

Via de **afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur** (AGNAS) werd hieraan mee ruimtelijke inpassing gegeven.

Het is mijn bedoeling om, zoals het Regeerakkoord voorziet, te komen tot verschillende **Vlaamse parken**. Zowel voor Landschapsparken als Nationale Parken Vlaanderen

investeer ik, voor een beperkt aantal beloftevolle kandidaturen, in de opmaak van Masterplannen (24 jaar) en Operationele Plannen (6 jaar). Ik bekrachtigde de shortlist van kandidaat Nationale Parken Vlaanderen en Landschapsparken, na het oordeel van een onafhankelijke jury, die doorgingen naar de volgende ronde. Zeven kandidaten Landschapsparken (Zwinstreek, Vlaamse Ardennen, Boerenlandschap Pajottenland, Grenzeloos Bocagelandschap, Hart van Haspengouw, KempenBroek en RivierPark Maasvallei) en zes kandidaten Nationale Parken Vlaanderen (Bosland, Brabantse Wouden, de Scheldevallei, de Kalmthoutse heide en Taxandria naast bestaand Nationaal Park Hoge Kempen) worden nu begeleid in de opmaak van een masterplan en operationeel plan en kregen hiervoor een ondersteuning t.b.v. 100.000 euro. Dat moet in 2023 leiden tot een finale keuze: de oprichting van vier Nationale Parken Vlaanderen en drie Landschapsparken.

Er werd een **inspiratiereis met de landgoedeigenaars** naar het Verenigd Koninkrijk georganiseerddoor Natuurinvest in oktober.

Parallel werd werk gemaakt van een **juridisch kader voor de Vlaamse Parken**. Voor de opmaak van het decreet werd een consultatieronde gehouden met de betrokken stakeholders in juni 2022. Een eerste principiële goedkeuring volgde op 21 oktober 2022. Na een eerste principiële goedkeuring op 21 oktober 2022 keurde de Vlaamse Regering op 23 december, na advies van de SARO, MINA, SERV en VVSG en VVP, het voorontwerp van decreet Vlaamse Parken en Algemene Landschapszorg voor de tweede maal principieel goed.

Op internationaal vlak was 2022 een belangrijk jaar voor de biodiversiteit. Na vier jaar onderhandelen werd op de **COP15 van de Convention on Biological Diversity** (CBD) een nieuw globaal biodiversiteitskader voor de periode na 2020 vastgesteld: het zogenaamde Global Biodiversity Framework - GBF. Het GBF moest ter opvolging van de Aichi-doelstellingen een strategische visie en een wereldwijde ambitie vastleggen voor het behoud, de bescherming, het herstel en het duurzaam gebruik en beheer van biodiversiteit en ecosystemen. Dit om het alarmerende biodiversiteitsverlies wereldwijd een halt toe te roepen en de mensheid in de richting van een duurzame relatie met de natuur te sturen. Mijn administratie heeft hier intensief aan meegewerkt en maakte ook deel uit van de Belgische onderhandelingsdelegatie.

Ook in de Vlaamse uitvoering van het nieuwe **Gemeenschappelijk Landbouwbeleid** (GLB) kon ik duidelijke accenten vanuit de Europese biodiversiteitsstrategie inbrengen.

Oeverzones langs waterlopen vormen een essentieel element van de groenblauwe netwerken, zie hiervoor ook ISE water SD 3 OD 4. De CIW stelde in 2022 een afwegingskader voor oeverzones op en startte met de uitwerking naar een praktisch toepasbare tool voor waterbeheerders. Ook werd er gewerkt aan een beleidskader voor veenherstel, dat in 2023 zijn beslag zal krijgen.

Via het relanceplan Vlaamse Veerkracht heb ik de nodige financiële middelen voorzien om een extra impuls te geven aan de ontsnippering van wegen in Vlaanderen via het **Vlaams actieprogramma ecologische ontsnippering (VAPEO)** (zie ook ISE omgevingsbeleid voor ruimte en milieu SD 4 OD 1). Zo maakte ik samen met mijn collega bevoegd voor mobiliteit en openbare werken werk van de aanbesteding van eco(recrea) ducten in Halle, Lommel, Dilsen-Stokkem en een ecovallei op de grens van Genk en Oudsbergen. Ook twee bermbruggen, in Bertem en Waasmunster, werden vastgelegd in 2022 met relancemiddelen. De realisatie van deze in totaal zes ontsnipperingsprojecten is dus in volle voorbereiding. De ecovallei in Dilsen-Stokkem werd gerealiseerd, en het wilddetectiesysteem N76 in Oudsbergen is operationeel.-

Ook in de bebouwde omgeving biedt natuur een oplossing voor allerlei noden. Door de voortdurende evaluatie en bijsturing van de projectoproep Natuur In Je Buurt kan optimaal worden ingespeeld op de noden van de samenleving en is het bereik van de oproep en het kwaliteitsniveau van de ingediende voorstellen fors toegenomen. Ik ondersteunde 24 projecten, voor een bedrag van ruim 1,5 miljoen euro. Zie hieromtrent ook ISE natuur en biodiversiteit SD 3.

Omwille van de overweldigende interesse van scholen om hun speelplaatsen te vergroenen en biodiverser te maken lanceerde ik een aparte **projectoproep 'Natuur in je School'.** Ik ben zeer tevreden dat ik maar liefst 103 van deze projecten kon ondersteunen. Ik heb hiervoor voor zo'n 9 miljoen euro uitgetrokken.

Ik zet verder in op het bouwen van operationele **bruggen tussen de natuur- en gezondheidssector**. In een pluralistisch netwerk van natuur- en gezondheidsorganisaties, bedrijven en overheden worden kennis en expertise gedeeld en coalities aangegaan om realisaties uit te voeren, te bundelen en beter bekend te maken. Toegankelijke en nabije natuur wordt zo een gezonde keuze.

Via de **Green Deal Natuurlijke tuinen** maak ik samen met de tuinsector en meer dan 200 deelnemende tuinprofessionals verder werk van meer biodiversiteit in het Vlaamse tuinenlandschap (12% van de oppervlakte van Vlaanderen). In 2022 vonden 2 fysieke workshops over klimaatrobuuste beplanting plaats voor de tuinprofessionals. Verder werd er op de vakbeurs Green in het najaar van 2022 ook een studienamiddag georganiseerd over klimaatbomen. Tenslotte organiseerden we voor dezelfde doelgroep ook opleidingssessies rond bodemdiversiteit.

In 2022 bleef ik de groenafdeling van het **Provinciaal Centrum van de Sierteelt** (PCS) ondersteunen voor de verdere professionalisering van de groensector. De opgebouwde kennis en ervaring vertaalt zich in de realisatie van een meer klimaatbestendig en biodivers groen.

Voor alle doelgroepen die een impact hebben op de realisatie van meer natuur overal in Vlaanderen voorzie ik **professionele opleidingen** via Inverde.De succesvolle opleiding tot Tuinranger wordt door steeds meer gemeenten ingezet om burgers te helpen hun tuinen biodiverser en klimaatrobuuster te maken.

Ik zet verder in op het thema **'biodiversiteit op bedrijventerreinen'.** Als vervolg op de Green deal bedrijven en biodiversiteit startte mijn administratie met de voorbereiding van een Interreg-project Vlaanderen – Nederland over adaptatieve maatregelen op bedrijventerreinen. Het Actieplan **Ecosysteemdiensten** werd verder uitgevoerd door verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid. Op 1 februari werd er ook een symposium georganiseerd over ecosysteemdiensten door deze Ecosysteemdienstenwerkgroep. Bouwen en wonen hebben een grote impact op de kwaliteit van onze leefomgeving. Ik wil het **duurzamer wonen en bouwen** in Vlaanderen mee stimuleren op vlak van alle omgevingsthema's, en dit via partnerschappen, sensibilisering, kennisdeling en capaciteitsopbouw. Daarbij schenk ik extra aandacht aan natuurinclusief, circulair, klimaatadaptief en gezond bouwen. Dit zal ik bewerkstelligen via het ondersteunen van de provinciale steunpunten Duwobo. Ook bestendig ik hiervoor de samenwerking met de bouwsector en stel ik een objectief kader ter beoordeling van biodiversiteit in bouwprojecten ter beschikking.

Specifiek voor de stedelijke en dorpskernen van Vlaanderen zette ik verder in op een innovatieve aanpak om **stedelijke natuurprojecten** te initiëren, te realiseren en te beheren via de 'Cities and villages Thinking Like a Forest'-benadering. Ik bouwde mee aan een kenniscentrum stedelijke natuur. Dit behelst zowel het opzetten van een kennisnetwerk rond stedelijke natuur als de realisatie van een fysieke ontmoetingsruimte

in het Brialmontpark in Antwerpen Berchem (het Natuurhuis) als ankerplaats voor dit netwerk. Concrete producten die ik hierbij wil vormgeven zijn onder meer het stedelijk natuurweefselplan, een werk- en opleidingskader stedelijke natuur en stedelijke natuurtypologieën (zie ook SD 3).

OD 4. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE WERKING VOOR NATUUR EN LANDSCHAP

Ik zette ook in 2022 volop in op een geïntegreerde gebiedsgerichte werking waar klimaatbuffering, waterbeheersing, natuurherstel … tegelijk worden aangepakt. Hiervoor ondersteun ik via verschillende instrumenten de brede gebiedscoalities waarbij ik streef naar een gezamenlijke programmatie en bundeling van middelen. Het oprichten van Vlaamse Parken zal hierbij een belangrijke hefboom zijn (zie OD3). Het gaat daarbij bijvoorbeeld over de coalities in het kader van de Vlaamse parken en geïntegreerde gebiedswerkingen en -programma's, met planningsprocessen zoals de AGNAS-GRUP's, T.OP-projecten, verschillende strategische projecten, Sigmaprojecten, verschillende natuur- en landinrichtingsprojecten,….Ook het stikstofherstelprogramma dat werd voorbereid, is een voorbeeld van dergelijke geïntegreerde gebiedsgerichte samenwerking.

OD 5. WE VERSTERKEN HET NATUURLIJKE KARAKTER VAN DE KUST

We moeten streven naar een veerkrachtige kust, die bovendien kan 'meegroeien met de zee'. Samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken streef ik naar een maximale integratie van de kustverdediging en natuurontwikkeling om de snel stijgende zeespiegel het hoofd te bieden en een win-winsituatie voor veiligheid en natuurlijke processen en biodiversiteit te realiseren.

In het kader van het **LIFE Dunias-project** werd gestart met het herstellen van belangrijke duinhabitats door het bestrijden van invasieve exotische struiken langs de volledige Vlaamse kust. Dit project is een uniek partnerschap van alle voornaamste duinbeherende instanties en tracht een gebiedsdekkende bestrijding van invasieve exotische struiken langs de volledige Vlaamse kust realiseren.

Prioritaire aandacht gaat naar (geïntegreerde) projecten die de ruimtelijke ontsnippering van de kustduinengordel, het herstel van open ruimte en natuur door ontharding, de ontwikkeling van ecologische en ruimtelijke verbindingen tussen natuurkernen, natuuruitbreiding en een duurzaam en natuurvriendelijk waterbeheer als hoofddoelstellingen hebben. Gewestelijke RUP's, natuur- en landinrichting zijn instrumenten die voor de realisatie hiervan kunnen ingezet worden. Voldoende toegankelijkheid van die gebieden is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

De bestaande gebiedswerking van **T.OP Kustzone** vormt hierbij een incubator voor projecten die streven naar een sector- en bestuurlijk en beleidsdomeinoverschrijdende, geïntegreerde aanpak. Zie hiervoor ISE omgevingsbeleid voor ruimte en milieu SD 5 OD 3.

Voor het versterken van de twee **grensoverschrijdende kust-natuurgebieden** "Vlaamse Westkust-Dunes de Flandre" en "Zwinstreek" werd verder samengewerkt met met Franse en Nederlandse partners.

OD 6. SPECIFIEKE AANDACHT VOOR GROEN IN DE VLAAMSE RAND

In de verstedelijkte Vlaamse rand rond Brussel zorgt de nabijheid van groen voor een klimaatbuffer en een groene long. Zie hiervoor ISE omgevingsbeleid voor ruimte en natuur SD 5 OD 3 met betrekking tot T.OP Noordrand.

Ik werkte, samen met en in overleg met alle betrokkenen aan verbindende landschappen die het Hallerbos, het Zoniënwoud en het Meerdaalwoud met elkaar verbinden in het **project Brabantse wouden**.

Ik streef nog steeds naar minstens **20ha bosuitbreiding** in de zuidelijke open ruimte op Vlaams grondgebied bij de herbestemming van de site ex-NAVO/Defensie-KKE in Evere, Brussel-Stad en Zaventem conform de beslissing van de Vlaamse Regering. Het voorontwerp GRUP en RPA in samenwerking met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is in opmaak. Zie hiervoor ook ISE omgevingsbeleid voor ruimte en natuur SD 5 OD 3 met betrekking tot T.OP Noordrand.

Ook in het kader van het **landinrichtingsproject Vlaamse Rand** dat nu zijn tweede fase ingaat, heb ik verder ingezet op versterking van de open ruimtestructuren in een sterk verstedelijkte omgeving.

SD 2. DOELTREFFEND SOORTENBELEID EN -BEHEER

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QD0-9QCEAFA-OW, QD0-1QCE2FA-WT, QDX-2QCEAFA-OW, QDX-2QCE2FA-OP, QDX-3QCE2FA-WT, QDX-3QCE2FA-PA - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER".

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QD0-9QCETFE-OW, QD0-1QCE4FE-WT en QD0-1QCE4FE-LO - EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER – JACHTFONDS.

Met de Vlaamse campagne **Week van de Bij**, die telkens haar hoogtepunt kent in de eerste week van juni (ook Europese Week van de Bij), vraag ik aandacht voor de achteruitgang van (wilde) bijen, zie hiervoor ISE omgevingsbeleid voor ruimte en milieu SD 5 OD 4.

Drie **soortenbeschermingsprogramma's** werden vastgesteld: voor de kwartelkoning, otter en Antwerpse haven. De ontwerp-beheerregeling grote meeuwen werd voorgelegd aan de Minaraad. Ik geef verder uitvoering aan de goedgekeurde soortbeschermingsprogramma's. Ik doe dit in maximale samenwerking met alle betrokken actoren.

Ik lanceerde een nieuwe **digitale tool voor de voorjaarstelling** van patrijs, volgens het in 2021 opgemaakte telprotocol. De objectivering van de voorjaarstellingen van patrijs heeft geleid tot een toelating voor de jacht op patrijs in 40 wildbeheereenheden. Ik lanceerde opnieuw een projectoproep voor herstel van leefgebieden voor akkervogels, binnen de Projectoproep soorten.

Ik heb in 2022 verder ingezet op een gecoördineerde en participatieve aanpak van het Vlaams **wolvenbeleid**, als uitvoering van het gebiedsgericht wolvenplan Noord-Limburg en het ontwikkelde communicatieplan. Omwille van de grote maatschappelijke gevoeligheid is het voor mij essentieel dat onze aanpak juridisch, beleidsmatig en wetenschappelijk gefundeerd is. Dit leidde tot een groeiend vertrouwen binnen het stakeholderoverleg.

Mijn administraties maakten in overleg met de verschillende actoren een kwestielijst op, die zal gebruikt worden om antwoorden te geven op veel gestelde vragen, gebaseerd op zowel ecologische, wetenschappelijke, juridische als maatschappelijke elementen. Een grondige evaluatie van het interventieprotocol werd uitgevoerd naar aanleiding van het

eenjarig bestaan, in samenwerking met het Wolvenplatform en het burgemeestersoverleg. Een vergelijkbaar burgemeestersoverleg voor Antwerpen werd eveneens opgestart.

Nadat eind 2021 het BVR voor subsidiëring wolfwerende maatregelen werd goedgekeurd, kwam een significante dossierstroom op gang. Mijn administratie organiseerde zich op een vlotte dossierbehandeling. Een sensibilisering over deze regeling en het belang van preventie werd opgezet. Om de grote toevloed aan ondersteuningsvragen op te vangen zette ik extra middelen in via de samenwerkingsovereenkomst met het Wolf Fencing Team Belgium.

De aanwezigheid van de wolf werd ook in 2022 van heel nabij gemonitord en volgens internationale standaarden gedocumenteerd, zowel in het gekende vestigingsgebied in Noord-Limburg als elders in Vlaanderen waar zwervende exemplaren een tijdlang aanwezig waren. Op basis daarvan kon de nodige informatie verzameld worden voor een efficiënte bescherming van de voortplantingssite, en voor advisering rond schadepreventie en -beheer. Daarbij werd regelmatig kennis uitgewisseld met diverse instanties zowel in eigen regio als (inter)nationaal.

Ik streef naar een efficiënt soorten- en wildbeheer, gericht op het **beperken van overlast en schade,** waarin alle relevante actoren hun verantwoordelijkheid opnemen. De recente en mogelijks toekomstige successen met de terugkeer van grote zoogdieren in Vlaanderen (wolf, bever, everzwijn, ...) moeten bestendigd worden, maar tegelijk is de uitdaging om ook de schade en overlast ten gevolge van deze soorten te beperken en zo het maatschappelijk draagvlak voor deze soorten te behouden en te vergroten.

De problematiek van de **uitheemse soorten** (bv. Chinese muntjak) en van ziekten bij in het wild levende dieren (bv. varkenspest) neemt toe, met stijgende risico's voor ecologie, economie en volksgezondheid. De aanpak van deze uitdagingen vereist dat alle betrokkenen – overheden, terreinbeheerders, jagers, grondgebruikers, particulieren – hun verantwoordelijkheid nemen, en dat een evenwicht gevonden wordt tussen natuurbeheer, schadepreventie, schadevergoeding en populatiebeheer via jacht of bestrijding.

Ik blijf inzetten op samenwerkingen voor de bestrijding van diverse soorten, met in 2022 belangrijke acties rond o.m. Chinese muntjak, stierkikker en Afrikaanse klauwkikker..

In 2022 zette ik opnieuw in op risicoanalyses die de kans van soorten op invasief gedrag voor de Europese Unie inschatten. Dit gebeurde voor monniksparkiet en Noord-Aziatische modderkruiper. Eerdere analyses voor sikahert en roodoorbuulbuul werden verder verfijnd, rekening houdend met opmerkingen van het Europees wetenschappelijk forum en de betrokken sectoren. Voor de implementatie van de Europese verordening nr. 1143/2014 in Vlaanderen, onderwierp ik de Unielijst aan een grondige screening en prioritering. Met de actualisatie van de Unielijst van de EU Verordening in augustus 2022 werden 22 soorten aan de Unielijst toegevoegd. Ik bracht alle verspreidingsgegevens samen en rapporteerde deze aan de Europese Commissie en het European Alien Invasive Species Notification System (EASIN). Ik ondersteunde de publicatie van een uitgebreide handleiding voor beheerders over het humaan beheer van invasieve diersoorten van de Unielijst. In samenwerking met de International Union for Conservation of Nature (IUCN) werd deze informatie ook beschikbaar gemaakt voor het werkveld. Via het OmgevingsInformatieSamenwerkingsverband (OIS) investeerde ik in de ontwikkeling van een online portaal over uitheemse soorten waarmee gegevens over status, trends, risico’s en beheer van uitheemse soorten ontsloten worden.

Mijn administratie monitort doorlopend de maatschappelijke effecten van beschermde diersoorten. Ik blijf ook inzetten op het verbeteren van de **schaderegistratie**: de nieuwe mobiele app voor schaderegistratie WildInZicht werd gebouwd met het oog op lancering in het voorjaar van 2023 (ook voor andere soorten dan everzwijn).

Ik rol het **everzwijnenplan** 'duurzaam samenleven met het everzwijn in Vlaanderen' verder uit. In februari 2022 startte de nieuwe everzwijncoördinator met ondersteunend team, die samen met mijn administratie inzet op sensibilisering en responsabilisering van stakeholders en op lokale terreincoördinatie en ondersteuning. Er werd i.s.m. de stad Genk een leertraject voor beheer van everzwijn in woonwijken in de steigers gezet, dat in 2023 op kruissnelheid komt. De piste m.b.t. verzekering van everzwijnschade werd verkend, maar bleek niet succesvol wegens geen interesse bij de verzekeringsmaatschappijen.

Mijn administratie zal de monitoring verderzetten van **ziekten bij in het wild levende dieren** die een belangrijke impact kunnen hebben op natuurbehoud, volksgezondheid of landbouweconomie. Controle- of preventiebeheer zal worden opgestart waar dat aangewezen is. Naar aanleiding van de uitbraak van COVID-19 zal het risico op overdracht van SARS-CoV-2 naar de wilde fauna worden gemonitord en opgevolgd. Indien aangewezen worden bioveiligheidsmaatregelen verspreid naar de betrokken doelgroepen om besmetting van mens naar dier te voorkomen. Eveneens wordt de uitbraak van vogelgriep H5N1 bij in het wild levende vogels verder gemonitord en opgevolgd. Daarnaast loopt er onderzoek naar de ziekteverwekker die verantwoordelijk is voor de verhoogde egelsterfte en naar de ziekteverwekkers die voorkomen bij teken in Vlaanderen. Ten slotte werkt mijn administratie verder aan de operationalisering van het crisisplan voor Afrikaanse Varkenspest

In samenwerking met de Provinciale Visserijcommissies werden op de begroting van het Visserijfonds tal van projecten uitgevoerd ten bate van de **openbare visserij**. Het gaat dan o.m. om de aanleg van hengelsteigers of het oplossen van vismigratieknelpunten Het succesvolle model van de hengelstewards, die mee instaan voor de sociale controle aan de waterkant en meewerken aan het beheer en onderhoud van hengelwateren, werd verdergezet.
Naar aanleiding van de opgedane ervaring op vlak van de aanpak van grote vissterftes ten gevolge van verontreiniging en watersnood (calamiteit Boven-Schelde in 2020 en de vissterftes in het Demer- en Dijlebekken in 2021) werden in samenwerking met de waterbeheerders verdere afspraken gemaakt om in de toekomst snel en efficiënt te kunnen optreden bij gelijkaardige problemen.

In 2022 werd er verder ingezet op wetenschappelijke monitoring en evaluatie, als deel van het **adaptief grofwildbeheer** in Vlaanderen. Zoals aangegeven in het plan van aanpak voor everzwijn in Vlaanderen werd er in 2022 verder geïnvesteerd in de wetenschappelijke onderbouwing hiervan. In overleg met de stakeholders werd een dashboard ontwikkeld waarop al de beschikbare indicatoren voor een bepaald gebied samen geraadpleegd kunnen worden. Ook werd met middelen van het jachtfonds het populatiemodel voor everzwijn verder geoptimaliseerd en werden hieruit afschotrichtlijnen afgeleid.

SD 3. WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QD0-9QCEAFA-OW, QD0-1QCE2FA-WT, QDX-2QCEAFA-OW, QDX-2QCE2FA-OP, QDX-3QCE2FA-WT, QDX-3QCE2FA-PA - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER".

Groenblauwe dooradering is een prioriteit om de groeiende steden en gemeenten leefbaar en aantrekkelijk te maken. Met het Innovatietraject Stedelijke Natuur wil ik betaalbare en burgergedragen projecten van nabije natuur initiëren en realiseren.

In 2022 werden belangrijke nieuwe stappen gezet in het kader van het innovatietraject en 'Cities and villages Thinking Like a Forest (CTLF). In twee pilootprojecten wordt de methode van de **natuurweefselplanning** uitgetest: de Stiemerbeekvallei in Genk en de site Asiat-Darse in Vilvoorde. Zo krijgt stilaan het nieuwe werkinstrument 'Natuurweefselplan' vorm, dat het midden houdt tussen de gekende figuur van het natuurbeheerplan aan de ene kant, en de wijkcontracten die op lokaal niveau gehanteerd worden. De opgedane ervaringen worden meegenomen bij de ontwikkeling van een werk- en opleidingskader voor regisseurs stedelijke natuur.

De ontwerpwedstrijd voor het **Natuurhuis Brialmont,** dat in samenwerking met de stad Antwerpen zal worden gerealiseerd als ankerplaats voor de Vlaamse werking rond stedelijke natuur, werd succesvol afgesloten. De uitwerking van het winnende ontwerp ging van start. De volgende stap is het doorlopen van de vergunningsprocedure.

Om een antwoord te bieden op maatschappelijke noden rond klimaat, gezondheid en beleving, werkte mijn administratie ook referentiebeelden uit. Deze willen inspiratie bieden aan iedereen die de voordelen van de natuur in zijn project wil verwerken, met voldoende aandacht voor biodiversiteit.

Specifiek wat de link tussen natuur en gezondheid betreft, hebben de **projectoproepen Natuur in je buurt en Natuur in je school** geleid tot een grote dynamiek bij zorgvoorzieningen en scholen om te werken aan een groene functionele buitenomgeving. Zij grijpen deze kansen om terug meer biodiversiteit in onze woon- en werkomgeving te brengen met nieuwe aanplantingen, natuurlijke wandel-, ontmoetings- en speelzones, luwte- en natuur-oases, kleine wildernissen, enz. Dikwijls helpen bewoners, schoolkinderen en personeel mee aan de inrichting en het beheer achteraf. Het dagdagelijkse contact met natuur wordt daardoor versterkt. Voor iedereen maar zeker voor jonge kinderen kan dat levenslang gezondheidsvoordelen opleveren. Altijd gaat het over meervoudige baten in functie van een goede band met de buurt, goede gezondheid en welbevingen, sociale ontmoeting en klimaatengagementen. Onze huizen en tuinen, onze scholen, zorgvoorzieningen, bedrijven en hun terreinen, ... zijn doorgaans teveel verhard. Door die waar mogelijk natuurlijker in te richten en uit te breiden voorzien we in extra habitat en verbindende stapstenen voor fauna en flora, dragen we bij aan de bestuiving, zorgen we voor verkoeling, en laten we infiltratie van water toe. Veel soorten en natuurtypes zijn gebaat met deze kleinschalige natuur om te overleven. Versterking van het bewijskader dat natuur goed is voor de gezondheid, zal het belang van natuurinterventies nog duidelijker maken. Ook daarin worden stappen gezet door natuur en biodiversiteit meer op de agenda te zetten van het beleidsrelevante wetenschappelijke onderzoek bijvoorbeeld in het volgende steunpunt Omgeving en Gezondheid.

Zo werden succesvolle projecten bij **zorginstellingen** doorgelicht en maakte ik op basis daarvan een oriëntatiegids op, als ondersteuning voor andere zorginstellingen. Het documenteren van goede voorbeelden, het voorbereiden van een opleiding waarbij de natuur- en zorgsector worden samengebracht en het polsen naar het opstarten van Tuinrangers in de zorg zijn in samenwerking met VIPA ingebracht in de voorbereidingen van een nieuwe Green Deal Duurzame Zorg en het brede netwerk dat wordt opgestart.

Het **pilootonderzoek 'Natuurverbondenheid in vier weken'** leverde resultaten op zoals het verbeteren van gevalideerde vragenlijsten om natuurbeleving en verbondenheid met natuur bij een breed publiek te peilen, het inlichten over het begrip

natuurverbondenheid en het belang ervan voor gezondheid en welbevinden en duurzaam gedrag. De aanpak zal het komende jaar opgeschaald worden.

In **Revalideren in het bos** zijn werkzame oplossingen uitgewerkt om mensen met verminderde mobiliteit een betere natuurervaring te bieden. Samen met onze partners zijn toegankelijkheidsoplossingen geëvalueerd.

In projecten zoals **Luwte-oase en Gezonde publieke ruimte** wordt actief bijgedragen om het belang van biodiversiteit en natuurverbondenheid in de dagelijkse woon- en werkomgeving uit te werken in doelen en acties.

Samen met Natuurinvest, de investeringstak van Natuur en Bos, bleef ik ook in 2022 het vrijgekomen vastgoed van Natuur en Bos op een duurzame wijze valoriseren door commerciële overeenkomsten aan te gaan met businesspartners die de beleving van de Vlaamse natuur naar een hoger niveau tillen. Samen met deze private én overheidspartners investeerde ik in renovaties van vastgoed met strategische waarde voor Natuur en Bos.

SD 4. WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QC0-9QCETFG-OW en QC0-1QCE4FG-WT - WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID (FONDS INBO).

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QC0-1QCE2FF-WT - WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID.Om het biodiversiteitsbeleid permanent te ondersteunen en waar nodig bij te stellen, zet ik in op vier niveaus:

1. monitoring en evaluatie van de beleidsinstrumenten en -resultaten
2. de integratie van bestaande kennis
3. waar nodig nieuw beleidsgericht onderzoek
4. het ontwikkelen van beleidsinstrumenten

Dit gebeurt in een breed **samenwerkingsverband** van Vlaamse wetenschappelijke instellingen, administraties, strategische onderzoekscentra (SOC) en andere onderzoeksinstellingen.

De **langetermijnmonitoring van de toestand en trends** van soorten, habitats en het natuurlijke milieu zette ik onverminderd verder. Het gaat o.a. om de soortenmeetnetten, het bosvitaliteitsmeetnet, het monitoringprogramma onbeheerde bossen en het meetnet aan grondwatermeetpunten (WATINA). Ik verhoogde mijn inspanningen om deze monitoring zo efficiënt mogelijk uit te voeren. Hierbij zochten we naar synergieën met partners, en naar financiering voor monitoring door partners en het beschikbaar maken van de data. Via **citizen science** deden we beroep op de betrokken burger om gegevens aan te leveren voor wetenschappelijk onderzoek. Vrijwilligers telden opnieuw massaal onze broedvogels en overwinteraars voor de vogelatlas. Dit moet tegen eind 2024 leiden tot de publicatie van een 'Vlaamse Vogelatlas 2020-2024'. Door op 8 mei 2022 deel te nemen aan het eerste burgerwetenschapsfestival ZEEKERWETEN maakte ik de deelnemers warm om aan onderzoek bij te dragen.

Het afgelopen jaar is sterk ingezet op het routinematig implementeren van **eDNA-gebaseerde technieken** om de aanwezigheid en status van zeldzame, verborgen of invasieve vissen en amfibieën op te volgen. Hiervoor werden ca. 10.000 eDNA analyses

uitgevoerd. Deze methode bleek ook uitermate geschikt om de aanwezigheid van zeldzame maar moeilijk waarneembare zoogdieren, zoals de otter en waterspitsmuis, op voordien ongekende plaatsen te kunnen aantonen.

Voor moeilijk waarneembare diersoorten, wordt de inzet van **cameravallen** alsmaar belangrijker. Deze bieden een unieke blik op zowel het voorkomen van bepaalde soorten als van hun levenswijze. In 2022 gebruikten we deze methode voor het opvolgen van inheemse diersoorten zoals wolf, everzwijn of otter, en exotische diersoorten zoals Chinese muntjak of wasbeer.

In 2022 is voor de actualisering van de **Biologische Waarderingskaart (BWK)** 14.000 ha opnieuw in kaart gebracht via terreinbezoeken. De focus lag op het wegwerken van kennislacunes, en het karteren van habitatlocaties en natuurgebieden buiten het Natura2000-netwerk. In het landbouwgebied en bebouwd gebied is ruim 10.000 ha geactualiseerd op basis van recente luchtfoto's en andere kaarten, zoals de kaart met aangifte van de landbouwpercelen.

Ik versterkte mijn inspanningen om het onderzoek binnen de Vlaamse overheid zoveel mogelijk volgens de **Open Science** doelstellingen te laten verlopen. Dit wordt gestimuleerd via de Flemish Open Science Board (FOSB) dat de ontwikkelingen rond Open Science op Vlaams niveau opvolgt. In verschillende Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen zijn er data stewards die als contactpunten voor de FOSB rapporteren over de evolutie van Open Science binnen deze instellingen. Dit gebeurt via Key Performance Indicatoren (KPI's).

OD 1. NATUUR EN BIODIVERSITEIT ALS ONDERDEEL VAN KLIMAATADAPTATIE- EN MITIGATIEBELEID

Via de bestaande meetnetten bleef ik de nodige basisinformatie en kennis verzamelen, wat ons in staat stelt om **langetermijntrends** op te volgen. Zo waren er ook dit jaar weer zeer veel vragen rond de gezondheid van onze bossen, nu we opnieuw werden geconfronteerd met een extreem **droge zomer**. Daarbij kreeg vooral de gezondheid van beuk veel aandacht. Uit het onderzoek bleek dat vooral bomen aan de bosrand en in open terreinen zwaar te lijden hadden. Bomen in de beschutting van een bos deden het opmerkelijk beter.

Ondanks de droge zomer kon ik vaststellen dat zwarte populieren langs de Grensmaas dit jaar voor een ongeziene, massale verjonging zorgden op de zandafzettingen die ontstonden na het zomerhoogwater van 2021. Duizenden nieuwe zaailingen op de lage oevers doorstonden de extreem droge zomer van 2022.

Er werden aanbevelingen geformuleerd voor een veerkrachtig Natura 2000 in Vlaanderen. Dit betreft een ruimer kader over hoe kan worden omgegaan met effecten van klimaatverandering en andere drukken op de Europees te beschermen habitats en soorten in Vlaanderen. Hierbij ook voorstellen om deze habitats en soorten meer klimaatrobuust te maken.

Ik startte verschillende projecten voor het begroten van ondergrondse en bovengrondse **koolstofstocks** en -fluxen in bossen en waterrijke gebieden. In 2022 werden meer dan duizend bodemstalen geanalyseerd en er werd gewerkt aan een geautomatiseerde doorstroming van de data naar Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV). Er werd onderzoek gedaan naar de effecten van beheer, landgebruik en verschillende hydrologische regimes op deze voorraden. Er werd ook gekeken hoe de koolstofopslag in valleisystemen gemaximaliseerd kan worden, ofwel door beheermaatregelen zoals vernatting of herstel

van wetlands, ofwel door veranderingen van landgebruik, zoals bebossing van valleigebieden.

Er werd verder onderzoek uitgevoerd naar de **temperatuurbehoeften van overwinterende vleermuizen**. Vergelijking van gegevens van overwinterende vleermuizen in Vlaanderen en in Polen, waar dezelfde soorten voorkomen, leidde tot nieuwe inzichten in overwinteringsstrategieën in relatie tot de temperatuur. Deze inzichten zijn belangrijk om in te schatten hoe overwinterende populaties zich kunnen aanpassen aan veranderende klimaatomstandigheden.

OD 2. VERSTERKEN VAN DE KENNIS VOOR EEN DOELTREFFEND BEHEER VAN INVASIEVE UITHEEMSE SOORTEN

De monitoring van Aziatische hoornaar via Vespa-Watch werd in 2022 verdergezet. Samen met bestrijders en het Vlaamse Bijeninstituut (VBI) werden in 2022 minstens 1053 nesten verdelgd met financiering van de Vlaamse overheid. We spoorden ook met succes nesten op via radiotracking van gezenderde hoornaren.

Ik voerde een risico screening uit van (potentieel) invasieve uitheemse plantensoorten in beschermde Natura2000 habitats van de Europese Atlantische kustregio. Goede beheerpraktijken werden getoetst en gebruikt voor de **bestrijding van uitheemse soorten in de Vlaamse kustduinen**. De prioritering zal ook dienen voor de optimalisatie van de monitoring voor Natura2000 en de staat van instandhouding. Via een bioblitz in de Vlaamse kustduinen in mei 2022 betrok ik het publiek bij onderzoek en vergrootte ik tegelijkertijd het maatschappelijke bewustzijn rond de problematiek van invasieve exoten.

Voor **snelle detectie** van problematische uitheemse soorten maakten we gebruik van innovatieve genetische screening van **eDNA** in waterstalen. De verspreiding van de **Noord-Amerikaanse stierkikker** in het Zammelsbroek en de ruimere Netevallei werd verder in kaart gebracht en de bestrijding werd ondersteund. Ook werden nieuwe locaties gescreend in de buurt van Ham waarmee door de provincie Limburg snelle responsacties konden worden opgezet.

Na vondsten in de Douvebeek werd in 2022 de eDNA-campagne voor **Afrikaanse klauwkikker** gevoelig uitgebreid, wat tot de ontdekking van voortplantende populaties leidde. Er werd een plan van aanpak opgesteld voor snelle uitroeiing van de Afrikaanse klauwkikker.
Via gerichte eDNA-staalnames werd de invasie van de **Noord-Aziatische modderkruiper** in kaart gebracht. Deze hypothekeert de soortbeschermingsmaatregelen voor de Europees beschermde grote modderkruiper. Op strategische plaatsen werden Noord-Aziatische modderkruipers weggevangen door vrijwilligers. Na uitvoering van een risicoanalyse werd de soort voorgesteld voor opname op de Unielijst.

Binnen het **LIFE-project RIPARIAS** werd verder gewerkt aan een wetenschappelijk geïnformeerde, gewest-grensoverschrijdende bestrijding van **invasieve uitheemse waterplanten en rivierkreeften** in de Dijle, de Zenne en de Mark.

Binnen het LIFE MICA project ontwikkelde ik een interactief dashboard voor het uitwisselen van gegevens over het voorkomen en het beheer van **muskus- en beverrat** over de grenzen heen. Via de detecties met wildcamera's worden muskus- en beverrat ook efficiënter beheerd door de Vlaamse overheid.
Via onderzoek door cameravallen ondersteunde ik de bestrijding van **Chinese muntjak**, een prioritair uit te roeien invasieve Unielijst-soort in Vlaanderen. Het gedrag van deze schuchtere dieren wordt daarmee almaar beter begrepen.

Voor het onderzoek naar het beheer van de **Chinese wolhandkrab** werd ingezoomd op een kostenoptimalisatie van sleufvalsystemen. De innovatieve aanpak door Vlaamse waterloopbeheerders werd meermaals aan een internationaal publiek voorgesteld.

In Oostende organiseerde ik in april mee het 22ste ICAIS-congres (International Congress on Aquatic Invasive Species), een druk bijgewoond evenement gewijd aan **uitheemse soorten in mariene en zoetwater habitats**. Dit internationale congres werd druk bijgewoond door 388 deelnemers uit 41 landen, inclusief een grote delegatie van de Vlaamse praktijkgemeenschap.

Ik trok mee aan de kar om vanaf oktober 2022 **Beware of Aliens** uit te rollen over heel Europa. Dit is een grote Europese campagne die burgers en organisaties bewuster leert omgaan met invasieve uitheemse soorten. Visuals, video's en laagdrempelige informatie in 11 talen leren burgers en organisaties de aliens te herkennen en de impact te beseffen.

OD 3. KENNIS OVER DE NATUUR IN AGRO-ECOSYSTEMEN VERBREDEN OM HET BEHEER VAN DE OPEN RUIMTE TE VERBETEREN

In 2022 werd het voorstel om de biodiversiteit in het agrarisch gebied te monitoren (**Meetnet Biodiversiteit Agrarisch Gebied** - MBAG) uitgewerkt in een advies. Het is nu publiek beschikbaar en ook andere organisaties kunnen er zich op richten.

Ik versterkte de **monitoring van vogels in het agrarisch gebied**. Dit om betere en meer gedetailleerde trendgegevens te bekomen, het verdiepen van de inzichten in de achteruitgang van akkervogels en inzicht te verkrijgen in de effectiviteit van genomen en geplande maatregelen.

Ik stelde een **Vlaams actieplan voor wilde bestuivers** op en sloot me aan bij het Europese pilootproject SPRING (*Strengthening Pollinator Recovery through Indicators and Monitoring*), dat zich op Europees niveau toelegt op het ontwikkelen van indicatoren en een monitoringsschema voor bestuivers, zie hiervoor ook ISE omgevingsbeleid voor ruimte en milieu SD 5 OD 4.

Ik ging verder op zoek naar positieve praktijken, goed voor landbouw én natuur:

- Het Horizon Europe project Contracts 2.0 zette, in samenwerking met Boerennatuur Vlaanderen, verder in op Contract Innovation Labs en Policy Innovation Labs, op zoek naar vernieuwing voor beheerovereenkomsten. We vatten suggesties voor **alternatieve agro-beheerscontracten** van landbouwers van over heel Europa samen in een reeks van 10 brochures. Deze "Voices from the field" behandelen verschillende aspecten van agromilieucontracten, zoals baten voor de maatschappij, baten voor de landbouwer, duur van contracten, rol collectieven, etc.
- Ik werkte ook verder aan AD-LIBIO, een onderzoeksproject over hernieuwbare energie via **korte-omloophout** en publiceerde een rapport over de mogelijkheden, knelpunten en effecten van de kweek van deze biomassateelt.
- Het project 'Graanboeren met natuur' bracht 15 boeren, molenaars en bakkers samen om **agro-ecologische praktijken** op het Proefplatform Agro-Ecologie in Hansbeke te bestuderen en samen te experimenteren.
- Het project **'Stadslandbouw en stadsnatuur in Brussel'** boog zich over de onderzoeksvraag of snippers (voormalige) landbouwgrond met groene bestemming in de rand van een verstedelijk gebied (in casu de Vlaamse Rand rond het Brussels Gewest) tegelijk natuurherstel en agro-ecologische landbouw kunnen dienen. De conclusie van het rapport was dat agro-ecologische boeren belangrijke partners zijn voor het beleid.

OD 4. ONDERZOEKEN VAN NATUUR IN DE STAD OM DE LEEFBAARHEID TE VERGROTEN

In 2022 ging ik verder met het ontwikkelen van onderzoek rond 'stedelijke natuur' en dit op basis van de vragen uit stedelijk en Vlaams beleid en praktijk.

Het Europees gefinancierde **project INTERLACE** is een samenwerking van zes steden uit Europa en Latijns-Amerika. Via participatief onderzoek wil ik natuurgebaseerde oplossingen aanreiken voor uitdagingen op het vlak van klimaat, economie, gezondheid en ruimte in een stedelijke context. De geplande analyses resulteerden in 2022 in rapporten over beleidscoherentie ('Policy coherence analysis') en beleidseffectiviteit ('Governance analysis').

In het **innovatietraject 'Cities Thinking Like a Forest'** verkende ik via concrete cases in Vlaamse steden de functies van natuurlijke structuren en natuurgebaseerde oplossingen in stedelijke ontwikkelings- en planningsprocessen.

Een overzicht en netwerk rond natuurgebaseerde oplossingen of 'nature based solutions' (NBS) ontbreekt momenteel in Vlaanderen. Hierdoor is er geen opstap waarmee steden en gemeenten bij elkaar te rade kunnen gaan om advies te verkrijgen en zich te laten inspireren door al bestaande NBS-projecten. Daarom initieerde ik verkennend onderzoek naar een **Vlaamse Atlas voor natuurgebaseerde oplossingen**, en een karteringsmethodiek voor stedelijke natuur. Een samenwerking werd opgestart om hier een inter-administratief brugproject van te maken dat kennis over de diverse projecten en beleidsinitiatieven verzamelt en evalueert.

Ik maakte een **brochure over natuurverbondenheid.** Daarin een blik op de verwevenheid tussen welzijn en natuur. Over hoe regelmatig tijd doorbrengen in en uitzicht hebben op een groene woon- of werkomgeving goed is voor de fysieke, mentale en sociale gezondheid. Ik maakte ook een oriëntatiegids met lessen uit de praktijk van vergroening in elf Vlaamse zorgcentra. Naast de resultaten van het onderzoek staan er ook praktische handvaten in om zelf aan de slag te gaan met 'natuur voor welzijn'.

OD 5. NATUURLIJK KAPITAAL

Voor de **ontwikkeling van Natural Capital Accounting (NCA) in Vlaanderen**, werkte ik verder aan het uitbouwen van een set **ecosysteemrekeningen** voor Vlaanderen. Vijf bestaande pilootrekeningen werden geëvalueerd: één over de omvang van ecosystemen en vier over het aanbod en gebruik van ecosysteemdiensten in fysieke en monetaire eenheden. Die laatste vier werden ontwikkeld voor de ecosysteemdiensten 'houtproductie', 'koolstofopslag in biomassa', 'gezondheidseffecten van nabijgelegen groen' en 'waterbeschikbaarheid'. De bestaande pilootrekeningen werden grondig geëvalueerd door experts, gebruikers en dataleveranciers. Daarnaast werden drie bijkomende experimentele ecosysteemrekeningen geproduceerd: toestandsrekeningen voor 'bossen' en 'waterlichamen', en een nieuwe experimentele ecosysteemaanbods- en gebruiksrekening voor 'erosiebestrijding'.

OD 6. KENNIS OM HET BIODIVERSITEITSBELEID EN -BEHEER TE OPTIMALISEREN

Om ervoor te zorgen dat in eerste instantie de Vlaamse beleidsmedewerkers op een eenvoudige manier over alle nodige biodiversiteitsdata kunnen beschikken, bereid ik de ontwikkeling van een **Vlaams Biodiversiteitsportaal** voor. Dit moet tot een grote efficiëntiewinst en kwaliteitsverbetering van mijn diensten naar de burger leiden. Uiteindelijk zal ik het portaal ook naar de burger ontsluiten. In 2022 startte ik alvast met het in kaart brengen van de inhoudelijke noden bij de stakeholders. Daarnaast voerde ik

ook een Proof of Concept (POC) uit naar de geschiktheid van internationale standaarden voor dit biodiversiteitsportaal. Ik betrok voor beide acties alle relevante actoren uit het Beleidsdomein Omgeving.

In 2022 bereidde ik het **Natuurrapport 2023** voor. Hierbij kijk ik hoe het Vlaamse biodiversiteits- en klimaatbeleid beter op elkaar afgestemd kunnen worden om een aantal doelen uit de Europese Green Deal en de bijbehorende Biodiversiteitsstrategie dichterbij te brengen. Het onderzoek richt zich op vier grote uitdagingen, die alle op het snijvlak liggen tussen klimaat- en biodiversiteitsbeleid: 1) schade door droogte en overstromingen beperken, 2) klimaatverandering tegengaan, 3) een samenhangend natuurnetwerk creëren en 4) de leefbaarheid in steden verbeteren door natuurgebaseerde oplossingen. Voor elk van de vier uitdagingen ga ik op zoek naar hefbomen van het beleid, de resultaten die het tot hiertoe opleverde, de barrières die het ondervond en de mogelijke oplossingspaden. In 2022 werd per uitdaging een achtergronddocument uitgewerkt dat de belangrijkste bevindingen samenvat.

8.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Natuur en Biodiversiteit zijn er zowel ontvangsten als uitgavenkredieten voorzien op de uitgavenbegroting en de DAB Minafonds. Deze worden hieronder verder besproken.

NATUUR EN BIODIVERSITEIT, MVG excl. DAB

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	19.550	23.609	19.463	20.231	42.500	20.449
Toe-lagen IS	3.603	3.530	3.530	3.530	3.530	3.530
Overige LE, PA, andere	500	504	504	500	504	504
Totaal	**23.653**	**27.643**	**23.497**	**24.261**	**46.534**	**24.483**

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het ISE Natuur en biodiversiteit van de uitgavenbegroting worden alle kredieten die ANB, INBO en VLM inzetten voor Natuur en biodiversiteit gebundeld. Het gaat in 2022 om ruim 23.5 miljoen euro aan ESR-beleidsuitgaven (VAK).

Op het vlak van deze beleidskredieten gaat het in hoofdzaak om de onderzoeks- en werkingskredieten van INBO (2.1 miljoen euro), de werkingskosten en gerichte subsidies van ANB ter ondersteuning van de burger, lokale besturen en verenigingen (5.4 miljoen euro), de middelen beschikbaar binnen de Fondsen van ANB (12.4 miljoen euro waarvan 7.3 miljoen euro binnen het Bossencompensatiefonds) en 3.6 miljoen euro investeringsmiddelen voor VLM voor natuurinrichting.

De begrotingsuitvoering in VAK & VEK op deze ISE is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten.

8.2.1 Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

QC0-9QCETFG-OW – WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID (FONDS INBO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel kan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek de kosten die het maakt voor de ondersteuning van het Eigen Vermogen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek terugvorderen.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	25	0
BU	0	17	0

Inhoudelijke toelichting:

In 2022 zijn de kosten die het INBO via dit artikel terugvordert van het EV INBO zijn quasi optimaal geraamd.

QD0-9QCEAFA-OW – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft enerzijds diverse ontvangsten, zoals terugbetalingen, schade voor ongevallen en advocaatkosten waarvan derhalve vooraf geen exacte bedragen gekend zijn. Een ander deel van de ontvangsten komt voort uit de verkoop van investeringsgoederen, voornamelijk uit de verkoop van wagens die uit gebruik genomen worden.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	115	0	0
BU	632	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering ligt aanzienlijk hoger dan begroot. Er werd 632 keuro uitgevoerd t.o.v. 115 keuro begroot.

Dit is enerzijds te wijten aan de aard van deze inkomsten. Anderzijds werden op dit begrotingsartikel ook de ontvangsten uit cofinanciering van EU-projecten aangerekend. De ontvangen Europese middelen worden initieel op een orderartikel aangerekend en worden in ontvangst genomen à rato van de gerealiseerde uitgaven. Met deze inkomsten werden geen rekening gehouden bij de opmaak van de begroting.

QD0-9QCEAFA-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
BU	-1	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De waardeverminderingen in 2022 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 1 keuro.

QD0-9QCETFB-OW – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - VISSERIJFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

De ontvangsten van de verkoop van visverloven zijn een uitvoering van artikel 9 van de wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij. Naast het gratis jeugdvisverlof zijn er twee soorten betalende visverloven, nl. een gewoon visverlof en een groot visverlof. De inkomsten van de visverloven komen integraal ten goede aan het Visserijfonds.
Deze ontvangsten zijn gelinkt aan het uitgavenartikel van het Visserijfonds (QD0-1QCE4FB-LO en QD0-1QCE4FB-OW).

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	1.340	0
BU	0	1.552	0

Inhoudelijke toelichting:

Er werden in 2022 meer visverloven aangevraagd dan initieel geraamd.

QD0-9QCETFC-OW – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID - FONDS EU COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de inkomsten van EU cofinanciering uit LIFE- en andere EU-projecten. Deze inkomsten mogen aangewend worden voor uitgaven voor diensten, werking, exploitatie en uitrusting van de door de EU mede gefinancierde projecten. De inkomsten worden in schijven toegekend afhankelijk van de voortgang van de werken. In de optiek om maximaal alternatieve financieringsbronnen aan te spreken voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, wordt door het Agentschap voor Natuur en Bos samen met haar partners zeer intensief ingezet op de cofinancierings-mogelijkheden door de EU in het kader van Life, INTERREG, PDPO en andere programma's.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
BU	0	202	0

Inhoudelijke toelichting:

Vanaf 2021 volgt het Departement FB een nieuwe generieke werkwijze voor projecten met EU-financiering. Vanaf 2021 worden de ontvangsten in het kader van EU-cofinanciering dan ook via het algemene ontvangstenartikel QD0-9QCEAFA-OW ingeschreven. Dit begrotingsartikel wordt pro memorie opgenomen in de begroting. Er werden echter nog een aantal inkomsten van Europa op aangerekend voor Europese projecten waarvoor de nieuwe werkwijze nog niet wordt toegepast aangezien deze projecten aflopend zijn.

QD0-9QCETFD-OI – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de ontvangsten van bosbehoudbijdragen van andere entiteiten van de Vlaamse overheid.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	70	0
BU	0	118	0

Inhoudelijke toelichting:

Er werd een bosbehoudsbijdrage van 118 keuro van andere entiteiten van de Vlaamse overheid ontvangen. Dit was iets meer dan geraamd via BA2022.

QD0-9QCETFD-OP – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:
Dit begrotingsartikel wordt opgezet bij BO 2020 naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingsschema voor de Grondenbanken bij VLM. Via dit begrotingsartikel verloopt de tegenboeking voor ANB bij de overdracht van gronden.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	997	0
BU	0	2.896	0

Inhoudelijke toelichting:

Er werd in 2022 verwacht dat er voor 997 keuro aan gronden zouden worden overgedragen naar het agentschap Natuur en Bos. Uiteindelijk gebeurde er een grondoverdracht van 2.896 keuro vanuit de Grondenbank Vinderhoutse Bossen naar het agentschap. Door de grondoverdracht vermindert de kredietverlening aan de Vlaamse Landmaatschappij met dit bedrag.

QD0-9QCETFD-OW – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de ESR-ontvangsten van het Bossencompensatiefonds.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	6.979	0
BU	0	5.895	0

Inhoudelijke toelichting:

Op basis van de reëel verleende vergunningen werden vorderingen ten belope van 5.895 keuro geboekt.

QD0-9QCETFD-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
BU	0	-369	0

Inhoudelijke toelichting:

Dit artikel voorziet in de waardeverminderingen van de vordering tot betaling van de bosbehoudsbijdrage naar aanleiding van bv weigeringen of intrekken/verzaken van vergunningen.

QD0-9QCETFE-OW – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - JACHTFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

De ontvangsten op het Jachtfonds zijn afkomstig uit de aankopen van jachtverloven, jachtvergunningen en deelnames aan het jachtexamen. Via het Jachtfonds is het de bedoeling om deze middelen terug aan te wenden ten bate van het beleid inzake jacht in ruime zin. De reglementaire basis voor deze ontvangsten zijn artikel 17 van het Jachtdecreet en artikel 50 van het Jachtadministratiebesluit van 25 april 2014.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	1.988	0
BU	0	1.877	0

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering ligt in lijn met de raming van de BA2022.

Uitgaven

QC0-1QCE2FF-WT – WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit begrotingsartikel financiert INBO diverse beleidsondersteunende en -uitvoerende uitgaven, die passen in de uitvoering van de strategische doelstellingen.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	2.118	2.258	2.333	2.158	2.216	2.241

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel ligt hoger dan in de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022. De vereffeningen op dit artikel zijn ook hoger uitgevallen dan initieel

begroot ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender t.o.v. de verwachtingen bij BA 2022.

Er werd in 2022 via MB een budget van 80 en 60 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op enerzijds de opstart van het traject Vlaamse rode lijst wilde bijen dat onderdeel uitmaakt van het bestuiversplan en anderzijds voor de financiering van MEMO-plus. Dit project omvat het door alle overheden samen (Vlaams, Waals, Brussels, Federaal) gefinancierde en opgevolgde monitoringsproject van exotische steekmuggen in België (MEMO, Monitoring of Exotic Mosquitoes). Beide budgetten werden gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2OX-IS (QBX-3QCE2OC-WT) (zie toelichting).

Er werd tevens een anomalie van 75 keuro VAK en 25 keuro VEK opgeladen naar aanleiding van een zeer laat ontvangen (en nog te betalen) factuur.

QC0-1QCE4FG-WT – WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID (FONDS INBO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit krediet worden de vaste werkingskosten die het INBO maakt voor het Eigen Vermogen INBO doorgerekend (o.a. energiekosten, kosten aan gebouwen en terreinen, …) om zodoende marktverstoring door het EV INBO bij het inschrijven op bestekken te vermijden.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	25	179	0	25	179	0

Inhoudelijke toelichting:

De vaste werkingskosten die het INBO in 2022 gemaakt heeft voor het EV INBO werden in 2022 via onderlinge facturatie gecompenseerd, in plaats van via dit begrotingsfonds.

QD0-1QCE2FA-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Onder dit begrotingsartikel ressorteren een brede waaier van subsidies ter ondersteuning van de burger, lokale besturen en verenigingen, naast een aantal specifieke werkingskosten van het ANB. Deze middelen worden ingezet onder de grote noemer van biodiversiteitsbeleid. De focus van inzet van de middelen wordt gelegd bij de implementatie van de Europese natuurdoelen op eigen terreinen en in samenwerking met de partners.
De grote pijlers waarvoor deze middelen ingezet worden zijn de volgende:

- Toekenning van subsidies aan verenigingen die actief zijn op het gebied van natuurbeheer en bosbouw en die met hun werking een wezenlijke bijdrage leveren aan het verhogen van de biodiversiteit.
- Het bevorderen van de toestand van kritische soorten en soortengroepen door via een bepaalde ondersteuning partners zoals de Vlaamse Vogelopvangcentra te faciliteren een bijdrage te leveren aan het soortenbeleid.

- De ondersteuning van de talrijke initiatieven van privé-eigenaars en openbare besturen en partners gericht op het verhogen van de biodiversiteit, de realisatie van de natuurdoelen en de toegankelijkheid van natuur-, bos-en groengebieden.
- Een waaier aan specifieke werkingskosten van het Agentschap voor Natuur en Bos, waaronder communicatie, beheer van het wagenpark en ICT.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	5.433	5.433	5.145	6.074	5.496	5.155

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK is iets lager dan verwacht. De lagere uitvoering heeft in hoofdzaak betrekking 'de werking met co-financiering via EU-projecten' wat een technisch krediet betreft.

QD0-1QCE4FB-LO – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - VISSERIJFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat lonen en vergoedingen in het kader van het visserijfonds. Hierop kunnen onder meer lonen en vergoedingen in het kader van de provinciale visserijcommissies voorzien worden.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	85	28	28	85	28	28

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is conform het toegewezen gedeelte van de ontvangsten van het ontvangstenartikel QD0-9QCETFB-OW.

QD0-1QCE4FB-WT – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - VISSERIJFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Visserijfonds is bij wet ingesteld om de riviervisserij te verbeteren, de verontreiniging te bestrijden, het toezicht te verscherpen en het beleid inzake de riviervisserij te ondersteunen. Met de middelen van het Visserijfonds worden verdere initiatieven genomen om, rekening houdend met de ecologische draagkracht, de beleefbaarheid en de toegankelijkheid van de natuurgebieden verder te verbeteren. De responsabilisering van de riviervisserij draagt ertoe bij dat de toestand van kritische soorten en soortengroepen en de biodiversiteit in Vlaanderen algemeen sterk verbetert.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1.794	2.480	1.757	1.794	4.333	1.632

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is conform het toegewezen gedeelte van de ontvangsten van het ontvangstenartikel QD0-9QCETFB-OW.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2023.

QD0-1QCE4FC-WT – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID - FONDS EU COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel:

De inkomsten uit EU-gecofinancierde projecten mogen aangewend worden voor uitgaven voor diensten, werking, exploitatie en uitrusting van de door de EU mede gefinancierde projecten. Deze projecten worden onder andere ingezet voor de realisatie van de Europese natuurdoelen, door de uitbreiding van gebieden onder effectief natuurbeheer. Waar mogelijk sporen de projecten samen met beveiliging tegen overstromingen en bevaarbaarheid van waterlopen (onder meer Sigmaplan en Zwinproject) en de realisatie van (rand)stedelijke groengebieden. De bestedingen hangen samen met de voortgang van deze projecten.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	445	1.222	158	445	1.990	282

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is lager uitgevallen dan het toegewezen gedeelte van de ontvangsten van het ontvangstenartikel QD0-9QCETFC-OW.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2023.

QD0-1QCE4FD-PA – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel werd opgezet naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingsschema voor de Grondenbanken bij VLM. Op dit begrotingsartikel wordt de betaling van het jaarlijkse voorschot voorzien voor de grondenbank die gefinancierd worden via het Bossencompensatiefonds. Daarnaast wordt ook de verrekening van de netto opbrengsten voorzien op dit begrotingsartikel.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	500	504	504	500	504	504

Inhoudelijke toelichting:

De ESR-neutrale begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

QD0-1QCE4FD-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Volgens art.90 bis van het Bosdecreet kan slechts in welbepaalde gevallen een stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing worden verleend. De ontbosser moet hier echter voor compenseren op één van de volgende wijzen: in natura (door een compenserende bebossing), door storting van een bosbehoudsbijdrage in het Bossencompensatiefonds (BCF) of door een combinatie van beide. In het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing wordt het bedrag van de bosbehoudsbijdrage bepaald. Het is noodzakelijk dat de financiële middelen die gegenereerd worden door deze bosbehoudsbijdrage ook daadwerkelijk worden aangewend om nieuwe bebossingsprojecten te financieren. Deze middelen worden als volgt besteed:

- Projectoproep voor bebossingsprojecten door particulieren en privépartners
- Toelage aan de Vlaamse Landmaatschappij voor de aankopen ten behoeve van compenserende bebossing.
- Aankopen in het kader van bebossing door het ANB.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	7.562	7.936	7.867	7.562	22.715	9.008

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is conform de effectief ontvangen vorderingen gespijsd via de ontvangsten op QD0-9QCETFC-OW en QD0-9QCETFD-OP. Ook de grondoverdrachten vanuit grondenbank Vinderhoutse bossen worden op dit artikel technisch afgerekend.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2^{e} BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het

afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2023.

QD0-1QCE4FE-LO – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - JACHTFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Jachtfonds werd ingesteld met het oog op het besteden van de middelen uit het fonds voor de volgende doelstellingen:

- het stimuleren van een verstandig gebruik van wildsoorten en hun leefgebieden;
- het stimuleren van de inpassing van het wildbeheer in het bredere kader van natuurbehoud;
- het realiseren van vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen;
- de bevordering en ondersteuning van de werking van de wildbeheereenheden;
- de ondersteuning van de praktische organisatie van de jacht, met name de volgende aspecten:
    - de organisatie van jachtexamens;
    - het uitreiken van een jachtverlof;
    - het uitreiken van een jachtvergunning;
    - de opmaak en het indienen van een plan als vermeld in artikel 7 van dit decreet;
    - het bevorderen van de dienstverlening naar de jachtsector;
- het voorkomen en het inperken van maatschappelijk onaanvaardbare schade en impact door jachtwild, invasieve uitheemse soorten en beschermde soorten;
- de uitvoering van wetenschappelijk onderzoek in het kader van de voormelde doelstellingen.

Op dit begrotingsartikel worden de lonen aangerekend van medewerkers die gefinancierd worden via het Jachtfonds. Deze uitgaven zijn gelinkt aan het ontvangstenartikel van het Jachtfonds (QD0-9QCETFE-OW).

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	420	504	361	420	504	359

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK van respectievelijk 361 keuro en 359 keuro ligt iets lager dan het toegewezen gedeelte van de ontvangsten van ontvangstenartikel QD0-9QCETFE-OW.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2023.

QD0-1QCE4FE-WT – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - JACHTFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel van het Jachtfonds (zie artikel QD0-1QCE4FE-LO) worden de werkings- en investeringskosten aangerekend van het Jachtfonds.
Deze uitgaven zijn gelinkt aan het ontvangstenartikel van het Jachtfonds (QD0-9QCETFE-OW).

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1.668	3.569	1.814	1.668	5.039	1.744

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering VAK op dit artikel is conform het toegewezen gedeelte van de ontvangsten van het ontvangstenartikel QD0-9QCETFE-OW. De begrotingsuitvoering VAK ligt iets hoger dan de toelichting in de BBT voor BO2022 met 146 keur.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2023.

QD0-1QCE5FY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel worden vanuit ANB budgetten toegekend aan VLM ten behoeve van uitgaven voor natuurinrichting.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	3.603	3.530	3.530	3.530	3.530	3.530

Inhoudelijke toelichting:
De vastleggingsmachtiging werd volledig benut ten bedrage van 3.530 keur.

8.2.2 DAB's

DAB MINAFONDS

Ontvangsten

QDX-2QCEAFA-OP – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel werd bij BO 2020 opgezet naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingsschema voor grondenbanken bij VLM. Op dit begrotingsartikel wordt de (ESR-neutrale) vordering van ANB ten opzichte van VLM gewijzigd indien er gronden worden overgedragen of indien de kosten uit beheer van de gronden hoger zijn dan de opbrengsten.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	3.498	0	0
2e BA-JR	3.498	0	0
BU	8.215	0	0

Inhoudelijke toelichting:

In het kader van de effectief overgedragen gronden in 2022 werd een (ESR-neutrale) vordering van ANB ten opzichte van VLM geboekt ten belope van 8.215 keuro naar aanleiding van de grondoverdrachten en afrekening van de kosten van de grondenbanken Rivierherstel Leie en Sigma. Door deze afrekening vermindert de kredietverlening aan de Vlaamse Landmaatschappij met dit bedrag.

QDX-2QCEAFA-OW – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat enerzijds een aantal diverse ontvangsten, die moeilijk vooraf geraamd kunnen worden en waarvan vooraf ook geen exacte bedragen gekend zijn. Deze ontvangsten betreffen de occasionele vervreemding van onroerende goederen en de verkoop na afschrijving van investeringsgoederen die aangekocht zijn met middelen van het MINA-fonds.

Anderzijds worden op dit artikel naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingsschema voor de Grondenbanken bij VLM vanaf 2020 ook de opbrengsten geboekt die voortvloeien uit het beheer van gronden die door VLM gekocht werden in het kader van de grondenbanken van ANB.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
2022	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	91	0	0
2e BA-JR	91	0	0
BU	431	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De opvallend hoge begrotingsuitvoering op dit artikel wordt in hoofdzaak verklaard door de eenmalige verkoop van een aantal activa.

Uitgaven

QDX-3QCE2FA-PA – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel werd bij BO 2020 opgezet naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingsschema voor de Grondenbanken bij VLM. Op dit begrotingsartikel wordt de (ESR-neutrale) betaling van het jaarlijkse voorschot voorzien voor grondenbanken die gefinancierd worden via het Minafonds. Daarnaast wordt ook de verrekening van de netto opbrengsten voorzien op dit begrotingsartikel.

Via dit artikel worden ook de Relance-maatregelen VV36 ("Natte natuur") en VV34 ("Vlaggenschipprojecten Natuurgebaseerde oplossingen") gefinancierd.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	3.000	15.782	15.782	3.000	15.782	15.782

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is hierbij na de herverdelingen optimaal verlopen en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

De voorziene 3.000 keuro VAK als terugvorderbaar voorschot werd ook effectief volledig ingezet in de grondenbanken Natuurdoelen, Rivierherstel Leie en Sigma.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd 7.081 keuro VAK/VEK als terugvorderbaar voorschot aan de VLM ingezet ter financiering van de VV-maatregel 34 "Vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen". De relancemiddelen werden respectievelijk ingezet in de grondenbank Rivierherstel Leie en in de grondenbank SIGMA.

Er werd 5.701 keuro VAK/VEK als terugvorderbaar voorschot aan de VLM ingezet ter financiering van de VV-maatregel 36 "Natte natuur".

QDX-3QCE2FA-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel bevat de middelen van het Agentschap voor Natuur en Bos op het Minafonds. De middelen worden in hoofdzaak aangewend voor de uitgaven op het vlak van biodiversiteitsbeleid, voor beleidsvoorbereiding en voor de aankoop, inrichting en het beheer van het patrimonium van het ANB. Dit onder meer in functie van de realisatie van de Europese natuurdoelen die, in uitvoering van de Habitat- en Vogelrichtlijn, op 23 april 2014 door de Vlaamse regering definitief zijn goedgekeurd.

De taakstelling van Europese natuurdoelen die aan het ANB toegemeten zijn, stelt het ANB voor een grote uitdaging. Voor de realisatie van de nodige maatregelen voor het behoud en de versterking van de Europese en Vlaams beschermde habitats en soorten is een behoorlijke financiële inspanning nodig. Een eerste stap naar de realisatie was het focussen van het beheer en de inrichting, waar mogelijk, op de implementatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Er werd over een tijdsspanne van 10 jaar een evolutie afgelegd van algemeen beheer en inrichting in functie van het verhogen van de biodiversiteit naar beheer en inrichting gericht op de realisatie van de Europese natuurdoelen en het behoud en de bescherming van regionaal belangrijke natuur, waaronder Vlaams prioritaire soorten. Concreet worden zowel de kredieten voor aankoop, inrichting en beheer als de subsidies voor terreinbeherende verenigingen en andere initiatiefnemers waar mogelijk en nodig gefocust op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.

Daarnaast is er ook het geactualiseerde Sigmaplan, dat een onderdeel is van de Ontwikkelingsschets 2010 (Langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium). Vanuit de vaststelling dat op de Zee- en Westerschelde inrichtingswerken met impact op Speciale Beschermingszones nodig zijn voor toegankelijkheid van de Antwerpse haven en veiligheid, is beslist op diverse niveaus dat ook een stevig natuurpakket als mitigatie nodig was. De langetermijnvisie voorziet daarom in een piste naar een gunstige staat van zowel de toegankelijkheid, de veiligheid als van de natuurlijkheid tegen 2030. De realisaties binnen het project geven invulling aan de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen zoals voorzien in het regeerakkoord en ook hoger aangehaald. De degelijkheid van deze aanpak werd door Europa al erkend. Deze werkwijze bood ook de mogelijkheid om over langere termijn voor sectoren als landbouw en plattelandsrecreatie duidelijkheid te brengen i.v.m. de verwachte evoluties qua grondinname en om daarbij een passend flankerend beleid op te maken.

In het kader van het regeerakkoord 2019-2024 worden deze kredieten ingezet voor:

Uitgaven in het kader van de uitvoering van het bosuitbreidingsplan meer bepaald de aankoop, de subsidiëring aan partners en de bebossing van de terreinen; Uitbreiding van de gebieden onder effectief natuurbeheer (erkende, Vlaamse of bosreservaten, andere natuurgebieden onder vergelijkbaar beheerplan). Eén manier om dit te realiseren betreft de subsidiëring van de verwerving van percelen door derden met als doel ze te laten erkennen als reservaat; Uitvoering van de blue deal via het verwerven en inrichtingen van bijkomende gebieden waar natte natuur verwezenlijkt kan worden.

Daarnaast wordt er verder ingezet op een verbetering van de beleving en de toegankelijkheid van groene domeinen en de realisatie van multifunctionele stadsbossen. Deze taak wordt zowel opgenomen door het Agentschap voor Natuur en Bos zelf als door de subsidies die worden toegekend vanuit dit begrotingsartikel. De uitbreiding van de te beheren oppervlakte en ook de taakstelling inzake realisatie van een duurzame instandhouding leggen extra druk op de budgetten voor het uitvoeren van werken, waardoor derhalve door het ANB continu ingezet wordt op efficiëntiewinsten.

Naast de bestedingen vernoemd in bovenstaande tekst, wordt het budget binnen dit begrotingsartikel onder andere besteed aan de volgende doelstellingen:

- Het beleid inzake groenjobs is decretaal en bij Besluit van de Vlaamse Regering en Ministerieel Besluit geregeld. Vanuit de natuursector (natuurverenigingen, terreinbeherende verenigingen, bosgroepen, regionale landschappen, maar ook lokale besturen die natuurgebied bezitten) bestaat een belangrijke behoefte aan kwaliteitsvol natuur- en bosbeheer. Omdat dergelijke ecologisch waardevolle werken vaak arbeidsintensief en vanuit louter (micro-)economisch perspectief verlieslatend zijn, én de beheerders over onvoldoende

eigen middelen beschikken om zelf de werken te laten uitvoeren, heeft het beleid er voor gekozen om deze actoren geldelijk te ondersteunen door subsidies in het leven te roepen die ertoe strekken dergelijke werken financieel mogelijk te maken.

- De realisatie van de IHD veronderstelt een forse investering in inrichtingswerken zoals afgraven, bosomvorming, hermeanderen, baggeren, exoten bestrijden… Een aantal van deze werken zal via grootschalige natuurinrichtingsprojecten moeten verlopen. Maar er zijn ook tal van kleine inrichtingen noodzakelijk die snel en op maat afgesproken kunnen worden. Er wordt hiervoor door het ANB maximaal ingezet op samenwerking met partners. Naast de interne integratie in het beleid van andere entiteiten, zijn deze samenwerking en partnerschappen met lokale actoren essentieel om de planvorming op Vlaams niveau inzake instandhoudingsdoelstellingen en soortenbescherming te laten resulteren in effectieve realisaties op terrein. Er wordt hierbij sterk ingezet op de projectmatige ondersteuning van alle partners in het natuurbeleid, zoals vzw's, bosgroepen, regionale landschappen en private personen voor beheer- en inrichtingswerken met het oog op de realisatie van de IHD.

Via dit artikel worden ook de Relance-maatregelen VV34 ("Vlaggenschipprojecten Natuurgebaseerde oplossingen") en VV36 ("Natte natuur") gefinancierd.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	99.023	178.489	184.008	110.710	150.459	147.475

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de herverdelingen quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Meer concreet werden de middelen in 2022 als volgt vastgelegd:

- 9,3 miljoen euro voor studies, onderzoek en projectwerking IT;
- 14,8 miljoen euro voor beheerwerken van de terreinen van ANB;
- 4,5 miljoen euro voor werkingsmiddelen in functie van het terreinbeheer;
- 1,4 miljoen euro voor ondersteuning van groenjobs;
- 12,3 miljoen euro voor beheersubsidies in functie van GBN (incl erkende reservaten); onthaalpoorten; vogelopvangcentra; ecologische bosfunctie en openstelling bos;
- 12,1 miljoen euro voor aankopen ANB in functie van o.m. bosuitbreiding en IHD;
- 6,1 miljoen euro voor overdrachten van gronden ifv aankopen via grondenbanken;
- 2,2 miljoen euro voor kosten in functie van de grondenbanken;
- 6,3 miljoen euro voor aankoopsubsidies partners;
- 8,6 miljoen euro voor subsidies partners inclusief PSN, opmaak beheerplannen, restfinanciering LIFE, wolfwerende maatregelen, openstelling, soorten en nestbescherming;
- 3,2 miljoen euro voor subsidies Natuur In Je Buurt en Natuur In Je School;
- 9,5 miljoen euro voor inrichtingswerken terreinen ANB (excl. Blue deal);
- 2,2 miljoen euro voor investeringen in gebouwen in beheer van ANB;

- 10,2 miljoen euro voor investeringen in programma bosuitbreiding (o.m. bebossing terreinen ANB; bebossingsubsidies en aankoopsubsidies);
- 1,3 miljoen euro voor subsidiëringen i.h.k.v. park- en projectbureaus;
- het restbedrag van 1.5 mio werd ingezet voor een brede waaier aan kleinere uitgaven.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd 5,3 miljoen euro VAK ingezet ter financiering van de VV-maatregel 34 "Vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen".

Er werd 73,2 miljoen euro VAK en 36 miljoen euro VEK ingezet ter financiering van de VV-maatregel 36 'natte natuur'.

8.2.2 DAB MINAFONDS

Ontvangsten

Niet van toepassing

Uitgaven

QBX-3QCE2FY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel wordt budget voorzien voor de aankopen door VLM binnen de lokale grondenbanken.

In het regeerakkoord en de beleidsnota Omgeving is het project "Meer bos voor Vlaanderen" opgenomen. Met dit project wordt de realisatie van 4.000 ha extra bos tegen 2024 en 10.000 ha extra bos tegen 2030 beoogd. Ten behoeve hiervan is in 2020 binnen de VLM de grondenbank 'Bebossing' opgericht. Doel van deze grondenbank is de verwerving van bebosbare gronden (te versnellen) en dit zowel via rechtstreekse aankoop als via ruil. Deze basisallocatie betreft een kapitaalstoelage aan de VLM voor het uitvoeren van de grondenbank 'Bebossing'.

Verder is er een inkomenstoelage aan de VLM voor studies in het kader van het flankerend beleid ten behoeve van de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD), voor vergoedingen bedrijfsbegeleiding in het kader van het herstructureringsprogramma Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) voor rode en voor oranje bedrijven, en voor flankerende vergoedingen bij dossiers bedrijfsverplaatsing/- reconversie/-beëindiging in het kader van het herstructureringsprogramma PAS voor rode en voor oranje bedrijven.

Verder is er op dit artikel een kapitaalstoelage aan de VLM voor: het verwerven en het uitwinnen van het gebruik van gronden en gebouwen in het kader herstructureringsprogramma Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) voor rode bedrijven en oranje bedrijven (inclusief de eigenaarstoeslag en de wijkersstimulus die daarbij van toepassing zijn); het verwerven van ruilgronden in het kader van de lokale grondenbank 'IHD flankerend beleid' die gericht is op het uitruilen van IHD-getroffen landbouwers; en het beheren en het uitvoeren van (sloop)werken aan onroerende goederen verworven in het kader van de lokale grondenbank 'IHD flankerend beleid' en in het kader van het herstructureringsprogramma PAS voor rode en oranje bedrijven.

Via dit artikel worden ook de Relance-maatregel VV34 ("Vlaggenschipprojecten Natuurgebaseerde oplossingen") gefinancierd.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	16.230	17.764	17.764	15.596	16.565	16.236

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na doorvoering van de herverdelingen optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

In het kader van de grondenbank 'Bebossing' werd er in 2022 een vastlegging van 4 miljoen euro gerealiseerd en 3.9 miljoen euro vereffend ten behoeve van het verwerven van gronden in het kader van de grondenbank 'Bebossing'.

Er werd een vastlegging gerealiseerd van 3,3 miljoen euro en een vereffeningsbudget opgevraagd van 1,7 miljoen euro gebaseerd op uitgaven vergoedingen in het kader van het herstructureringsprogramma PAS-rode bedrijven (64 keuro), uitgaven vergoedingen ihkv herstructureringsprogramma PAS-oranje bedrijven (1.5 miljoen euro), uitgaven beheer onroerende goederen (8 keuro) en uitgaven vergoedingen ten behoeve van bedrijfsbegeleiding in het kader van het herstructureringsprogramma PAS (141 keuro).

Er werd een budget van 8.9 miljoen euro vastgelegd en een vereffeningsbudget opgevraagd van 9,6 miljoen euro gebaseerd op uitgaven voor verwerving onroerende goederen in het kader van de LGB IHD-Flankerend Beleid.

Er werd in 2022 een vastlegging van 1,5 miljoen euro gerealiseerd voor aankoopdossiers (en bijhorende kosten) goedgekeurd in 2022 in het kader de grondenbank 'Blue Deal' en uitgaven mbt voorbereiding inrichtingsplannen Rivierherstel Leie.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd in de loop van 2022 via BVR een budget van 1.534 keuro VAK en 969 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op de uitoering van Relance-maatregel VV34 ("vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen").

8.2.3 Overige entiteiten onder gezag

8.2.3.1. Eigen Vermogen Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (EV INBO)

Bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) is een Eigen Vermogen ingesteld, waaraan rechtspersoonlijkheid is toegekend onder de benaming "Eigen Vermogen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek", afgekort EV INBO.

Binnen het EV INBO worden projecten uitgevoerd, die met externe middelen gefinancierd worden. Het voornaamste doel van het EV INBO is om het INBO-onderzoek aan te vullen voor zover rechtstreeks toegewezen publieke middelen niet volstaan voor een volwaardig toekomstgericht onderzoek. Het biedt de mogelijkheid om in te gaan op nieuwe onderzoeksthema's (o.a. klimaat en biodiversiteit, natuur in de stad, biodiversiteit en landbouw, koolstofsequestratie, …) die onmiddellijk of op (middel)lange termijn beleidsrelevant zijn of zullen zijn. Zoals voor het INBO, blijft ook voor het EV INBO de relevantie voor het biodiversiteitsbeleid een fundamentele voorwaarde voor het verrichten

van de onderzoeksporjecten. Het EV INBO voert opdrachten uit voor een breed spectrum aan klanten, zoals Vlaamse en lokale overheden, Belspo, universiteiten, natuur- en bosorganisaties, landbouw, jacht, visserij; ook Europa (Horizon2020, Horizon Europe, Biodiversa+, Interreg, LIFE+ projecten) behoort tot de regelmatige opdrachtgevers.

De via deze projecten opgebouwde internationale wetenschappelijke samenwerkingen versterken het imago van het INBO en laten het toe zijn netwerk te onderhouden en uit te breiden. Ze creëren kansen voor data-uitwisseling, het delen van ervaring en kennis, en de ontwikkeling van Europese monitoringfaciliteiten. Het EV INBO heeft verder de mogelijkheid om doctoraatsbeursalen aan te trekken en (mee) te financieren met het oog op het uitvoeren van vernieuwend wetenschappelijk onderzoek gericht op uiteindelijke beleidsimplementatie op korte tot langere termijn, en om inzichten te verbreden in het waarom van toestand en trends van de biodiversiteit en ecosysteemdiensten in Vlaanderen en daarbuiten.

Het EV INBO oefent zijn activiteiten uit binnen 1 ISE: de ISE F Natuur en Biodiversiteit.

ISE F NATUUR EN BIODIVERSITEIT

Toelichting op detailniveau ESR

Ontvangsten

Het overgedragen overschot van de vorige boekjaren bedraagt 4.384 keuro. Dit cijfer komt overeen met de overdracht van het ESR-saldo van de uitvoering van 2021.

Het bedrag aan verkopen bedraagt 3.572 keuro. Dit is 1.799 keuro meer dan oorspronkelijk werd begroot. Deze stijging is te wijten aan het feit dat diverse projecten uit het voorgaande begrotingsjaar later zijn gestart dan oorspronkelijk werd beoogd en dat er ook nog bijkomende projecten werden binnengehaald en opgestart in 2022 die bij de opmaak van de begroting nog niet gekend waren.

De ontvangen subsidies bedragen 410 keuro in 2022. Dit bedrag betreft de vermindering van 80% op de bedrijfsvoorheffing van wetenschappelijk personeel, deze middelen worden opnieuw in wetenschappelijk personeel geïnvesteerd.

De inkomensoverdrachten of subsidies die we ontvangen van EU-instellingen (ESR-code 39.10) bedragen 578 keuro in 2022, wat een grote daling betekent van 42% ten opzichte van BA 2022. Dit is vooral te wijten aan het feit dat voor een aantal langlopende EU-projecten opbrengsten werden verwacht in 2022 die pas zullen gerealiseerd worden in 2023 en later.

Vermits het EV INBO binnen de consolidatiekring valt, moeten interrelaties met anderen binnen deze institutionele groep vermeld worden.

De inkomensoverdracht van andere eenheden van de overheid worden opgenomen binnen code 46.70 en bedragen 632 keuro voor 2022. Binnen deze code vallen het “Future Foodplains”, “Dissco”, “Geo4Gov” alsook de verschillende “Lifewatch” projecten.

De inkomensoverdrachten of subsidies die het EV INBO ontving van de federale overheid worden opgenomen onder ESR-code 49.40. In totaal werd er in 2022 685k euro ontvangen. Ook hier kwamen een aantal projecten bij die niet begroot waren.

Uitgaven

Het over te dragen overschot van het boekjaar bedraagt 3.944 keuro. Dit betekent een intering van 440 keuro, hoofdzakelijk omwille van de investeringen in de renovatie van de INBO-site te Geraardsbergen.

De werkelijke loonkost bedraagt 4.540 keuro, 38% hoger dan oorspronkelijk begroot. Deze hogere loonkost valt te verklaren door de aanwerving van een 25-tal nieuwe personeelsleden en vijf opeenvolgende indexaties van de brutolonen over 2022. De bijkomende aanwervingen zijn volledig in het kader van bijkomende onderzoeksprojecten en volgen dan ook uit de stijging van de verkopen.

De werkingskosten bedragen 1.016 keuro in 2022, dat is 516 keuro hoger dan begroot. De toename van de werkingskost gaat samen met de stijgende verkopen.

Voor boekjaar 2022 werd er een totaal van 204 keuro begroot voor de nieuwbouw van gebouwen. Er werd effectief voor 419 keuro gerealiseerd. Dit verschil wordt enerzijds verklaard door een aantal meerkosten in de uitvoering van de renovatie van de site in Geraardsbergen. Anderzijds werden ook een aantal bijkomende investeringen op deze site opgestart.

8.2.4 Overige entiteiten onder toezicht

8.2.4.1. Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VLM werden in deze BBT reeds besproken onder punt 1.3.4.1.

VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, ISE G Plattelandsbeleid en ISE F Natuur en Biodiversiteit. De financiering van de werking van de VLM verloopt via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE F Natuur en biodiversiteit ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de andere betrokken ISE in deze BBT.

ISE F NATUUR EN BIODIVERSITEIT

De middelen voor natuurinrichtingsprojecten werden maximaal toegewezen aan de realisatie van prioritaire IHD-doelen (Berlarebroek-Donkmeer, Wellemeersen, Schuddebeurze, Biscopveld, Kraenepoel, Torfbroek, Dijlevallei, Zwarte beek, Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit, Zoerselbos, Liereman en Graafweide-Schupleer). Voor Zoerselbos werd het laatste projectuitvoeringsplan uitgewerkt. In de Zwarte beek werd het beekherstel van de Oude Beek uitgevoerd om de toekomst van het veen daar te garanderen. Voor Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit werd het projectrapport uitgewerkt. Daardoor kan de volgende jaren geïnvesteerd worden in de uitvoering van natuurherstelwerken voor de natte (vijver)natuur. In Kraenepoel (Aalter) is het projectrapport in openbaar onderzoek gebracht. In Berlarebroek-Donkmeer, Schuddebeurze (oude, ontkalkte duinen) en Biscopveld (Landschapspark Bulskampveld) werd verder aan de inrichting van de natte natuur en zeldzame duinbiotopen gewerkt. In de Wellemeersen (Dendervallei) werd de omgevingsvergunning voor de grond- en waterwerken verkregen.

In een intensief begeleidingstraject van de rode en oranje PAS-bedrijven, werden 13 aanvragen voor bedrijfsadvies behandeld en 13 aanvragen voor bedrijven die gebruik wensten te maken van de flankerende maatregelen bedrijfsreconversie, bedrijfsverplaatsing en koopplicht. De vrijgekomen PAS-gronden werden ingericht en waar mogelijk werd de afbraak van de aangekochte PAS[1]hoeves verzorgd, om op die manier

bij te dragen aan de natuur- en onthardingsdoelstellingen. In Diest werd op die manier de circulaire afbraak van de hoeve Porters-Vasdonck aangepakt, een kleinschalige bosuitbreiding gerealiseerd en een ven hersteld. In Deinze werd een hoeve gesloopt en in Ieper werd via bosaanplant een geschikte nabestemming na sloop gerealiseerd. Alle aanvragen voor de stopzetting van de pelsdieren- en ganzenleverbedrijven werden behandeld.

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten
Er werden onder dit ISE in de definitieve VLM begroting 51.517 keuro aan ontvangsten voorzien en 55.414 keuro VAK en 54.624 keuro VEK aan uitgaven. In 2022 werden 53.543 keuro ontvangsten gerealiseerd en gebeurden er 53.110 keuro VAK en 49.848 keuro VEK aan uitgaven.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2FY-IS, een toelage aan de VLM voor uitgaven in het kader van instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en programmatische aanpak stikstof (PAS) werd 1.710 keuro inkomst voorzien. Dit artikel omvat het budget voor de uitvoering van een aantal maatregelen die zijn goedgekeurd in het kader van het herstructureringsprogramma PAS – rode en oranje bedrijven. Meer concreet wordt het budget aangewend voor de uitbetaling van studies en vergoedingen bij de inzet van volgende maatregelen: bedrijfsverplaatsing, bedrijfsreconversie, bedrijfsbeëindiging en bedrijfsbegeleiding. De ontvangst bedroeg effectief 1.710 keuro.

Vanuit de activiteiten van natuurinrichting en grondenbanken werd bij BA2022 138 keuro aan ontvangsten uit pachten voorzien en 0 keuro aan Europese recuperaties voor hun bijdrage in natuurinrichtingsprojecten. Er werden in de uitvoering 183 keuro ontvangsten aan pachten gerealiseerd en 1.412 keuro aan Europese recuperaties. Er werden ook 18 keuro aan recuperaties gerealiseerd bij bedrijven als bijdrage in inrichtingswerken.

Via begrotingsartikel QD0-1QCE5FY-IS werd vanuit het ANB een inkomst van 3.530 keuro voorzien en gerealiseerd voor de afhandeling van investeringsprojecten inzake natuurinrichting.

Vanuit de activiteiten van de grondenbanken werd een bedrag van 2.638 keuro ontvangsten voorzien ten gevolge het doorrekenen van kosten aan het ANB. Er werd in uitvoering 2.151 keuro aan ontvangsten geboekt.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2FY-IS, een toelage aan de VLM voor uitgaven in het kader van instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en programmatische aanpak stikstof (PAS), werd 9.886 keuro aan inkomsten voorzien. Dit bedrag omvat het budget voor enerzijds de aankoop van ruilgronden voor landbouwers die worden getroffen door de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen en anderzijds het budget voor de aankoop (inclusief de eventuele eigenaarstoeslag en wijkersstimulus) van gronden en gebouwen in het kader van het herstructureringsprogramma PAS rode en oranje bedrijven. Er werden uiteindelijk in 2022 voor 9.599 keuro aan ontvangsten gerealiseerd.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2FY-IS werd voorzien in een ontvangst van 4.000 keuro voor grondverwerving voor bosuitbreiding/bebossing. Er werd 3.952 keuro gerealiseerd.

Vanuit relance werd voor project VV34 969 keuro geraamd, die ook gerealiseerd werd.

De bijdrage van de provincies en de gemeenten in de inrichtingswerken natuurinrichting werd geraamd op 0 keuro. Er werd in uitvoering een beperkt bedrag van 8 keuro gerealiseerd.

Er werd in de natuurinrichting en grondenbanken voorzien in een opbrengst van 9.214 keuro ten gevolge verkoop van gronden aan het ANB. Uiteindelijk werd er 9.158 keuro geboekt en dit vanuit de toepassing van het opgelegde vaste boekhoudschema.

De geraamde opbrengst uit de verkoop van gronden bedroeg 3.150 keuro. De uitvoering viel hoger uit en er werd uiteindelijk 4.565 keuro gerealiseerd.

VLM raamde voor ontvangsten van voorschotten een bedrag van 16.282 keuro naar aanleiding van de implementatie van het toe te passen boekingsschema voor de grondenbanken en de natuurinrichting. Het betreft de bijdrage van ANB voor grondenbankwerking en de bijdrage van het ANB voor het uitoefenen van het voorkooprecht en de koopplichten in het kader van het Natuurdecreet. Tevens bevat dit bedrag de relance-ontvangsten voor Rivierherstel Leie en Sigma (VV34 en VV36). Deze werden volledig gerealiseerd.

Uitgaven

Er werden voor 3.191 keuro VAK en 2.670 keuro VEK uitgaven voor werkingskosten binnen VLM geraamd. Hiervan werd er 3.076 keuro vastgelegd en 2.451 keuro vereffend.

De uitgaven aan vergoedingen werden verder bij BA2022 geraamd op 5.996 keuro VAK en 4.396 keuro VEK. Het gaat dan over vergoedingen, o.a. voor de bedrijfsbegeleiding in het kader van het flankerend beleid IHD-PAS en in het kader van de uitvoering van relance-projecten VV34 en VV36. Er werd in uitvoering 5.460 keuro vastgelegd en 3.871 keuro vereffend.

Er werd bij BA2022 een budget van 20.124 keuro VAK en 21.213 keuro VEK voorzien voor grondaankopen, waarbij er in uitvoering 21.285 keuro werd vastgelegd en 21.248 keuro vereffend. Voor relance werd een budget van 11.604 keuro VAK en VEK voor grondaankopen voorzien voor de relancemaatregelen VV34 en VV36. Dit budget werd volledig gerealiseerd in VAK, in VEK bedroeg de uitvoering 11.743 keuro.

Er werd bij BA2022 ook 2.718 keuro VAK en 2.960 keuro VEK geraamd voor water- en wegenbouwkundige werken. De realisatie in 2022 bedroeg finaal 2.536 keuro VAK en 1.386 keuro VEK.

Aan terugbetaling van voorschotten voorzag de VLM 11.781 keuro VAK en VEK via BA2022. De uitvoering in 2022 bedroeg 9.149 keuro VAK en VEK.

9. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT PLATTELANDSBELEID

Dit ISE omvat de doelstellingen, taken en budgetten die verband houden met het beleidsveld Plattelandsbeleid.

De uitdagingen van het platteland situeren zich op verschillende domeinen zoals landschapsbeheer, klimaat, mobiliteit, dorpen, …. De uitdagingen van het platteland zijn bijgevolg interbestuurlijk en interdisciplinair.

Ze situeren zich op het vlak van landschapsbeheer, klimaat, mobiliteit, dorpen, sociale cohesie en innovatie. Een Vlaams plattelandskader wordt uitgebouwd dat inhoudelijke en financiële ondersteuning biedt voor de werking van lokale besturen en actoren voor specifieke plattelandsthema’s zoals lokale voorzieningen, voedselproductie, landschap en open ruimte, landelijke mobiliteit en recreatie.
Het plattelandsbeleid is ook ingebed in het Europese plattelandsbeleid en geeft invulling aan de verbrede landbouw- en plattelandsdoelstellingen.
De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:

- cofinanciering Vlaams Gewest voor plattelandsprojecten en leadergroepen ingevolge het plattelandsontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen 2014 - 2020;
- subsidies platteland Plus;
- de werking van de VLM inzake plattelandsbeleid (inclusief lonen);
- de beleidsondersteunende werking van de VLM inzake plattelandsbeleid (met inbegrip van projectsubsidies).

9.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID DE PLATTELANDSUITDAGINGEN

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QBX-3QCE2GA-WT – EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID VOOR PLATTELANDSUITDAGINGEN.

Om **versnippering van de plattelandsmiddelen te vermijden**, zet ik de Vlaamse middelen voor het plattelandsbeleid verder gericht in voor het realiseren van deze Vlaamse doelstellingen. Ik werkte samen met de provincies om de visie op deze specifieke plattelandsthema's om te zetten in een concrete gebiedsgerichte werking. Daarnaast biedt **het Openruimtefonds** de lokale besturen met veel open ruimte bijkomende middelen. Hiermee kunnen ze op maat van hun eigen noden en behoeften een concrete invulling geven.

In het kader van een nieuw **Vlaams Transversaal Plattelandsbeleidsplan** dat op een gestructureerde en transversale wijze uitvoering zal geven aan het Vlaamse plattelandsbeleid, ben ik in 2022 gestart met een inventarisatie van acties die binnen de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen een bijdrage leveren aan het versterken van de leefbaarheid van het Vlaamse platteland.

OD 1. HET VLAAMS PLATTELANDSBELEID IS INGEBED IN HET EUROPESE PLATTELANDSBELEID

In het kader van het aflopende **PDPO III** zorgde ik voor een kwalitatief beheer van de maatregelen "omgevingskwaliteit", "LEADER" en "PlattelandPlus". Er werden in totaal 107 projecten goedgekeurd voor meer dan 9,61 miljoen EUR aan subsidies. Met de middelen van de EU-faciliteit voor herstel en veerkracht en binnen het kader van het PDPO III heb ik een herstelfonds opgezet. In totaal werden 65 projecten, voor een totaal subsidiebedrag van 4 miljoen euro goedgekeurd. Hiermee kies ik er resoluut voor om de plattelandsgemeenschappen te ondersteunen bij het herstel na de COVID-19-pandemie door onder meer te investeren in groene ontmoetingsplekken, trage wegen, ontwikkeling van lokale voedselstrategieën en ondersteuning van de agrobiodiversiteit.

De keuze voor **LEADER als plattelandsinterventie** in het nieuwe Strategisch Plan GLB, leidt tot een gerichte inzet van de Europese, Vlaamse en provinciale middelen op het echte platteland en gaat versnippering tegen. In 2022 heb ik, samen met de provinciebesturen, de interventiefiche voor LEADER in het Vlaamse GLB-strategisch plan gefinaliseerd. Belangrijke principes hierbij waren een hoger ambitieniveau op het vlak van kwaliteit en innovatie in de strategieën en projecten, alsook transparante, objectieve, uniforme en eenvoudige procedures en governance. Die principes zijn vertaald in een oproepreglement voor de kandidaat-LEADER-gebieden. De oproep voor de vorming van de nieuwe LEADER-gebieden is gelanceerd in november 2022.

OD 2. INNOVATIEF EN DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP IN EEN CIRCULAIRE ECONOMIE

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QBX-3QCE2GY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM).

In 2022 heb ik de omslag naar een duurzame **circulaire plattelandseconomie** verder gestimuleerd. De beleidsaanbevelingen uit de studie '*Valorisatie van biomassareststromen uit landschapsbeheer*' is meegenomen in de nieuwe LEADER-programmaperiode en de opmaak van de werkagenda bio-economie van Vlaanderen Circulair.

Vanuit het uitgangspunt dat **voedsel** een hefboom is voor een meer welvarend en veerkrachtig platteland, heb ik lokale voedselproductie en -consumptie ook in 2022 verder op de agenda geplaatst bij de lokale besturen en de voedseltransitie verder vormgegeven. Met het programma 'Voedsel+Land+Schap' zorg ik voor inspiratie van lokale besturen en andere voedselactoren om met deze principes aan de slag te gaan. Ook via de ondersteuning van het aanspreekpunt lokale voedselstrategieën bij de VVSG breng ik de voedseltransitie onder de aandacht van lokale besturen. Dit heeft geleid tot de publicatie van een inspiratiegids en een engagementsverklaring voor lokale besturen. De Vlaamse voedselstrategie Go4Food is gelanceerd met inbegrip van een werf Voedsel+Land+Schap en een deal rond de opmaak lokale, regionale en provinciale voedselstrategieën.

OD 3. LEEFBARE EN LEVENDIGE DORPEN, VERBONDEN MET ELKAAR EN MET HET PLATTELAND

Ik versterkte de leefbaarheid van het platteland en de dorpen door ruimte te geven aan 43 kleinschalige lokale initiatieven via de oproep **Buurten op den Buiten**, in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting. Via de bestendiging van de subsidie aan de Vlaamse Vereniging voor Dorpsbelangen ondersteunde ik een lerend netwerk van dorpsraden en bewonersgroepen en bood ik de lokale besturen een gericht aanbod voor de uitbouw van een succesvolle dorpsparticipatie. Dankzij een nieuwe en verbrede oproep voor volkstuinenprojecten, heb ik 14 projecten met een totale subsidie van 248.713 euro goedgekeurd. De externe opdracht voor het evalueren van de subsidies voor '*Dorpshuizen*', geeft aanbevelingen over hoe dorpshuizen kunnen uitgroeien tot plaatsen waar zowel uitdagingen voor de lokale gemeenschap als ruimere maatschappelijke uitdagingen aangepakt worden. Onder meer via de organisatie van een focusgroep dorpsruimte door de Vlaamse Landmaatschappij, heb ik de uitdaging om te werken aan een geïntegreerde en kwalitatieve dorpsruimte in onze dorpen en in lijn met de principes van de bouwshift, op de agenda geplaatst.

OD 4. LANDSCHAPSKWALITEIT EN –ONDERHOUD

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QBX-3QCE2GY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM).

Op 20 oktober 2022 heb ik het Vlaams **houtkantenplan** gelanceerd met de ambitie om tegen 2030 in Vlaanderen opnieuw over een robuuste ruggengraat van houtkanten, hagen en heggen in het landschap te beschikken. Ook een eerste actie, een oproep voor de aanleg van houtkanten door lokale besturen, werd op mijn voorstel door de Vlaamse Regering goedgekeurd en gelanceerd.

In het kader van de **Landschapsparken** hebben mijn diensten de 7 geselecteerde kandidaat-Landschapsparken bij de uitwerking van hun masterplan begeleid en heb ik het wetgevende kader uitgewerkt voor de definitieve erkenning van de Landschapsparken.

9.2 BUDGETTAIR KADER

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de algemene middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Plattelandsbeleid zijn er echter enkel uitgavenkredieten voorzien op de DAB Minafonds. Enkel VLM is als entiteit actief op het vlak van de ISE Plattelandsbeleid.

PLATTELANDSBELEID, MVG excl. DAB

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	0	0	0	0	0	0
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Inhoudelijke toelichting:

Niet van toepassing

9.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Niet van toepassing

9.2.2. DAB's

DAB MINAFONDS

Ontvangsten

Niet van toepassing.

Uitgaven

QBX-3QCE2GA-WT – EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID VOOR PLATTELANDSUITDAGINGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de cofinanciering van het Vlaams Gewest voor plattelandsprojecten en leadergroepen ingevolge het plattelands-ontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen, projectsubsidies in het kader van het geïntegreerd plattelandsbeleid voor Vlaanderen en Platteland Plus gefinancierd.

De kredieten van dit begrotingsartikel worden in 2022 voor PDPO III en Platteland Plus projecten gebruikt.

Er wordt op dit artikel concreet Vlaamse cofinanciering aan PDPO-projecten verstrekt die uitvoering geven aan de plattelandsmaatregelen 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen', 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking', 'Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving' en 'Leader'. Daarnaast wordt hiermee ook de technische bijstand van de provincies en de werking van de Plaatselijke Leadergroepen ondersteund. Aan deze subsidies zijn ook Europese en provinciale subsidies gekoppeld. Een project loopt ongeveer drie jaar en hiervoor kan halfjaarlijks een declaratie ingediend worden.

Er is ook de gebiedsgerichte plattelandsmaatregel Platteland Plus. Platteland Plus wordt uitgevoerd in samenwerking met de provincies. De Vlaamse bijdrage aan de Platteland Plus projecten wordt met deze basisallocatie gefinancierd. Deze Platteland plus projecten krijgen ook provinciale subsidies. Een project loopt ongeveer 3 jaar en hiervoor kan halfjaarlijks een declaratie ingediend worden.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	3.241	3.124	3.122	1.813	1.696	711

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na herverdeling quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Er werd in 2022 via MB een budget van 117 keuro VAK en VEK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QBX-3QCE2GY-IS.

Door de nieuwe werkwijze van vereffening (VCO) werd het VEK slechts gedeeltelijk gerealiseerd. De middelen werden vanuit het Minafonds wel naar het betaalorgaan bij het departement Landbouw en Visserij gestort, maar nog niet naar de begunstigde. Bij de opmaak van de begroting werd er nog niet volledig rekening gehouden met deze nieuwe werkwijze en daardoor is de VEK-realisatiegraad maar een goede 50%.

QBX-3QCE2GY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel betreft een aanvullende toelage aan de VLM gericht op de realisatie van lokale plattelandsinitiatieven in het kader van het geïntegreerd plattelandsbeleid.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2022	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	701	968	968	701	968	968

Inhoudelijke toelichting:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na herverdeling optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Er werd in 2022 via MB een budget van 117 keuro VAK en VEK herverdeeld naar dit artikel ter versterking van de initiatieven. Dit budget werd gecompenseerd van artikel QBX-3QCE2GA-WT.

Er werd in 2022 via MB een budget van 150 keuro VAK en VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het bestuiversplan. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QBX-3QCE2OC-WT.

4.3.3 Overige entiteiten onder gezag

Niet van toepassing.

4.3.4 Overige entiteiten onder toezicht

4.3.4.1 Vlaamse Landmaatschappij

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VLM werden in deze BBT reeds besproken onder punt 2.2.4.1.

VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, ISE G Plattelandsbeleid en ISE F Natuur en Biodiversiteit. De financiering van de werking van de VLM verloopt voornamelijk via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE G Plattelandsbeleid ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de andere betrokken ISE in deze BBT.

ISE G PLATTELANDSBELEID

Om versnippering van de plattelandsmiddelen te vermijden, werden de Vlaamse middelen voor het plattelandsbeleid verder gericht op het realiseren van de Vlaamse doelstellingen. Samenwerking met de provincies zorgde ervoor dat de visie op de specifieke plattelandsthema's omgezet worden in een concrete gebiedsgerichte werking. Daarnaast biedt het Openruimtefonds de lokale besturen met veel open ruimte bijkomende middelen.

In het kader van een nieuw Vlaams Transversaal Plattelandsbeleidsplan dat op een gestructureerde en transversale wijze uitvoering zal geven aan het Vlaamse plattelandsbeleid, werd in 2022 gestart met een inventarisatie van acties die binnen de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen een bijdrage leveren aan het versterken van de leefbaarheid van het Vlaamse platteland.

In het kader van het aflopende PDPO III werd voor een kwalitatief beheer van de maatregelen "omgevingskwaliteit", "LEADER" en "PlattelandPlus" gezorgd. Er werden in totaal 107 projecten goedgekeurd voor meer dan 9,6 miljoen EUR aan subsidies. Met de middelen van de EU-faciliteit voor herstel en veerkracht en binnen het kader van het PDPO III werd een herstelfonds opgezet. In totaal werden 65 projecten, voor een totaal subsidiebedrag van 4 miljoen euro goedgekeurd. Er werd resoluut gekozen om de plattelandsgemeenschappen te ondersteunen bij het herstel na de COVID-19-pandemie door onder meer te investeren in groene ontmoetingsplekken, trage wegen, ontwikkeling van lokale voedselstrategieën en ondersteuning van de agrobiodiversiteit.

De keuze voor LEADER als plattelandsinterventie in het nieuwe Strategisch Plan GLB, leidt tot een gerichte inzet van de Europese, Vlaamse en provinciale middelen op het echte platteland en gaat versnippering tegen. In 2022 werd, samen met de provinciebesturen, de interventiefiche voor LEADER in het Vlaamse GLB-strategisch plan gefinaliseerd.

Belangrijke principes hierbij waren een hoger ambitieniveau op het vlak van kwaliteit en innovatie in de strategieën en projecten, alsook transparante, objectieve, uniforme en eenvoudige procedures en governance. Die principes zijn vertaald in een oproepreglement voor de kandidaat-LEADER-gebieden. De oproep voor de vorming van de nieuwe LEADER-gebieden werd gelanceerd.

In 2022 werd de omslag naar een duurzame circulaire plattelandseconomie verder gestimuleerd. De beleidsaanbevelingen uit de studie 'Valorisatie van biomassareststromen uit landschapsbeheer' is meegenomen in de nieuwe LEADER-programmaperiode en de opmaak van de werkagenda bio-economie van Vlaanderen Circulair.

Vanuit het uitgangspunt dat voedsel een hefboom is voor een meer welvarend en veerkrachtig platteland, werd lokale voedselproductie en -consumptie verder op de agenda geplaatst bij de lokale besturen en de voedseltransitie verder vormgegeven. Met het programma 'Voedsel+Land+Schap' werd voor inspiratie van lokale besturen en andere voedselactoren gezorgd om met deze principes aan de slag te gaan. Ook via de ondersteuning van het aanspreekpunt lokale voedselstrategieën bij de VVSG werd de voedseltransitie onder de aandacht van lokale besturen gebracht. Dit heeft geleid tot de publicatie van een inspiratiegids en een engagementsverklaring voor lokale besturen. De Vlaamse voedselstrategie Go4Food is gelanceerd met inbegrip van een werf Voedsel+Land+Schap en een deal rond de opmaak lokale, regionale en provinciale voedselstrategieën.

De leefbaarheid van het platteland en de dorpen werd versterkt door ruimte te geven aan 43 kleinschalige lokale initiatieven via de oproep Buurten op den Buiten, in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting. Via de bestendiging van de subsidie aan de Vlaamse Vereniging voor Dorpsbelangen werd een lerend netwerk van dorpsraden en bewonersgroepen ondersteund en kregen de lokale besturen een gericht aanbod voor de uitbouw van een succesvolle dorpsparticipatie aangereikt. Dankzij een nieuwe en verbrede oproep voor volkstuinenprojecten, werden 14 projecten met een totale subsidie van 248.713 euro goedgekeurd. De externe opdracht voor het evalueren van de subsidies voor 'Dorpshuizen', geeft aanbevelingen over hoe dorpshuizen kunnen uitgroeien tot plaatsen waar zowel uitdagingen voor de lokale gemeenschap als ruimere maatschappelijke uitdagingen aangepakt worden. Onder meer via de organisatie van een focusgroep dorpsruimte door de Vlaamse Landmaatschappij, werd de uitdaging om te werken aan een geïntegreerde en kwalitatieve dorpsruimte in onze dorpen en in lijn met de principes van de bouwshift, op de agenda geplaatst.

Op 20 oktober 2022 werd het Vlaams houtkantenplan gelanceerd met de ambitie om tegen 2030 in Vlaanderen opnieuw over een robuuste ruggengraat van houtkanten, hagen en heggen in het landschap te beschikken. Ook een eerste actie, een oproep voor de aanleg van houtkanten door lokale besturen, werd Regering goedgekeurd en gelanceerd.

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten

Er werden onder dit ISE in de definitieve VLM begroting 968 keuro aan ontvangsten voorzien en 983 keuro VAK en VEK aan uitgaven. 968 keuro ontvangsten werden ook gerealiseerd, er werd in uitvoering een bedrag van 613 keuro vastgelegd en 748 keuro vereffend.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2GY-IS werd na herschikking in een uiteindelijke toelage voorzien voor uitgaven in het kader van het plattelandsbeleid van 968 keuro VAK en VEK. De toelage werd vastgelegd en voor 968 keuro gerealiseerd als ontvangst.

Uitgaven

Er werden 131 keuro VAK en 131 keuro VEK aan studie-uitgaven voorzien, 727 keuro VAK en VEK aan subsidies voor vzw's en 125 keuro VAK en VEK aan subsidies voor lokale besturen. Er werden 48 keuro VAK en 183 keuro VEK aan studie-uitgaven gerealiseerd, 448 keuro VAK en VEK aan subsidies voor vzw's, en 117 keuro VAK en VEK aan subsidies voor lokale besturen.

VI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

1. Apparaatskredieten

De apparaatskredieten die onder programma QA ingezet worden voor de activiteiten binnen het beleidsveld Omgeving en Natuur worden hier besproken.

TOTAAL APPARAATSKREDIETEN – BBT OMGEVING EN NATUUR BELEIDSDOMEIN Q – OMGEVING (PARTIM DEMIR)

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	3.573	468	0	179.613	179.551
2e aanpassing BA-JR	3.573	468	0	195.579	195.885
BU	3.728	369	0	193.735	191.365

PROGRAMMA QA - QB0 – DEPARTEMENT OMGEVING (excl. Dierenwelzijn)

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	100	376	0	69.316	69.316
2e aanpassing BA-JR	100	376	0	78.031	77.042
BU	89	292	0	76.754	75.414

PROGRAMMA QA - QC0 – INSTITUUT VOOR NATUUR EN BOSONDERZOEK

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	2.370	0	0	16.207	16.167
2e aanpassing BA-JR	2.370	0	0	17.218	17.735
BU	2.435	0	0	17.459	17.885

PROGRAMMA QA - QD0 – AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	41.160	41.160
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	44.285	44.285
BU	0	0	0	44.546	43.830

Binnen het beleidsveld Omgeving en Natuur zijn er 3 entiteiten actief met kredieten binnen het apparaatsprogramma QA van het beleidsdomein Omgeving: INBO, ANB en het Departement Omgeving.

De apparaatskredieten van ANB en INBO worden volledig meegenomen in bovenstaande tabellen. Aangezien het departement Omgeving ook actief is binnen 3 andere beleidsvelden (Energie, Klimaat, Dierenwelzijn) worden in de bovenstaande tabel enkel de apparaatskredieten die worden ingezet voor het beleidsveld Omgeving en Natuur opgenomen. Concreet betekent dit dat de apparaatskredieten die opgenomen zijn in de BBT Dierenwelzijn hier niet meegenomen. De apparaatskredieten voor Energie en Klimaat zijn te verwaarlozen in dit kader.

In wat volgt, worden de apparaatskredieten onder beheer van het departement, ANB en INBO meer in detail besproken.

1.1 Departement Omgeving

ONTVANGSTEN

QB0-9QATZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat, naast terugvorderingen bij de huidige werkgevers van personeelsleden van het departement Omgeving met verlof voor opdracht, tevens de loonbijdragen vanuit de EU in het kader van de cofinanciering van Europese projecten van het departement Omgeving.

Dit artikel is binnen hetzelfde loonfonds gelinkt aan uitgavenartikel QB0-1QAX4ZZ-LO.

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	376	0	0	0
2e aanpassing BA-JR	0	376	0	0	0
BU	0	292	0	0	0

Begrotingsuitvoering:

De uitvoering op dit artikel lag iets lager dan ingeschat.

QB0-9QAEAZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Er worden kleine diverse ontvangsten geboekt op dit artikel. Concreet zal het bijvoorbeeld gaan over ontvangsten uit ad hoc verkopen en terugbetalingen die te linken zijn aan de apparaatsbudgetten van het departement Omgeving.

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**

2e aanpassing BA	100	0	0	0	0
2e aanpassing BA-JR	100	0	0	0	0
BU	89	0	0	0	0

Begrotingsuitvoering:

De begrotingsuitvoering op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

UITGAVEN

QB0-1QAX2ZW-IS – SAR RUIMTELIJKE ORDENING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel verloopt de financiering van de dotatie van het departement Omgeving aan de strategische adviesraad voor Ruimtelijke Ordening (en Onroerend Erfgoed), en dit ter financiering van de loon- en werkingskosten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	393	393
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	395	395
BU	0	0	0	395	395

Begrotingsuitvoering:

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

QB0-1QAE2ZY-IS – SAR MINARAAD

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel verloopt de werkingstoelage van het departement Omgeving aan de strategische adviesraad Minaraad, en dit ter financiering van de loon- en werkingskosten.

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	1.221	1.221
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	1.226	1.226

BU	0	0	0	1.226	1.226

Begrotingsuitvoering:

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

QB0-1QAX2ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit budget worden de totale personeelsuitgaven van het departement Omgeving gefinancierd voor de activiteiten van het departement binnen de beleidsvelden Omgeving en natuur, Klimaat, Energie en Dierenwelzijn.

Via dit artikel worden ook de Relance-maatregel VV32 ("Innovatieve projecten circulair watergebruik en uitrol slimme meetnetten") gefinancierd.

Het totaal voorziene budget op dit artikel bedraagt 64.968 keuro VAK en 66.018 keuro VEK bij BA 2022. Een deel van dit budget is dus bestemd voor uitgaven binnen beleidsvelden die buiten de scope van deze voorliggende BBT vallen, en deze uitgaven (2.511 keuro) worden zodoende besproken binnen het luik V. Apparaatskredieten van de BBT's voor de beleidsvelden Energie, Klimaat en Dierenwelzijn.

In de volgende tabel wordt dus enkel het restbudget besproken dat ingezet wordt binnen het beleidsveld Omgeving en natuur.

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	59.680	59.680
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	62.457	63.507
BU	0	0	0	65.041	64.495

Begrotingsuitvoering:

De begrotingsuitvoering op dit artikel is, in combinatie gezien met artikel QB0-1QCE2OA-LO (zie toelichting), quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Er werd in de loop van 2022 via beslissing van de Vlaamse Regering een budget van 3.783 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel in verband met de index. Daarnaast werd er in de loop van 2022 via beslissing van de Vlaamse Regering een budget van 464 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel in verband met de toekenning van ecocheques. Dit budget werd gecompenseerd op het provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR onder het beheer van Financiën en Begroting.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd 72 keuro VAK/VEK ingezet ter financiering van de VV-maatregel 32 ("Innovatieve projecten circulair watergebruik en uitrol slimme meetnetten").

QB0-1QAX4ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van een loonfonds en vanuit dit artikel worden de lonen betaald van de personeelsleden die ingezet worden ter uitvoering van door de EU gecofinancierde projecten.

Dit uitgavenartikel is binnen het loonfonds gelinkt aan ontvangstenartikel QB0-9QAETZZ-OW.

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	376	376
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	2.618	2.618
BU	0	0	0	-1	-1

Begrotingsuitvoering:

Ten gevolge van de instructies van dFB dienen dienen de EU-subsidies voor lonen van de 'reguliere' loonuitgaven afgetrokken te worden. De totale uitgaven op dit VRK bedroegen 158 keuro, maar hier moesten nog 159 keuro aan subsidies worden afgetrokken. Dit heeft geleid tot een schijnbaar negatieve uitvoering.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van de middelen binnen dit Fonds worden overgedragen naar 2023.

QB0-1QAX2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit budget worden de algemene apparaatskosten van het departement Omgeving (werking, investeringen en IT) gefinancierd voor de activiteiten van het departement binnen de beleidsvelden Omgeving en natuur, Klimaat, Energie en Dierenwelzijn.

Via dit artikel worden ook de Relance-maatregel VV31 ("Groenblauwe infrastructuur – bebouwde omgeving") en VV32 ("Innovatieve projecten circulair watergebruik en uitrol slimme meetnetten") gefinancierd.

Een deel van dit budget is dus bestemd voor uitgaven binnen beleidsvelden die buiten de scope van deze voorliggende BBT vallen, en deze uitgaven worden zodoende besproken binnen het luik V. Apparaatskredieten van de BBT's voor het beleidsveld Dierenwelzijn (228 keuro).

In de volgende tabel wordt dus enkel het restbudget besproken dat ingezet wordt binnen het beleidsveld Omgeving en natuur.

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	7.646	7.646

2e aanpassing BA-JR	0	0	0	11.335	9.296
BU	0	0	0	10.093	9.299

Begrotingsuitvoering:

De begrotingsuitvoering op dit artikel is, rekening houdende met een technische blokkering van 1.104 keuro, quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Er werd in 2022 via MB/BVR een budget van 1.540 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op opschaling van de IT-ondersteuning en ondersteuning van werkingsbudgetten. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QAX2ZZ-LO. Daarnaast werd er nog 990 keuro VEK naar dit artikel herverdeeld voor verschillende VEK-noden.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd 305 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel waarvan 168 keuro VAK/VEK ingezet werd ter financiering van de Relance-maatregel VV31 ("Groenblauwe infrastructuur – bebouwde omgeving").

Er werd 1.844 kkeuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel (waarvan 1.104 keuro een technische fout betrof) waarvan 740 keuro ingezet werd ter financiering van de Relance-maatregel VV32 ("Innovatieve projecten circulair watergebruik en uitrol slimme meetnetten").

1.2. Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO)

ONTVANGSTEN

QC0-9QAEAZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel werd opgenomen om tegemoet te komen aan de normen aangaande de boekhoudkundige verwerking van de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers.

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	2.370	0	0	0	0
2e aanpassing BA-JR	2.370	0	0	0	0
BU	2.435	0	0	0	0

Begrotingsuitvoering:

De ontvangsten op dit artikel zijn iets hoger uitgevallen dan initieel begroot bij de opmaak van de BA 2022, omdat in 2022 extra medewerkers die wetenschappelijk werk uitvoeren,

konden worden toegevoegd aan de lijst met personeelsleden waarvoor we een recuperatie van bedrijfsvoorheffing ontvangen. Omdat een aanpassing van de te verwachte recuperatie van de bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers niet in de scope van de BA 2022 zat, werd deze aanpassing toen niet verwerkt.

UITGAVEN

QC0-1QAE2ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Met de kredieten op dit begrotingsartikel worden de salarissen en de sociale lasten betaald van de personeelsleden in dienst bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO).

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	14.290	14.290
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	15.077	15.077
BU	0	0	0	15.318	15.263

Begrotingsuitvoering:

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel ligt zoals verwacht hoger dan de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022. Er werd een anomalie van 241 keuro VAK en 186 keuro VEK opgeladen naar aanleiding van het juist zetten van de niet-opgenomen vakantiedagen van onze werknemers.

Er werd in de loop van 2022 via beslissing van de Vlaamse Regering een budget van 869 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het honoreren van de budgettaire impact van de overschrijding van de spilindex op de lonen, loonsubsidies en sociale uitkeringen en 104 keuro VAK/VEK voor het uitkeren van ecocheques aan onze werknemers. Dit budget werd gecompenseerd op het provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR onder het beheer van Financiën en Begroting in geval van de compensatie voor het overschrijden van de spilindex en op artikel SG0-1SKC2TG-PR in geval van de compensatie voor het toekennen van ecocheques.

Er werd in 2022 via BVR een budget van 50 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het tegendraaien van een koppendeal die werd opgenomen bij BA 2022. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QG0-1QAG2ZZ-LO (zie toelichting).

Er werd in 2022 via BVR een budget van 12 keuro VAK/VEK herverdeeld vanuit dit artikel met het oog op de aansluiting op het selectiecentrum van AgO. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel SG0-1SAC2ZZ-LO (zie toelichting).

Er werd in het najaar van 2022 via MB een budget van 224 keuro VAK/VEK gecompenseerd vanuit dit artikel. Door de opname van ouderschapsverlof en andere verlofstelsels zou INBO een overschot kennen op dit begrotingsartikel. Het begrotingsartikel QC0-1QAE2ZZ-WT zou tegelijk volledig worden opgebruikt aan noodzakelijke werkings- en investeringsmiddelen. INBO heeft via deze weg extra en primair ingezet op efficiëntiewinsten op vlak van onderzoeksinfrastructuur en IT. Dit budget werd herverdeeld naar artikel QC0-1QAE2ZZ-WT (zie toelichting aldaar).

QC0-1QAE2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de algemene werkings- en investeringsuitgaven van het INBO gefinancierd.

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	1.917	1.877
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	2.141	2.658
BU	0	0	0	2.141	2.622

Begrotingsuitvoering:

De begrotingsuitvoering op dit artikel is rekening houdende met de herverdelingen optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2022. De vereffeningen op dit artikel zijn hoger uitgevallen dan initieel begroot als gevolg van reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender.

Er werd in het najaar van 2022 via MB een budget van 224 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel. Door de talrijke opname van ouderschapsverloven en andere verlofstelsels had INBO immers een overschot op haar loonartikel QC0-1QAE2ZZ-LO. INBO heeft de middelen van deze herverdeling primair ingezet voor het halen van efficiëntiewinsten op het vlak van onderzoeksinfrastructuur en IT.

1.3. Agentschap voor natuur en bos (ANB)

ONTVANGSTEN

Niet van toepassing.

UITGAVEN

QD0-1QAE2ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de salarissen en de sociale lasten betaald van de personeelsleden van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	36.851	36.851
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	38.921	38.921
BU	0	0	0	39.468	39.159

Begrotingsuitvoering:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

In het kader van de bijkomende noden aan IT werd er 800 keuro VAK en VEK naar QD0-1QAE2ZZ-WT herverdeeld.

Relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

Er werd 274 keuro VAK/VEK ingezet ter financiering van de VV-maatregel 36 "Natte natuur".

QD0-1QAE4ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de lonen, een aantal toelagen en vergoedingen en het woonwerkverkeer van de personeelsleden van het Agentschap voor Natuur en Bos aangerekend die werken op projecten die gecofinancierd worden door Europese subsidies.

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	349	349
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	604	604
BU	0	0	0	347	345

Begrotingsuitvoering:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2023.

QD0-1QAE2ZZ-WT – WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel wordt aangewend voor de financiering van de algemene werkings- en investeringskosten van het Agentschap voor Natuur en Bos. Dit omvat onder andere kosten voor investeringskosten zoals meubilair en IT-infrastructuur en werkingskosten zoals kosten voor vorming, energie en telefonie.

(duizend euro)

2022	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	3.960	3.960

2e aanpassing BA-JR	0	0	0	4.760	4.760
BU	0	0	0	4.731	4.326

Begrotingsuitvoering:

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na doorvoering van de herverdeling quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2022.

In het kader van de bijkomende noden aan IT werd er 800 keuro VAK en VEK vanuit QD0-1QAE2ZZ-LO herverdeeld.

VII. LIJST MET AFKORTINGEN

AO Algemene ontvangsten

ANB Agentschap voor Natuur en Bos

BA Begrotingsaanpassing

BBT Beleids- en begrotingstoelichting

BCF Boscompensatiefonds

BELSPO Belgian Federal Science Policy Office

BEN Bijna-energieneutraal

BO Begrotingsopmaak

BRV Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

BVR Besluit Vlaamse Regering

CE Circulaire economie

CIW Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid

DAB Dienst met afzonderlijk beheer

DAC Derde arbeidscircuit

EMAV Emissiemodel ammoniak Vlaanderen

EU Europese Unie

EV Eigen vermogen

ESR Europees stelsel van nationale en regionale rekeningen

GLB Gemeenschappelijk landbouwbeleid

GRUP gewestelijk ruimte-uitvoeringsplan

HFB Agentschap Facilitair Bedrijf

ICT Informatie- en communicatietechnologie

IHD Instandhoudingsdoelstelling

ILVO Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek

INBO Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

ISE Inhoudelijk structuurelement

IV Informatie Vlaanderen

IVA Intern verzelfstandigd agentschap

IVC Interregionale Verpakkingscommissie

LIFE L’Instrument Financier pour l’Environnement

LO Leningsopbrengsten

LSO Linkerscheldeoever

MAP Mestactieplan

MOW Mobiliteit en Openbare Werken

MVG Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

NARA Natuurrapport Vlaanderen

NBR Netto beleidsruimte

NEHAP National Environment and Health Action Plan

NV naamloze vennootschap

OIS omgevingsmanagementinformatiesysteem

OVAM Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij

PAS Programmatische aanpak stikstof

PDPO Vlaams programmadocument voor plattelandsontwikkeling

RSO Rechterscheldeoever

RZWI Rioolwaterzuiveringsinstallaties

SGBP stroomgebiedbeheerplan

TO toegewezen ontvangsten

T.OP territoriaal ontwikkelingsprogramma

UNEP United Nations Environment Programme

VAC Vlaams administratief centrum

VAK vastleggingskrediet

VCO Vlaamse Codex Overheidsfinanciën

VEK Vereffeningskrediet

VITO Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek

VLABEL Vlaamse Belastingsdienst

VLABOTEX Vlaams Bodemsaneringsfonds voor de Textielverzorging

VLACO Vlaamse Compostorganisatie

VLAREBO Vlaams reglement betreffende de bodemsanering

VLAREL Vlaams reglement inzake erkenningen met betrekking tot het leefmilieu

VLAREM Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning

VLAREMA Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

VLM Vlaamse Landmaatschappij

VMH Vlaamse Milieuholding

VMM Vlaamse Milieumaatschappij

VVSG Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten

VZW vereniging zonder winstoogmerk

WRF World Resources Forum

VIII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

ANB

"**Bosuitbreidingsdecreet**" Decreet tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, het Veldwetboek van 7 oktober 1886, het Bosdecreet van 13 juni 1990, het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu en het decreet van 21 december 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002, wat betreft het beschermen van de bossen en het natuurbeheer van openbare terreinen.	Het decreet past in het bosuitbreidingsplan van de Vlaamse Regering, waarbij de doelstelling is om 4000 ha extra bos te realiseren tegen eind 2024. Het decreet beoogt het aanpassen van de afstandsregels bij bosaanleg in het agrarisch gebied. Het verduidelijken dat bosrandontwikkeling mogelijk is, verhoogt het ruimtelijk rendement voor bosuitbreiding zonder meer gronden te moeten innemen. Tegelijk is het belangrijk om de bescherming van bestaande bossen niet uit het oog te verliezen. Daarvoor komt er een wijziging in het mechanisme van boscompensatie, dat vlotter zal gerealiseerd worden. Er komt ook een duidelijk kader voor het beheer van openbare natuurterreinen, die geen eigendom zijn of in volledig beheer zijn bij ANB. Ook het maken van vuur en roken in natuurgebieden wordt geregeld, en de strafrechtelijke bescherming van bossen versterkt.	***Afgerond*** 2° principiële goedkeuring 18.02.2022 Definitieve goedkeuring: 13.05.2022 Bekrachtiging: 01.07.2022 Publicatie BS: 29.07.2022
Ontwerp van decreet over Vlaamse Parken en algemene landschapszorg	Voorzien in een basis voor een transversaal landschapsbeleid en opgevat als een kaderdecreet. Als herkenbare exponenten van een meer geïntegreerd landschapsbeleid wordt een decretale basis voorzien voor de Vlaamse Parken. Deze bestaan uit de Nationale Parken Vlaanderen en de Landschapsparken. Tevens wordt voor deze statuten een beheersstructuur voorzien en wordt de basis gelegd voor erkenning en subsidiëring van deze structuren. Daarnaast worden	***Lopend*** 1° principiële goedkeuring 21.10.2022 2° principiële goedkeuring 23.12.2022 Definitieve goedkeuring 31.03.2023

	de regionale landschappen uit het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu gehaald en ondergebracht in dit decretaal kader. Bovendien wordt de basis gelegd voor de toekomstige uitbreiding van het instrumentarium voor algemene landschapszorg	

DEPARTEMENT

Oprichting BRV-fonds	Omvorming van het bestaande Grondfonds (DAB) en uitbreiding van het toepassingsgebied van dit fonds. Gelijktijdig worden het Rubiconfonds, het Vernieuwingsfonds en het Omgevingsfonds ingekanteld in het BRV-fonds. Opgenomen in het Programmadecreet bij de begroting 2023	***Afgerond*** Definitieve goedkeuring: 28.10.2022 Bekrachtiging: 16.12.2022 Publicatie BS: 29.12.2022
Instrumentendecreet		***Behandeling in Vlaams Parlement*** Ontwerp van decreet 194 (2019-2020) nr.1 | Vlaams Parlement
Slecht gelegen woonuitbreidingsgebieden		***Behandeling in Vlaams Parlement*** Voorstel van decreet 577 (2020-2021) nr.1 | Vlaams Parlement
Verzameldecreet omgeving, leefmilieu en natuur en ruimtelijke ordening	Wijziging van verschillende decreten op vlak van omgeving, leefmilieu en natuur en ruimtelijke ordening, kaderend binnen volgende	***Lopende*** 1° principiële goedkeuring 18.11.2022

	beleidsdoelstellingen: heldere, transparante en duidelijke regelgeving, actuele regelgeving, een vermindering van regeldruk door het schrappen van zinloze en overbodige regels en het wegwerken van onduidelijkheden. Aanpassingen van de afvalwaterheffingen mho o.a. stimuleren van circulair watergebruik en betere toepassing van het principe vervuiler betaalt.	
Aanpassing regelgeving in functie van omgevingsbesluitvorming		***In opmaak*** Zie de conceptnota VR 2022 1102 MED.0044/1BIS https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6204E93BD5F0FAFA87AFAD8A
Ontwerp van decreet over de optimalisatie van de omgevingshandhaving	beleidsvoorstellen in functie van een verbeterde toepasbaarheid en handhaafbaarheid van (nieuwe) omgevingsregelgeving, o.a. - invoeren van een bijzondere bewijswaarde voor de vaststellingen in een verslag van vaststelling betreffende milieu-inbreuken en stedenbouwkundige inbreuken. - invoeren bij milieuhandhaving van een verhoorbevoegdheid voor bepaalde personen - bestaande regeling dat toezichthouders hun toezichtrechten ook kunnen inzetten ten behoeve van de oplegging en opvolging van een aanmaning en ten behoeve van de bestuurlijke handhaving wordt explicieter en omstandiger uitgewerkt. - invoeren bij milieuhandhaving van een meldingsplicht bij de uitvoering van een bestuurlijke maatregel	***Lopend*** 1° principiële goedkeuring 13.05.2022 2° principiële goedkeuring 02.09.2022

	- invoeren bij milieuhandhaving dat de verjaringstermijn voor bestuurlijke beboeting gestuit wordt door strafrechtelijke en bestuurlijke daden van onderzoek en vervolging, verricht binnen de initiële verjaringstermijn (geldt reeds in VCRO). - invoeren bij milieuhandhaving van de mogelijkheid om in kader van bestuurlijke beboeting bij een voorstel tot betaling van een geldsom ook een voorstel tot betaling van de voordeelontneming te kunnen voegen. - invoeren in VCRO dat een bestuurlijke boete ook ambtshalve met uitstel kan worden opgelegd (geldt reeds in DABM). - verruimen in DABM en VCRO van de gevallen waarin de inkomsten en teruggevorderde kosten die voortvloeien uit lokale handhaving toekomen aan de betrokken lokale overheid	
Hervorming milieueffectrapportage	Onderzoek van verschillende beleidsopties voor een verder doorgedreven modernisering en vereenvoudiging van milieueffectrapportage in Vlaanderen, waarbij de milieueffectrapportage naar een positief gedragen en zinvol instrument moet blijven evolueren.	***In voorbereiding*** Zie conceptnota VR 2022 1102 MED.0046/2BIS https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6206098ED5F0FAFA87AFADF0
Voorontwerp van decreet tot ondersteuning van omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten	Basis voor een meer afgestemde en geprogrammeerde aanpak van subsidie-oproepen.	***In voorbereiding***

OVAM

Decreet tot wijziging van diverse bepalingen in het Bodemdecreet van 27 oktober 2006 en het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen	Het wijzigingsdecreet verduidelijkt enkele asbestbepalingen in het Materialendecreet en voorziet in de oprichting van een sectorraad asbest. Het voorziet een rechtsgrond voor het beheer van persoonsgegevens die worden bijgehouden in kader van data-inzameling over afvalstoffenproductie, -inzameling en -verwerking. Het geeft een rechtsgrond om de beheerders van online marktplaatsen verplichtingen op te leggen in kader van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.	***Afgerond*** Definitieve goedkeuring: 11.03.2022 Bekrachtiging: 20.05.2022 Publicatie: 08.07.2022
Decreet tot instemming met het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 13 juli 2021 over de coördinatie van het beleid inzake grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen		***Afgerond*** Definitieve goedkeuring: 14.10.2022 Bekrachtiging: 23.12.2022 Publicatie: 16.01.2023
ontwerp van decreet tot instemming met het Samenwerkingsakkoord tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het kader voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil	Tweeledige doelstelling. Ten eerste wordt een interregionaal kader gecreëerd voor het beleid rond de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Dit komt ten dele in de plaats van bestaande Vlaamse reglementering omdat een interregionale aanpak juridisch robuuster is om verplichtingen op te leggen aan producenten die op nationaal niveau hun producten op de markt zetten. Hierbij worden ook 3 nieuwe producten aangewezen waarop de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid de komende jaren van toepassing wordt: textiel, meubels en luiers.	***Lopend*** 1° principiële goedkeuring: 16.12.2022

	Ten tweede wordt een regeling ingevoerd rond de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor zwerfvuil. Dit vanuit het principe dat de producenten van pro3ducten die een significante impact hebben op de zwerfvuilkosten, deze kosten moeten dragen. Dit principe ligt ook vervat in de Europese SUP (Single Use Products) richtlijn die hiermee gedeeltelijk wordt omgezet.	

VLM

Decreet tot wijziging van het Mestdecreet, wat het invoeren van de mogelijkheid om adviescommissies op te richten en de afschaffing van de nutriëntenemissierechten-MVW betreft	Dit wijzigingsdecreet aan het Mestdecreet regelt twee aspecten. Met name wordt er enerzijds een delegatie gegeven aan de Vlaamse regering om adviescommissies op te richten rond onder meer diverse omgevingsaspecten tgv (para-)agrarische activiteiten. Anderzijds wordt met dit voorstel van decreet het systeem van uitbreiding mits mestverwerking (via de zgn. NER-MVW) stopgezet. Dit wijzigingsdecreet kadert eveneens in de PAS.	***Afgerond*** Definitieve goedkeuring: 13.07.2022 Bekrachtiging: 15.07.2022 Publicatie: 27.07.2022
Ontwerp van decreet over Vlaamse Parken en algemene landschapszorg Uitgewerkt door VLM voor wat betreft het aspect Landschapsparken	Voorzien in een basis voor een transversaal landschapsbeleid en opgevat als een kaderdecreet. Als herkenbare exponenten van een meer geïntegreerd landschapsbeleid wordt een decretale basis voorzien voor de Vlaamse Parken. Deze bestaan uit de Nationale Parken Vlaanderen en de Landschapsparken. Tevens wordt voor deze statuten een beheersstructuur voorzien en wordt de basis gelegd voor erkenning en subsidiëring van deze structuren. Daarnaast worden de regionale landschappen uit het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het	***Lopend*** 1° principiële goedkeuring 21.10.2022 2° principiële goedkeuring 23.12.2022 Definitieve goedkeuring 31.03.2023

	natuurbehoud en het natuurlijk milieu gehaald en ondergebracht in dit decretaal kader. Bovendien wordt de basis gelegd voor de toekomstige uitbreiding van het instrumentarium voor algemene landschapszorg	
Voorontwerp van decreet over de inkanteling van de ruilverkavelingcomités, de ruilcomités, de provinciale comités voor ruilverkaveling in der minne en de landcommissies in de Vlaamse Landmaatschappij en de optimalisatie van het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting	Aanpassing van decreten en besluiten naar aanleiding van: - de inkanteling in de VLM van de landcommissies en de comités binnen de ruilverkavelingswetten (n.a.v. Orafin) - de evaluatie van de regelgeving over landinrichting - de modernisering van de ruilverkaveling Aanpassing van de volgende decreten: - de wet van 22 juli 1970 op de ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van de wet - de wet van 12 juli 1976 houdende bijzondere maatregelen inzake ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van de wet bij uitvoering van grote infrastructuurwerken - de wet van 10 januari 1978 houdende bijzondere maatregelen inzake ruilverkaveling van landeigendommen in der minne - het decreet van 21 december 1988 houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij - het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu - het decreet van 16 juni 2006 betreffende het oprichten van de Vlaamse Grondenbank - het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting	***Lopend*** W&T-advies en advies IF verkregen – IKW's gestart

	- het decreet van 21 december 2018 houdende de gevolgen van een vrijwillige samenvoeging van gemeenten op het vlak van sectorregelgeving inzake omgeving	

VMM

"**Aquafindecreet**" Decreet tot wijziging van artikel 10.2.3 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, wat de sanering van afvalwater betreft		***Afgerond*** Definitieve goedkeuring: 24.06.2022 Bekrachtiging: 21.10.2022 Publicatie: 13.01.2023
Wijziging waterwetgeving decreet tot wijziging van diverse bepalingen in de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen, van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018	De wijzigingen omvatten o.m. een verfijning van de definities van 'bedding van de waterloop' en 'talud' in de wet onbevaarbare waterlopen, het verbeteren van het verbod op nieuwe bovengrondse constructies in oeverzones, het verduidelijken van de term 'overstromingsgevoelig gebied' en de informatieplicht daarrond bij verhuur of verkoop, uitvoering geven aan de Europese verordening over het hergebruik van water, en een uitbreiding van de toepassing van het artikel rond het achteruitgaan van de toestand van een 'waterlichaam' binnen de toepassing van het Decreet Integraal Waterbeleid.	***Afgerond*** Definitieve goedkeuring: 01.04.2022 Bekrachtiging: 24.06.2022 Publicatie: 16.09.2022

uitrol digitale watermeter decreet tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018		***Afgerond*** Definitieve goedkeuring: 03.06.2022 Bekrachtiging: 15.07.2022 Publicatie: 13.09.2022

IX. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT'

ISE natuur en biodiversiteit

Resolutie	**Aanpak**
over de educatieve en informatieve communicatie naar omwonenden en lokale besturen van werken in het kader van natuurbeheerplannen	De huidige communicatieregelingen met betrekking tot de natuurbeheerplannen type 2, 3 en 4 zijn als volgt: - Tijdens de consultatieronde ikv de opmaak van een nieuw natuurbeheerplan ligt het ontwerpbeheerplan steeds fysiek ter inzage in het betreffende VAC. Daarnaast wordt elk goedgekeurd natuurbeheerplan in digitale vorm bezorgd aan de gemeente(n) waarin het terrein geheel of gedeeltelijk ligt. Indien iemand een natuurbeheerplan wil inkijken, kan hij/zij dit dus steeds terecht bij de betreffende gemeente en in het betreffende VAC. Goedgekeurde natuurbeheerplannen zijn nu dus reeds fysiek openbaar raadpleegbaar bij ANB en bij de gemeente. - Via Geopunt Vlaanderen kan door iedereen voor elk perceel in Vlaanderen worden nagegaan of er een beheerplan van toepassing is: Natuurbeheerplannen | Datasets | Catalogus | Geopunt Vlaanderen. Deze GIS-laag van goedgekeurde beheerplannen kan bevraagd worden door de naam van een gemeente of een straat, of een kadasterperceel in te geven. De GIS-laag wordt maandelijks geüpdatet op Geopunt. Daarnaast is er ook een GIS-laag van de natuurstreefbeelden beschikbaar: Natuurstreefbeelden | Datasets | Catalogus | Geopunt Vlaanderen. Via deze laag kan nagegaan worden welk natuurdoel op een perceel wordt nagestreefd. - Bij de natuurbeheerplannen type 2, 3 en 4 worden alle geplande éénmalige maatregelen ingetekend in GIS. Deze GIS-laag zal in 2023 openbaar gemaakt worden via Geopunt. Het is dus zeker niet zo dat geïnteresseerde burgers of lokale besturen verstoken zijn van informatie over de maatregelen opgenomen in een beheerplan. Mijn administratie werkt evenwel een voorstel uit om nog meer tegemoet te komen aan de bepalingen van de resolutie, hierbij oog hebbend voor een minimale

	planlast, en zal hierover in de komende periode overleggen met de betrokken doelgroepen.

X. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'

Identificatie Rekenhofrapport				**9 maart 2022**
Voorkomen van schade in overstromingsgevoelige gebieden				
Aanbeveling 1 – Het beleidsplan Ruimte Vlaanderen vaststellen				
Omschrijving acties[1]	**Uitvoering tegen**[2]	**geplandStatus** In te vullen met: • "Gepland"[3] • "In uitvoering" • "Uitgevoerd"		**Toelichting bij de status**[4]
Het beleidsplan Ruimte Vlaanderen krijgt verder vorm, in de eerste plaats d.m.v. decretale initiatieven zoals het instrumentendecreet, het decreet woonreservegebieden (beiden in behandeling in het Vlaams Parlement) en het verzameldecreet Omgeving (eerste principiële goedkeuring op 18/11/2022). Deze drie decreten samen zorgen ervoor dat de beleidsvoornemens uit de strategische visie van het beleidsplan Ruimte Vlaanderen op een juridisch robuuste manier kunnen gerealiseerd worden en nog deze legislatuur kunnen worden doorvertaald in concrete beleidskaders	Agendering BRV Beleidskaders voor het zomerreces van 2024	Gepland		Ontwerp in nazicht

Aanbeveling 2 – 2. Concrete en tijdsgebonden tussentijdse doelstellingen opnemen in het maatregelenprogramma ter uitvoering van de Overstromingsrichtlijn				
Omschrijving acties	**Uitvoering tegen**	**geplandStatus**		**Toelichting bij de status**

De afspraken om invulling te geven aan concrete en tijdsgebonden doelstellingen worden gemaakt in navolging van het advies 'Weerbaar Waterland'	In uitvoering (en voorgelegd aan kabinet ter afstemming) + periodieke opvolging voorzien via expertenpanel	Lopende	adminstratie werkt verder aan concreet plan van aanpak

Aanbeveling 3 – Ervoor zorgen dat de herbestemmingsopdracht in de signaalgebieden wordt uitgevoerd door WORG's vast te stellen en lokale besturen aan te sporen een RUP op te maken

Omschrijving acties	**Uitvoering geplandtegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
De Vlaamse Regering heeft het voornemen voor de herbestemmen van de signaalgebieden en aanduiden van de WORG's opnieuw bevestigd in het Vlaams Klimaatadapatieplan. Van zodra de Vlaamse Regering het instrumentendecreet definitief kan bekrachtigen, zal ik hier meteen de nodige stappen voor ondernemen, zodat ook hier deze legislatuur nog gebieden effectief kunnen worden aangeduid als WORG	Na goedkeuring instrumentendecreet	In uitvoering	administratie is gestart met de voorbereiding van de voorlopige afbakeningen in functie van het organiseren van een publieke raadpleging

Aanbeveling 4 – Voldoende sturend optreden bij de voorgenomen vergoedingsregeling bij ruimtelijke herbestemmingen

Omschrijving acties	**Uitvoering geplandtegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
De concrete vergoedingsregeling verder vorm door middel van een uitvoeringsbesluit bij het instrumentendecreet	Na goedkeuring instrumentendecreet	Gepland	Administratie is gestart met voorbereiding uitvoeringsbesluit

Aanbeveling 5 – De watertoetskaarten klimaatrobuuster maken door meer rekening te houden met het verwachte, toekomstige klimaat

Omschrijving acties	**Uitvoering geplandtegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**

Op 25/11/2022 keurde de Vlaamse Regering diverse besluiten die verband houden met de watertoetsprocedure en de informatieverplichting uit de artikelen 1.3.1.1 en 1.3.3.3.2 van het decreet integraal waterbeleid definitief goed. Deze beslissing bevat aangepaste, geactualiseerde overstromingskaarten die rekening houden met zowel de meest accurate modelgegevens, als met klimaatscenario's. Het gewijzigde besluit treedt in werking op 01/01/2023	Uitgevoerd	Uitgevoerd	In voege sinds 1/1/2023 Deskundigen overstromingsattest kregen opleiding in Q1 2023 en zijn gestart
Aanbeveling 6 – Overwegen of geen bijkomende signaalgebieden moeten worden aangeduid in het licht van de nieuwe overstromingsmodellen en uitgangspunten voor het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen			
Omschrijving acties	**Uitvoering geplandStatus tegen**		**Toelichting bij de status**
	Nog niet gepland	Nog niet gestart	De Vlaamse Regering maakt eerst en vooral werk van de noodzakelijke herbestemmingen van de bestaande signaalgebieden alvorens nieuwe te overwegen

E-WASTE MANAGEMENT – BEHEER VAN DE AFVALSTROOM VAN AFGEDANKTE ELEKTRISCHE EN ELEKTRONISCHE APPARATUUR IN VLAANDEREN			
Aanbeveling 1 – Agenda setting en commitment • De optimalisatie van het beheer van AEEA vraagt een engagement van de beleidsmakers. Zij moeten het beleid inbedden in de ideeën van de Europese Green Deal, het Circular Economy Action Plan en Vlaanderen Circulair • Voor een succesvolle aanpak dient elke Vlaamse actor AEEA als één van zijn prioritaire taken op te nemen.			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**

1	Binnen de OVAM is AEEA een prioritaire stroom. Dit blijkt duidelijk uit de visienota rond EEA van OVAM, de net onderhandelde convenant, en de werkagenda maakindustrie binnen het transitieforum Vlaanderen Circulair. Er gebeurt regelmatig overleg met de afdeling handhaving, de OVAM geeft jaarlijks input voor het jaarprogramma van AHH.		In uitvoering	
2	De herziening van de AEEA-Richtlijn zal worden opgestart binnen de EU en Vlaanderen zal daar binnen CCIM mee het Belgisch standpunt opmaken. Verder is de OVAM betrokken bij de Europese initiatieven rond herbruikbare elektronica en "Right to repair".		Lopende	
3	Bij de onderhandelingen voor een nieuwe aanvaardingsplichtconvenant werd door de OVAM benadrukt dat de circulaire principes moesten meegenomen worden in het beleid van Recupel en de federaties van producenten. Dit werd vertaald in het nieuwe beheersplan van Recupel.		Uitgevoerd	
4	Conform de afspraken in de convenant voorziet Recupel in de periode 2021-2028 een budget van 6M€ voor initiatieven rond levensduurverlenging, herstel en hergebruik.		Juridisch verankerd, dus uitgevoerd	
Aanbeveling 2 – De Vlaamse overheid moet er zich van verzekeren over voldoende beleidsdata te beschikken. Een belangrijk instrument bij de ondersteuning en de opvolging van het beleid is een unieke, performante, gebruiksvriendelijke en geïntegreerde gegevensdatabank, die toelaat op een meer sluitende en omvattende wijze te monitoren, te evalueren en bij te sturen. Zo kan er bijvoorbeeld worden voorzien in een koppeling van de registers van producenten en handelaars, waardoor kruiscontroles en een efficiëntere controle op het beheer van AEEA mogelijk worden				
	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	Het is de OVAM niet duidelijk hoe registers van producenten en handelaars klaarheid kunnen brengen in het beheer van afgedankte AEEA			
2	Voor AEEA zijn er veel gegevens beschikbaar, zeker in vergelijking met andere afvalstromen. Wie een overeenkomst heeft met Recupel rapporteert in hun REP-tool. Deze wordt in 2022 geëvalueerd en indien mogelijk vereenvoudigd. Alle		Uitgevoerd	

	actoren (ook Recupel) rapporteren in de nationale rapporteringstool BeWeee. Deze werd in 2019 nog geëvalueerd en vereenvoudigd. Deze verplichte rapportering is verankerd in Vlarema.			
3	De OVAM werkt momenteel aan een transparant traceringssysteem voor alle afvaltransporten (MATIS). MATIS wordt opgericht om te voldoen aan de verplichtingen van de nieuwe Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen, maar uiteraard zal dit systeem ook helpen om specifieke stromen zoals AEEA nog beter in kaart te brengen.		In uitvoering	

Aanbeveling 3 – De Vlaamse Regering moet streven naar een geïntegreerde aanpak door alle beleidsniveaus van afvalpreventie en grondstoffenrecyclage en erover waken dat de opgelegde administratieve lasten inzake registratie en rapportering duidelijk en efficiënt zijn en de transitie naar een circulaire economie ondersteunen

	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	De rapporteringsverplichtingen worden Europees bepaald en zijn wettelijk verankerd in Vlarema. De actoren werken samen in vzw BeWeee om deze verplichtingen zo eenvoudig mogelijk vorm te geven.		uitgevoerd	
2	Zowel de REP-tool als de nationale rapporteringstool BeWeee zijn opgebouwd om op een zo eenvoudig mogelijke wijze te voldoen aan de Europese rapporteringsverplichtingen.		uitgevoerd	

Aanbeveling 4 – Harmonisering kan tegemoetkomen aan de huidige lacunes en complexiteit van de regelgeving inzake de aanvaardingsplicht waaraan onlineverkopers moeten voldoen Vermits dit best plaatsvindt op Europees niveau, moet Vlaanderen ook op dat niveau maximaal wegen op de besluitvorming dienaangaande.

	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	Dit is een terechte opmerking. Eens de herziening van de Europese richtlijn AEEA op de agenda staat, zal OVAM dit mee aankaarten binnen de CCIM. De OVAM heeft omwille van dit knelpunt reeds een traject opgestart om de Vlaamse regelgeving te veranderen en marktplaatsen mee verantwoordelijk te stellen voor de producten die buitenlandse		In uitvoering	

	producenten op de Belgische markt plaatsen. De juridische basis hiervoor werd vastgelegd via een wijziging van het Materialendecreet. Deze is goedgekeurd door de Vlaamse Regering en moet nu nog langs het parlement. De verdere uitwerking gebeurt door een wijziging van het VLAREMA. .		
2	Het team Terreincontrole werkt op Europees vlak samen met de andere inspectiediensten via EWEN. Klachten die via EWEN of EWRN binnenkomen over free riders worden opgevolgd.	In uitvoering	

Aanbeveling 5 – De coördinatie en samenwerking tussen de verschillende actoren vergen extra inspanningen en een meer eenvoudige samenwerkingsstructuur zou de nood aan organisatie van coördinatie en samenwerkingsverbanden kunnen beperken en de implementatie van een geïntegreerd beleid kunnen vergemakkelijken

	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	In de aanvaardingsplichtconvenant werd opgenomen dat Recupel jaarlijks een overleg moet organiseren met alle actoren in de keten. Er is ook nauw overleg tussen Recupel en de lokalen besturen en de hergebruiksector. De OVAM wordt steeds betrokken.		lopende	
2	2 (1) Wat betreft handhaving zijn er veel betrokkenen: zelfevaluatie door de actor zelf, audits, team Terreincontrole van de OVAM, afdeling Handhaving van departement Omgeving, het havenbedrijf en de lokale besturen en politiediensten. De OVAM is aansprekingspunt voor al deze actoren voor wat betreft handhaving op de afvalregelgeving.		Uitgevoerd	
3	3. (1) De OVAM onderhandelt momenteel een samenwerkingsakkoord met de bevoegde autoriteiten van de andere gewesten. Bedoeling is voor de afvalstromen waarvoor een aanvaardingsplicht geldt nauwer samen te werken en de regelgeving te harmoniseren. Gezien beheersorganismen opereren voor heel België, zal deze samenwerking het makkelijker maken		lopende	

	verplichtingen af te dwingen van de beheersorganismen indien nodig.		

…

Aanbeveling 6 – Coördinatie en samenwerking tussen inzamelpunten en verwerkers kunnen het wijdverbreide weglekken van AEEA naar andere handelskanalen voorkomen Aangezien er minder controle is op wat buiten Recupel verwerkt of geëxporteerd wordt, verloopt dat mogelijks niet volgens de regels Vlaanderen moet de beschikbare instrumenten dan ook ten volle inzetten tegen het weglekken van AEEA via andere handelskanalen.

	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	4. (2) Wat via de inzamelkanalen van Recupel binnenkomt is gekend en wordt verwerkt volgens de CENELEC-standaarden of in hergebruik gebracht. De rol van Recupel is net de coördinatie tussen inzameling en verwerking te sturen. Er geldt echter geen verplichting om samen te werken met Recupel. Op de markt zijn buiten het Recupelnetwerk nog andere inzamelaars en verwerkers actief (legaal). Strikt juridisch moeten ook zij zich laten auditeren door een onafhankelijke keuringsinstelling en moeten ook zij rapporteren over de bestemmingen en de verwerkingsresultaten. Zij kiezen volledig zelf de bestemming en doen dus de coördinatie zelf.		Uitgevoerd	
2	5. (2) Niet-herbruikbare AEEA die via de distributie teruggenomen wordt, mag volgens de huidige samenwerkingsovereenkomsten van Recupel met de distributie enkel nog afgevoerd worden via Recupel		Uitgevoerd	
3	6. (2) Er werd binnen OVAM een stroomopvolger AEEA aangesteld. Deze heeft als opdracht in kaart te brengen welke bestemming AEEA krijgt waarover momenteel nog niet gerapporteerd wordt en te sensibiliseren over correct bestemming en rapportering over deze lekstromen. De stroomopvolger heeft zelf geen handhavingsbevoegdheid maar kan indien nodig vaststellingen doorgeven aan het team Terreincontrole van de OVAM.		Lopende	

4	7. Recupel verplicht de overslagstations voor AEEA contractueel een selectie op hergebruik te doen en de hergebruikcentra krijgen toegang tot deze AEEA. Dit beperkte zich vroeger tot AEEA ingezameld via recyclageparken, maar zal zich in de toekomst uitbreiden met AEEA ingezameld via de distributie en via het Smartloop platform.		Uitgevoerd	

Aanbeveling 7 – Toezicht en handhaving moeten worden ingezet waar het nalevingsgedrag laag is en het risico op milieuschade groot is. Zij mogen niet louter reactief zijn, volgend op klachten

	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	De opstelling van het handhavingsprogramma van het team Terreincontroles van OVAM gebeurt onder meer op basis van risicoanalyses. Dit blijkt ook uit het hoge aantal vastgestelde overtredingen, waarover de OVAM jaarlijks rapporteert op haar website.		Lopende	

Aanbeveling 8 – Zich baserend op de risicoanalyses, moet de Vlaamse overheid in voldoende personeel voorzien om de controleaanpak uit te voeren

	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	De vraag naar meer personeel op handhaving is terecht. De stroomopvolger, zoals vastgelegd in de convenant, is een grote meerwaarde om stromen in kaart te brengen waarvoor de rapportering over inzameling te laag is ten opzichte van wat op de markt gebracht wordt.		Lopende	

Aanbeveling 9 – Versterking van de handhaving is cruciaal om de naleving van de wetgeving en de implementatie van het bestaand instrumentarium af te dwingen en freeriders uit te sluiten of te conformeren

	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	De vraag naar meer personeel op handhaving is terecht. De stroomopvolger, zoals vastgelegd in de convenant, is een grote meerwaarde om stromen in kaart te brengen waarvoor de rapportering over inzameling te laag is ten opzichte van wat op de markt gebracht wordt.		Lopende	

Aanbeveling 10 – Een coöperatieve en gecoördineerde aanpak van de AEEA-stroom kan bijdragen tot het beter in kaart brengen van AEAA-gerelateerde, criminele operaties

	Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
1	De OVAM geeft jaarlijks input voor het handhavingsprogramma van de Afdeling Handhaving van het departement Omgeving. De OVAM is aanspreekpunt voor alle handhaving op afval (AHH, lokale besturen, havenbedrijf…). Het eigen handhavingsprogramma houdt rekening met de input van alle stakeholders, binnenkomende klachten worden altijd prioritair behandeld.		Lopende	

Aanbeveling 11 – Vlaanderen moet vanuit zijn justitiebevoegdheid nagaan welke mogelijkheden het heeft om zelf een effectief strafbeleid verder uit te bouwen

	Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
1	Strafrechtelijke vervolging zit bij het parket. De opvolging van administratieve overtredingen zit bij de Cluster Sanctionering en Advisering (CSA) van het departement Omgeving. Deze werking is gekend en verloopt vlot. Het parket kan er ook voor kiezen om een PV over te maken aan het CSA voor verdere opvolging.		Lopende	

Aanbeveling 13 – De handhaving moet bovendien streng genoeg zijn en tot substantiële boetes leiden, die hoger zijn dan de baten van een niet-conforme verwerking van AEEA

	Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
1	Akkoord dat handhaving streng genoeg moet zijn. In dit verband: voordeelontneming wordt meegenomen in de bepaling van de strafmaat.		Uitgevoerd	

Aanbeveling 14 – De Vlaamse Regering moet faciliteren dat AHH de vereiste documenten voor scheepsladingen tijdig kan nakijken en dat zij de containers kan controleren en dient aandacht te hebben voor de problematiek van de namelding van containers

	Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
1	Dit moet in overleg met het federale niveau. (samenwerking tussen de afdeling Handhaving en de douane.)			

Aanbeveling 15 – De overheid moet alle betrokkenen (burgers, bedrijven, scholen, overheid, vzw's,) maximaal sensibiliseren tot afvalpreventie, een correcte afvalinzameling en duurzame consumptie, steunend op studierapporten die de hinderpalen voor meer duurzame consumptie en productie analyseerden

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
1 De Vlaamse regelgeving verplicht de producenten deze sensibilisering op zich te nemen. Bebat spendeert jaarlijks een budget van 5M€ aan sensibilisering, Recupel 4,5M€. De sensibiliseringsacties die door hen worden uitgewerkt moeten worden voorgelegd aan de OVAM.		lopende	
2 Het beheersplan van Recupel besteedt aandacht aan het opstellen van een beroepsprofiel voor professioneel hersteller, met het oog op opleidingen en inbedding in het reguliere en volwassenenonderwijs.		lopende	

Energie-efficiëntie van sociale woningen – de energetische renovatie van het Vlaams sociaal huurpatrimonium			
Aanbeveling 1 – De Vlaamse Regering dient een beleidsmatig investeringsprogramma op te maken dat voldoet aan de vereisten van de Wooncode			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
Voor de periode 2009 – 2013 werd door de Vlaamse Regering een investeringsprogramma vastgesteld. Daarna werd aan artikel 2.22 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 geen uitvoering meer gegeven. Voor de investeringen in de sociale huisvestingssector wordt daarom teruggevallen op de tabel die als bijlage 28 bij het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021 is gevoegd en die als leidraad dient bij de minimale investeringsvolumes die moeten worden voorzien voor de realisatie van het Bijzonder Sociaal Objectief. In 2013 werd er een nieuwe	2023	In **uitvoering**	De voorbereidingen van een nieuw BSO voor de periode na 2025 lopen. Dit zal ook rekening houden met de renovatienoden binnen de sociale huisvestingssector en doelstellingen op vlak van energie tegen 2050.. Een andere piste bij aanbeveling 1 zou kunnen zijn om aan artikel 2.22 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 een andere invulling te geven zodat het investeringsprogramma bijvoorbeeld de aansluiting maakt met de projectenlijst en meerjarenplanning binnen de programmatiecyclus om in aanmerking te komen voor een

	programmatiecyclus geïmplementeerd met het Procedurebesluit Wonen van 25 oktober 2013. De meerjarenplanning die daarbij werd geïntroduceerd en waarmee een overzicht wordt gegeven van de projecten die binnen de drie jaar zullen worden uitgevoerd (toegewezen op het jaarbudget), zou dit investeringsprogramma kunnen vervangen. Dit geeft namelijk een goed overzicht van de projecten die zich aandienen. Daarnaast blijft er wel nood aan een meer algemeen kader waar de contouren worden vastgesteld waarbinnen kan gewerkt worden zoals nu ook met het BSO het geval is. Hier moet dan uitvoering aan worden gegeven wanneer de nieuwe doelstellingen worden geformuleerd voor de periode na de realisatie van het BSO tegen 31 december 2025. Daarbij moet dan ook rekening gehouden worden met de budgetten die noodzakelijk zijn om de doelstellingen op vlak van energie tegen 2050 te behalen. In afwachting daarvan wordt deze legislatuur de FS3-investeringsmachtiging verhoogd zodat er al volop kan worden ingezet op de renovatie en vervangingsbouw van sociale huurwoningen, in combinatie met extra middelen die worden		subsidie voor de bouw en renovatie van sociale huurwoningen.

uitgetrokken waarmee subsidies kunnen worden toegekend door de VMSW in uitvoering van Boek 5, Deel 2, Titel 2, van het voornoemde besluit voor de energetische renovatie van sociale huurwoningen.			

Aanbeveling 2 – De Vlaamse Regering dient te zorgen voor een financiële planning die de haalbaarheid van de lange termijndoelstellingen voor de energetische renovatie van het sociaal huurpatrimonium garandeert.

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
Binnen het actieplan voor sociale huisvesting zoals in 2020 vormgegeven, schaarde de sector zich achter de klimaatambities. In eerste instantie zal elke SHM/WM een high-level renovatieplanning met 2050 als horizon opmaken, zodat er meer inzicht groeit in de technische, organisatorische en financiële uitdagingen. Daarmee zal dan de financiële haalbaarheid en de impact op het bredere financieringssysteem van de sector geëvalueerd worden.	2023	In uitvoering	De VMSW ontwikkelde een specifieke module "Renovatieplanner" waarmee elke SHM/WM op een geüniformeerde en structurele wijze de renovatie van haar patrimonium kan inplannen. In 2022 werd deze tool beschikbaar gesteld met de nodige toelichting en opleiding, waarna SHM/WM de oefening op high-level manier kunnen opstellen. De concrete timing zal in overleg met de sector verder bepaald worden.

Aanbeveling 3 – De Vlaamse minister van Wonen dient de renovatietoets te hervormen zodat het instrument de VMSW in staat stelt om de renovatieplannen van de SHM te beoordelen in het licht van de langetermijndoelstellingen 2050. Daarbij dient te worden onderzocht of een afwegingskader kan worden ontworpen dat meer richting geeft aan investeringskeuzes in concrete gevallen, in het bijzonder de keuze tussen vervangingsbouw, ingrijpende energetische renovatie of gefaseerde punctuele maatregelen.

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
De werking van het instrument renovatietoets zal geëvalueerd en bijgestuurd worden. Daarbij zal onderzocht worden om de tijdshorizon van de geplande renovaties uit te	2023	gepland	Met het oog op snellere aanwending van de FS3-kredieten en dus vlottere doorstroom van te ontwikkelen woonprojecten, lag

breiden tot de scope van de lange termijn klimaatdoelstellingen 2050. Er wordt ingezet op bredere kennisdeling rond het beslissingsproces m.b.t renovatiestrategie. Er wordt bekeken of een veralgemeend afwegingskader voldoende rekening kan houden met situatieafhankelijke factoren om voldoende robuust de meest aangewezen renovatiestrategie naar voren te schuiven.			voor het instrument renovatietoets de focus op mogelijke procedurele vereenvoudigingen. Voor vervangingsbouw en functiewijzigingen waarbij de structurele aanpak en het eindresultaat nauwelijks ter discussie staan, zijn de geformuleerde voorstellen in 2022 verder beleidsmatig vertaald in een regelgevend traject . Aansluitend zal het kader voor stapsgewijze renovaties doorgelicht worden om hierin de nodige bijsturingen te identificeren om de doelmatigheid op lange termijn te kunnen beoordelen.
Aanbeveling 4 – De VMSW dient de SHM blijvend te stimuleren om actuele data in te voeren in de patrimoniumdatabank.			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
De VMSW brengt periodiek onder de aandacht om gegevens te actualiseren. De VMSW controleert de data zowel op individuele basis als door onderlinge vergelijking van SHM's De VMSW zet in op vlot en flexibel gebruik van de toepassing Woningkenmerken zodat SHM’s eenvoudig en mits beperkte tijdsinspanning de gegevens kunnen aanpassen	2021	Uitgevoerd, blijft verder lopen	In 2022 ondernam de VMSW verschillende acties m.b.t datakwaliteit. Daarbij werd voornamelijk ingezet op het wegwerken van inconsistenties van onderling gerelateerde data door individuele begeleiding en opvolging. Er is gestart met het opzetten van een centraal woningregister (CWR) waarbij de data-uitwisseling op een gestructureerde en frequentere basis rechtstreeks met de SHM-specifieke softwareprogramma's zal gebeuren.

Aanbeveling 5 –De overheden moeten in hun strategische plannen de mondiale SDG's omzetten in concrete doelstellingen. Daaraan dienen ook de nodige beleidsmaatregelen worden gekoppeld	
Omschrijving acties Vizier 2030 is het 2030-doelstellingkader voor Vlaanderen aangevuld met een indicatorenset. Hiermee wordt invulling gegeven aan de oproep van de Verenigde Naties om de SDG's te vertalen naar eigen doelstellingen rekening houdende met de Vlaamse context en bevoegdheden. De opvolging van de Vizier 2030 doelstellingen via indicatoren maakt deel uit van het operationele luik van de VSDO4 en wordt gecoördineerd door DKBUZA. Er werd geopteerd om geen implementatiemiddelen en beleid op te nemen in het Vlaamse 2030-doelstellingenkader. De Vlaamse beleidsmaatregelen die nodig zijn om deze doelstellingen te behalen worden uitgewerkt in het reguliere beleid dat de gepaste maatregelen zal inhouden.	
Uitvoering gepland tegen	
Status:	Uitgevoerd maar koppeling aan beleidsmaatregelen nog mogelijk
Toelichting bij status	

Aanbeveling 6 –De overheden moeten streefwaarden voor de indicatoren vaststellen.	
Omschrijving van acties In het Vizier 2030-doelstellingenkader bevatten slechts enkele van de Vizier 2030-doelstellingen duidelijke streefcijfers of streefdoelen. Het is niet voorzien om voor alle doelstellingen streefwaarden vast te stellen.	
Uitvoering gepland tegen	Gedeeltelijk uitgevoerd.
Status	
Toelichting bij status	

Aanbeveling 7 – De verschillende overheden dienen in het kader van hun voorbereiding en uitvoering van hun strategie rond duurzame ontwikkeling de betrokkenheid van de burgers en van de relevante stakeholders bij voorkeur planmatig vast te leggen	
Omschrijving van acties Het Decreet ter bevordering van duurzame ontwikkeling stelt dat het Vlaams beleid duurzame ontwikkeling een inclusief, gecoördineerd en participatief beleid is. Vanuit het principe dat duurzame ontwikkeling een gedeelde verantwoordelijkheid is. Bij de opmaak van de VSDO4 (een bevoegdheid van de Vlaams minister-president Jambon) werden hoorzittingen georganiseerd en hebben alle Vlaamse strategische adviesraden alsook de VVSG, VVP en VV hun advies uitgebracht.	
Uitvoering gepland tegen	Juni-september 2021
Status	Uitgevoerd
Toelichting bij status	

Aanbeveling 8 – De overheden dienen per bestuursniveau te zorgen voor een duidelijke coördinatie en opvolging van de strategische plannen.	
Omschrijving acties Het transitieplatform zorgt voor de afstemming van de zeven transitieprioriteiten die vastgelegd werden in de VSDO4. Het transitieplatform wordt gecoördineerd door de diensten van de minister-president (DKBUZA).	
Uitvoering gepland tegen	November 2021
Status	Lopend
Toelichting bij status	

Aanbeveling 9 – De overheden moeten in hun strategische plannen voor duurzame ontwikkeling een raming opnemen van de middelen die nodig zijn om de doelstellingen te realiseren.	
Omschrijving acties Dit werd niet opgenomen in de VSDO4.	
Uitvoering gepland tegen	
Status	
Toelichting status	

Aanbeveling 10 – De overheden dienen de uitwerking van hun strategische plannen duurzame ontwikkeling voor te bereiden aan de hand van een grondige vergelijking van het bestaande beleid en de te bereiken SDG's.	
Omschrijving acties Dit is niet gebeurd bij de opmaak van de VSDO4. In dit kader van de Vlaamse bijdrage bij de 2de VNR liet het departement KBUZA een studie uitvoeren waarbij er een gap-to-target-analyse werd uitgevoerd voor iedere SDG.	
Uitvoering gepland tegen	
Status	Uitgevoerd
Toelichting status	

Aanbeveling 11 – De organen die opvolgen en rapporteren moeten erover waken dat de indicatorensets die de overheden gebruiken, in overeenstemming zijn met de indicatoren van ISS en dat deze voldoende meetbaar zijn op basis van streefwaarden. In overleg met de projectleiders moeten zij de indicatoren ook koppelen aan concrete maatregelen of projecten die uitgewerkt worden voor het realiseren van de SDG's.
Omschrijving acties Voor de meeste Vlaamse doelstellingen uit Vizier 2030 hebben we één of meerdere indicatoren. Een aantal zijn nog in ontwikkeling. De indicatorenset wordt realistisch en kwalitatief aangepakt. Er is zo veel mogelijk geopteerd voor indicatoren die op de lijst van de Vlaamse openbare statistieken voorkomen. De keuze van indicatoren is gebaseerd op: kwaliteit, meetbaarheid, relevantie en internationale vergelijkbaarheid. Daarnaast werd bij de selectie van indicatoren de voorkeur gegeven aan Eurostat-indicatoren en werd rekening gehouden met het belang van benchmarking en internationale vergelijkbaarheid.

Uitvoering gepland tegen	
Status	Deels uitgevoerd
Toelichting status	

Aanbeveling 12 – De verschillende overheden dienen een regelmatige rapportering over het gerealiseerde beleid ten aanzien van de SDG's te verzekeren. Zij moeten zorgen voor een accurate communicatie en timing die een coördinatie van deze rapporten toelaten met oog op een VNR	
Omschrijving acties Vanaf mei 2022 vingen de werkzaamheden aan m.b.t. de opmaak van een 2de Voluntary National Review. Vlaanderen werkt daar constructief aan mee via o.a. een eigen bijdrage die op 21 oktober 2022 werd geagendeerd op de Vlaamse Regering.	
Uitvoering gepland tegen	
Status	Deels uitgevoerd via VNR 2023
Toelichting status	

Aanbeveling 13 – De overheden dienen hun operationele en strategische plannen over de SDG's te integreren in een meerjarige beleids- en beheerscyclus, met een periodieke opvolging en rapportering aan de parlementen. Het verdient de voorkeur dit proces wettelijk vast te leggen.	
Omschrijving acties Instructies voor de rapportering via BBT werden opgenomen in de beleidsinstructies voor BBT 2023. De beleidsdomeinen kunnen rapporteren over de voortgang m.b.t. hun transitieprioriteit of SDG's.	
Uitvoering gepland tegen	
Status	Opgestart
Toelichting status	

Rekenhofrapport Sustainable Development Goals – Agenda 2030 van de Verenigde Naties: implementatie, opvolging en rapportering door de overheden in België (preparedness review) – 37-C (2019-2020)

Aanbeveling 1 – De Interministeriële Conferentie voor Duurzame Ontwikkeling (IMCDO) moet opnieuw haar coördinerende rol opnemen en zorgen voor een verdere internationale rapportering via een bijgewerkte National Voluntary Review
Omschrijving acties In januari 2022 nam Vlaams minister-president Jambon het initiatief om de Interministeriële Conferentie voor Duurzame Ontwikkeling (IMCDO) terug op te starten. Op 5 mei 2022 besliste de IMCDO, onder voorzitterschap van de Vlaamse minister-president om een tweede Voluntary National Review (VNR) voor te bereiden en dit in New York voor te stellen op het High Level Political Forum van de Verenigde Naties in juli 2023. De opmaak van de VNR gebeurt in de werkgroep 'nationale coördinatie inzake duurzame ontwikkeling op internationaal niveau' binnen de IMCDO. Hierin zetelen de

experten van de administraties uit de verschillende entiteiten. De federale overheid is de coördinerende entiteit en het Federaal Instituut Duurzame Ontwikkeling (FIDO) neemt het voorzitterschap waar van deze werkgroep. Het DKBUZA neemt namens Vlaanderen deel aan deze werkzaamheden, en staat in voor de coördinatie van de Vlaamse bijdrage aan het tweede voortgangsrapport.	
Uitvoering gepland tegen	Juli 2023
Status	VNR is in eindfase
Toelichting status	

Aanbeveling 2 – De IMCDO moet de nationale strategie uit 2017 op basis van een geactualiseerde behoeftenanalyse en met behulp van een stakeholdersparticipatie herevalueren. Zij dient na te gaan in welke mate de samenwerkingswerven zijn uitgevoerd en in welke mate ze verder kunnen dienen als referentiekader voor initiatieven rond duurzame ontwikkeling. Daarbij moet zij concrete becijferde doelstellingen vastleggen, gebaseerd op Agenda 2030	
Omschrijving acties De focus van de IMCDO was de coördinatie van een tweede Voluntary National Review (VNR). Er zijn geen afspraken m.b.t. andere onderwerpen.	
Uitvoering gepland tegen	
Status	Niet opgestart
Toelichting status	

Aanbeveling 3 –Het Interfederaal Instituut voor de Statistiek (IIS) moet op basis van bestaande internationale lijsten indicatoren uitwerken die alle aspecten van de SDG's omvatten. Bij het uitwerken van indicatorensets die op alle regionale overheden van toepassing zijn, moet rekening worden gehouden met de omvang van de overheden om maximale relevantie en vergelijkbaarheid te verkrijgen. Het is aangewezen dat deze indicatoren op een voldoende grote steekproef gebaseerd zijn, zodat ze kunnen worden opgesplitst tussen de regio's.	
Omschrijving acties Deze aanbeveling is gericht aan het Interfederaal Instituut voor de Statistiek (ISS). De diensten van de minister-president (VSA/DKBUZA) volgen de werkgroep SDG's op binnen het IIS.	
Uitvoering gepland tegen	constant
Status	In uitvoering
Toelichting bij status	

Aanbeveling 4 –De verschillende overheden moeten de bijgestuurde Nationale Strategie gebruiken als een gezamenlijke visie waarbinnen de strategische plannen en verdere politieke engagementen rond duurzame ontwikkeling kaderen	
Omschrijving acties Er is geen nieuwe bijgestuurde Nationale Strategie Duurzame Ontwikkeling.	
Uitvoering gepland tegen	
Status	Niet opgestart
Toelichting bij status	

Aanbeveling 5 –De overheden moeten in hun strategische plannen de mondiale SDG's omzetten in concrete doelstellingen. Daaraan dienen ook de nodige beleidsmaatregelen worden gekoppeld	
Omschrijving acties Vizier 2030 is het 2030-doelstellingkader voor Vlaanderen aangevuld met een indicatorenset. Hiermee wordt invulling gegeven aan de oproep van de Verenigde Naties om de SDG's te vertalen naar eigen doelstellingen rekening houdende met de Vlaamse context en bevoegdheden. De opvolging van de Vizier 2030 doelstellingen via indicatoren maakt deel uit van het operationele luik van de VSDO4 en wordt gecoördineerd door DKBUZA. Er werd geopteerd om geen implementatiemiddelen en beleid op te nemen in het Vlaamse 2030-doelstellingenkader. De Vlaamse beleidsmaatregelen die nodig zijn om deze doelstellingen te behalen worden uitgewerkt in het reguliere beleid dat de gepaste maatregelen zal inhouden.	
Uitvoering gepland tegen	
Status:	Uitgevoerd maar koppeling aan beleidsmaatregelen nog mogelijk
Toelichting bij status	

Aanbeveling 6 –De overheden moeten streefwaarden voor de indicatoren vaststellen.	
Omschrijving van acties In het Vizier 2030-doelstellingenkader bevatten slechts enkele van de Vizier 2030-doelstellingen duidelijke streefcijfers of streefdoelen. Het is niet voorzien om voor alle doelstellingen streefwaarden vast te stellen.	
Uitvoering gepland tegen	Gedeeltelijk uitgevoerd.
Status	
Toelichting bij status	

Aanbeveling 7 – De verschillende overheden dienen in het kader van hun voorbereiding en uitvoering van hun strategie rond duurzame ontwikkeling de betrokkenheid van de burgers en van de relevante stakeholders bij voorkeur planmatig vast te leggen
Omschrijving van acties

Het Decreet ter bevordering van duurzame ontwikkeling stelt dat het Vlaams beleid duurzame ontwikkeling een inclusief, gecoördineerd en participatief beleid is. Vanuit het principe dat duurzame ontwikkeling een gedeelde verantwoordelijkheid is. Bij de opmaak van de VSDO4 (een bevoegdheid van de Vlaams minister-president Jambon) werden hoorzittingen georganiseerd en hebben alle Vlaamse strategische adviesraden alsook de VVSG, VVP en VV hun advies uitgebracht.	
Uitvoering gepland tegen	Juni-september 2021
Status	Uitgevoerd
Toelichting bij status	

Aanbeveling 8 – De overheden dienen per bestuursniveau te zorgen voor een duidelijke coördinatie en opvolging van de strategische plannen.	
Omschrijving acties Het transitieplatform zorgt voor de afstemming van de zeven transitieprioriteiten die vastgelegd werden in de VSDO4. Het transitieplatform wordt gecoördineerd door de diensten van de minister-president (DKBUZA).	
Uitvoering gepland tegen	November 2021
Status	Lopend
Toelichting bij status	

Aanbeveling 9 – De overheden moeten in hun strategische plannen voor duurzame ontwikkeling een raming opnemen van de middelen die nodig zijn om de doelstellingen te realiseren.	
Omschrijving acties Dit werd niet opgenomen in de VSDO4.	
Uitvoering gepland tegen	
Status	
Toelichting status	

Aanbeveling 10 – De overheden dienen de uitwerking van hun strategische plannen duurzame ontwikkeling voor te bereiden aan de hand van een grondige vergelijking van het bestaande beleid en de te bereiken SDG's.	
Omschrijving acties Dit is niet gebeurd bij de opmaak van de VSDO4. In dit kader van de Vlaamse bijdrage bij de 2de VNR liet het departement KBUZA een studie uitvoeren waarbij er een gap-to-target-analyse werd uitgevoerd voor iedere SDG.	
Uitvoering gepland tegen	
Status	Uitgevoerd
Toelichting status	

Aanbeveling 11 – De organen die opvolgen en rapporteren moeten erover waken dat de indicatorensets die de overheden gebruiken, in overeenstemming zijn met de indicatoren van ISS en dat deze voldoende meetbaar zijn op basis van streefwaarden. In overleg met de projectleiders moeten zij de indicatoren ook koppelen aan concrete maatregelen of projecten die uitgewerkt worden voor het realiseren van de SDG's.	
Omschrijving acties Voor de meeste Vlaamse doelstellingen uit Vizier 2030 hebben we één of meerdere indicatoren. Een aantal zijn nog in ontwikkeling. De indicatorenset wordt realistisch en kwalitatief aangepakt. Er is zo veel mogelijk geopteerd voor indicatoren die op de lijst van de Vlaamse openbare statistieken voorkomen. De keuze van indicatoren is gebaseerd op: kwaliteit, meetbaarheid, relevantie en internationale vergelijkbaarheid. Daarnaast werd bij de selectie van indicatoren de voorkeur gegeven aan Eurostat-indicatoren en werd rekening gehouden met het belang van benchmarking en internationale vergelijkbaarheid.	
Uitvoering gepland tegen	
Status	Deels uitgevoerd
Toelichting status	

Aanbeveling 12 – De verschillende overheden dienen een regelmatige rapportering over het gerealiseerde beleid ten aanzien van de SDG's te verzekeren. Zij moeten zorgen voor een accurate communicatie en timing die een coördinatie van deze rapporten toelaten met oog op een VNR	
Omschrijving acties Vanaf mei 2022 vingen de werkzaamheden aan m.b.t. de opmaak van een 2de Voluntary National Review. Vlaanderen werkt daar constructief aan mee via o.a. een eigen bijdrage die op 21 oktober 2022 werd geagendeerd op de Vlaamse Regering.	
Uitvoering gepland tegen	
Status	Deels uitgevoerd via VNR 2023
Toelichting status	

Aanbeveling 13 – De overheden dienen hun operationele en strategische plannen over de SDG's te integreren in een meerjarige beleids- en beheerscyclus, met een periodieke opvolging en rapportering aan de parlementen. Het verdient de voorkeur dit proces wettelijk vast te leggen.	
Omschrijving acties Instructies voor de rapportering via BBT werden opgenomen in de beleidsinstructies voor BBT 2023. De beleidsdomeinen kunnen rapporteren over de voortgang m.b.t. hun transitieprioriteit of SDG's.	
Uitvoering gepland tegen	
Status	Opgestart
Toelichting status	

XI. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE'

Arresten van het Grondwettelijk Hof

Arrest	Datum	Rolnr.	Aard	Onderwerp	Uitspraak	Omschrijving
65/2022	12/05/2022	7721	PV	art. 17, § 5, van het decreet van 30 april 2004 tot uniformisering van de toezichts-, sanctie- en strafbepalingen die zijn opgenomen in de regelgeving van de sociaalrechtelijke aangelegenheden, waarvoor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest bevoegd zijn (administratieve geldboete: beroep van de overtreder bij de arbeidsrechtbank tegen de beslissing van de bevoegde ambtenaar - aanvang termijn)	schending of geen schending, afhankelijk van de interpretatie (schending in de interpretatie dat de daarin bepaalde beroepstermijn aanvangt de dag na de verzending van de kennisgeving van de beslissing)	
64/2022	12/05/2022	7582	PV	artt. 2.6.4, 2.6.10 en 2.6.15 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (planbatenheffing: grondslag en bedrag)	geen schending	Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld over de prejudiciële vraag of het systeem van de vermoedelijke meerwaarde per m² in overeenstemming is met de Grondwet, omdat in casu een bestemmingswijziging naar de categorie 'wonen' wordt aangerekend,

						terwijl het belaste perceel in het nieuwe RUP gelegen is in een "zone voor kleinschalig wonen in verplaatsbare constructies' (= woonwagens). De decretaal vermoede meerwaarde die forfaitair is vastgesteld, zou in dit dossier veel hoger uitvallen dan de effectief gerealiseerde meerwaarde ingevolge de inwerkingtreding van het RUP. Daarnaast werden nog twee prejudiciële vragen gestemd die verband houden met de dreiging van onteigening van het perceel in kwestie. Eigenaars die met dergelijke dreiging geconfronteerd worden zouden ongelijk behandeld worden, o.a. doordat ze niet kunnen genieten van de zogenaamde bonificatieregeling. Het Grondwettelijk Hof heeft de prejudiciële vragen ontkennend beantwoord en besluit dus dat er geen sprake is van een schending.
35/2022	10/03/2022	7530	PV	art. 2.6.10 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (berekening van het bedrag van de planbatenheffing)	geen schending	Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld over de prejudiciële vraag of de administratieve opdeling van gronden in kadastrale percelen enerzijds, en de vermoedelijke meerwaarde anderzijds, kunnen dienen als grondslag voor de planbatenheffing.

						Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat het fiscale gelijkheidsbeginsel zoals neergelegd in de artikelen 10, 11 en 172 van de Grondwet door de geldende regeling niet is geschonden. De regeling kan dus onverkort toepassing blijven vinden.
27/2022	17/02/2022	7497	PV	art. 2.6.1, § 3, 4°, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (planschade – woonuitbreidingsgebieden – 50-meterregel)	geen schending	Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat de beperking van de planschadevergoeding tot de eerste 50 meter vanaf de rooilijn voor woongebieden (artikel 2.6.1, §3, 4° VCRO) geen onevenredige last oplegt, ook niet voor eigenaars van bouwgronden in woonuitbreidingsgebieden. De bepaling van artikel 2.6.1, §3, 4°, VCRO doet geen afbreuk aan de artikelen 10, 11 en 16 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. De beperking van de planschadevergoeding tot de eerste vijftig meter vanaf de rooilijn dient door de hoven en rechtbanken bijgevolg onverkort toegepast te worden ingeval

						van herbestemming van bouwgronden in woonuitbreidingsgebieden.
18/2022	03/02/2022	7538	PV	art. 15 van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, zoals gewijzigd bij art. 5 van het decreet van 21 november 2003 houdende wijziging van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten en vóór de opheffing ervan bij art. 12.2.1, 2°, van het van het decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed (monumenten en stads- en dorpsgezichten - herstelvordering: geen vereiste van een voorafgaand advies van de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid)	geen schending	

BV: beroep tot vernietiging
PV: prejudiciële vraag
VS: vordering tot schorsing

Arresten van het Europees Hof van Justitie

Zaaknr.	Datum	Onderwerp	Uitspraak	Verder gevolg
C-658/21	24/11/2022	In het kader van een vordering tot annulatie ingesteld tegen het BVR van 14 juli 2017 tot wijziging van het BVR van 15 maart 2013 houdende nadere regels inzake duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten en de opmaak van het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik, door de VZW Belgische vereniging van de industrie van plantenbeschermingsmiddelen (Phytofar) – thans Belplant, heeft de Raad van State bij arrest nr. 251.096 van 21/10/2021 volgende prejudiciële vraag gesteld aan het Hof van Justitie: "Moet artikel 5, lid 1, van richtlijn 2015/1535/EU van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 „betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij" aldus worden uitgelegd dat een verbod op het gebruik van pesticiden die glyfosaat bevatten door gebruikers die niet over een fytolicentie beschikken op terreinen in particulier gebruik wordt geacht	Artikel 1, lid 1 van richtlijn 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij gelezen in samenhang met artikel 5 ervan, moet aldus worden uitgelegd dat: een nationale regeling die personen zonder een nationale vergunning voor professioneel gebruik verbiedt om op terreinen in particulier gebruik glyfosaathoudende pesticiden te gebruiken een "technisch voorschrift" in de zin van artikel 1, lid 1, onder d) en f) van bovenvermelde richtlijn kan vormen, dat volgens artikel 5 ervan aan de Europese Commissie moet worden meegedeeld, mits die nationale regeling de verhandeling van de betrokken producten op significante wijze kan beïnvloeden. Het is aan de	Aangezien de Raad van State in het arrest van 21 oktober 2021 het auditoraat gelast heeft met het opstellen van een aanvullend verslag na ontvangst van het antwoord van het Hof van Justitie, heeft het auditoraat een aanvullend verslag opgesteld. De eerste auditeur-afdelingshoofd besluit hierin om de vordering tot vernietiging te verwerpen. De procedure voor de Raad van State is nog steeds lopende (A. 223.164/VII-40.089).

		betrekking te hebben op een technisch voorschrift dat overeenkomstig het bepaalde in dat artikel bij de Europese Commissie moet worden aangemeld?”	verwijzende rechter om dit na te gaan.